

SELF LEARNING MATERIAL

ASSAMESE

COURSE : AS – 103

(1ST Semester)

ASSAMESE PROSE LITERATURE (SELECTED TEXT)

**Directorate of Open & Distance Learning
DIBRUGARH UNIVERSITY
DIBRUGARH - 786 004**

ASSAMESE

COURSE : AS – 103

ASSAMESE PROSE LITERATURE (SELECTED TEXT)

Contributor :

Dr. (Mrs.) Arpana Konwar
Department of Assamese
Dibrugarh University

Editor :

Prof. Arpana Konwar
Department of Assamese
Dibrugarh University

© Copy right by Directorate of Open & Distance Learning, Dibrugarh University. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise.

Published on behalf of the Directorate of Open & Distance Learning, Dibrugarh University by the Director, DODL, D.U., and re-printed at Designer Graphics, H. S. Road, Dibrugarh-01. Year, 2018.

ACKNOWLEDGEMENT

The Directorate of Open & Distance Learning, Dibrugarh University duly acknowledges the financial assistance from the Distance Education Council, IGNOU, New Delhi for preparation of this Self Learning Material.

অসমীয়া গদ্য সাহিত্য (ASSAMESE PROSE LITERATURE)

সূচীপত্ৰ

	পৃষ্ঠা
খণ্ড ১ : অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ আৰু অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ	১
গৌ ১ : অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ : গদ্যৰ স্বৰূপ, গদ্যৰ প্ৰকাৰ, গদ্যশৈলী	৩
গৌ ২ : অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ : মন্ত্ৰপুথিৰ গদ্য, ধৰ্মপুথিৰ গদ্য, ৰাজবিষয়ক গদ্য, ৰজাঘৰীয়া কাকত পত্ৰৰ গদ্য	১৯
খণ্ড ২ : প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্য	৩৬
গৌ ১ : ভট্টদেৱ : কথা ভাগৱত (২য় স্কন্ধ)	৩৮
গৌ ২ : মহেশ্বৰ নেওগ (সম্পা.) : গুৰু চৰিত কথা	৫১
গৌ ৩ : সূৰ্য কুমাৰ ভূঞা (সম্পা.) : সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী	৬৭
খণ্ড ৩ : অসমীয়া গদ্য : অৰুণোদয় যুগ	৮০
গৌ ১ : অৰুণোদয় গদ্য	৮২
গৌ ২ : হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা : বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী	৯৫
গৌ ৩ : গুণাভিৰাম বৰুৱা : আনন্দৰাম ঢেকীয়াৰ ফুকনৰ জীৱন চৰিত্ৰ	৯৫
খণ্ড ৪ : আধুনিক অসমীয়া গদ্য	১০৬
গৌ ১ : জোনাকী যুগৰ গদ্য	১০৮
গৌ ২ : সাম্প্ৰতিক অসমীয়া গদ্য	১২০
খণ্ড ৫ : অসমীয়া গদ্য : উপন্যাস আৰু চুঁগিল	১৩২
গৌ ১ : উপন্যাস	১৩৪
গৌ ২ : চুঁগিল	১৪৫

অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ আৰু অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ
(Development of Assamese Prose and
Types of Assamese Prose)

গৌ ১ : অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ : গদ্যৰ স্বৰূপ, গদ্যৰ
প্ৰকাৰ, গদ্যশৈলী।

গৌ ২ : অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ : মন্ত্ৰপুথিৰ গদ্য, ধৰ্মপুথিৰ
গদ্য, ৰাজবিষয়ক গদ্য, ৰজাঘৰীয়া কাকত পত্ৰৰ
গদ্য।

প্ৰস্তাৱনা :

‘অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ আৰু অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ’ এম্প শীৰ্ষক প্ৰথম
খণ্ডৰি অধ্যয়নৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে অসমীয়া গদ্যৰ বিৱৰ্তনৰ ধাৰা সম্পৰ্কে
জানিব পাৰিব আৰু লগতে বিভিন্ন সময়ত বিভিন্নজন লেখকৰ হাতত সৃষ্টি হোৱা
অসমীয়া গদ্যৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰ সম্পৰ্কে এক সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব। প্ৰায়
ত্ৰয়োদশ-চতুৰ্দশ শতিকাৰ আগৰে পৰা মৌখিক ৰূপত অসমীয়া সাহিত্য প্ৰচলন হৈ
আছে যদিও প্ৰকৃত অসমীয়া লিখিত সাহিত্যৰ যুগ আৰম্ভ হৈছে— চতুৰ্দশ শতিকাৰ
পৰাহে। এম্প সময়ৰপৰা অসমীয়া ভাষাম্প অবিৰতভাৱে সাহিত্যত প্ৰৱাহিত হৈ
আছে। উক্ত সময়ৰপৰা বৰ্তমানলৈকে সাহিত্যৰ ৰূপ আৰু ভাবৰ পৰিৱৰ্তনলৈ দৃষ্টি
ৰাখি সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী প্ৰণেতাসকলে অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীক তিনিা প্ৰধান
যুগত ভাগ কৰিছে —

(১) প্ৰাচীন যুগ

(২) মধ্য যুগ

(৩) আধুনিক যুগ।

প্ৰাচীন যুগত অসমীয়া গদ্যম্প বিকাশ লাভ কৰা নাছিল। ষোড়শ শতিকাৰ
আদি ভাগত শংকৰদেৱৰ সৃষ্ট অংকীয়া নাৰ গদ্যৰ মাজেদি অসমীয়া গদ্যৰ শুভ

আৰম্ভণি ঘটে। ষোড়শ শতিকাৰ আদি ভাগৰ পৰা অষ্টাদশ শতিকালৈ এম্প সময়ছোৱাক অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ বিকাশৰ যুগ বুলি ধৰা হয়। এম্প সময়ছোৱাৰ অসমীয়া গদ্যৰ দৰে সমুজুল আৰু প্ৰাঞ্জল গদ্য ৰচনা আন ভাৰতীয় প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহত ৰচনা হোৱাৰ প্ৰমাণ পোৱা নাযায়। সেয়ে আন প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহৰ তুলনাত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য গৌৰৱৰ অধিকাৰী। অংকীয়া নীৰ গদ্যৰ ভাষা ৰজাৰলী যদিও এম্প গদ্যম্প লিখিত সাহিত্যৰ গদ্যৰ চানেকি স্পষ্টভাৱে দাঙি ধৰে। ষোড়শ শতিকাৰ শেষ ভাগত বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্যৰ হাতত অসমীয়া গদ্য বিকশিত হৈ অসমীয়া গদ্যম্প এক নৱৰূপ লাভ কৰে। আনহাতে সপ্তদশ শতিকাত ৰচিত চৰিত পুথি, বুৰঞ্জী আৰু অন্যান্য ব্যৱহাৰিক পুথি আদিৰ গদ্যম্প বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন স্তৰত বিভিন্ন ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰি বিকশি উঠে।

আহোম ৰাজত্বৰ শেহছোৱাত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ একেবাৰে পানীত হাঁহ নচৰা অৱস্থা হৈছিল বুলি ক'ব পাৰি। এম্প সময়ছোৱাত তেনে লেখত ল'বলগীয়া গদ্যৰ জন্ম হোৱা নাছিল। ১৮৪৬ চনত বেণ্ডিষ্ট মিছনেৰীসকলৰ প্ৰচেষ্টাত প্ৰকাশ পোৱা 'অৰুনোদম্প' কাকতে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ এক নতুন যুগৰ প্ৰতিশ্ৰুতি কঢ়িয়াম্প আনে। 'অৰুনোদম্প'ত প্ৰকাশিত লিখনিসমূহ পদ্য আৰু গদ্য উভয়তে প্ৰকাশ হৈছিল। কিন্তু পদ্যতকৈ গদ্যৰ ব্যৱহাৰ বেছি আছিল। মিছনেৰীসকলে অসমীয়া গদ্যৰ আধুনিক ৰূপৰ সূচনা কৰে। 'অৰুনোদম্প'ৰ কোলাত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা থুনুক-থানাক অসমীয়া গদ্যম্প আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আদিৰ হাতত বিশুদ্ধ অসমীয়া গদ্যৰ চানেকি ৰূপে প্ৰতিষ্ঠিত হয়। প্ৰত্যেক গৰাকী লেখকৰ ৰচনাম্প তেওঁলোকৰ বিশিষ্ট ৰীতিৰে আধুনিক অসমীয়া গদ্যক সমৃদ্ধ কৰি তোলে। আনহাতে জোনাকী যুগত অৰ্থাৎ ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষৰফালে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ হাতত আধুনিক অসমীয়া গদ্যম্প পূৰ্ণ পৰিপুষ্টি লাভ কৰে।

খণ্ড - ১

গৌ ১ : অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ

গঠন :

- ১.০ উদ্দেশ্য
- ১.১ প্ৰস্তাৱনা
- ১.২ গদ্যৰ স্বৰূপ
 - ১.২.১ গদ্যৰ জন্ম
 - ১.২.২ গদ্যৰ সংজ্ঞা
 - ১.২.৩ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য
 - ১.২.৪ গদ্যৰ শ্ৰেণীবিভাগ
 - ১.২.৫ গদ্যশৈলী বুলিলে কি বুজা যায়?
- ১.৩ অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ
 - ১.৩.১ অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশৰ স্তৰ।
- ১.৪ সাৰাংশ

১.০ উদ্দেশ্য :

তোমালোকে এম্প গৌঁ পঢ়াৰ পাছত—

- গদ্যৰ সংজ্ঞা ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব।
- গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য আৰু গদ্যৰ শ্ৰেণীবিভাগ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিব।
- অসমীয়া গদ্য বিকাশৰ স্তৰ চিনাক্ত কৰিব পাৰিব।

১.১ প্ৰস্তাৱনা :

এম্প গৌঁি অধ্যয়ন কৰিলে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে অসমীয়া গদ্যৰ এক সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব। পৃথিৱীৰ প্ৰায়বোৰ ভাষাতেম্প গদ্য আৰু পদ্য এম্প দুম্প মাধ্যমতে ভাব প্ৰকাশ কৰাৰ চেষ্টা কৰি আহিছে যদিও গদ্যতকৈ কবিতাৰ আৰম্ভণি বহু আগৰ। কিন্তু গদ্যতকৈ কবিতাৰ মাজত ভাবৰ সংক্ষিপ্ততা বেছি। ম্পয়াৰ প্ৰধান লক্ষণ হৈছে ম্পংগিত ধৰ্মিতা। সেয়েহে পাঠকে কবিতাৰ মাজেদি প্ৰকাশ কৰা ভাবক সহজে আয়ত্ত কৰাটো যথেষ্ট কঠিন হৈ পৰে। কাৰণ কবিৰ অনুভূতিৰ লগত পাঠকৰ মন আৰু হৃদয়ক একীভূত কৰি ভাবক আত্মস্থ কৰিব পাৰিব লাগিব। কিন্তু সকলো পাঠকৰ বাবে এম্পটো দুৰূহ কাম। আনহাতে সকলো লেখকৰ বাবে কবিতা ৰচনা কৰাটোও দুৰূহ কাম। সেয়েহে কিছুমান লেখকে নিজৰ বক্তব্য পাঠকৰ আগত দাঙি ধৰি পাঠকৰ চিন্তা উদ্ৰেক কৰিবৰ কাৰণে গদ্য ৰচনাক ভাব প্ৰকাশৰ বাহন ৰূপে আকৌৱালি লয়।

অসমীয়া সাহিত্যও পদ্য মাধ্যমৰ দ্বাৰাম্প আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল যদিও বহু পলমকৈ হ'লেও অসমীয়া সাহিত্যম্প গদ্যৰ মাধ্যমতো আত্মপ্ৰকাশ কৰে। প্ৰায় ষোড়শ শতিকাৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে এম্প কালছোৱাত অসমীয়া গদ্য সাহিত্যম্প ভিন্ ভিন্ লেখকৰ হাতত বিভিন্ন সময়ত আত্মপ্ৰকাশ কৰি আহিছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে এম্প গৌঁি অধ্যয়নৰ জৰিয়তে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ এক সমুজ্বল ৰূপ আৰু লেখকসকলৰ গদ্য ৰচনাৰ মাজত প্ৰকাশ পোৱা গদ্যশৈলী সম্পৰ্কে ব্যাখ্যা আগবঢ়াব পাৰিব।

১.২ গদ্যৰ স্বৰূপ :

‘গদ্য’ বুলিলে সাধাৰণতে দৈনন্দিন জীৱনত প্ৰয়োগ কৰা কথোপকথনৰ ভাষাৰ সাধাৰণ প্ৰয়োগৰ পৰা উন্নত পৰ্যায়লৈ উন্নীত হোৱা প্ৰকাশৰ মাধ্যমক বুজা যায়। ম্প সাহিত্যত ব্যৱহৃত এক ভাষিক ৰূপ। তোমালোকে গদ্যৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ সম্পৰ্কে তলৰ আলোচনাৰ জৰিয়তে জানিব পাৰিবা।

১.২.১ গদ্যৰ জন্ম :

মনৰ ভাব অনুভূতি প্ৰকাশৰ দুম্প শক্তিশালী মাধ্যম হৈছে— পদ্য আৰু গদ্য। বিশ্ব সাহিত্যৰ গতিপথ পদ্য বা কবিতাৰ মাজেদিয়েম্প আৰম্ভ হৈছে। আনহাতে মানুহে দৈনন্দিন জীৱন-যাপনৰ সকলো স্তৰতে গদ্যকেম্প ভাব প্ৰকাশৰ মাধ্যম ৰূপে

ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে যদিও কলাৰ মাধ্যম ৰূপে অৰ্থাৎ সাহিত্যত গদ্যস্প বহু পলমকৈহে ভুমুকি মাৰে। এনেদৰে মানুহে গদ্যক ভাব প্ৰকাশৰ এক মাধ্যম ৰূপে বাচি লয়।

সপ্তম শতিকাৰ শেহৰ ফালে স্পৰ্টৰোপীয় সাহিত্যত প্ৰসিদ্ধ গ্ৰীক লেখক হিৰোডাছৰ সাধুকথাবোৰৰ মাজেদি প্ৰাচীন গদ্যৰ আৰম্ভণি ঘটে। ভাৰতীয় সাহিত্যতো ‘কথাসৰিৎসাগৰ’ আৰু উপনিষদত গদ্যৰ প্ৰাচীন ৰূপ ত্ৰী বিচাৰি পোৱা যায়। ষোড়শ শতিকাত ছপায়ন্ত্ৰৰ আবিষ্কাৰ আৰু ব্যৱহাৰ হোৱাৰ পিছৰ পৰাহে সমগ্ৰ পৃথিৱীত গদ্য ৰচনাৰ এক বৈপ্লৱিক আৰম্ভণি ঘটে। প্ৰায় অষ্টাদশ-উনবিংশ শতিকাৰ পৰাস্প গদ্যৰ স্ৰটালনি ৰচনা আৰম্ভ হয় বুলিব পাৰি।

১.২.২ গদ্যৰ সংজ্ঞা :

গদ্যৰ স্পৰ্জাজী প্ৰতিশব্দ হৈছে 'Prose'। লেইনি ভাষাৰ 'Prosa' শব্দৰ পৰা স্পৰ্জাজী 'Prose' শব্দৰ উদ্ভৱ হৈছে। সংস্কৃত আলংকাৰিকসকলে ব্যুৎপত্তিগত ফালৰ পৰা গদ্য শব্দৰ ব্যাখ্যা এনেদৰে দাঙি ধৰিছে। গদ্য=গদ (উক্তিকৰ)+যৎ; অৰ্থাৎ ভাব অনুভূতিৰ ব্যক্ত ৰূপ। কবিতাৰ দ্বাৰাও ভাব-অনুভূতি প্ৰকাশ কৰা হয় যদিও স্প ছন্দোবদ্ধ, কিন্তু গদ্য ৰচনা ছন্দবিহীন। সংস্কৃত আলংকাৰিক সকলে ছন্দোবদ্ধ ৰচনাৰ বিপৰীত ৰচনাকৈস্প ‘গদ্য’ বুলি ক’ব খোজে। অৱশ্যে গদ্য ৰচনাতো ব্যঞ্জনাধৰ্মিতা গুণ থাকে, এনে গদ্য ৰচনাক ‘কবিত্বময় গদ্য’ বুলি আখ্যা দিয়া হয়।

প্ৰাচ্য আৰু পাশ্চাত্য আলংকাৰিকসকলে গদ্যৰ সংজ্ঞা বিভিন্ন ধৰণে দাঙি ধৰিছে।

সংস্কৃত আলংকাৰিক বিশ্ণুনাথ কবিৰাজে ‘সাহিত্য দৰ্পণ’ত গদ্য সম্পৰ্কে এনেদৰে কৈছে—

‘বৃত্তবন্দোজ্জ্বিতং গদ্যম্’, অৰ্থাৎ ছন্দহীন বা কোনো ছন্দৰ সম্পৰ্কে নোহোৱাকৈ ৰচিত কাব্যক ‘গদ্য’ বোলা হয়।

আন এগৰাকী সংস্কৃত পণ্ডিত দণ্ডীৰ মতে—

‘অপাদঃপদসন্তানো গদ্যম্’ অৰ্থাৎ ছন্দবিহীন পদসমূহৰ বিস্তাৰিত প্ৰয়োগেস্প গদ্য।

ওপৰত উল্লেখ কৰা প্ৰাচ্যৰ আলংকাৰিকৰ সংজ্ঞা দুস্প বৰ্তমানৰ গদ্য ৰচনাৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ দাঙি ধৰিব নোৱাৰে। এতিয়া তোমালোকৰ আগত পাশ্চাত্য আলংকাৰিকৰ গদ্যৰ সংজ্ঞা দাঙি ধৰিছোঁ।

Chambers অভিধানে গদ্যৰ ব্যাখ্যা এনেদৰে দাঙি ধৰিছে— Written or spoken language that is not in verse. অৰ্থাৎ কথিত আৰু লিখিত উভয় ভাষাতে ব্যৱহৃত প্ৰত্যক্ষ, স্পষ্ট আৰু অৰ্থযুক্ত শব্দৰ সমষ্টিক সাধাৰণতে ‘গদ্য’ বুলিব পাৰি।

মাৰজোৰাম্প বোল্টন (Marjorie Boulton)ৰ মতে— পদ্য আৰু গদ্য উভয়তে শব্দৰ প্ৰয়োগলৈ লক্ষ্য কৰা হয় যদিও কবিতা বা পদ্যৰ পৰোক্ষ অৰ্থ বা ভাবৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হয়। আনহাতে গদ্যত প্ৰত্যক্ষ অৰ্থলৈ লক্ষ্য ৰাখি শব্দ প্ৰয়োগ কৰা হয়।

H. Reed ৰ মতে – Prose is a structure of ready made words অৰ্থাৎ পূৰ্ব প্ৰস্তুত অৰ্থ প্ৰকাশক শব্দৰ সংযুক্তিয়েম্প হৈছে গদ্য।

ওপৰত উল্লেখ কৰা গদ্যৰ সংজ্ঞাসমূহৰ পৰা এঁা কথা স্পষ্টকৈ ক’ব পাৰি যে – গদ্য সদায় পূৰ্ব প্ৰস্তুত শব্দাৱলীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। লেখকৰ মনত উদয় হোৱা ভাব-অনুভূতিক স্পষ্ট আৰু মনোগ্ৰাহীৰূপত পাঠকক অৱগত কৰাব পৰাকৈ শব্দৰ সাৰ্থক প্ৰয়োগেম্প গদ্যৰ প্ৰধান লক্ষ্য। দৈনন্দিন জীৱনত ব্যৱহৃত ভাষাতকৈ গদ্যৰ ভাষা কিছু উন্নত, শিথিল আৰু মনোগ্ৰাহী। বিশেষকৈ ম্পয়াৰ বাক্য-বিন্যাস প্ৰকৰণত এক নিৰ্দিষ্ট নিয়ম মানি চলা হয়। বিভিন্ন পণ্ডিতসকলে দাঙি ধৰা সংজ্ঞাসমূহৰ পৰা গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে কিছু আভাস পোৱা যায়। গদ্যক ভাবপ্ৰকাশক সুসংশ্লিষ্ট ভাষিক ৰূপ বুলি ক’ব পাৰি। গদ্যৰ অন্তৰালত থকা শৃঙ্খলা, ঋজুতা, যথার্থতা আৰু ভাৰসাম্যতা এম্প কেম্পী গুণৰ বাবে এম্পবিধে সাহিত্য ৰূপে প্ৰসিদ্ধি লাভ কৰিছে। তলত গদ্যৰ কেম্পীমান বৈশিষ্ট্য দাঙি ধৰা হৈছে।

১.২.৩ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য :

- গদ্যৰ শব্দ প্ৰয়োগত প্ৰত্যক্ষ অৰ্থলৈ লক্ষ্য কৰা হয়, অৰ্থাৎ গদ্য ৰচনাত শব্দৰ অৰ্থম্প প্ৰত্যক্ষ ভূমিকা পালন কৰে।
- গদ্যত একক অৰ্থলৈ লক্ষ্য ৰাখি শব্দ প্ৰয়োগ কৰা হয়, অৰ্থাৎ গদ্যত শব্দাৰ্থৰ স্পষ্টতাৰ স্থান মুখ্য।
- গদ্য কম পৰিমাণে আলংকাৰিক আৰু ৰূপাত্মক। ম্প সাধাৰণতে পূৰ্বপ্ৰস্তুত শব্দাৱলীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।
- গদ্য ৰচনা বহু পৰিমাণে আবেগ প্ৰৱণতাৰ পৰা মুক্ত। অৱশ্যে কোনো কোনো লেখকৰ হাতত গদ্য ৰচনা আবেগিক হৈ পৰে যদিও আবেগ বা অনুভূতিৰ গভীৰতা গদ্যত উপলব্ধি কৰা নহয়।

- মানুহে দৈনন্দিন ব্যৱহাৰ কৰা কথোপকথনৰ ভাষাতকৈ গদ্যৰ ভাষা বহু পৰিমাণে মার্জিত আৰু উন্নত।
- বাক্য বিন্যাস প্ৰকৰণৰ কিছুমান নিয়মেৰে (Rules of syntax) গদ্য ৰচনাক নিয়ন্ত্ৰিত কৰে।
- গদ্য হৈছে— ভাৱৰেম্প ভাষিক অভিব্যক্তি। কিন্তু ম্প নিয়মিত মাত্ৰায়ুক্ত আৰু ছন্দোবদ্ধ নহয়। কবিতাৰ দৰে ম্প লয়যুক্ত হ'ব পাৰে, কিন্তু ম্প ধৰাবদ্ধা নহয়।

আত্মমূল্যায়ন - ১ :

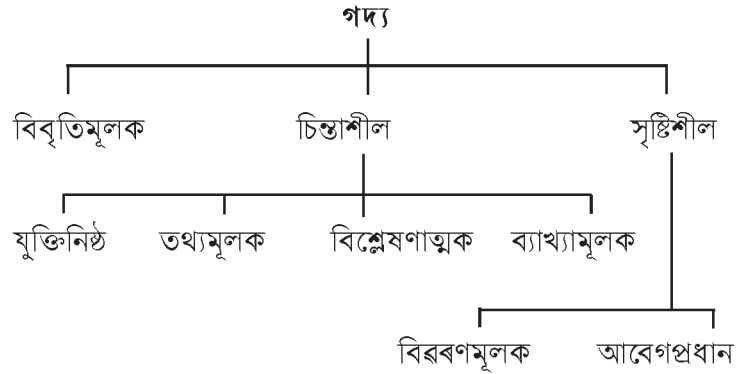
গদ্যৰ সংজ্ঞা দাঙি ধৰাঁ। (৩০১ শব্দৰ ভিতৰত)

১.২.৪ গদ্যৰ শ্ৰেণীবিভাগ :

প্ৰাচ্য আলঙ্কাৰিকসকলে গদ্যক চাৰি প্ৰকাৰে ভাগ কৰিছে। যেনে—

- মুক্তক – সমাসবিহীন গদ্য।
- বৃত্তগন্ধি – আংশিকভাৱে ছন্দৰ সম্পৰ্ক থকা গদ্য।
- উৎকালিকাপ্ৰায় – দীঘল সমাসযুক্ত পদৰ দ্বাৰা ৰচিত গদ্য।
- চূৰ্ণক – চুঁ চুঁ সমাসযুক্ত পদৰ দ্বাৰা ৰচিত গদ্য।

পাশ্চাত্য আলঙ্কাৰিকসকলে গদ্য আলোচনাৰ গুণ আৰু প্ৰকৃতি অনুসৰি গদ্যক তলত দিয়াৰ দৰে ভাগ কৰিছে—

পাশ্চাত্য সমালোচক মাৰ্জোৰাম্প বোলীনে গুণ আৰু ধৰ্ম অনুসৰি গদ্যক পাঁচটা ভাগত ভাগ কৰিছে। যেনে –

- (ক) বৰ্ণনাত্মক গদ্য (Narrative Prose)
- (খ) যুক্তিনিষ্ঠ বা বিতৰ্কমূলক গদ্য (Argumentative Prose)
- (গ) নাটকীয় গদ্য (Dramatic Prose)
- (ঘ) বাৰ্তামূলক বা জ্ঞানজ্ঞাপক (Information Prose)
- (ঙ) চিন্তামূলক বা মনন বিষয়ক (contemplative prose)

প্ৰকাশভঙ্গীৰ ভিত্তিত গদ্যক দুম্প প্ৰকাৰে ভাগ কৰিব পাৰি। যেনে–

- (ক) নিৰাভৰণ বা অনাড়ম্বৰ গদ্য,
- (খ) অলঙ্কৃত বা বাখৰা গদ্য।

শৈলীৰ বিচিত্ৰতা অনুসৰি গদ্যৰ ভাগ :

শৈলীৰ বিচিত্ৰতা অনুসৰিও গদ্যক চাৰিভাগত ভাগ কৰিব পাৰি। যেনে–

- (ক) যুক্তিবাদী শৈলীৰ গদ্য।
- (খ) ব্যঙ্গাত্মক শৈলীৰ গদ্য।
- (গ) কথোপকথনমূলক শৈলীৰ গদ্য।
- (ঘ) নাটকীয় শৈলীৰ গদ্য।

১.২.৫ ‘গদ্যশৈলী’ বুলিলে কি বুজা যায় ?

গদ্য ৰচনাক কিছুমান নিয়মে নিয়ন্ত্ৰিত কৰি ৰাখে। এছোৱা গদ্য তন্ন তন্নকৈ বিচাৰ কৰি চালে সেম্প গদ্য ছোৱাত ব্যৱহৃত শব্দৰ নিৰ্বাচন কৌশলৰ বিষয়ে অৱগত হ’ব পাৰি। তদুপৰি গদ্য ছোৱাত ব্যৱহৃত বাক্যবোৰ সূক্ষ্মভাৱে পৰ্যবেক্ষণ কৰিলে

তাত থকা লয়, বৈয়াকৰণিক সংযুতি, স্বাভাৱিকতা, যথার্থতা, স্পষ্টতা আদিৰ আভাস পাব পাৰি। কেতিয়াবা গদ্য ৰচকসকলে বাক্যৰীতিত আৰু ভাষাৰ ব্যাকৰণগত ৰূপসমূহৰ ব্যৱহাৰত স্বাভাৱিক নিয়ম উলংঘা কৰাও দেখা যায়। বিশেষকৈ গদ্য ৰচনাৰ প্ৰকাশিকা শক্তিৰ বৃদ্ধিৰ বাবে ভাষাক লালিত্য আৰু অলঙ্কাৰপূৰ্ণ কৰিবলৈ একোজন লিখকে বৈয়াকৰণিক নিয়মবোৰৰ ব্যতিক্ৰম ঘটায়। এনে ব্যতিক্ৰমী গদ্যস্প বহু সময়ত ভাবক স্পষ্ট আৰু শক্তিশালী কৰিহে তোলে। এনে গদ্যৰ মাজেদি লেখকৰ ব্যক্তিগত প্ৰকাশ ৰীতি অৰ্থাৎ শৈলী প্ৰকাশ পায়। এনে ব্যক্তিগত প্ৰকাশৰীতি বা ৰচনা ৰীতিকে 'ৰচনা শৈলী' বা 'গদ্যশৈলী' বুলি আখ্যা দিয়া হয়। ব্যক্তিগত শৈলী বা ৰচনাৰীতিৰ সহায়ত এজন লেখকৰ ব্যক্তিত্ব আৰু সৌন্দৰ্যবোধৰ উমান পাব পাৰি। এনে বিশিষ্ট ৰচনা ভঙ্গীৰে ৰচনা কৰা গদ্য ৰচনাক উৎকৃষ্ট সাহিত্যৰ মৰ্যাদা দিয়া হয়। তদুপৰি একোজন লেখকে নিজৰ ভাষাৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক প্ৰভুত্বিত একো 'ব্যক্তিগত ভাষা' গঢ়ি তোলে। এনেদৰে নিজা ভাষা, শব্দশক্তি, বাক্য বিন্যাস-ৰীতিৰে যেতিয়া মনৰ ভাবক ব্যক্ত কৰে, তেনে ৰচনা শৈলীক ব্যক্তিগত শৈলী (style) বুলি কোৱা হয়। 'style in the man himself – বহোৰ এম্প স্মৰণীয় বক্তব্য গদ্য ৰচনাৰ মাজেদি প্ৰমাণিত হৈ আহিছে। অসমীয়া গদ্যৰ স্পতিহাসো প্ৰত্যেক গৰাকী মৌলিক, চিন্তাশীল আৰু সৃষ্টিশীল লেখকৰ নিজস্ব ৰচনাশৈলীৰে সমৃদ্ধ। এতিয়া তোমালোকৰ আগত অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ সম্পৰ্কে ক'বলৈ ওলাম্পহোঁ।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

গদ্যশৈলী বুলিলে কি বুজা যায় ?

১.৩ অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ :

ভাৰতৰ বিভিন্ন প্ৰদেশত স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে বিভিন্ন ভাষাসমূহৰ উদ্ভৱ হোৱাৰ সময়ত অৰ্থাৎ দশম শতিকামানৰ এম্প কালছোৱাত গদ্য সাহিত্যৰ অভাৱ অনুভৱ কৰা যায়। ভাৰতীয় আৰ্যভাষাৰ পৰা ওলোৱা অসমীয়া, বঙলা, উৰিয়া আদি প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহতো এম্প সময়ছোৱাত গদ্য ৰচনা বিৰল। পোনতে এম্প প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহত পদ্য ৰচনাৰ উদ্ভৱ হৈছিল যদিও কিছু বছৰৰ পিছতহে গদ্য ৰচনাৰ সৃষ্টি হয়। ভাৰতৰ পূব প্ৰান্তত অৱস্থিত অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰাচীন সাহিত্য ৰাজিও গীত প্ৰধান আছিল। আনহাতে আধুনিক ভাৰতীয় প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহৰ ভিতৰত অসমীয়া ভাষাতেম্প গদ্যৰ প্ৰচলন প্ৰাচীন। প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যৰ বুনীয়াদ তাম্ৰফলি, শিলালিপি, মৌখিক সাহিত্য আদিৰ মাজেদি গঢ় লৈ উঠিছিল। মুখে মুখে চলি অহা মন্ত্ৰসাহিত্য আৰু সাধুকথাবোৰতো অসমীয়া গদ্যৰ আংশিক নিদৰ্শন পোৱা যায়। অৱশ্যে তাম্ৰশাসন, শিলালিপিবোৰত ছেগা-ছোৰোকাকৈ গদ্যৰ ব্যৱহাৰ হৈছিল যদিও এম্প গদ্যম্প লিখিত গদ্যৰ স্পষ্ট ধাৰণা দিব নোৱাৰে।

চৰ্যাপদৰ সময়ৰ পৰা বৈষ্ণৱ যুগৰ আৰম্ভণিলৈকে প্ৰায় চাৰিশ বছৰ ধৰি অসমীয়া সাহিত্যত পদ্য ৰচনাম্প খলকণি লগাম্প আছিল। শংকৰী যুগৰ পৰাহে লিখিত গদ্যৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। অৱশ্যে সহজীয়া পন্থী সিদ্ধাচাৰ্যৰ ৰচিত চৰ্যাগীতবোৰ পদ কবিতা হ'লেও ম্পয়াৰ বাক্যৰীতি গদ্যৰ দৰে। এম্প গীতবোৰৰ সৰল বাক্যৰীতিৰে অসমীয়া গদ্যৰ আৰম্ভণিত যথেষ্ট ম্পন্ধন যোগাম্পছে বুলিব পাৰি।

ত্ৰয়োদশ-চতুৰ্দশ শতিকাত অৰ্থাৎ প্ৰাক্ শংকৰী যুগৰ কবিসকলৰ হাতত পদ্য মাধ্যমত অসমীয়া ভাষাম্প সাহিত্যিক ভাষাৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰাৰ পাছতে ষোড়শ শতিকাত শঙ্কৰদেৱৰ হাতত জন্ম লাভ কৰা অংকীয়া নীৰ মাজেদি অসমীয়া গদ্যৰ সূচনা হয়। শংকৰদেৱে নীত গদ্যৰ মাধ্যম ব্যৱহাৰ কৰি অসমীয়া গদ্যক সাহিত্যিক মৰ্যাদা প্ৰদান কৰে। ষোড়শ শতিকাৰ শেষ ভাগত বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্যৰ হাতত অসমীয়া গদ্য বিকশিত হৈ এক নবৰূপ লাভ কৰে। এম্প সময়ছোৱাত ভট্টদেৱৰ হাতত সৃষ্ট অসমীয়া গদ্যৰ দৰে সমুজ্বল আৰু প্ৰাঞ্জল গদ্য আন ভাৰতীয় প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহত ৰচনা হোৱাৰ প্ৰমাণ পোৱা নাযায়। সেয়েহে আন ভাৰতীয় প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহৰ তুলনাত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য গৌৰৱৰ অধিকাৰী। তাৰ পিছৰ পৰাম্প অৰ্থাৎ ষোড়শ শতিকাৰ শেষ ভাগৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে বিভিন্নজনৰ হাতত অসমীয়া গদ্য সৃষ্টি হৈ আছে।

১.৩.১ অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশৰ স্তৰ :

অসমীয়া গদ্যৰ আৰম্ভণিৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে যিবোৰ গদ্যম্প অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত বিশেষভাৱে অৰিহণা যোগান্ধে আৰু অসমীয়া গদ্যশৈলীৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰিছে তেনেবোৰ গদ্যক বিষয়বস্তু আৰু ভ্ৰম অনুসৰি দুটা বহল স্তৰত ভাগ কৰিব পাৰি। এম্প স্তৰ দুটা হৈছে—

প্ৰাচীন স্তৰ : অংকীয়া নীৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ গদ্য, বুৰঞ্জীৰ গদ্য, চৰিত পুথিৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ আদৰ্শত ৰচিত গদ্য আৰু অন্যান্য গদ্য (ব্যৱহাৰিক পুথি, ৰজাঘৰীয়া কাকত-পত্ৰ, চিঠিপত্ৰ, তাম্ৰশাসন আৰু শিলালিপি আদিৰ গদ্য)।

আধুনিক স্তৰ : প্ৰাক্-অৰনোদম্প স্তৰৰ গদ্য, অৰনোদম্প স্তৰৰ গদ্য, হেমচন্দ্ৰ-গুণাভিৰামৰ গদ্য, জোনাকী যুগৰ গদ্য, যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ গদ্য, সাম্প্ৰতিক কালৰ গদ্য।

প্ৰাচীন স্তৰৰ গদ্য :

আগত উল্লেখ কৰি অহা হৈছে যে অসমীয়া গদ্য সাহিত্য আধুনিক ভাৰতীয় গদ্য সাহিত্যৰ ভিতৰত বিশেষকৈ উত্তৰ আৰু পশ্চিম ভাৰতৰ গদ্যসমূহৰ ভিতৰত প্ৰাচীনতম। অসমীয়া গদ্যৰ ধাৰাবাহিকতা প্ৰায় ষোড়শ শতিকামানৰ পৰা পোৱা যায় আৰু তেতিয়াৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে নিৰবচ্ছিন্নভাৱে চলি অহা সাহিত্যিক নিদৰ্শন যথেষ্ট আছে।

অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰাচীন স্তৰৰ প্ৰাৰম্ভিক স্তৰত মন্ত্ৰ সাহিত্য আৰু অংকীয়া নীৰ গদ্য ধৰা হয় যদিও মন্ত্ৰ পুথিসমূহৰ গদ্য কথিত গদ্য হোৱা বাবে সময়ৰ লগে লগে এম্প কথিত গদ্যম্প নানা পৰিবৰ্তন লাভ কৰে, সেয়েহে মন্ত্ৰ-সাহিত্যক প্ৰকৃত গদ্য বুলি ক'ব নোৱাৰো (গৌ ২ৰ ২.২.১ত বহলভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে)।

অংকীয়া নীৰ গদ্যৰ ভাষা ৰজাৱলী। ষোড়শ শতিকাত শংকৰদেৱৰ হাতত সৃষ্ট অংকীয়া নীৰ গদ্যম্প প্ৰথম অসমীয়া সাহিত্যিক গদ্যৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিলেও প্ৰকৃত গদ্যৰ বিচাৰত গদ্যৰ আঁম্পবোৰ লক্ষণ দেখিবলৈ পোৱা নাযায়। শংকৰদেৱে নীত সংস্কৃত শ্লোক, অসমীয়া গীত-পয়াৰ প্ৰয়োগ কৰাৰ উপৰিও কেৱল চৰিত্ৰৰ সংলাপতহে গদ্য ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিছে। এম্প গদ্য চৰিত্ৰৰ সংলাপৰ উপযোগীকৈ প্ৰয়োগ কৰা বাবে ম্প সুৰধৰ্মী হৈ পৰিছে। (গৌ ২ৰ ২.২.২ত আলোচনা কৰা

হৈছে)

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ প্ৰায় চাৰি কুৰি বছৰৰ পিছত বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য্যৰ হাতত অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ এক গৌৰৱময় অধ্যায় আৰম্ভ হয়। ভট্টদেৱে কথা-ভাগৱত, কথা-গীতা, কথা-ৰত্নাৱলী এম্প তিনিওখন পুথি অসমীয়া গদ্য ভাষাত অনুবাদ কৰে। ভট্টদেৱে অসমীয়া গদ্যক পোনপৰীয়াকৈ সাহিত্য ৰচনাত ব্যৱহাৰ কৰি পৰবৰ্তী লেখকসকললৈ গদ্য ৰচনাৰ বাঁ দেখুৱাম্প দিয়ে। (গৌ ২ৰ ২.২.২ত আৰু গৌ ৩ৰ ৩.২.৩ত বহলভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে)।

ভট্টদেৱৰ পৰবৰ্তী কালত প্ৰায় অষ্টাদশ শতিকা মানলৈকে ভট্টদেৱৰ হাতত সৃষ্ট গদ্যৰ এঁ ক্ষীণ সঁতি চলি আছিল। এম্প গদ্যৰচকসকলৰ ভিতৰত গোপালদ্বিজৰ ‘কথা-ভক্তি-ৰত্নাকৰ’, ৰঘুনাথ মহন্তৰ ‘কথা-ৰামায়ণ’, ভাগৱত আচাৰ্যৰ ‘সাত্ৰত তন্ত্ৰ কথা’, অজ্ঞাত লেখকৰ ‘পদ্ম পুৰাণ’ বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ দৰে এম্প লেখক সকলৰ গদ্য পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ নহ’লেও এম্প গদ্য সহজ-সৰল আৰু জনসাধাৰণৰ কথিত গদ্যৰ ওচৰ চপা। বিশেষকৈ ৰঘুনাথ মহন্তৰ কথা-ৰামায়ণৰ গদ্য ভট্টদেৱৰ গদ্যতকৈ অধিক সহজ-সৰল আৰু পোনপৰীয়া। (গৌ ২ৰ ২.২.২ত আলোচনা কৰা হৈছে)

ভট্টদেৱৰ পৰবৰ্তী কালত প্ৰায় সপ্তদশ শতিকামানত আহোম ৰজাসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত অসমীয়া ভাষাত বুৰঞ্জীসমূহ আৰু সত্ৰীয়া পৰিবেশত চৰিত পুথিসমূহ ৰচনা কৰা হয়। এম্প দুম্প শ্ৰেণীৰ গদ্যম্প অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত যথেষ্ট ভূমিকা পালন কৰিছে। বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ ভাষা আহোম যুগৰ সাধাৰণ মানুহৰ মাত কথা আৰু ৰাজ পৰিয়ালৰ মাত-কথাৰ আলমত গঢ় লৈ উঠিছে। মন কৰিবলগীয়া যে— এম্প গদ্যম্প পূৰ্বৰ গদ্যত থকা পদ্যৰ ধ্বনিপ্ৰবাহ, ব্যঞ্জনা শক্তি, ছন্দৰ স্পন্দন, ভাবোচ্ছাস আদিৰ বিলোপ ঘাম্প এক সহজ-সৰল গদ্য ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰি অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ এঁ নতুন পথ মুকলি কৰে। বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ আলমতেম্প পৰবৰ্তী কালৰ আধুনিক গদ্যৰ বীজ অংকুৰিত হৈছে বুলি সমালোচকসকলে ক’ব খোজে। (গৌ ২ৰ ২.২.৩ত বহলাম্প আলোচনা কৰা হৈছে)

সত্ৰীয়া পৰিবেশত সৃষ্ট চৰিত পুথিৰ গদ্যসমূহৰো অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত যথেষ্ট অৱদান আছে। বৈষ্ণৱ সত্ৰসমূহত দৈনন্দিন কথন আৰু শ্ৰৱণৰ লগত গুৰু লীলা চৰিত কীৰ্তনৰ দস্তুৰ এঁ পৰম্পৰাগত ভাৱে চলি আহিছিল। এনে প্ৰথাৰ পৰা সৃষ্ট কথা গুৰু চৰিত পুথিৰ গদ্যম্প সেম্প সময়ৰ কথিত গদ্যৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰে। তদুপৰি কথনভঙ্গীৰ মাজে মাজে ব্যৱহৃত জতুৱা ঠাঁচ, প্ৰবাদ বাক্য, ফকৰা-যোজনাম্প

চৰিত পুথিৰ গদ্যক সাবলীল কৰি তুলিছে আৰু অসমীয়া কথিত গদ্য ৰূপৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰিছে। (২য় খণ্ডৰ গৌ ২ত ‘গুৰু চৰিত কথা’ৰ গদ্য সম্পৰ্কে বহলাম্প আলোচনা কৰা হৈছে)

আহোম ৰজাসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত প্ৰায় সপ্তদশ শতিকাৰ পৰা ঊনবিংশ শতিকালৈকে এক শ্ৰেণীৰ গদ্যৰ সৃষ্টি হৈছিল। বিশেষকৈ আহোম ৰজাসকলৰ অনুপ্ৰেৰণাত কিছুমান ব্যৱহাৰিক জ্ঞানৰ পুথি, কাকত-পত্ৰ, চিঠিপত্ৰ, দলিল পত্ৰ, পেড়া কাকত আদি ৰচনা কৰা হৈছিল। এম্প ৰজাঘৰীয়া কাকত-পত্ৰ আৰু ব্যৱহাৰিক জ্ঞানৰ পুথিত ব্যৱহৃত গদ্যম্পৰ অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰসাৰণত অৰিহণা যোগাৰুপে। (গৌ ২ৰ ২.২.৪ত বহলাম্প আলোচনা কৰা হৈছে)

আধুনিক স্তৰৰ গদ্য :

আহোম ৰাজত্বৰ শেষছোৱা অৰ্থাৎ ঊনবিংশ শতিকাৰ আদিছোৱাত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য পানীত হাঁহ নচৰা অৱস্থাত পৰিণত হয়। সাহিত্য সৃষ্টিৰ প্ৰতিকূল পৰিবেশৰ মাজতো কেম্পজনমান অসমীয়া লোকে প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যৰ ধাৰাৰ লগত সঙ্গতি ৰাখি কেম্পখনমান গদ্য বিষয়ক পুথি ৰচনা কৰে। এম্প কেম্পখনৰ ভিতৰত মণিৰাম দেৱনৰ ‘বুৰঞ্জী বিবেক ৰত্ন’, কাশীনাথ তামূলীৰ ‘আসাম বুৰঞ্জীৰ সাৰ’ আত্মাৰাম শৰ্মাৰ বাম্পবেলৰ ভাঙনি আৰু হৰকান্ত সদৰামিনৰ ‘আসাম বুৰঞ্জী’ আৰু সদৰামিনৰ আত্মজীৱনী বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। এম্প লেখকসকলে পূৰ্বৰ পৰা চলি অহা বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰীতিৰ কিছু পৰিবৰ্তিত ৰূপত উক্ত গ্ৰন্থ কেম্পখন ৰচনা কৰে। এম্প গ্ৰন্থসমূহত সংস্কৃতীয়া ৰীতি, বঙলুৱা ঠাঁচ আৰু ঠায়ে ঠায়ে অসমীয়া কথনভঙ্গীৰ ঠাঁচ এঁও পৰিলক্ষিত হয়। আত্মাৰাম শৰ্মাৰ বাম্পবেলৰ ভাঙনি ‘ধৰ্মপুস্তক’ প্ৰথম অনুবাদ গ্ৰন্থ হিচাপে মৌলিকতা প্ৰদৰ্শন কৰিব পৰা নাম্প যদিও আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ উন্মেষত ম্পয়াৰ ঐতিহাসিক মূল্য আছে।

শংকৰদেৱৰ অংকীয়া নীত গদ্যৰ উন্মেষ ঘা পিছৰে পৰা অসমীয়া গদ্যম্প নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে ঊনবিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয়াৰ্ধলৈকে সবল দুৰ্বলভাৱে চলি আহিছিল। কিন্তু ১৮২৬ চনত বৃহি অসম অধিকাৰ কৰাৰ পাছৰ পৰা অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যম্প এক দুৰ্যোগপূৰ্ণ অৱস্থা অতিক্ৰম কৰিব লগা হয়। কিন্তু সৌভাগ্যৰ কথা যে, অসমত খৃষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবে আমেৰিকাৰ বেপ্তিষ্ট মিছনেৰীসকল অহাৰ পাছত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যম্প পুনৰ ঠন ধৰি উঠে। পুৰণি অসমীয়া গদ্য লুপ্তপ্ৰায় হয় যদিও মিছনেৰীসকলৰ প্ৰচেষ্টাত এক নতুন ৰূপত অসমীয়া গদ্যম্প পুনৰ ভুমুকি মাৰে। বিশেষকৈ ‘অৰুণোদম্প’ সংবাদ পত্ৰৰ জৰিয়তে এক নতুন গদ্যৰীতিৰ সূচনা কৰে।

অৰুণোদয় যুগত প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰা আধুনিক অসমীয়া গদ্য সহজ-সৰল আৰু সারলীল। তৎসম আৰু তদ্বৰ শব্দৰ প্ৰয়োগ বেছি। এম্প যুগৰ গদ্যৰীতিৰ প্ৰধান বিশেষত্ব হৈছে নতুন শব্দৰ সৃষ্টি। বানান ৰীতিও পুৰণি অসমীয়া গদ্যৰ লগত অমিল আছিল। বিশেষকৈ উচ্চাৰণ অনুসৰি শব্দৰ বানান লিখিছিল। যেনে— অচমিয়া, ৰাধি, ভাসা, সন্দ, গ্যান, গিয়ানি, নিমিতে, জতন, উৎপন ম্পত্যাদি। বাক্য বিন্যাস ৰীতিত ম্পংৰাজী বাক্য বিন্যাস ৰীতিৰ প্ৰভাৱ লক্ষ্য কৰা যায়। এম্প যুগৰ গদ্যত অসমীয়া জতুৱা ঠাঁচটো ৰক্ষা কৰিব পৰা নাছিল।

‘অৰুণোদম্প’ৰ গদ্য ৰীতিৰ বানান পদ্ধতি বিৰোধিতা কৰিছিল হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা আদিয়ে। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অৰুণোদম্পৰ গদ্য ৰীতিৰ বিৰোধিতা কৰা নাছিল যদিও তেওঁৰ গদ্যৰ বানান ৰীতিত এক স্বকীয়তা পৰিলক্ষিত হয়। আনহাতে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ হাতত অসমীয়া গদ্যম্প এক মাৰ্জিত ৰূপ লাভ কৰে। বৰুৱাৰ হাততেম্প হেমকোষ অভিধান, অসমীয়া ব্যাকৰণ সৃষ্টি হয়। অসমীয়া গদ্য ৰীতিৰ শুদ্ধতা আৰু স্থিৰতা লাভ কৰাত এম্প দুটা মূল আধাৰে যথেষ্ট সহায় কৰিছে। হেমচন্দ্ৰ আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱা দুয়োজনেম্প অসমীয়া সাহিত্য সচেতন গদ্য-শিল্পী। তেওঁলোকৰ গদ্যৰীতি সহজ-সৰল, কোনো মেৰপাক নাম্প, বাহুল্যবৰ্জিত আৰু বাক্যবিন্যাস ৰীতিও সুসঙ্গত। এম্প কেম্পজন গদ্য অনুৰাগীৰ পিছত কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য, ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, সত্যনাথ বৰা, পদ্মনাথী দেৱী ফুকননী আদিৰ প্ৰচেষ্টাম্প অসমীয়া গদ্যক আৰু এখোপ আগুৱাম্প নিয়ে। বিশেষকৈ সত্যনাথ বৰাক অসমৰ ‘বেকন’ বুলিব পাৰি। কম কথাত অধিক ভাৱ প্ৰকাশ কৰাৰ ক্ষমতা সত্যনাথ বৰাৰ গদ্য লিখনীৰ প্ৰধান বিশেষত্ব।

১৮৮৯ চনত কলিকতাত ‘জোনাকী’ মুখপত্ৰ প্ৰকাশ পোৱাৰ পাছৰে পৰা অসমীয়া গদ্য এক উন্নত স্তৰলৈ উন্নীত হয়। জোনাকী যুগৰ লিখকসকলৰ ভিতৰত— লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, পদ্মনাথ গোস্বামী বৰুৱা আদি বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। তেওঁলোকৰ গদ্য ৰচনাত বিষয় অনুসৰি ভিন্ন গদ্যৰীতিৰ প্ৰয়োগ দেখিবলৈ পোৱা যায়। সহজ-সৰল প্ৰকাশ ভঙ্গীৰে গভীৰ ভাবক প্ৰকাশ কৰাৰ ক্ষমতা লক্ষণীয়। অৱশ্যে প্ৰত্যেকজন গদ্যশিল্পীৰ ৰচনাৰীতিত পাৰ্থক্যও পৰিলক্ষিত হয়। বেজবৰুৱাৰ গদ্যৰীতি বিষয় অনুসৰি বেলেগ বেলেগ। প্ৰবন্ধ, উপন্যাস, গল্পসমূহত বৰ্ণনাত্মক আৰু জ্ঞানজ্ঞাপক গদ্যৰীতি, কৃপাবৰী ৰচনাসমূহত ব্যঙ্গাত্মক বা হাস্যৰসাত্মক গদ্যৰীতি, তত্ত্বমূলক ৰচনাত বিশ্লেষণাত্মক ৰীতি প্ৰয়োগ কৰিছে। গোস্বামী বৰুৱাৰ ৰচনা-ৰীতি পোনপটীয়া অথচ বিশ্লেষণ ধৰ্মী। চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ ৰচনাৰীতি সহজ-সৰল আৰু সারলীল। হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ ৰচনাৰীতিত

পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ ৰচনা শৈলীৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। এম্প যুগৰ গদ্য লিখকসকলে অসমীয়া জতুৱা ঠাঁচ, নিভাঁজ ঘৰুৱা শব্দ, যোজনা, পঁপ্তৰ আদি প্ৰয়োগ কৰি অসমীয়া গদ্যৰ ঠাঁচটো পূৰ্ণ মাত্ৰাম্প ৰক্ষা কৰিছে। এম্প যুগটোত আধুনিক অসমীয়া গদ্যম্প পূৰ্ণতা লাভ কৰিছে বুলিব পাৰি।

বিংশ শতিকাৰ ত্ৰিশৰ দশকৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে অন্যান্য গদ্য ৰচকসকলে অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত যথেষ্ট অৰিহণা যোগাম্পছে। এম্প সময়ৰ গদ্য লেখকসকলে গল্প, উপন্যাস, নীক, ব্যঙ্গৰচনা, চিন্তাশীল ৰচনা আদিৰ জৰিয়তে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ ভড়াল চহকী কৰি তুলিছে। বিশেষকৈ পঞ্চাশ আৰু ষাঠিৰ দশকত অসমীয়া গদ্য সাহিত্যম্প আদৰ্শগত আৰু কৌশলগত ক্ষেত্ৰত নতুন মাত্ৰা আনিলে। এম্প লোকসকলৰ সাহিত্যত বিষয়বস্তুৰ বিভিন্নতাম্প ঝুমুৰি দি ধৰিছে। আনকি বিজ্ঞানৰ নিচিনা জাঁলি বিষয়ও সহজ কৰি তুলিছে।

বিভিন্ন গদ্য লিখকে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত অৰিহণা যোগাম্পছে যদিও কিছুমান গদ্য লিখকৰ হাতত অসমীয়া গদ্য ৰূপটো বিজতৰীয়া হৈছে বুলিবও পাৰি। সাধাৰণতে গদ্য ভাষাত ভাব প্ৰকাশ কৰোঁতে ভাষাৰ ঠাঁচটো পুৰামাত্ৰাম্প ৰক্ষিত হোৱা বাঞ্ছনীয়। বহুতেম্প অভিযোগ কৰিব খোজে যে অসমীয়া গদ্য ভাষাত জতুৱা ঠাঁচ, নিভাঁজ ঘৰুৱা শব্দ আদিৰ ব্যৱহাৰ কমি যোৱাৰ ফলত অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰাণশক্তি হ্রাস পোৱাৰ উপদ্ৰম হৈছে। বিজ্ঞান, প্ৰযুক্তিবিদ্যা আৰু আধুনিক চিন্তা-ভাৱনাম্প ভাষালৈ পৰিবৰ্তন আনিলেও ভাষাৰ কালিকা শক্তি, জতুৱা ঠাঁচ, নিভাঁজ ঘৰুৱা শব্দ, যোজনা, পঁপ্তৰ আদিৰ উপযুক্ত ব্যৱহাৰেৰে অসমীয়া গদ্যক সজীৱ কৰি ৰাখিব।

আত্মমূল্যায়ন ৩ :

অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশৰ স্তৰ কেম্পা আৰু কি কি? প্ৰাচীন স্তৰৰ গদ্যসমূহৰ নাম লিখাঁ।

১.৪ সাৰাংশ :

- অসমীয়া গদ্যৰ বিৱৰ্তনৰ ম্পতিহাস অধ্যয়ন কৰিলে দেখা যায় যে ষোড়শ শতিকাৰ আদি ভাগত শঙ্কৰদেৱৰ হাতত সৃষ্ট নীৰ গদ্যম্প প্ৰথম অসমীয়া সাহিত্যিক গদ্যৰ নিদৰ্শন। শংকৰদেৱে তেওঁৰ নীৰ চৰিত্ৰৰ সংলাপতহে গদ্য ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিছে। এম্প নীৰ ভাষা অসমীয়া ভাষাৰ উপাদানেৰে পুষ্ট ৱজাৱলী ভাষা।
- শংকৰদেৱৰ প্ৰায় চাৰিকুৰি বছৰৰ পাছত বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য্যৰ হাতত অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ গৌৰৱময় অধ্যায়ৰ আৰম্ভণি ঘটে। ভট্টদেৱে কথা-ভাগৱত, কথা-গীতা, কথা-ৰত্নাৱলী অসমীয়া গদ্য ভাষালৈ অনুবাদ কৰি সাহিত্যিক গদ্যৰ বাঁ মুকলি কৰে।
- সপ্তদশ শতিকাত আহোমসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত বুৰঞ্জীৰ গদ্য আৰু সত্ৰীয়া পৰিবেশত চৰিত পুথিৰ গদ্যৰ প্ৰকাশ ঘটে। অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত এম্প দুম্প শ্ৰেণী গদ্যৰ ভূমিকা আছে। বিশেষকৈ বুৰঞ্জীৰ গদ্যক আধুনিক গদ্যৰ বাঁ কীয়া বুলি আখ্যা দিয়া হয়।
- ভট্টদেৱৰ আদৰ্শত ৰচিত অষ্টাদশ শতিকাৰ ‘কথা ৰামায়ণ’ৰ গদ্যম্পও অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত অৰিহণা যোগাম্পছে।
- সপ্তদশ শতিকাৰ পৰা ঊনবিংশ শতিকালৈকে আহোম ৰজাসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত ৰচিত ব্যৱহাৰিক বিষয়ক পুথিবোৰ, ৰজাঘৰীয়া কাকত-পত্ৰ, পেড়াকাকত আদিত ব্যৱহৃত গদ্যম্প অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰসাৰণত ম্পন্ধন যোগাম্পছে।
- ‘অৰুণোদম্প’ কাকতৰ সহজ-সৰল আৰু প্ৰাঞ্জল গদ্যম্প আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত অৰিহণা যোগাম্পছে।
- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা আদিৰ হাতত সৃষ্ট গদ্যম্প আধুনিক অসমীয়া গদ্যক এক মার্জিত ৰূপ দিয়াত সহায় কৰিছে।
- জোনাকী যুগৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, সত্যনাথ বৰা, পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা আদি লেখকৰ গদ্য ৰচনাত বিষয় অনুসৰি ভিন্ ভিন্ গদ্যৰীতিৰ প্ৰয়োগ দেখিবলৈ পোৱা যায়। এম্প যুগত আধুনিক অসমীয়া গদ্যম্প পূৰ্ণতা লাভ কৰে।

- সাম্প্ৰতিক কালত অসমীয়া গদ্য সাহিত্যত কলম তুলি লোৱা বহুতো লেখক পোৱা যায়। এম্প গদ্য ৰচকসকলৰ প্ৰত্যেকৰে ৰচনা শৈলীত এক নিজস্ব ধাৰা এঁা দেখিবলৈ পোৱা যায়। আধুনিক ভাষা-সাহিত্যম্প পূৰ্ণ ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এম্প লেখকসকলে যথেষ্ট বৰঙণি যোগাম্প আহিছে।
- ষোড়শ শতিকাৰ আদি ভাগৰ পৰা বৈষ্ণৱ যুগ, আহোম যুগ, অৰুণোদয় যুগ, জোনাকী যুগ, আৱাহন যুগ, যুদ্ধোত্তৰ যুগ অতিক্ৰমি অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যম্প ভিন্ ভিন্ লেখকৰ হাতত ভিন্ ভিন্ ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰি আহিছে। প্ৰতিটো যুগতে আত্মপ্ৰকাশ কৰা এম্প গদ্যসমূহৰ একোঁ যুগ ভাব শক্তি (spirit of the age) আছে। অসমীয়া গদ্যৰ দীঘলীয়া পৰিক্ৰমাত অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যম্প সাজ সলাম্পছে, নতুন প্ৰকাশভঙ্গীক আকোঁৱালি লৈছে, বিষয়বস্তু আৰু সাহিত্য কৰ্মতো যথেষ্ট পৰিবৰ্তন ঘাঁছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

গদ্য হৈছে সাহিত্যত ব্যৱহৃত এক ভাষিক ৰূপ। কথিত আৰু লিখিত উভয় ৰূপত প্ৰত্যক্ষ, স্পষ্ট আৰু অৰ্থযুক্ত শব্দৰ সমষ্টিৰে ভাব প্ৰকাশ কৰা ভাষিক মাধ্যমক সাধাৰণতে 'গদ্য' বোলা হয়। সাধাৰণতে গদ্যৰ শব্দ প্ৰয়োগত প্ৰত্যক্ষ অৰ্থৰ প্ৰতি অধিক মনোযোগ দিয়া হয়।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

'শৈলী' হৈছে এক প্ৰকাৰৰ বিশেষ ৰীতি। এজন লেখকৰ লেখনীৰ মাজেৰে স্পষ্ট হৈ পৰা প্ৰকাশভঙ্গীক 'শৈলী' বোলা হয়। গদ্যক স্পষ্ট আৰু ব্যঞ্জনাময় কৰিবৰ বাবে গদ্যলেখকজনে ব্যৱহাৰ কৰা প্ৰকাশভঙ্গীক 'গদ্যশৈলী' আখ্যা দিয়া হয়। স্প লেখকৰ সম্পূৰ্ণ নিজা সৃষ্টি। লেখকজনে নিজা ভাষাৰ নিৰ্বাচিত শব্দৰ প্ৰয়োগ আৰু বাক্যবিন্যাসৰ সহায়ত মনৰ ভাব ব্যক্ত কৰে আৰু এনে প্ৰকাশৰীতি বা ভঙ্গীয়ে পাঠকক আকৰ্ষণ কৰে, এনে ৰচনা কৌশলক সেম্প লেখকৰ 'ব্যক্তিগত শৈলী' বুলি কোৱা হয়।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ৩ :

বিষয়বস্তু আৰু ক্ৰম অনুসৰি অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশক দুটা প্ৰধান স্তৰত ভাগ কৰা হৈছে। এম্প স্তৰ কেম্পী হৈছে— (ক) প্ৰাচীন স্তৰ, (খ) আধুনিক স্তৰ।

প্ৰাচীন স্তৰৰ গদ্যৰ ভিতৰত— অংকীয়া নীৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ গদ্য, বুৰঞ্জীৰ গদ্য, চৰিত পুথিৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ আদৰ্শত সৃষ্ট গদ্য আৰু অনান্য গদ্যসমূহ (ব্যৱহাৰিক পুথিৰ গদ্য, ৰজাঘৰীয়া কাকত-পত্ৰ আৰু দলিল পত্ৰৰ গদ্য স্পত্যাদি) গদ্য ধৰা হয়।

অনুশীলনী- ১

(ক) চমু উত্তৰ দিয়া :

- (১) গদ্য আৰু পদ্যৰ প্ৰধান পাৰ্থক্য সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখা।
- (২) প্ৰাচ্য আলংকাৰিকসকলে গদ্যক কি কি ভাগত ভাগ কৰিছে?
- (৩) গুণ আৰু ধৰ্ম অনুসৰি গদ্যক কেম্পী ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি? গদ্যৰ ভাগসমূহ উল্লেখ কৰা।
- (৪) অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশৰ প্ৰধান স্তৰ কেম্পী আৰু কি কি?
- (৫) গদ্যৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰা।
- (৬) কথোপকথনমূলক গদ্যশৈলী কাক বোলে?

(খ) বহুলাম্প লিখা (৫০০ মান শব্দৰ ভিতৰত লিখিবা) :

- (১) অসমীয়া গদ্যৰ বিৱৰ্তনৰ ধাৰাটোক কেম্পী ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি? প্ৰতিটো ভাগৰে গদ্যসমূহৰ নাম উল্লেখ কৰি এটি আলচ যুগুত কৰা।
- (২) সপ্তদশ শতিকাৰ পৰা ঊনবিংশ শতিকালৈকে বিকাশ লাভ কৰা অসমীয়া গদ্যৰ এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰি, যি কোনো এক শ্ৰেণীৰ গদ্য সম্পৰ্কে লিখা।
- (৩) আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ উন্মেষ আৰু বিকাশ কেতিয়াৰ পৰা ঘটে? আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিৱৰ্তনৰ ধাৰা সম্পৰ্কে এটি আলচ যুগুত কৰা।

গৌ ২ : অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ (ষোড়শ শতিকাৰ পৰা
উনবিংশ শতিকাৰ মাজ ভাগলৈকে)
(Type of Assamese Prose)

গঠন

- ২.০ উদ্দেশ্য
- ২.১ প্ৰস্তাৱনা
- ২.২ অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ
 - ২.২.১ মন্ত্ৰ পুথিৰ গদ্য
 - ২.২.২ ধৰ্ম পুথিৰ গদ্য
 - ২.২.৩ ৰাজ বিষয়ক গদ্য
 - ২.২.৪ ৰজাঘৰীয়া কাকত-পত্ৰৰ গদ্য
- ২.৩ সাৰাংশ

২.০ উদ্দেশ্য :

- এম্প গৌঁি অধ্যয়ন কৰাৰ পাছত তোমালোকে—
- বিষয়বস্তু অনুযায়ী অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- অসমীয়া গদ্যৰ ক্ৰম অনুসৰি বিভাজন কৰি প্ৰত্যেক শ্ৰেণীৰ গদ্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত সময়ে সময়ে লেখকৰ হাতত গঢ় লোৱা গদ্যৰ ভূমিকা আলোচনা কৰিব পাৰিবা।

২.১ প্ৰস্তাৱনা :

তোমালোকে আগৰ গৌঁতি গদ্যৰ স্বৰূপ সম্পৰ্কে জানিব পাৰিলা। তদুপৰি গদ্যৰ প্ৰকাৰ, গদ্যশৈলী অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ সম্পৰ্কে আভাস পালা। এতিয়া এম্প গৌঁতি অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ সম্পৰ্কে কিছু ধাৰণা লাভ কৰিব পাৰিবা। বিশেষকৈ তোমালোকে প্ৰথম গৌঁতি আলোচনা কৰা গদ্যৰ প্ৰকাৰ সমূহ অসমীয়া গদ্যত কেনেদৰে পোৱা গৈছে এম্প সম্পৰ্কেও বিচাৰ কৰি চাব পাৰিবা। অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ ধাৰাবাহিকতাৰ লগত তোমালোকক পৰিচয় কৰি দিয়াম্প এম্প গৌঁতি উদ্দেশ্য। এম্প গৌঁতি অধ্যয়নে অসমীয়া গদ্যৰ বিচিত্ৰ ৰূপ আৰু সমৃদ্ধিৰ লগতো পৰিচয় হ'ব পাৰিবা। অসমীয়া গদ্যৰ বিৱৰ্তনৰ ধাৰাৰি সম্যক ধাৰণা লাভ কৰাৰ উদ্দেশ্য তলত আলোচনাত বিভিন্ন সময়ত গঢ় লৈ উঠা অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰাজিৰ পৰিচয়, বিশেষকৈ গদ্যৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যবোৰ উল্লেখ কৰা হ'ব। এনে আলোচনাম্প বিভিন্নজন লেখকৰ ৰচনাৰ মাজত গঢ় লৈ উঠা গদ্যশৈলীৰ এক সম্যক ধাৰণা দিব পাৰিবা।

২.২ অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰ :

অসমীয়া গদ্য-সাহিত্য আধুনিক ভাৰতীয় গদ্য সাহিত্যৰ ভিতৰত প্ৰাচীন নহ'লেও উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ গদ্যসমূহ ভিতৰত প্ৰাচীনতম বুলি ক'লে ভুল কোৱা নহ'ব। ষোড়শ শতিকাৰ আদি ভাগত শংকৰদেৱে নাঁৰ গদ্যৰ মাজেৰে অসমীয়া গদ্যৰ সাহিত্যক মৰ্যাদা প্ৰদান কৰে। এম্প সময়ৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন সময়ত সৃষ্টি হোৱা অসমীয়া গদ্যক বিভিন্নজন সমালোচকে ভিন্ন ধৰণে শ্ৰেণীবিভাজন কৰিছে। তলত এম্প গদ্যসমূহৰ আভাস দিবলৈ যত্ন কৰা হৈছে।

বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাম্প 'অসমীয়া কথা সাহিত্য' (পুৰণি ভাগ) গ্ৰন্থৰ সামৰণিত বিষয়বস্তু অনুসৰি অসমীয়া গদ্যক চাৰি ভাগত ভাগ কৰিছে। এম্প ভাগ কেম্পা হৈছে—

- ধৰ্ম পুথিৰ গদ্য।
- বুৰঞ্জী পুথিৰ গদ্য।
- ব্যৱহাৰিক পুথিৰ গদ্য।
- দলিল পত্ৰৰ গদ্য।

আনহাতে বিবিধঃ কুমাৰ বৰুৱাম্প উক্ত পুথিখনত তলত উল্লেখ কৰাৰ দৰে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ (পুৰণি ভাগ) শ্ৰেণী বিভাজন আৰু নামকৰণ কৰি আলোচনা কৰিছে। এম্প শ্ৰেণী কেম্পা এনেধৰণৰ—

- অংকীয়া নীৰ গদ্য
- মন্ত্ৰপুথিৰ গদ্য
- কথা গীতাৰ গদ্য (ম্পয়াৰ ভিতৰত ভট্টদেৱৰ অন্যান্য গদ্যক ধৰি লৈছে)
- পুৰণি অসম বুৰঞ্জীৰ গদ্য (বুৰঞ্জীৰ গদ্য সামৰি লৈছে)
- বিবিধ বিষয়ক গদ্য (ধৰ্ম সন্মন্ধীয় পুথি আৰু ব্যৱহাৰিক জ্ঞানৰ পুথি সামৰি লৈছে)
- কথা গুৰু চৰিতৰ গদ্য।
- কাকত পত্ৰৰ গদ্য।

বিবিধঃ কুমাৰ বৰুৱাম্প আধুনিক গদ্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা নাম্প। মহেশ্বৰ নেওগেও পুৰণি অসমীয়া কথা সাহিত্যক বিষয়বস্তু আৰু গদ্যৰ প্ৰকৃতি বা গুণ অনুসৰি দুা ভাগত ভাগ কৰিছে। এম্প ভাগ কেম্পা হৈছে—

আদৰ্শবাদী সাহিত্য : ভাগৱত কথা, গীতা কথা, বত্নাকৰ কথা, ৰামায়ণ কথা, ক্ৰিয়া যোগ হাৰ কথা আদি ধৰ্মপুথিৰ অনুবাদ মূলক গদ্য।

বাস্তৱবাদী সাহিত্য : কথা গুৰু চৰিতসমূহ, হস্তী বিদ্যাৰ্ণৰ আদি ব্যৱহাৰিক বিষয়ৰ পুথি, হস্তমুক্তাৱলী আৰু বুৰঞ্জীসমূহত ব্যৱহৃত গদ্য ম্পত্যাদি।

বিভিন্নজন পণ্ডিতে দাঙি ধৰা গদ্যৰ বিভাজনৰ ভিত্তিত অসমীয়া গদ্য সাহিত্যক বিষয়বস্তু অনুসৰি দুা মূল সঁতিত ভাগ কৰি আলোচনা কৰিব পাৰি। এম্প মূল সঁতি দুা আৰু এম্প সঁতি দুাৰ অন্তৰ্গত গদ্যসমূহ উল্লেখ কৰা হৈছে।

ধৰ্মমূলক সাহিত্য : মন্ত্ৰ পুথিৰ গদ্য, অংকীয়া নীৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ আদৰ্শত ৰচিত গদ্য (কথা-ৰামায়ণৰ গদ্য), ভট্টদেৱৰ গদ্য ম্পত্যাদি।

ধৰ্ম নিৰপেক্ষ সাহিত্য : চৰিত পুথিৰ গদ্য, বুৰঞ্জীৰ গদ্য, ৰাজবিষয়ক গদ্য (বুৰঞ্জীৰ গদ্য), ৰজাঘৰীয়া চিঠিপত্ৰ-কাকতপত্ৰ-দলিল পত্ৰৰ গদ্য, হস্তী বিদ্যাৰ্ণৱ, শ্ৰীহস্ত মুক্তাৱলী, জ্যোতিষ পুথি আদিৰ গদ্য স্পত্যাদি।

তলত অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰসমূহৰ চমু আলোচনা দাঙি ধৰা হৈছে—

২.২.১ মন্ত্ৰ পুথিৰ গদ্য (Mantra-puthir's prose):

অসমীয়া লোক সাহিত্যৰ ঐ দিশ হৈছে— মন্ত্ৰ সাহিত্য। এম্প মন্ত্ৰবোৰ বহুদিন ধৰি মুখে মুখে চলি আহিছিল আৰু পিছতহে স্পয়াক লিপিবদ্ধ কৰা হয়। সেয়ে মন্ত্ৰ সাহিত্যবোৰ কোন সময়ৰ ৰচনা সঠিককৈ কোৱা ন। তদুপৰি এম্প মন্ত্ৰ বোৰ নৈব্যক্তিক হোৱা বাবেও স্পবিলাকৰ সঠিক জন্মকাল নিৰ্ণয় কৰা ন। বিৰিঞ্চিঃ কুমাৰ বৰুৱাসম্প মন্ত্ৰ সাহিত্যক অংকীয়া নীৰ সমসাময়িক বা তাতোকৈ অলপ পূৰ্বৰ বুলি কৈছে। কথিত আছে যে, অদ্বৈতবাদী শঙ্কৰাচাৰ্য অসমলৈ আহোঁতে শান্ত অভিনৱ গুপ্তৰ লগত মতবাদ সম্পৰ্কে তৰ্কযুদ্ধ হয় আৰু সেম্প তৰ্কত অভিনৱ গুপ্ত পৰাজয় হয়। খঙত অভিনৱ গুপ্তসম্প কুমন্ত্ৰ কৰি শংকৰাচাৰ্যৰ গাত ভগন্দৰ ৰোগ মেলি দিয়ে। শংকৰাচাৰ্যৰ জীৱন কাহিনীৰ বৰ্ণনা, মুছলমান বুৰঞ্জীবিদৰ বৰ্ণনা আদি মন্ত্ৰসমূহত পোৱা যায়। এম্পফালৰ পৰা মন্ত্ৰসমূহৰ জন্মকাল শংকৰদেৱৰ পূৰ্ব বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাসম্প উদ্ভৱ কালৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ ভিতৰত (খৃঃ ৯৫০-১৩০০) মন্ত্ৰ সাহিত্যক অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছে।

মন্ত্ৰসমূহ গদ্য-পদ্য উভয় ৰূপত পোৱা যায়। গদ্যতকৈ পদ্য ৰূপত ৰচিত মন্ত্ৰ ৰ সংখ্যা বেছি। সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাৰ মতে— এম্প মন্ত্ৰবোৰ সৰ্বসাধাৰণৰ কথিত ভাষাৰ ভিত্তিত ৰচনা কৰা হৈছিল। স্পয়াত গদ্যৰ স্থান গৌণহে, পদ্যকেম্প ভাৱ প্ৰকাশৰ বাহন হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছে। সাধাৰণতে মন্ত্ৰবোৰ সুৰধৰি মতা হয়। সেয়েহে মন্ত্ৰবোৰত অন্ত্যানুপ্ৰাস বা শেষ বৰ্ণৰ মিল দেখা যায়। মন্ত্ৰসমূহত বাক্য-গঠনৰ ঐ সুসঙ্গবদ্ধ ৰীতি দেখা নাযায়। মন্ত্ৰ পুথিসমূহত গদ্যতকৈ পদ্যৰ বৈশিষ্ট্যহে অধিক পৰিমাণে ৰক্ষিত। সেয়ে মন্ত্ৰ পুথিৰ গদ্যক প্ৰকৃত গদ্য বুলিব নোৱাৰি। তলত ঐ মন্ত্ৰৰ গদ্য চানেকি দেখুওৱা হৈছে—

শূণ্যত ভ্ৰমণ শূণ্যত থান, যোগ মন্ত্ৰে কৰে বৃক্ষ আৰোপণ।
আয়ত মেচাৰি বাফা আয়ত আয় মেচাৰি, কাকলে ধুমা আয়, বিমুখিয়া

আয়, সড়াষ্প আয়, বিড়ায়ো আয়, গমনে আয়, বিষ্টা সিঞ্চা পণ্ডুয়া
আয়, যেমন তংকিত আয়, বিং বিং বিং ফ্ ফ্ লং লং যেমনে
সাথ তেমনে আয় . . . ।

(অসমীয়া সাহিত্যৰ চানেকি,
হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, সম্পা.)

উল্লিখিত মন্ত্ৰতি আয়ত, মেচাৰি, বাফা, বিড়ায়ো, পণ্ডুয়া আদি শব্দ
অপভ্ৰংশৰ লগত কিছু মিল আছে। আনহাতে বিং বিং, ফ্ ফ্, লং লং আদি
অর্থহীন একাক্ষৰিক শব্দবোৰে মন্ত্ৰসমূহৰ যাদুকৰী পৰিবেশ ত্ৰা সৃষ্টি কৰিবলৈ
ব্যৱহাৰ কৰিছে।

২.২.২ ধৰ্মপুথিৰ গদ্য (Iconographic Prose):

ধৰ্মপুথিৰ গদ্যৰ ভিতৰত অংকীয়া নীৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ
আদৰ্শত সৃষ্ট গদ্যম্প প্রধান।

অংকীয়া নীৰ গদ্য :

ষোড়শ শতিকাত মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ হাতত সৃষ্ট অংকীয়া নীৰ গদ্যম্প
অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰথম চানেকি। শংকৰদেৱে ব্যৱহাৰ কৰা এম্প গদ্য হৈছে— ৰজাৰলী
গদ্য। পণ্ডিতসকলে ৰজাৰলী গদ্য ভাষা সম্পৰ্কে বিভিন্ন মত আগবঢ়ায়। বিৰিঞ্চি
কুমাৰ বৰুৱাম্প— ‘ম্প অসমীয়া কবিৰ হাতত আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ আশ্ৰয়ত
পুষ্ট আৰু পৰিবৰ্দ্ধিত হৈছে দেখি ম্পয়াক অসমীয়া উপভাষা বুলিব পাৰি বুলি
কৈছে।’ মহেশ্বৰ নেওগে— ‘শংকৰদেৱক অসমীয়া কথা সাহিত্যৰ বাঁ মুকলি কৰোঁতা’
বুলি উল্লেখ কৰিছে। ম্পয়াক গ্ৰাম্য জীৱনত প্ৰচলিত কথাৰীতিৰ নমুনা দাঙি ধৰিব
পৰা অলেখ শব্দ খণ্ডবাক্য, উপমা, অলংকাৰ আদিৰ প্ৰয়োগ কৰা হৈছে। আনহাতে
গ্ৰাম্য কথন ভঙ্গী ব্যৱহাৰে নী কীয়ত্ব প্ৰকাশ পোৱাত সহায় কৰিছে। তলত অংকীয়া
নীৰ গদ্যৰ নমুনা দাঙি ধৰা হ’ল—

শচী বোল—

‘অয়ে সত্যভামা, তোহাৰি স্বামী মাধৱক হামু সব জানি,
ওহি গোপী বিাল গোপাল উনিকৰ আগু গোকুলক স্ত্ৰী নাহি
বহল, দেখু কংসক দাসী কুবুজী তাহেক হাত এৰাৱল নাহি,
তাহেক আৰ কি কহবঃ ঐচন অনাচাৰী কৃষ্ণত গৰব কয়ে কহ

হামাক পাৰিজাত নিয়া যাৱঃ অঃ বজপাতে সবংশে নাশ ভেলি
জানব'।

(পাৰিজাত হৰণ)

অংকীয়া নীৰ গদ্য লয়যুক্ত বৃত্তগন্ধী গদ্য। স্পয়াৰ গদ্যত অনুপ্রাস, অন্ত্যানুপ্রাস
আদি শব্দালংকাৰৰ প্ৰয়োগ সততে পোৱা যায়। যেনে— 'জগতক পৰম গুৰু পৰমপুৰুষ
পুৰুষোত্তম সনাতন ৰক্ষা মহেশ সেৱিত চৰণ পঙ্কজ নাৰায়ণ শ্ৰী শ্ৰী কৃষ্ণ'
(কালিয়দমন)। তদুপৰি বাক্যবিন্যাসৰ ঐ শৃংখলাবদ্ধ ৰীতি মানি চলা দেখা
নাযায়। শব্দৰ প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত তৎসম, তদ্ভৱ আৰু অনেক ঘৰুৱা শব্দৰ ব্যৱহাৰ
পোৱা যায়। সংস্কৃত বা তৎসম শব্দৰ উদাহৰণ— আন্দোল, কল্লোল, ঘনশ্যাম, চক্ষু,
কৰ্ণ অধৰ, বোদন, পৰমার্থ, পুত্ৰ, ভ্ৰাতা স্পত্যাদি। ঘৰুৱা, কথিত শব্দৰ
উদাহৰণ— অয়ে, অখন, মহিতে, বিাল, গেল, খেনোক, বৌী, ভতাৰক, চৰল,
জগৰা স্পত্যাদি।

শংকৰদেৱে অংকীয়া নীত নিভাঁজ অসমীয়া ভাষা ব্যৱহাৰ কৰা নাম্প
যদিও অসমীয়া মিশ্ৰিত ৰজাৱলী ভাষাত ৰচিত অংকীয়া নীৰ জৰিয়তে অসমীয়া
লিখিত গদ্য-সাহিত্যৰ চানেকি স্পষ্টভাৱে দাঙি ধৰিছে।

ভট্টদেৱৰ গদ্য :

অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত গদ্যালিখক হিচাপে ভট্টদেৱে এক বিশেষ
স্থান অধিকাৰ কৰি আছে। ভট্টদেৱৰ দিনৰ পৰাহে অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকৃত বুৰঞ্জী
আৰম্ভ হয়। ভট্টদেৱৰ পূৰ্বৰ অংকীয়া নীৰ গদ্য কাব্যধৰ্মী হোৱাৰ বাবে স্পয়াত প্ৰকৃত
গদ্যৰ লক্ষণ পৰিস্ফুট নহয়। কিন্তু ভট্টদেৱে পূৰ্বৰ গদ্যৰ পৰম্পৰা ভঙ্গ কৰি শ্ৰীমদ্ভাগৱত
পুৰাণ, শ্ৰীমদ্ভাগৱত গীতা আৰু ভক্তি ৰত্নাৱলী এম্প তিনিখন প্ৰসিদ্ধ গ্ৰন্থৰ গদ্য ৰূপ
দিয়ে। অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যৰ ভড়ালত এম্প তিনিখন গ্ৰন্থ ক্ৰমে— কথা ভাগৱত, কথা
গীতা আৰু কথা ৰত্নাৱলী নামেৰে জনাজাত আৰু এম্প পুথিয়ে অসমীয়া গদ্য
সাহিত্যৰ বাঁ দেখুৱাম্প দিয়ে। ভট্টদেৱৰ হাতত প্ৰকৃত অসমীয়া গদ্যৰ জন্ম হৈছে
বুলি কোৱাৰ কাৰণ ডিম্বেশ্বৰ নেওগে 'অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী'ত এনেদৰে দাঙি
ধৰিছে—

'তেৱেঁম্প (ভট্টদেৱে) জয়ে জয়ে তাক (অসমীয়া গদ্যক) নীৰ
চাৰিবেৰৰ পৰা উলিয়াম্প আনি স্বাধীন দাৰ্শনিক গ্ৰন্থ আৰু মুকলি
ৰচনাৰ বাহন ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰি আৰু নানান কাৰ্যৰ উপযোগীকৈ
ভৱিষ্যত অসমীয়া সাহিত্যৰ বাবে এৰি গৈছে।'

(পৃ. ৪৮৫)

ভট্টদেৱে দি যোৱা গদ্য সাহিত্যৰ বাবে আজি অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যসম্প গৌৰৱ অৰ্জন কৰিব পাৰে। সুদূৰ ষোড়শ শতিকাত এনেদৰে প্ৰান্তীয় ভাষাত ভট্টদেৱে গদ্য-সাহিত্যৰ জন্ম দি সৰ্বভাৰতীয় খ্যাতি অৰ্জন কৰাৰ উপৰিও বিশ্বৰ পণ্ডিত-বিদ্বান লোকৰ মনো আকৰ্ষণ কৰিছিল। ভট্টদেৱে যি সময়ত অসমীয়া গদ্য ৰূপত কথা-ভাগৱত আৰু কথা-গীতা অনুবাদ কৰিছিল, সেম্প সময়ত অসমীয়া ভাষাত উপযুক্ত গদ্যৰ নিদৰ্শন নাছিল। আনকি অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণো নাছিল। ভট্টদেৱৰ গুৰু দামোদৰ দেৱে কথা বন্ধে ভাগৱত ৰচনা কৰিবলৈ ভট্টদেৱক আদেশ দিছিল। ভট্টদেৱৰ কথা-গীতা গদ্যৰ মাধ্যমত আৰু অনুবাদ কৰাৰ সম্পৰ্কত বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাসম্প এম্পদৰে মত দাঙি ধৰিছে—

‘শ্ৰী, শূদ্ৰ, চণ্ডাল সকলোৱে অবিৰোধভাৱে পঢ়িব আৰু বুজিব
পৰাকৈ অনুবাদ কৰাসম্প ভট্টদেৱৰ উদ্দেশ্য আছিল।’

ভট্টদেৱৰ আদৰ্শত সৃষ্ট গদ্য :

ভট্টদেৱৰ পৰবৰ্তীকালত বিশেষকৈ সপ্তদশ আৰু অষ্টাদশ শতিকামানত কেম্পজনমান লিখকে গদ্যৰ মাধ্যমত কেম্পখনমান পুথি ৰচনা কৰে। স্পয়াৰ ভিতৰত গোপাল চৰণ দ্বিজৰ ‘কথা ভক্তি বত্নাকৰ’, ৰঘুনাথ মহন্তৰ ‘কথা ৰামায়ণ’, ভাগৱত আচাৰ্যৰ ‘সাত্তত তন্ত্ৰ’ আৰু অজ্ঞাত লিখকৰ ‘পদ্মপুৰাণ’। এম্প পুথিসমূহৰ গদ্যক অন্যান্য গদ্যৰ ভিতৰত অন্তৰ্ভুক্ত কৰি ‘ধৰ্ম পুথিৰ গদ্য’ বুলিও অভিহিত কৰা হয়। গোপালচৰণ দ্বিজে শঙ্কৰদেৱৰ ‘ভক্তি বত্নাকৰ’ গ্ৰন্থখন মার্জিত সহজ-সৰল গদ্য-ভাষাত ‘ভক্তি বত্নাকৰ’ নামেৰে ৰচনা কৰে। এম্প পুথিত ভট্টদেৱৰ গদ্য ৰচনাৰ দৰে তৎসম শব্দৰ প্ৰয়োগ বেছি। এম্প সময়ছোৱাত ৰচিত ভট্টদেৱৰ সমসাময়িক জনৈক পৰশুৰামৰ ‘কথা ঘোষা’ আৰু কৃষ্ণানন্দ দ্বিজৰ ‘পুণ্য ভাগৱত’ আদি পুথি গদ্য-পদ্য মিশ্ৰিত পুথিৰ ভিতৰত ধৰা হয়। কামৰূপ অনুসন্ধান সমিতিৰ সংগ্ৰহালয়ত থকা হাতে লিখা ‘কথা ঘোষা’ৰ গদ্যৰূপ এনেধৰণৰ—

শ্ৰীকৃষ্ণে আপুনাৰ নিজা মূৰ্তি মহেসক বন্দিলাঃ কেনেতু আপুনি
নিজ ব্ৰহ্ম হয় মূৰ্তিক নলৈলেঃ এম্প কথা হৰিহৰ সম্পাদত
আছেঃ তাৰপৰা য়ানি শ্ৰী মাধৱদেৱে ঘোষা কৰিলন্তঃ মুক্তিঃ
নিম্পৃহা জিতোঃ সেই ভকতৰ নমোঃ ৰসমম্প মাগোহো ভকতি .

..।

অষ্টাদশ শতিকাৰ প্ৰথম ছোৱাত ৰচিত ৰঘুনাথ মহন্তৰ ‘কথা-ৰামায়ণ’ ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ আদৰ্শত ৰচিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ। স্পয়াত মূল ৰামায়ণৰ সকলোবোৰ কথা অন্তৰ্ভুক্ত হোৱা নাম্প। এম্প পুথিক মূল ৰামায়ণৰ সংক্ষিপ্ত গদ্যৰূপ বুলি ক’ব

পাৰি। স্পয়াত বাল্মীকি ৰামায়ণৰ আদি অযোধ্যা, অৰণ্য আৰু কিষ্কিন্ধ্যা— এম্প চাৰিা কাণ্ড পোৱা গৈছে। কিন্তু কথা-ৰামায়ণৰ প্ৰথম তিনিা কাণ্ডহে ৰঘুনাথ মহন্তৰ দ্বাৰা ৰচিত, শেষৰ কিষ্কিন্ধ্যা কাণ্ড ৰঘুনাথ মহন্তৰ দ্বাৰা ৰচিত নহয়। ৰঘুনাথ মহন্তম্প ভট্টদেৱৰ গদ্যৰীতি অনুসৰণ কৰিছে যদিও তুলনামূলকভাৱে এম্প পুথিৰ গদ্য ভাষা ভট্টদেৱতকৈ অধিক সৰল। চুঁ চুঁ বাক্যৰ পয়োভৰ দেখা যায়। তৎসম আৰু তন্ত্ৰ শব্দৰ প্ৰয়োগ অধিক। ৰঘুনাথ মহন্তৰ ৰচনাত প্ৰাচীন অসমীয়া ৰজাৰলী গদ্যৰ পৰশ আছে যদিও স্পষ্ট নহয়। মহন্তৰ গদ্যৰীতিত মাজে মাজে মৌলিকতা বিদ্যমান। কথোপকথন ৰীতিৰ প্ৰয়োগেও কথা-ৰামায়ণৰ গদ্যক এক সুকীয়া মৰ্যদা দিয়াৰ লগতে গ্ৰন্থখনি পাঠকৰ হৃদয়গাহী কৰি তুলিছে। এনে গদ্যৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰা হ'ল—

কতোক্ষণে লক্ষণক লগে পাম্প বোলন্তঃ হে বাপ লখাম্প সিতাক
চাডি কেনে আহিলি। লক্ষণে বোলন্তঃ হে প্ৰভু মোৰ দোষ নাই
. . . ।

ওপৰত উল্লেখ কৰা ধৰ্মপুথিৰ গদ্যসমূহৰ উপৰিও চৰিত পুথিসমূহত ব্যৱহৃত এক শ্ৰেণীৰ গদ্য পোৱা যায়। এম্প শ্ৰেণীৰ গদ্যক ধৰ্মপুথিৰ গদ্যৰ শ্ৰেণীত ধৰা হোৱা নাম্প যদিও স্পয়াৰ মাজে মাজে ধৰ্মীয় উদ্দেশ্য নিহিত হৈ আছে। ধৰ্ম নিৰপেক্ষ সাহিত্য বুলিও একেধাৰতে কোৱা ন।

চৰিত পুথিৰ গদ্য :

বুৰঞ্জী গদ্যৰ দৰে মধ্যযুগৰ অসমীয়া গদ্যৰ আন এক উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন হ'ল— চৰিত পুথিৰ গদ্য। ৰজাঘৰৰ পৃষ্ঠপোষকতাত বুৰঞ্জীসমূহ সৃষ্টি হৈছিল আৰু বৈষ্ণৱ সত্ৰসমূহৰ পৃষ্ঠপোষকতাত চৰিত পুথিসমূহৰ সৃষ্টি হৈছিল। পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা 'চৰিত তোলা প্ৰথা' হৈছে বৈষ্ণৱ সত্ৰৰ ভক্তসকলে তেওঁলোকৰ গুৰুসকলৰ অৰ্থাৎ সন্ত-মহন্তসকলৰ জীৱন আৰু মাহাত্ম্যৰ বৰ্ণনা কৰাৰ এক প্ৰথা। এম্প প্ৰথাৰ ধাৰাবাহিক পৰম্পৰাতেম্প সত্ৰীয়া সমাজত এম্প চৰিত পুথিসমূহৰ সৃষ্টি হৈছে। চৰিত পুথিসমূহ গদ্য আৰু পদ্য উভয় মাধ্যমতে ৰচনা কৰা হৈছিল। পদ্যত ৰচনা কৰা চৰিত পুথিৰ সংখ্যাম্প সৰহ। গদ্যৰ মাধ্যমত লিখা চৰিত পুথি দুখন— 'গুৰু চৰিত কথা' আৰু 'বৰদোৱা চৰিত'। এম্প চৰিত পুথিসমূহত অসমৰ বৈষ্ণৱ সন্তসকলৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰ বৃত্তান্ত পোৱা যায়। সাহিত্যিক ৰূপৰ ফালৰ পৰা গদ্যত লিখা চৰিত পুথি 'গুৰুচৰিত কথা'ম্প অসমীয়া গদ্যৰ বিশিষ্ট ধাৰক আৰু বাহক ৰূপে এখন বিশিষ্ট আসন অধিকাৰ কৰি আছে। গুৰুচৰিত পুথিত শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱ প্ৰমুখ্যে বৈষ্ণৱ আন্দোলনৰ লগত জড়িত ভালেসংখ্যক গুৰু, শিষ্য-প্ৰশিষ্যৰ জীৱন

আৰু কাৰ্যাৱলীৰ বিৱৰণ দাঙি ধৰিছে। তদুপৰি এম্প পুথিত পঞ্চদশ শতিকাৰ পৰা অষ্টাদশ শতিকাৰ অসমৰ সামাজিক, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, ধৰ্মীয় জীৱনৰ নানা কথাৰ সম্ভেদ পোৱা যায়।

ভক্তসকলৰ মাজত গুৰুসকলৰ চৰিত চৰ্চা দৈনন্দিন জীৱনৰ কথিত ভাষাৰ মাধ্যমত হৈছিল। সাধাৰণতে যি কখনভঙ্গীৰে চৰিত চৰ্চা হৈছিল, সেম্প একে কখনভঙ্গীকে চৰিত পুথিৰ গদ্যত ব্যৱহাৰ কৰিছিল। বিশেষকৈ ‘গুৰু চৰিত পুথি’ৰ গদ্যৰ কখনভঙ্গীৰ মাজত এটা সত্ৰীয়া পৰম্পৰাৰ ভকতীয়া ঠাঁচ সুস্পষ্ট। উদাহৰণ দাঙি ধৰা হ’ল—

‘আৰু একদিনা বোলে বৰাপো এটি গীত কৰা, বোলে কেনেকৈ;
বোলে পাৰিবা কৰা আমি কৰিছো দহো। বোলে আপুনি বাৰে
ঈশ্বৰ শক্তি; বোলে তোমাৰ জানো নহম্প কৰা।’

‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্যত কথোপকথন ৰীতিৰ লগত সম্পৰ্কিত আজ্ঞাসূচক, নিৰ্দেশক, উত্তৰ প্ৰদান, বিবৃতি আদি বিবিধ বাক্যৰীতিৰ ব্যৱহাৰ পোৱা যায়। এনে বাক্যৰীতিৰ প্ৰয়োগে ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্যক অন্যান্য গদ্যৰ পৰা পৃথকাম্প ৰাখিছে। এনে বৈশিষ্ট্যৰে পূৰ্ণ গদ্যৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰা হ’ল—

‘ৰহোঁ মম্প কওঁ। তুমি গৈ চোতাল মুৰে মুৰে ঘুমাঙ্গ বহি
অসন্তোষভাৱে। আনসৱে মাতিলে গা-নুখুবি বুলি এশপতি বেষ্যাৰ
তল বিচাৰি দিব দিছো ৰাম ঔষধলৈ।’ কৈছে খুম্পছে ক’ত
পাম ? কি গা ধুম যা।’

তদুপৰি গুৰুচৰিত কথাৰ গদ্যত জতুৱা ঠাঁচ, খণ্ডবাক্য, প্ৰবাদ বাক্য আৰু ফকৰা যোজনা আদিৰ পৰা অন্তলৈকে ঠাহ খাম্প আছে। এনে প্ৰয়োগে গুৰুচৰিত গদ্যক সাৱলীল কৰি তুলিছে আৰু এম্পবোৰে অসমীয়া কথ্যৰূপৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰে।

২.২.৩ ৰাজবিষয়ক গদ্য (Diplomatic Prose) :

বুৰঞ্জীৰ গদ্য আহোমৰ দিনত ৰচিত বুৰঞ্জীসমূহে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ ম্পতিহাসত এক বিশিষ্ট স্থান লাভ কৰিছে। বুৰঞ্জী সাহিত্যৰ সমল পোৱা যায় ষোড়শ শতিকাৰ পৰা ঊনবিংশ শতিকালৈ। বুৰঞ্জী সমূহৰ প্ৰধান বিষয়বস্তুত বিশেষকৈ আহোম ৰজাসকলৰ ৰাজনৈতিক জীৱনৰ উত্থান-পতনৰ একোখন ছবি দাঙি ধৰাৰ উপৰিও সেম্প সময়ৰ সমাজ-জীৱনৰ মাত কথাৰ এখন ছবিও প্ৰতিফলিত হৈছে। আহোম ৰজা-মহাৰজাসকলৰ ৰাজনৈতিক জীৱনৰ সঁচা ঘটনাসমূহ আউল নলগাকৈ লিখি যাবলৈ বুৰঞ্জীকাৰে গদ্য আৰু পদ্য দুয়োটা মাধ্যমকে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। অৱশ্যে পদ্যৰ মাধ্যমত লিখা বুৰঞ্জীৰ সংখ্যা এতিয়ালৈ উদ্ধাৰ হোৱা গদ্য

বুৰঞ্জী সংখ্যাৰ তুলনাত নিচেম্প তাকৰ। বিষয়বস্তুৰ ফালৰ পৰা পদ্য বুৰঞ্জী আৰু গদ্য বুৰঞ্জীৰ পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত নহয়। কিন্তু গদ্যৰ মাধ্যমত লিখা বুৰঞ্জীতকৈ পদ্যৰ মাধ্যমত লিখা বুৰঞ্জীসমূহৰ বিষয়বস্তু কিছু পৰিমাণে অস্পষ্ট।

অসমীয়া ভাষাত ৰচিত সৰহ সংখ্যক বুৰঞ্জী গদ্যৰ মাধ্যমত লিখা। বুৰঞ্জীৰ গদ্য সমসাময়িক কথ্য ভাষাৰ আধাৰিত গদ্য। পণ্ডিত হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে বুৰঞ্জীৰ ৰচনা ৰীতি সম্পৰ্কত এনেদৰে মন্তব্য প্ৰকাশ কৰিছে—

‘স্পয়াৰ (বুৰঞ্জীসমূহ) লিখাত ক’তো বাহুল্য কথা নাম্প। ক’তো অতিৰঞ্জনৰ চেষ্টা কৰা নাম্প। ভাষা যেনে সৰল, তেনে আঁত নলগা। কোনো সঁচা কথাকে গোপন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা নাম্প। ৰজাঘৰৰ অনেক চেকালগা কথাত বুৰঞ্জীত খোলাখুলিভাৱে লিখা আছে।’

অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত বুৰঞ্জী-গদ্যৰ ভূমিকা :

প্ৰথমটো দিশ হৈছে— বুৰঞ্জীৰ গদ্য মধ্যযুগীয়া অসমীয়া গদ্যৰ অন্যতম সাৰ্থক নিদৰ্শন। বুৰঞ্জী লেখকসকলে ৰজা-মহাৰজাসকলৰ বৈষয়িক জীৱনৰ ঐহিক ঘটনাৱলী কথিত ভাষাৰ মাধ্যমেৰে লিপিবদ্ধ কৰিছিল। বুৰঞ্জী গদ্যৰ ভাষা নিতান্তস্পষ্ট সহজ-সৰল আৰু পোনপটীয়া। বিশেষকৈ স্পয়াৰ ভাষা আহোম যুগৰ সাধাৰণ মানুহৰ মাতকথা আৰু ৰাজ পৰিয়ালৰ মাত-কথা দুয়োটাৰে আলমত গঢ় লৈ উঠিছে। সেয়ে এম্প ভাষাৰ মাজত ৰাজকীয় কথন ভঙ্গীৰ ঠাঁচ ঐও পৰিলক্ষিত হয়। বুৰঞ্জীসমূহৰ ঠায়ে ঠায়ে দেশজ শব্দ, আহোম ভাষাৰ শব্দ আৰু হিন্দী, আৰবী, ফাৰ্চী শব্দৰ প্ৰয়োগ মন কৰিবলগীয়া। স্বাভাৱিকতে বুৰঞ্জীৰ গদ্য ভাষাত সংমিশ্ৰণ হৈ আছে বিভিন্ন ভাষাৰ সংমিশ্ৰিত ৰূপ। নিসন্দেহে ক’ব পাৰি যে, বুৰঞ্জী কথিত গদ্যম্প অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ বিকাশত প্ৰভুত অৰিহণা যোগান্ধে।

দ্বিতীয় দিশটো হৈছে— বুৰঞ্জীৰ গদ্য শংকৰদেৱৰ গদ্য আৰু ভট্টদেৱৰ গদ্যতকৈ অধিক সৰল আৰু সফল কথ্য ৰূপৰ নমুনা। বুৰঞ্জী গদ্যৰ কোনো কৃত্ৰিমতা নাম্প। ভট্টদেৱৰ গদ্যত দৈনন্দিন জীৱনৰ কথ্য ভাষাৰ ব্যৱহাৰ দেখা নাযায়। বিষয়বস্তু তত্ত্বগধুৰ আৰু দাৰ্শনিক ভাৱ সমৃদ্ধ হোৱা বাবে কথ্য ভাষাৰ সাধু আৰু গাভীৰ্যপূৰ্ণ ৰূপ ঐহে পোৱা যায়। আনহাতে শংকৰদেৱৰ অংকীয়া নীৰ গদ্যত বাস্তৱৰ পৰা কিছু নিলগত থকা ৰজাৱলী গদ্য। তদুপৰি বুৰঞ্জীৰ গদ্য ভাষা বৈয়াকৰণিক সূত্ৰৰ পৰা কিছু আঁতৰত আৰু শব্দ প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত স্বাধীন। বুৰঞ্জীৰ গদ্যভাষাত জতুৱা ঠাঁচ, খণ্ডবাক্য, প্ৰবাদ-প্ৰবচন আদিৰে পৰিপূৰ্ণ কথ্যভঙ্গীৰ ঠাঁচ ঐ বিদ্যমান। সেয়ে অন্যান্য গদ্য ভাষাতকৈ স্প হৃদয়স্পৰ্শী। এনেবোৰ কাৰণতে বুৰঞ্জীৰ গদ্যম্প আধুনিক

২.২.৪ বজাঘৰীয়া কাকত পত্ৰ, চিঠি-পত্ৰ, তামৰ ফলি আদিৰ গদ্য (Documental Prose) :

আহোম যুগত স্বৰ্গদেউসকলে ওচৰ-চুবুৰীয়া বিভিন্ন ৰাজ্যৰ লগত কাকত-পত্ৰ, চিঠি-পত্ৰ আদান-প্ৰদান কৰিছিল। সংস্কৃত শ্লোকৰে চিঠিবোৰ আৰম্ভ কৰিছিল। অৱশ্যে চিঠি-পত্ৰৰ মূল বাৰ্তা অসমীয়া গদ্যৰ মাধ্যমত লিখিছিল। কিন্তু এম্পবোৰত দেশী-বিদেশী বিচিত্ৰ ভাষাৰ শব্দৰ সমাবেশ ঘটিছিল। দুৱৰা বৰবৰুৱাসম্প ৰজা কৃষ্ণচন্দ্ৰলৈ দিয়া পত্ৰৰ একাংশ উদ্ধৃত কৰা হ'ল—

স্বস্তি শ্ৰীচতুৰ্মুখ— বিৰাজ তেতৰাং।

পৰং সমাচাৰ এহি – শ্ৰীচেনাখমডাঙ্গৰ মাৰ্ফৎ আপোনাৰ
পত্ৰ পাম্পয়া সমাচাৰ জ্ঞাত হম্পলাম। অৰে শ্ৰীশ্ৰী*ৰ স্থানে পালসেৱাৰ
হস্তী ঘোঁৰা সমেত যে পত্ৰ প্ৰেৰণ কৰিতোছিল শ্ৰীশ্ৰী*ৰ চৰণাৰবিন্দেত
শ্ৰীচেনাখুমডাং সহিত সাক্ষাত কৰা গেল।

তদুপৰি ভূমিদান সম্পৰ্কীয় তামৰ ফলিৰ গদ্য আৰু পিয়লৰ হিচাপ-পত্ৰ লিপিবদ্ধ কৰি ৰখা অৰ্থাৎ পেড়া-কাকতৰ গদ্য নিৰাভৰণ। এম্পবোৰত কথিত ভাষাৰ শব্দৰ যথেষ্ট প্ৰয়োগ দেখা যায়। এম্প গদ্যসমূহ বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ অনুৰূপ যদিও বাক্য গঠনৰ ক্ষেত্ৰত কিছু প্ৰভেদ দেখা যায়। বুৰঞ্জীৰ চুঁ চুঁ বাক্যৰ পৰিবৰ্তে চিঠি-পত্ৰ, তামৰ ফলিৰ বাক্যবোৰ দীঘলীয়া। বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ প্ৰত্যক্ষ উক্তিৰ পৰিবৰ্তে এম্পবোৰত পৰোক্ষ উক্তিৰ ব্যৱহাৰ বেছি। এম্প চিঠি-পত্ৰ আৰু তামৰ ফলিৰ ভাষা অলঙ্কাৰবিহীন, নিৰাভৰণ। এম্প পুথিসমূহৰ গদ্যম্প অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত বিশেষভাৱে অৰিহণা যোগাব পৰা নাম্প যদিও পুৰণি অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰাচীনতা আৰু স্বৰূপ বুজিবলৈ এম্প পুথিসমূহৰ মূল অপৰিসীম।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

বুৰঞ্জী গদ্যৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা। (১০০টা মান শব্দৰ ভিতৰত)

২.৩ সাৰাংশ :

- ষোড়শ শতিকাৰ আদিভাগৰ পৰা উনবিংশ শতিকালৈকে অসমীয়া গদ্যৰ এম্প দীঘলীয়া ম্পতিহাসত যিবিলাক গদ্যম্প উজ্বল স্বাক্ষৰ বহন কৰিছে তেনেবোৰ গদ্যক বিষয়বস্তু অনুসৰি প্ৰকাৰ ভেদ কৰা হৈছে।
- মন্ত্ৰপুথিৰ গদ্যক লোক-সাহিত্যৰ এঁ দিশ হিচাপে ধৰা হৈছে। এম্প মন্ত্ৰ সমূহৰ ৰচনাৰ সঠিক সময় নিৰ্দ্ধাৰণ কৰাটোঁান, কিন্তু সপ্তদশ-অষ্টাদশ শতিকালৈ মন্ত্ৰ সাহিত্যৰ এঁ ক্ষীণ সুঁতি চলি আছিল। মন্ত্ৰসমূহ পদ্য আৰু গদ্য উভয় মাধ্যমত ৰচনা কৰা হৈছিল যদিও পদ্যৰ মাধ্যমত ৰচনা কৰা মন্ত্ৰৰ সংখ্যা বেছি। মন্ত্ৰবোৰ মুখ বাগৰি অহা বাবে সমসাময়িক গদ্যৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিব নোৱাৰে।

- ধৰ্মপুথিৰ গদ্যৰ ভিতৰত— অংকীয়া নীৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ কথা-ভাগৱত, কথা-গীতা, কথা-ৰত্নাৱলীৰ গদ্য, বঘুনাথ মহন্তৰ কথা-ৰামায়ণৰ গদ্য ধৰা হৈছে। গুৰু চৰিত কথাৰ গদ্যকো ধৰ্মীয় উদ্দেশ্য সম্পন্ন গদ্যৰূপে আখ্যা দিব পাৰি। শংকৰদেৱৰ অংকীয়া নীৰ গদ্যৰ অসমীয়া গদ্যম্প সাহিত্যিক মৰ্যদা লাভ কৰে আৰু ভট্টদেৱৰ হাতত পূৰ্ণতা লাভ কৰে।
- ৰাজবিষয়ক গদ্যৰ ভিতৰত আহোম যুগত ৰচিত অসমীয়া বুৰঞ্জীসমূহৰ গদ্যক ধৰা হৈছে। বুৰঞ্জীৰ গদ্য সমসাময়িক কথিত গদ্যৰ নিদৰ্শন। বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ আলমতেম্প ‘অৰুণোদম্প’ সহজ-সৰল গদ্যৰূপে বিকশি উঠিছিল।
- অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকাৰণৰ সময় হৈছে— মধ্যযুগ। এম্প যুগত বুৰঞ্জী আৰু চৰিত পুথিৰ গদ্যম্প বিকাশ লাভ কৰাৰ উপৰিও ৰজাঘৰীয়া কাকত-পত্ৰ, তাম্ৰশাসন, প্ৰস্তৰ শাসন, চিঠি-পত্ৰ আৰু পেড়াকাকত আদিত এক শ্ৰেণীৰ গদ্যৰ সৃষ্টি হৈছিল। এম্প শ্ৰেণীৰ গদ্যক বুৰঞ্জী গদ্যম্প প্ৰভাৱান্বিত কৰিছিল যদিও দেশী-বিদেশী বিভিন্ন ভাষাৰ সমাবেশো ঘটিছিল। অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰাচীনতা আৰু স্বৰূপ বুজিবলৈ এম্প শ্ৰেণীৰ গদ্যৰ যথেষ্ট গুৰুত্ব আছে।
- আধুনিক যুগত বিকাশ লাভ কৰা অসমীয়া গদ্যক বিষয়বস্তু অনুসৰি প্ৰকাৰভেদ কৰিব নোৱাৰি। এম্প যুগত সৃষ্ট গদ্যসমূহক ক্ৰম অনুসৰিহে শ্ৰেণী বিভাজন কৰা হৈছে। যেনে— অৰুণোদয়ৰ যুগৰ গদ্য, জোনাকী যুগৰ গদ্য, আৱাহন যুগৰ গদ্য, যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ গদ্য ম্পত্যাদি।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

সাহিত্যৰ মাধ্যম ৰূপে অসমীয়া গদ্যৰ চানেকি ভট্টদেৱতকৈ আগেয়ে শংকৰদেৱৰ অংকীয়া নী সমূহত পোৱা যায়, যদিও ভট্টদেৱকহে আনুষ্ঠানিক গদ্যৰ বাঁকীয়া বুলি কোৱা হয়। শংকৰদেৱে অংকীয়া নীৰ কেৱল চৰিত্ৰৰ মুখত ব্যৱহাৰ কৰা সংলাপতহে গদ্যৰ মাধ্যম ব্যৱহাৰ কৰিছে আৰু এম্প গদ্যৰ ভাষা ৰজাৱলীহে, এম্প গদ্যম্প প্ৰকৃত অসমীয়া গদ্যৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিব পৰা নাম্প। কিন্তু ভট্টদেৱে পূৰ্বৰ পৰম্পৰা ভঙ্গ কৰি শ্ৰীমদ্ভাগৱত পুৰাণ, শ্ৰীমদ্ভাগৱত

গীতা আৰু ভক্তি ৰত্নাৱলী এম্প তিনিখন প্ৰসিদ্ধ সংস্কৃত গ্ৰন্থ অসমীয়া ভাষাত গদ্য ৰূপ দিয়ে। এম্প তিনিখন গ্ৰন্থ ক্ৰমে— কথা-ভাগৱত, কথা-গীতা আৰু কথা-ৰত্নাৱলী নামেৰে জনা যায়।

সুদূৰ ষোড়শ শতিকাৰ শেষৰফালে ভট্টদেৱৰ হাতত সৃষ্টি হোৱা অসমীয়া গদ্যৰ বাবে অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যম্প গৌৰৱ অৰ্জন কৰিব পাৰে, যি সময়ত অসমীয়া ভাষাৰ দৰে ভাৰতীয় আন প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহত এনে গদ্যৰ জন্ম হোৱা নাছিল। এম্প গদ্যম্প সৰ্বভাৰতীয় খ্যাতি অৰ্জন কৰাৰ লগতে পণ্ডিত-বিদ্বানলোকৰ মনো আকৰ্ষণ কৰিছিল। ভট্টদেৱৰ গদ্য ৰচনাত ব্যাকৰণসন্মত এঁী সুশৃংখলিত নিয়ম পৰিলক্ষিত হয়। পূৰ্ণৰূপত অসমীয়া গদ্যৰ আৰ্হি নোহোৱাকৈ ভট্টদেৱে বৈয়াকৰণিক নিয়ম আৰু বাক্য বিন্যাসৰ শৃংখলিত নিয়মেৰে যি অসমীয়া গদ্য সৃষ্টি কৰিলে সেম্প গদ্যৰ সহায়তেম্প গীতা-ভাগৱতৰ নিচিনা তাত্ত্বিক বিষয়বস্তুক সহজভাৱে প্ৰকাশ কৰি ভৱিষ্যতৰ লেখকসকলৰ বাবে শাস্ত্ৰ ৰচনাৰ পথ মুকলি কৰি থৈ গৈছে। সেয়েহে ভট্টদেৱক অসমীয়া গদ্যৰ জনক অৰ্থাৎ অসমীয়া গদ্যৰ আনুষ্ঠানিক বাঁকীয়া সন্মান দিব পাৰি।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

প্ৰায় ষোড়শ শতিকাৰ পৰা ঊনবিংশ শতিকালৈকে আহোম ৰজাসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত বুৰঞ্জীসমূহ ৰচনা কৰা হয়। এম্প বুৰঞ্জীসমূহ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ আহোমসকলৰ অনন্য অৱদান। বুৰঞ্জীসমূহত প্ৰধানকৈ আহোম ৰজাসকলৰ ৰাজনৈতিক জীৱন-চৰ্যা লিপিবদ্ধ কৰা হৈছিল। বুৰঞ্জীসমূহ গদ্য আৰু পদ্য উভয় মাধ্যমতে লিখা হৈছিল। অৱশ্যে গদ্যৰ মাধ্যমত লিখা বুৰঞ্জীৰ সংখ্যা সৰহ।

অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ যথেষ্ট ভূমিকা আছে। বুৰঞ্জীসমূহত ৰজা-মহাৰজাৰ ঐহিক জীৱনৰ ঘনৱলী কথিত ভাষাৰ মাধ্যমেৰে লিপিবদ্ধ কৰিছে। বুৰঞ্জী গদ্যৰ ভাষা নিতান্তম্প সহজ-সৰল আৰু পোনপীয়া। বিশেষকৈ ম্পয়াৰ ভাষাৰ আহোম যুগৰ ৰাজচ'ৰাত সাধাৰণ মানুহৰ মাত-কথাৰ উপৰিও ৰাজকীয় কথনভঙ্গীৰ ঠাচ এঁও পৰিলক্ষিত হয়। (পাঠৰ পৰা উদাহৰণ দিব লাগিব।)

বুৰঞ্জীৰ গদ্যত কোনো কৃত্ৰিমতা নাস্প। শংকৰদেৱৰ অংকীয়া নীৰ গদ্য, ভট্টদেৱৰ গদ্যতকৈ বুৰঞ্জীৰ গদ্য অধিক সৰল আৰু কথ্যৰূপৰ নমুনা পোৱা যায়। বুৰঞ্জীৰ ভালেমান অংশস্প কথোপকথনমূলক (উদাহৰণ দিব লাগিব)।

বুৰঞ্জীৰ গদ্য ভাষাত জতুৱা ঠাঁচ, খণ্ডবাক্য, প্ৰবাদ আদিৰ প্ৰয়োগে অন্যান্য গদ্য ভাষাতকৈ অধিক হৃদয়স্পৰ্শী কৰি তুলিছে। এনেবোৰ কাৰণতে বুৰঞ্জীৰ গদ্যস্প আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ অধিক গুচৰ চাপিব পাৰিছে। বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাস্প বুৰঞ্জীৰ মাজেদিয়েস্প অসমীয়া গদ্যস্প আধুনিক ৰূপ পাম্পছে বুলি মন্তব্য কৰিছে। আনহাতে বুৰঞ্জী গদ্যৰ আলমতে 'অৰুণোদস্প'ৰ সহজ-সৰল গদ্যৰূপে বিকশি উঠিছে বুলি ক'ব পাৰি।

অনুশীলনী - ২

(ক) বহলাস্প লিখাঁ :

- (১) বিষয়বস্তু অনুসৰি অসমীয়া গদ্যক কি কি প্ৰকাৰে ভাগ কৰিব পাৰি। প্ৰত্যেক শ্ৰেণীৰ গদ্যৰ সন্স্পৰ্কে চমুকৈ লিখাঁ।
- (২) অসমীয়া গদ্যৰ ক্ৰম অনুসৰি বিভাজন কৰা। যি কোনো এক শ্ৰেণীৰ গদ্য সন্স্পৰ্কে এঁি টোকা যুগুত কৰাঁ।
- (৩) অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত ভট্টদেৱৰ গদ্য অথবা বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ ভূমিকা আলোচনা কৰাঁ।

(খ) চমু টোকা লিখাঁ :

- (১) গুৰু চৰিত কথাৰ গদ্য
- (২) ৰজাঘৰীয়া কাকত-পত্ৰৰ গদ্য
- (৩) ব্যাৰহাৰিক পুথিৰ গদ্য
- (৪) কথা-ভাগৱতৰ গদ্য।

অধিক অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰসঙ্গপুথি :

- ১। বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা : অসমীয়া কথা সাহিত্য (পুৰণি ভাগ)
- ২। প্ৰফুল্ল কঁকী : ক্ৰমবিকাশত অসমীয়া গদ্যশৈলী
- ৩। অপৰ্ণা কোঁৱৰ : প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যশৈলী
- ৪। হৰিনাথ শৰ্মা দলৈ : অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ গতিপথ।

প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্য
(Early Assamese Prose)

- গৌ ১ : ভট্টদেৱ : কথা ভাগৱত (২য় ক্ৰম)
- গৌ ২ : মহেশ্বৰ নেওগ (সম্পা.) : গুৰু চৰিত কথা
(ছেদ ৩৪৯ৰ পৰা ৩৮৪)
- গৌ ৩ : সূৰ্য কুমাৰ ভূঞা (সম্পা.) : সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী
(৭ম খণ্ড)

প্ৰস্তাৱনা :

খণ্ড ১ (এক)ত তোমালোকে অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ আৰু অসমীয়া গদ্যৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰ সম্পৰ্কে কিছু কথা জানিলা। আগৰ আলোচনাত উল্লেখ কৰা হৈছে যে- অসমীয়া গদ্যৰ ধাৰাবাহিকতালৈ লক্ষ্য ৰাখি অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশক দুা বহল স্তৰত ভাগ কৰা হৈছে। এম্প দুা স্তৰ হৈছে— (১) প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যৰ স্তৰ আৰু (২) আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ স্তৰ।

খণ্ড ২ (দুম্প)ত তোমালোকে প্ৰাচীন স্তৰত বিকাশ লাভ কৰা ভট্টদেৱৰ গদ্য, চৰিত পুথিৰ গদ্য, বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ বিষয়ে এক সম্যক ধাৰণা ল'ব পাৰিবা আৰু লগতে উক্ত তিনিশ্ৰেণীৰ গদ্যৰ নিৰ্বাচিত পাঠ্যাংশৰ জৰিয়তে সেম্প সময়ত অসমীয়া গদ্যৰ ৰূপ কেনেকুৱা আছিল এম্প সম্পৰ্কেও কিছু আভাস পাবা। এম্প তিনিশ্ৰেণী গদ্য অধ্যয়নৰ বাবে নিৰ্বাচন কৰা মূল উদ্দেশ্য হৈছে— শংকৰদেৱৰ হাতত সৃষ্ট অংকীয়া নীৰ গদ্যতেম্প প্ৰথম অসমীয়া গদ্যৰ বীজ ৰোপণ হৈছিল যদিও ভট্টদেৱৰ প্ৰথম ৰচনা 'ভাগৱত-কথা'তহে অসমীয়া গদ্যম্প প্ৰকৃত ৰূপ লাভ কৰিছিল। সেয়েহে তোমালোকক এম্প সম্পৰ্কে বিচাৰ কৰিবলৈ 'ভাগৱত-কথা'ৰ পাঠ্যাংশ পাঠ্যক্রমত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। এম্প গৌতি ভট্টদেৱৰ সম্পৰ্কে কৰা আলোচনাত ভট্টদেৱৰ ৰচনাৰাজিৰ লগত পৰিচয় হোৱাৰ উপৰিও ভট্টদেৱৰ গদ্য সম্পৰ্কে এক সম্যক

ধাৰণা ল'ব পাৰিবা। আনহাতে সপ্তদশ শতিকাত অসমৰ সত্ৰীয়া পৰিবেশত চৰিত পুথিসমূহ ৰচনা কৰা হৈছিল আৰু আহোম ৰজাঘৰৰ পৰিবেশত অসমীয়া বুৰঞ্জীসমূহ ৰচনা কৰা হৈছিল। এম্প দুম্প শ্ৰেণীৰ সাহিত্যত বিকাশ লাভ কৰা গদ্যম্প অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত যথেষ্ট স্পন্দন যোগান্ধে। চৰিত পুথিসমূহ বেছিভাগ পদ্যতেম্প লিখিছিল যদিও 'গুৰু চৰিত কথা' পুথিখন সম্পূৰ্ণ গদ্যৰ মাধ্যমত লিখিছিল। এম্প পুথিখনক সপ্তদশ শতিকাৰ অৰ্থাৎ মধ্যযুগৰ অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ এখন ঐতিহাসিক দলিল ৰূপে অভিহিত কৰাৰ উপৰিও, এম্প পুথিয়ে অসমীয়া ভাষা আৰু গদ্যৰ এক স্বাক্ষৰ বহন কৰিছে। আনহাতে, আহোম যুগত ৰচিত বুৰঞ্জীবোৰে ৰজাসকলৰ ৰাজনৈতিক জীৱনপঞ্জী দাঙি ধৰাৰ উপৰিও সেম্পসময়ৰ অসমৰ সমাজ জীৱনৰ লগতে ভাষা আৰু গদ্যৰ এক সমুজ্জ্বল ৰূপ দাঙি ধৰে। উক্ত দুম্প শ্ৰেণীৰ গদ্যৰ লগত পৰিচয় কৰি দিয়াৰ মানসেৰে 'গুৰু চৰিত কথা'ৰ একাংশ আৰু 'সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী'ৰ একাংশ পাঠ্যক্রমত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। এম্প দুম্প শ্ৰেণীৰ গদ্যৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশৰ ধাৰা সৰ্পৰূপে তোমালোকে এক সম্যক ধাৰণা ল'ব পাৰিবা।

গৌ ১ : ভট্টদেৱ : কথা ভাগৱত (২য় স্কন্ধ)

গঠন :

- ১.০ উদ্দেশ্য
- ১.১ প্ৰস্তাৱনা
- ১.২ ভট্টদেৱ : কথা ভাগৱত
 - ১.২.১ ভট্টদেৱৰ পৰিচয়
 - ১.২.২ ভট্টদেৱৰ ৰচনাৰাজি
- ১.৩ ভট্টদেৱৰ গদ্য : কথা ভাগৱত
 - ১.৩.১ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য
- ১.৪ সাৰাংশ

১.০ উদ্দেশ্য :

এম্প গৌঁ পঢ়াৰ পাছত তোমালোকে –

- ভট্টদেৱৰ ৰচনাৰাজিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত ভট্টদেৱৰ স্থান নিৰূপণ কৰিব পাৰিবা।
- ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ বিচাৰি উলিয়াব পাৰিবা।

১.১ প্ৰস্তাৱনা :

মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱৰ হাতত সৃষ্ট অংকীয়া নাঁৰ গদ্যকেম্প অসমীয়া সাহিত্যিক গদ্যৰ প্ৰথম চানেকি বুলি ধৰা হয়। শংকৰদেৱৰ প্ৰায় চাৰিকুৰি বছৰৰ পাছত বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য্যৰ হাতত এক শ্ৰেণীৰ নতুন গদ্য সাহিত্যৰ সৃষ্টি হয়। ভট্টদেৱে ভাগৱত, গীতা, আৰু ৰত্নাৱলী পুথি অসমীয়া ভাষালৈ অনুবাদ কৰে। ভট্টদেৱৰ আগতে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত কোনো প্ৰতিষ্ঠিত গদ্য নাছিল।

শংকৰদেৱে তেওঁৰ নীত গদ্য ব্যৱহাৰ কৰিছিল যদিও এম্প গদ্য আছিল ৰজাৰলী। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ সাহিত্য প্ৰতিভাম্প ভট্টদেৱক অনুপ্ৰাণিত কৰিলেও তেওঁৰ নীত ব্যৱহাৰত ৰজাৰলী গদ্যম্প ভট্টদেৱে ব্যৱহাৰ কৰা গদ্যশৈলীক প্ৰভাৱান্বিত কৰিব পৰা নাছিল। সেয়েহে ভট্টদেৱে স্ত্ৰী-শূদ্ৰ সকলো লোকে বুজিব পৰাকৈ এক আদৰ্শ আগত ৰাখি তেওঁৰ অনুবাদ কাৰ্য্যত হাত দিছিল। ভট্টদেৱে যি সময়ত গদ্য সৃষ্টি কৰিছিল তেনে সময়ত অসমত নালাগে গোটম্প ভাৰততে তেনে সুদৃঢ় ৰূপত গদ্য গঢ় লৈ উঠা নাছিল। ষোড়শ শতিকাৰ শেহৰ ফালে ভট্টদেৱে এনে গদ্য সৃষ্টি কৰি চমকপ্ৰদ অভিনৱত্ব আনিছিল। অৱশ্যে বিষয়বস্তু আহৰণত যুগ প্ৰবাহৰ পৰা এফলীয়া হ'ব পৰা নাছিল। আন আন বৈষ্ণৱ লেখকসকলৰ দৰে তেওঁৰো বৈষ্ণৱ শাস্ত্ৰে নতুন সৃষ্টিৰ অৱলম্বন আছিল। ভট্টদেৱে গদ্য ৰূপ দিয়া বৈষ্ণৱ শাস্ত্ৰ কেম্পখন যথাক্ৰমে কথা-ভাগৱত, কথা-গীতা, কথা-বত্ৰাৱলী নামেৰে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ ভঁৰালত জনাজাত।

অসমীয়া গদ্যক পূৰ্ণৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰা ভট্টদেৱ, তেওঁৰ ৰচনাৰাজি আৰু গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে তলত আলোচনা কৰা হৈছে।

১.২ ভট্টদেৱৰ : কথা-ভাগৱত

ভট্টদেৱে প্ৰথমতে সংস্কৃত ভাগৱতখন অসমীয়া গদ্য ভাষালৈ অনুবাদ কৰে। প্ৰথম অনুবাদ পুথি হিচাপে এম্পখনৰ সফলতা আৰু বিফলতা বিচাৰ কৰাৰ নিশ্চয় প্ৰয়োজন আছে। 'কথা-ভাগৱত'ৰ বিষয়বস্তু আৰু কথাশৈলী সম্পৰ্কে চিন্তা-চৰ্চা কৰাৰ যথেষ্ট প্ৰয়োজন আছে।

১.২.১ ভট্টদেৱৰ পৰিচয় :

ভট্টদেৱৰ নাম আছিল বৈকুণ্ঠনাথ। ভাগৱত শাস্ত্ৰত পাণ্ডিত্য লাভ কৰি ম্পয়াৰ ব্যাখ্যাৰে পণ্ডিত সমাজক মুগ্ধ কৰা বাবে পণ্ডিত সকলে তেওঁক কবিৰত্ন আৰু ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য এম্প দুম্প সন্মানীয় উপাধি প্ৰদান কৰে। কবিৰত্ন বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্যক চমুকৈ 'ভট্টদেৱ' নামেৰে জনা যায়। বৈকুণ্ঠনাথ সৰুৰে পৰা শাস্ত্ৰত পাৰ্গত হৈ উঠিছিল, এম্প কথা ভক্তসকলৰ মাজত আলোচিত হোৱাত বৰপেঁৱ সত্ৰৰ মথুৰাদাস বুঢ়াআতাম্প বৈকুণ্ঠনাথক ভাগৱত ব্যাখ্যা কৰিবলৈ পী বাউসীলৈ আনিছিল। পী বাউসীত দামোদৰৰ আঞ্জাৰে নিতৌ গধূলিৰ প্ৰসঙ্গত ভাগৱত পাঠ কৰিছিল। এনেদৰে ভাগৱত শাস্ত্ৰ পাঠ কৰি থাকোঁতে মোড়লসকলৰ এজন ভাগৱতীয়ে আহি

ভট্টদেৱক ক'লেহি যে – 'অন্ন বস্ত্ৰ দিয়া আমি পুৰিবো সৰ্ববৰ্থা।' ভাগৱতীৰ অনুৰোধ ক্ৰমে ভট্টদেৱে সত্ৰৰ ভাগৱত প্ৰসঙ্গ এৰি বৰনগৰৰ ভক্তসকলৰ মাজত ভাগৱত ব্যাখ্যা কৰিবলৈ লয়। মোড়লসকলে ভট্টদেৱৰ ভাগৱত ব্যাখ্যা শুনি মুগ্ধ হৈ 'কবিৰত্ন' উপাধি প্ৰদান কৰে।

১.২.২ ভট্টদেৱৰ ৰচনাৰাজি :

ভট্টদেৱে কথা ভাগৱত, কথাগীতা আৰু কথা ৰত্নাৱলী এম্প তিনিখন গ্ৰন্থ ৰচনা কৰে। নিজ গুৰু দামোদৰদেৱৰ আদেশত এম্প তিনিখন গ্ৰন্থ সংস্কৃতৰ পৰা অসমীয়া ভাষালৈ অনুবাদ কৰে। ভট্টদেৱে বৰনগৰত ভাগৱত ব্যাখ্যা কৰি থাকোঁতে দামোদৰৰ আজ্ঞাৰে 'ভাগৱত কথা' ৰচনা কৰে। 'ভাগৱত কথা' ভট্টদেৱৰ প্ৰথম ৰচনা। ষোড়শ শতিকাৰ শেষ ভাগত ৰচিত ভাগৱত-কথাৰ যোগেদিয়েম্প ভট্টদেৱে অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যৰ পথ মুকলি কৰে। 'ভাগৱত-কথা' ভট্টদেৱে এক হাতেৰে গদ্যত অনুবাদ কৰা প্ৰথম গদ্যানুবাদ আছিল। পৰীক্ষিত নাৰায়ণৰ ৰাজৰোষত পৰি দামোদৰ দেৱে কামৰূপ ৰাজ্য এৰি কোচবহাৰলৈ যাবলৈ ওলোৱাৰ সময়ত দামোদৰদেৱে ভট্টদেৱক অন্যান্য উপদেশ দিয়াৰ লগতে ভাগৱতখন অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিবলৈ উপদেশ দিয়ে। গুৰুৰ কথামতেম্প ভট্টদেৱে প্ৰথম স্কন্ধ ভাগৱত কথাত অনুবাদ কৰি দামোদৰদেৱৰ হাতত তুলি দিয়ে, তেতিয়া দামোদৰ দেৱে বিস্মৃতভাৱে আলোচনা কৰিলে পুথিখনৰ কলেবৰ বৃহৎ হ'ব বুলি ভাবি সংক্ষেপ কৰিবলৈ কয়। গুৰুৰ কথা সাৰোগত কৰি ভট্টদেৱে সংক্ষেপে সৰু সৰু অংশ কৰি মূল ভাগৱতক কথা ৰূপ দিয়ে।

কথা-ভাগৱত অনুবাদ কৰোঁতে মূল ভাগৱতৰ উপৰিও শ্ৰীধৰ স্বামীৰ ভাগৱত ভাৱাৰ্থ দীপিকাৰ যুক্তিমূলক আৰু ব্যাখ্যামূলক গদ্যৰীতিৰে ভট্টদেৱক প্ৰভাৱান্বিত কৰিছে। ভট্টদেৱৰ কথা-ভাগৱতৰ প্ৰথম স্কন্ধৰ আৰম্ভণিতে এনেদৰে ব্যক্ত কৰিছে—

'মম্প অন্ধমতি তথাপি দামোদৰ আজ্ঞায়ে সন্তসৱৰ অনুমোদনে'ীকা
ভাষ্য অনুসৰি সংক্ষেপে প্ৰকাৰে নিবন্ধো'।

ভট্টদেৱৰ এম্পখন প্ৰথম অনুবাদ গ্ৰন্থ হ'লেও মৌলিকতা বিৰাজ কৰিছে। ভট্টদেৱে গীতা-ভাগৱতৰ দাৰ্শনিক তত্ত্ব কথাবোৰ যুক্তিৰে জনসাধাৰণক সহজ-সৰল ভাষাত বুজাবলৈ যত্ন কৰিছিল। কথা-ভাগৱতৰ দৰে কথা-গীতা ৰচনাত দামোদৰ দেৱৰ প্ৰত্যক্ষ প্ৰেৰণা নাছিল যদিও কথাগীতা ৰচনা কৰি ভট্টদেৱে বৈকুণ্ঠপুৰ সত্ৰত

থকা দামোদৰ দেৱৰ গুচৰলৈ পঠাম্পছিল। পুথিখনি পঢ়ি তেওঁ অতিশয় আনন্দিত হৈছিল বুলি নীলকণ্ঠ দাসৰ দামোদৰ চৰিতৰ পৰা জনা যায়। তেওঁ শ্ৰীধৰীকাৰ মতে কথাগীতা লিখিছিল, এম্প সম্পৰ্কে ভট্টদেৱে 'কথাগীতা'ৰ আৰম্ভণিত উল্লেখ কৰিছে—

‘যদ্যপি আমি কৃষ্ণৰ প্ৰসাদে শ্ৰীধৰ, শঙ্কৰী, দামোদৰী, ভাস্কৰী এম্প চাৰিও শ্ৰীকা বিচাৰ কৰিছি, তথাপি প্ৰায় শ্ৰীধৰীকাৰ মতে কথা নিবন্ধিলো।’

কথা-ভাগৱত আৰু কথাগীতাৰ দৰে সংস্কৃতীকাৰ সহায়ত 'ভক্তি বত্ৰাৱলী কথা' ৰচনা কৰে। গীতা কথাৰ দৰে ভক্তি বত্ৰাৱলী কথাৰ শেষৰ ফালে উল্লেখ কৰিছে—

‘এমনে মহাযত্নে ভক্তি-বত্ৰাৱলী কান্তিমালীকা সমে মত্ৰিঃ প্ৰকৈ কৰিলো, তাত শ্ৰীধৰ স্বামী লিখনিক যি যি কিছু মূল্যাধিক ব্যাখ্যা কৰিলো, তাক সুবুদ্ধিসৰে ক্ষমা কৰিবা’।

মুঠতে তিনিওখন গদ্যানুবাদ শ্ৰীধৰীকাৰ আদৰ্শত ৰচিত। অসমীয়া গদ্যত ৰচিত এম্প তিনিখন গ্ৰন্থম্প ভট্টদেৱৰ অসীম পাণ্ডিত্যৰ পৰিচয় দাঙি ধৰে।

১.৩ ভট্টদেৱৰ গদ্য : কথা-ভাগৱত

ভট্টদেৱক অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ জন্মদাতা বুলি কোৱা হয়। সুদূৰ ষোড়শ শতিকাতে ভট্টদেৱৰ হাতত অসমীয়া গদ্যম্প জন্ম লাভ কৰে। সেম্পসময়ত ভাৰতৰ আন প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহত অসমীয়া গদ্যৰ দৰে সমুজ্বল আৰু প্ৰাঞ্জল গদ্যৰূপৰ নিদৰ্শন পোৱা নাযায়। এনে গদ্যৰূপৰ প্ৰাচীনতা সম্পৰ্কে আৰু ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ বিশেষ স্থান সম্পৰ্কত আচাৰ্য প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ ৰায়ে মন্তব্য দাঙি ধৰিছে এনেদৰে —

"Assamese prose literature developed to a stage in the for distant sixteenth century which no other literature of the world reached except the writings of Hooker and Latimer in England."

সাহিত্যৰ মাধ্যমৰূপে অসমীয়া গদ্যৰ চানেকি ভট্টদেৱতকৈ আগেয়ে শংকৰদেৱৰ অংকীয়া নী সমূহত পোৱা যায় যদিও শংকৰদেৱৰ গদ্য আছিল ৰজাৱলী। এম্প গদ্য কাব্যিকতাৰে প্ৰাচুৰ্য আৰু লয়যুক্ত বৃত্তগন্ধী গদ্য আছিল। গুৰু দামোদৰ দেৱে যেতিয়া ভট্টদেৱক 'কথাবন্ধে' ভাগৱত ৰচনা কৰাৰ আজ্ঞা দিছিল, তেতিয়া ভট্টদেৱৰ পক্ষে শংকৰদেৱে নীত ব্যৱহাৰ কৰা ৰজাৱলী গদ্য প্ৰয়োগ কৰাতো সম্ভৱ নাছিল।

১.৩.১ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য :

ভট্টদেৱক অসমীয়া গদ্যৰ জনক বুলি অভিহিত কৰাৰ মূলতে তেওঁৰ গদ্যৰ কিছুমান উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য পৰিলক্ষিত হয়। ভট্টদেৱৰ গদ্যশৈলীৰ বিশেষত্ব সম্পৰ্কত বিভিন্ন পণ্ডিতসকলৰ মাজত পৰস্পৰ বিৰোধী মত পোৱা যায়। ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে ভট্টদেৱৰ গদ্যশৈলী সম্পৰ্কে এনেদৰে কৈছে—

“(ভট্টদেৱ) স্পমান দিনৰ আগৰ গদ্যশৈলীৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰাৰ বাবে প্ৰশংসনীয় হ’লেও, ভাষিক দৃষ্টিকোণৰ পৰা এম্প গদ্য অনুবাদত কাচিৎহে লক্ষ্য কৰিবলগীয়া কথা আছে। স্পয়াৰ শব্দচয়ন সংস্কৃত শব্দেৰে ওপচা আৰু ভাষা কেতিয়াবা কেতিয়াবা কথ্যতা প্ৰকাশ কৰা পদ্যৰচকসকলৰ ভাষাতকৈ কম ঘৰুৱা”।

ড° মহেশ্বৰ নেওগৰ মতে—

“ভট্টদেৱে ভাষা বিষয়ত নবোল্লেখ নঘালে সঁচা, কিন্তু তেওঁৰ কৃতিত্ব পুৰণি ভাষা পৰম্পৰাৰে নৱ্য প্ৰয়োগত।”

উল্লিখিত মতসমূহ চালি-জাৰি চালে, প্ৰত্যেকজনে ভট্টদেৱৰ লিখনী সম্পৰ্কে ভিন্ন মত দাঙি ধৰিলেও ভট্টদেৱৰ কথা-ভাগৱত আৰু কথা-গীতাৰ লিখনীত অসমীয়া গদ্যম্প ব্যাকৰণসন্মত এক নিৰ্দিষ্ট ৰূপ গ্ৰহণ কৰিছে। তলত ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰা হ’ল—

- (১) ভট্টদেৱৰ কথা-ভাগৱত আৰু কথা-গীতাৰ গদ্য যুক্তিমূলক বা বিতৰ্কমূলক (argumentative prose) বুলিব পাৰি। সাধাৰণতে আধ্যাত্মিক ভাৱৰ বিষয়বস্তুক প্ৰকাশ কৰাত যুক্তিমূলক গদ্যৰ ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। ভট্টদেৱে গীতা-ভাগৱতৰ তত্ত্বমূলক কথাবিলাক যাতে ‘স্বী, শূদ্ৰ সৰ্বলোকে’ আৰু সাধাৰণ পুৰুষ-তিৰোতাম্পও সহজে বুজিব পাৰে, এম্প কথা চিন্তা কৰি গদ্যৰ মাধ্যম ব্যৱহাৰ কৰিছে। উদাহৰণ স্বৰূপে—

‘সাধুৰ সঙ্গত হৰি কথা শুনিলে অযত্নে জ্ঞান হয়, যি
জ্ঞানে বাগদি শুচে, চিত্ত প্ৰসন্ন হয়, আৰো মোক্ষ-ৰূপ ভক্তি
হয়। এতেকে কোনেনো হৰিৰ কথাত ৰতি নকৰিবেক।’

- (২) কথা-ভাগৱতৰ গদ্যশৈলীৰ মাজে মাজে বৰ্ণনীয় বিষয়ক চিত্ৰধৰ্মী কৰি তুলিবলৈ উপমা ব্যৱহাৰ কৰিছে। বিশেষকৈ হৰি ভক্তিৰ মাহাত্ম্য পাঠকসকলক উপমাৰ সহায়ত বুজাবলৈ যত্ন কৰিছে। যেনে— ‘হৰি কথা নুশুনিলে দুয়ো কৰ্ম গন্ত-সম, হৰি নাম নলৈলে বেদৰ জিহ্বা সম জিহ্বা ... স্পত্যাদি।’

(৩) ভট্টদেৱৰ গদ্য ৰচনাৰ আন এক বৈশিষ্ট্য হৈছে, প্ৰশ্নোত্তৰ যুক্ত কথোপকথন ৰীতিৰ ব্যৱহাৰ। কোনো এা জাঁলি প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰি যুক্তিসহকাৰে তাৰ ব্যাখ্যা দাঙি ধৰাটো তেওঁৰ ৰচনাৰ বৈশিষ্ট্য। এনেধৰণৰ প্ৰশ্নোত্তৰত যুক্তিমূলক গদ্যৰীতি প্ৰয়োগ কৰিছে। উদাহৰণ স্বৰূপে—

বুলিবা অভক্তৰো জীৱন সাফল আছে . . .। তাত শুনা,
অভক্তৰো যদি জীৱন বুলি, তেৱে বৃক্ষ কি নিজীৱ? বুলিবা
বৃক্ষৰ বিশ্বাস নান্দ। . . . এতেকে মনুষ্য হয় হৰি কথা
নুশুনিলে কুকুৰ, শুকৰ, উ, গাধ এহি চাৰি পশু জন্ম হয়।
(কথা ভাগৱত ২য় স্কন্ধ)

(৪) ভট্টদেৱৰ গদ্য ৰচনাৰ আন এক বৈশিষ্ট্য হৈছে— কাব্য-ধৰ্মিতা। বিশেষকৈ কৃষ্ণৰ ৰূপ সৌন্দৰ্য্যৰ বৰ্ণনাবোৰৰ বিশ্লেষণত কাব্যিক লালিত্যম্প পৰিপূৰ্ণ। অৱশ্যে মূল ভাগৱতৰ বৰ্ণনাও অনেক ঠাম্পত কাব্য প্ৰধান আৰু আবেগ প্ৰধান হোৱা বাবে ভট্টদেৱে অনুবাদ কৰোঁতে কথা-ভাগৱতৰ বৰ্ণনাও কবিত্বময়তা আৰু আবেগ-অনুভূতি প্ৰকাশক হৈ পৰিছে।

(৫) ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ আন এক বৈশিষ্ট্য হৈছে ‘পৰিমিত শৈলী’ (Economic style)ৰ ব্যৱহাৰ। বিশেষকৈ কথা-ভাগৱতত এম্প পৰিমিত শৈলীৰ ব্যৱহাৰ সততে দেখিবলৈ পোৱা যায়। ‘হৰিৰ মায়াবিনে জীৱৰ দেহ সমন্ধ নঘট’। সংসাৰো মায়াতেসে তৰে— এনেধৰণৰ বাক্য গাঁঠনিৰ সহায়ত একোঁ মহৎ ভাব প্ৰকাশ কৰিছে।

(৬) যদি বোলা, এতেকে, পাচে, তেবে, আগে পাচে, তাক, ম্পদানীক আদি শব্দেৰে বাক্য আৰম্ভ কৰাটো ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। তদুপৰি তেমনে এমনে, যেখনে, তেখনে আদি শব্দেৰে বাক্য সংযোগ কৰিছে। এনে বাক্যৰ কেম্পামান উদাহৰণ দাঙি ধৰা হৈছে—

যদি বোলা আত্মা দেহৰ লগত জন্ম হয় . . . ।

যেমনে কস্মে মোক্ষ সাধে, সেম্প প্ৰকাৰে শুনা।

তেবে পিতৃ-সব-লুপ্ত পিণ্ড-জলাঞ্জলি হৰা পৰিব।

বুলিবা অভক্তৰো জীৱন সাফল আছে।

তাত শুনা অভক্তৰো যদি জীৱন বুলি, তেৱে বৃক্ষ কি নিজীয়ে ?

(৭) ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ আন এা বৈশিষ্ট্য হৈছে— উপযুক্ত শব্দ চয়নৰ ব্যৱহাৰ। তৎসম, তত্ত্বৰ, অনেক ঘৰুৱা শব্দ আৰু কামৰূপী উপভাষাৰ শব্দৰ প্ৰয়োগ

কৰিছে। ভট্টদেৱে কথা-ভাগৱত আৰু কথাগীতা অসমীয়া গদ্য ভাষাত লিখিছিল যদিও স্পয়াৰ ভাষা আছিল সংস্কৃত গন্ধী। গীতা-ভাগৱতৰ তত্ত্বগধুৰ বিষয়বস্তু জনসাধাৰণৰ কথিত ভাষাত প্ৰকাশ কৰি গাভীৰ্য আৰু পবিত্ৰতা নষ্ট হ'ব বুলিয়েম্প বোধকৰোঁ ভট্টদেৱে অলপ বেছিকৈ তৎসম শব্দৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। তদুপৰি সেম্পসময়ত দাৰ্শনিক ভাৱ প্ৰকাশ কৰিবলৈ ঘৰুৱা বা দেশজ শব্দৰো অভাৱ আছিল।

(৮) ভট্টদেৱৰ গদ্যভাষাত অনেক জতুৱা ঠাঁচ, খণ্ডবাক্যৰ ব্যৱহাৰ পোৱা যায়। যেনে – খেড়ে মেঢ়াম্প, অগ্নি দেম্প, আপুনাৰ মাংস কাঁ খুৱায়ে, জীৱন্ততে শিয়াল-শগুনে আন্তঃ উভাৰে, সৰ্পে কামোৰে, বিছায়ে ডাঙ্কে, ডাহে মছে খায় স্পত্যাদি।

(৯) ভট্টদেৱৰ গদ্যৰচনাত অসমীয়া গদ্যৰ ব্যাকৰণসন্মত এক নিৰ্দিষ্ট ৰূপ পোৱা যায়। আখৰ জোঁ নিৰ ক্ষেত্ৰত সংস্কৃত গত্ববিধি আৰু যত্ববিধি নিয়ম মানি চলিছে। অৱশ্যে দুম্প ঐ শব্দত ধ্বনিৰ পৰিৱৰ্তিত ৰূপ পোৱা যায়। ভট্টদেৱৰ ৰচনাতেম্প পোনপ্ৰথম পঞ্চমী বিভক্তিৰ চিন হিচাপে 'পৰা' পৰসৰ্গ ব্যৱহাৰ পোৱা যায়। যেনে – চৰণৰ পৰা, হৃদয়ৰ পৰা। তদুপৰি ভৱিষ্যত কালত 'বো' প্ৰত্যয়ৰ উপৰিও 'ম' প্ৰত্যয়ৰ ব্যৱহাৰ প্ৰথম ভট্টদেৱে গদ্য ৰচনাত ব্যৱহাৰ কৰিছে। যেনে – যুকিম, কৰিম স্পত্যাদি।

এনেদৰে ভট্টদেৱৰ গদ্য ৰচনাত প্ৰাচীন আৰু আধুনিক দুয়োটা বৈয়াকৰণিক ৰূপৰে সমন্বয় ঘটিছে। মুঠতে ভট্টদেৱে শংকৰদেৱে ব্যৱহাৰ কৰা ৰজাৱলী গদ্যৰ আচহুৱা ৰূপৰ পৰা আঁতৰি আহি ভট্টদেৱে অসমীয়া গদ্যৰ এক ব্যাকৰণসন্মত শৃংখলিত ৰূপ প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত ভট্টদেৱৰ স্থান নিৰূপণ কৰা।

(৫০০ শব্দৰ ভিতৰত)

১.৪ সাৰাংশ :

- ভট্টদেৱে ভাগৱত, গীতা আৰু বত্সাৰলী এম্প তিনিখন বৈষ্ণৱ গ্ৰন্থ অসমীয়া ভাষালৈ অনুবাদ কৰি অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ ভেঁৰি প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে। স্ত্ৰী-শূদ্ৰ সকলো লোকে বুজি বুজাকৈ এম্প পুথি কেম্পখন ৰচনা কৰাত ভট্টদেৱে গুৰুত্ব দিছিল। ভট্টদেৱে প্ৰথম অনুবাদ গ্ৰন্থ হিচাপে কথা-ভাগৱত ৰচনা কৰিছে যদিও ম্পয়াৰ ভাগৱতৰ সাৰকথা লুপ্ত হোৱা নাম্প। শ্ৰীধৰীকাৰ আদৰ্শত কথা-ভাগৱত ৰচনা কৰা বাবে ভক্তিৰস অঁ আছে। অৱশ্যে গুৰু দামোদৰ দেৱৰ আঞ্জাৰে কথা-ভাগৱত ৰচনা কৰোঁতে মূল বা শ্ৰীধৰ স্বামীৰ অনেক কথা ভট্টদেৱে সন্নিবেশ কৰিব পৰা নাম্প। কাৰণ সংক্ষেপে ভাগৱত কথা লিখি উলিয়াব লাগে। ঠায়ে ঠায়ে মূল কথাবোৰৰ আভাস মাত্ৰ দি গৈছে।
- আনহাতে কথা-ভাগৱততকৈ গীতা-কথাৰ অনুবাদ বেছি মুকলি। কথাগীতাৰ অনুবাদ ভাষাগত নহয়। বিষয়বস্তুক আত্মসাৎ কৰি নিজ আদৰ্শৰে ম্পয়াক অনুবাদ কৰিছে। কথা-গীতাৰ অনুবাদত লেখকৰ সূকীয়া বৈশিষ্ট্য প্ৰকাশ পাম্পছে। ম্পয়াৰ প্ৰকাশিকা শক্তি অধিক সমৃদ্ধ আৰু অধিক তত্ত্বগধুৰ। কথা-গীতা গোঁম্প পুথিখন গভীৰ তত্ত্বমূলক। এম্প তত্ত্বমূলক কথাবোৰে ভট্টদেৱে যিমান পাৰে সিমান সহজ সৰলকৈ বুজাবলৈ যত্ন কৰিছে। বিবিধি কুমাৰ বৰুৱাম্প কথা-গীতা সম্পৰ্কে এনেদৰে কৈছে— “কথা-গীতা পঢ়িলে এনেহে লাগে যে নামঘৰত ৰাম্পজ গোঁ খাম্পছে ভাগৱতীয়ে ভাগৱত শাস্ত্ৰ পাঠ কৰিছে আৰু তাৰীকাসমূহ মাজে মাজে ব্যক্ত কৰিছে”। কথা-গীতা গদ্য স্বভাৱতে ভট্টদেৱৰ পৈণত হাতৰ ৰচনা।
- দুয়োখন গ্ৰন্থৰে ভাষাৰ ঐ সন্মোহিনী ভাব আছে। ভাষাৰ এম্প সন্মোহিনী ভাবটোৱে গদ্যৰ কথা ভঙ্গীক অতুলনীয় ৰূপ দিছে। ভট্টদেৱৰ সংস্কৃত ভাষাত অগাধ পণ্ডিত আছিল বাবে দুয়োখন গ্ৰন্থৰ ঠায়ে ঠায়ে তৎসম শব্দৰ অধিক প্ৰয়োগ ঘটিছে। ভট্টদেৱৰ অনুদিত গদ্য সংস্কৃত ব্যাকৰণ আশ্ৰিত, সেয়েহে ম্পয়াত নিৰ্ভুল ব্যাকৰণ ৰীতি ঐও পৰিদৃষ্ট হয়। এনে নিৰ্ভুল ব্যাকৰণ ৰীতিয়ে পিছৰ বৈষ্ণৱ লেখকসকলক ঐ সূম্পষ্ট পথৰ নিৰ্দেশনা দিব পাৰিছে। তদুপৰি সুদূৰ ষোড়শ শতিকাত অসমীয়া গদ্য সাহিত্যক সুপ্ৰতিষ্ঠিত স্তৰত ভট্টদেৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰি থৈ গৈছে। ভট্টদেৱে গীতা-ভাগৱত-বত্সাৰলীৰ নিচিনা তাত্ত্বিক বৈষ্ণৱ শাস্ত্ৰ ক ব্যাপক তত্ত্বকথাৰ প্ৰকাশক্ষম কৰি পৰবৰ্তী লিখকসকললৈ শাস্ত্ৰ ৰচনাৰ বাঁ দেখুৱাম্প থৈ গৈছে। এম্প তিনিখন গ্ৰন্থৰ গদ্যত কৰা অনুবাদ কাৰ্য অসমীয়া সাহিত্যৰ উপৰিও ভাৰতীয় প্ৰাদেশিক সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো এক আদৰ্শৰ বাহক।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

ভট্টদেৱৰ সম্পূৰ্ণ নাম আছিল কবিৰত্ন বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য। ভাগৱত-কথা আৰু গীতা-কথা নিৰ্মাণ কৰোঁতা কবিৰত্ন ভট্টদেৱ নামেৰে পৰিচিত। তেওঁৰ নিজা নাম বৈকুণ্ঠনাথ।

ষোড়শ শতিকাৰ শেষভাগত ভট্টদেৱে বৰনগৰত ভাগৱত ব্যাখ্যা কৰি থাকোঁতে গুৰু দামোদৰৰ আজ্ঞাৰে ভাগৱত-কথা ৰচনা কৰে। স্পয়াৰ চাৰিবছৰৰ পাছত গীতা-কথা ৰচনা কৰে। গোপৰূপী শ্ৰীকৃষ্ণৰ আদেশতহে তেওঁ গীতা-কথা লিখিছে বুলি কয়। ভাগৱত-কথা আৰু গীতা-কথাৰ দৰে সংস্কৃত শীকাৰ সহায়ত ভক্তি-ৰত্নাৱলী ৰচনা কৰে। ভক্তি-ৰত্নাৱলী কথাৰ শেষৰফালে উল্লেখ কৰিছে— ‘এমনে মহাযত্নে ভক্তি-ৰত্নাৱলী কান্তিমালা শীকা সমে মঞি প্ৰক কৰিলো। তাত শ্ৰীধৰী স্বামী লিখনিক যি যি কিছু মূলাধিক ব্যাখ্যা কৰিলো, তাক সুবুদ্ধিসৰে স্কমা কৰিবা’। মুঠতে ভট্টদেৱৰ ভাগৱত-কথা, গীতা-কথা, ৰত্নাৱলী-কথা — এম্প তিনিওখন পুথি শ্ৰীধৰী শীকাৰ আদৰ্শত ৰচিত।

ভট্টদেৱৰ ভণিতা থকা আৰু ভট্টদেৱৰ ৰচিত বুলি কিছুমান পুথিৰ নাম গুনিবলৈ পোৱা যায়। এম্প পুথিসমূহৰ ভিতৰত— ভক্তিসাৰ, ভক্তিবিবেক, শৰণমালিকা আদি সংস্কৃত ভাষাত ৰচিত গ্ৰন্থ। তদুপৰি প্ৰসঙ্গমালা আৰু গুৰুবংশাৱলী নামেৰে দুখন পুথিৰ কথা হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে ভট্টদেৱৰ ৰচিত বুলি উল্লেখ কৰিছে। মুঠতে ভট্টদেৱৰ ৰচিত ভাগৱত-কথা, গীতা-কথা আৰু ৰত্নাৱলী-কথা — এম্প তিনিওখন গ্ৰন্থম্প তেওঁৰ অগাধ পাণ্ডিত্যৰ পৰিচয় দাঙি ধৰে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

অসমীয়া গদ্যৰ স্পতিহাস অধ্যয়ন কৰিলে ষোড়শ শতিকাৰ আদি ভাগত শংকৰদেৱৰ হাতত সৃষ্ট অংকীয়া নীৰ গদ্যম্প প্ৰথম অসমীয়া সাহিত্যিক গদ্যৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰে। শংকৰদেৱে তেওঁৰ নীত চৰিত্ৰৰ সংলাপ আৰু কথাসূত্ৰত গদ্য ব্যৱহাৰ কৰিছে। কিন্তু এম্প গদ্য অসমীয়া ভাষাৰ উপাদানেৰে পুষ্ট ৰজাৱলী গদ্য। শংকৰদেৱৰ পাছত ভট্টদেৱৰ হাতত অসমীয়া গদ্যৰ গৌৰৱময় অধ্যায় আৰম্ভ হয়। ভট্টদেৱে কথা-ভাগৱত, কথা-গীতা আৰু কথা-ৰত্নাৱলী এম্প তিনিখন ধৰ্মীয় গ্ৰন্থ অসমীয়া গদ্য ভাষাত অনুবাদ কৰে। ভট্টদেৱে গদ্যক পোনপটীয়াকৈ

সাহিত্যত প্ৰয়োগ কৰি পৰৱৰ্তী অসমীয়া গদ্য ৰচকলৈ পথ মুকলি কৰি থৈ গৈছে।

‘ভট্টদেৱৰ অসমীয়া গদ্য সাহিত্যলৈ দান’ সম্পৰ্কে কৰা আলোচনাত বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাসম্প এনেদৰে মন্তব্য দাঙি ধৰিছে— ‘স্বী-শূদ্ৰ চণ্ডাল সকলোৱে অবিৰোধভাৱে পঢ়িব আৰু বুজিব পৰাকৈ অনুবাদ কৰাসম্প ভট্টদেৱৰ উদ্দেশ্য আছিল’। ষোড়শ শতিকাত ভট্টদেৱৰ হাতত জন্ম লাভ কৰা গদ্য সাহিত্য ভাৰতৰ আন প্ৰাদেশিক ভাষাসমূহত বিৰল। এম্প বিষয়ত অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া ভাষা গৌৰৱৰ অধিকাৰী। ভট্টদেৱৰ হাতত সৃষ্ট গদ্যম্প সৰ্বভাৰতীয় খ্যাতি অৰ্জন কৰাৰ উপৰিও বিশ্বৰ পণ্ডিতসকলৰ মনো আকৰ্ষণ কৰিছিল আৰু বিশ্ব সাহিত্যত এক বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰি আছে। এম্প সম্পৰ্কত আচাৰ্য প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ ৰায়ে দাঙি ধৰা মন্তব্য প্ৰণিধানযোগ্য—

Assamese prose literature developed to a stage in the for distant sixteenth century which no other literature of the world reached except the writings of Hooker and Latimer in England.

ভট্টদেৱে শংকৰদেৱে ব্যৱহাৰ কৰা ৰজাৱলী গদ্য প্ৰয়োগ নকৰি জনসাধাৰণৰ কথিত গদ্যৰ কিছু আঁতৰত এক শ্ৰেণীৰ গদ্য সৃষ্টি কৰিলে। ভট্টদেৱে প্ৰথম গ্ৰন্থ কথা-ভাগৱত অনুবাদ কৰোঁতে গুৰু দামোদৰদেৱৰ আজ্ঞা মতে অনুবাদ কৰিছিল। তদুপৰি শ্ৰীধৰ স্বামীৰ ভাগৱত ভাবাৰ্থ দীপিকাৰ যুক্তিমূলক আৰু ব্যাখ্যামূলক গদ্যৰীতিয়ে ভট্টদেৱক প্ৰভাৱান্বিত কৰিছিল। সেয়েহে ভট্টদেৱে শংকৰদেৱৰ আচহুৱা ৰজাৱলী গদ্য ব্যৱহাৰ নকৰি, পূৰ্ব কবিসকলৰ পৰম্পৰাৰ পৰা আঁতৰি আহি, কাব্যাদিত প্ৰয়োগ কৰা কিছুমান শব্দ গ্ৰহণ কৰি আৰু কথিত ভাষাৰ পৰাও কিছু শব্দ গ্ৰহণ কৰি বাক্য-বিন্যাস প্ৰকৰণত নতুনত্ব আৰোপ কৰি এক প্ৰকাৰৰ গদ্য সৃষ্টি কৰিলে। ভট্টদেৱৰ গদ্য কথিত গদ্যতকৈ কিছু পৰিমাণে উচ্চ পৰ্য্যায়ৰ। লিখিত গদ্যৰ আৰ্হি নোলোৱাকৈ ভট্টদেৱে বৈয়াকৰণিক নিয়ম শৃঙ্খলাৰে আৰু বাক্য বিন্যাসৰ সুশৃঙ্খলিত নিয়মেৰে যি গদ্য সৃষ্টি কৰিলে, সেম্প গদ্যম্প গীতা-ভাগৱতৰ নিচিনা তাত্ত্বিক বিষয়বস্তুক সহজভাৱে প্ৰকাশ কৰাত সহায় কৰিছে। তদুপৰি এম্প গদ্যম্প ভৱিষ্যতৰ শাস্ত্ৰৰচকসকলৰ এৰি পথ দেখুৱাসম্প দিলে। সেয়েহে ভট্টদেৱক অসমীয়া গদ্যৰ আনুষ্ঠানিক বাঁকীয়া বুলি কোৱা হয়।

ভট্টদেৱক অসমীয়া গদ্যৰ জনক বুলি কোৱাৰ মূলতে তেওঁৰ গদ্যৰ কিছুমান সুকীয়া বৈশিষ্ট্য পৰিলক্ষিত হয়। [এম্প বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে চমুকৈ আলোচনা কৰিব লাগিব। এম্প সম্পৰ্কে আগৰ পাঠত কোৱা হৈছে।]

অনুশীলনী- ১

(ক) চমু উত্তৰ দিয়া :

- (১) ভট্টদেৱৰ অনুবাদ গ্ৰন্থ কেম্পখনৰ নাম লিখাঁ।
- (২) ভট্টদেৱৰ সম্পূৰ্ণ নাম কি আছিল ?
- (৩) কবিৰত্ন আৰু ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য এম্প দুম্প উপাধি ভট্টদেৱক কিয় দিয়া হৈছিল আৰু কোনে দিছিল?
- (৪) ভট্টদেৱে কথা-ভাগৱত আৰু কথাগীতা অনুবাদ কৰোঁতে কাৰ ভাবাৰ্থ দীপিকা আৰু শীকাৰ সহায় লৈছিল ?

(খ) বহুলাম্প লিখা :

- (১) কথা-ভাগৱতৰ আধাৰত ভট্টদেৱৰ গদ্যশৈলী সম্পৰ্কে এটি আলচ যুগুত কৰা।
- (২) কথা-ভাগৱতৰ দ্বিতীয় স্কন্ধৰ দ্বিতীয় অধ্যায়ৰ সূক্ষ্ম ধাৰণা আৰু ভক্তিয়োগ কথা অংশ তোমাৰ ভাষাত বুজাম্প লিখাঁ।
- (৩) 'সাধুৰ সঙ্গত হৰি কথা শুনিলে অযত্নে জ্ঞান হয়, যি জ্ঞান বাগাদি গুচে, চিত্ত প্ৰসন্ন হয় তাৰো মোক্ষ ৰূপ ভক্তি হয়' – কথা-ভাগৱতত উল্লেখ থকা উক্ত কথাখিনিৰ তাৎপৰ্য বিচাৰ কৰাঁ।
- (৪) কথা-ভাগৱতৰ 'লীলাৱতাৰ' অংশৰ কথাখিনি চমুকৈ লিখাঁ।

খণ্ড - ২

গৌ ২ : মহেশ্বৰ নেওগ (সম্পা.) : গুৰু-চৰিত-কথা

গঠন :

২.০ উদ্দেশ্য

২.১ প্ৰস্তাৱনা

২.২ মহেশ্বৰ নেওগ সম্পাদিত : গুৰু-চৰিত-কথা

২.২.১ চৰিত সাহিত্য

২.২.২ অসমীয়া চৰিত-পুথি

২.২.৩ অসমীয়া চৰিত-পুথিৰ বিভাজন

২.২.৪ গুৰু-চৰিত-কথাৰ পৰিচয়

২.২.৫ গুৰু-চৰিত-কথাৰ বিষয়বস্তু

২.২.৬ গুৰু-চৰিত-কথাত প্ৰতিফলিত মধ্যযুগৰ অসমৰ
সমাজ-জীৱন

২.৩ গুৰু-চৰিত-কথাৰ গদ্য

২.৩.১ গুৰু-চৰিত-কথাৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য

২.৪ সাৰাংশ

২.০ উদ্দেশ্য :

এম্প গৌঁ পঢ়াৰ পাছত তোমালোকে—

- অসমীয়া চৰিত-পুথিৰ স্পতিকথা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- অসমীয়া চৰিত সাহিত্যৰ স্পতিহাসত গুৰু-চৰিত-কথাৰ স্থান নিৰ্ণয় কৰিব পাৰিবা।
- গুৰু-চৰিত-কথাত বৰ্ণিত মধ্যযুগীয় অসমৰ সমাজ আৰু ধৰ্মীয় ছবি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- গুৰু-চৰিত-কথাৰ গদ্যশৈলী সম্পৰ্কে বিতংকৈ আলোচনা কৰিব পাৰিবা।

২.১ প্ৰস্তাৱনা :

আগৰ গৌৰি পৰা ভট্টদেৱ আৰু ভট্টদেৱৰ গদ্য সম্পৰ্কে কিছু কথা জানিলা। প্ৰাক্-শংকৰী আৰু শংকৰী যুগৰ ৰচনাসমূহ ঘাম্পকৈ পদ ছন্দত ৰচনা কৰা হৈছিল। অৱশ্যে শংকৰদেৱে অংকীয়া নীত ব্যৱহাৰ কৰা গদ্যম্প অসমীয়া গদ্যৰ বীজ অংকুৰণ কৰিলে। তাৰ পাছত বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য্যৰ হাতত অসমীয়া গদ্যৰ ভেঁটি প্ৰতিষ্ঠিত হয়। অসমীয়া সাহিত্যৰ সুদীৰ্ঘ স্পতিহাসত শংকৰোত্তৰ যুগত ৰচিত চৰিত পুথিসমূহৰ যথেষ্ট ভূমিকা আছে। সপ্তদশ শতিকাত পদ্য আৰু গদ্য উভয় মাধ্যমতে চৰিত পুথিসমূহ ৰচনা কৰা হয়। বিশেষকৈ অষ্টাদশ শতিকাৰ মাজভাগলৈকে ৰচিত এম্প চৰিত পুথিসমূহে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভড়ালৰ এক বৃদ্ধি সংখ্যক পূৰণ কৰি আহিছে। পদ্যত লিখিত চৰিত পুথিৰ সংখ্যা যথেষ্ট সংখ্যক পোৱা গৈছে। কিন্তু গদ্যৰ মাধ্যমত ৰচিত চৰিত পুথি এতিয়ালৈকে দুখনহে পোৱা গৈছে। এম্প দুখন হৈছে – গুৰু চৰিত কথা আৰু বৰদোৱা চৰিত। সপ্তদশ শতিকাত ৰচিত ‘গুৰু চৰিত কথা’ গ্ৰন্থখনিয়ে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যলৈ বিশেষ বৰঙণি যোগানুদায়। তদুপৰি মধ্যযুগৰ সমাজ, সাংস্কৃতিক, ধৰ্মীয় জীৱনৰ সামগ্ৰিক প্ৰতিচ্ছবি এম্প গ্ৰন্থখনিত প্ৰতিফলিত হৈছে আৰু নৱ-বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰ আৰু প্ৰচাৰৰ স্পতিহাসো এম্প গ্ৰন্থখনিত বৰ্ণিত হৈছে। তলৰ আলোচনাত এনেবোৰ দিশৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।

২.২ গুৰু চৰিত কথা : মহেশ্বৰ নেগুগ (সম্পাদিত)

তোমালোকে ‘গুৰু চৰিত কথা’ পুথিৰ বিষয়ে জনাৰ আগতে চৰিত সাহিত্য, অসমীয়া চৰিত পুথি, চৰিত পুথিৰ বিভাজন আদি সম্পৰ্কে জানিব লাগিব। সেয়েহে প্ৰথমে তোমালোকৰ আগত এম্পবোৰৰ বিষয়ে ক’বলৈ লৈছোঁ।

২.২.১ চৰিত সাহিত্য :

সাহিত্য জগতত জীৱন-বৃত্ত ৰচনা কৰা প্ৰথা অতি প্ৰাচীন কালৰে পৰা চলি আহিছে। ভাৰতীয় প্ৰাচীন সাহিত্যতো ভালেমান ধৰ্মপ্ৰাণ সন্ত-মহন্তৰ জীৱন চৰিত ৰচনা কৰাৰ সন্ভেদ পোৱা যায়। এম্পবোৰৰ ভিতৰত সংস্কৃতত লিখা অশ্বঘোষৰ বুদ্ধচৰিত, বাণভট্টৰ হৰ্ষচৰিত আদি জীৱনী গ্ৰন্থৰ উল্লেখ পোৱা যায়। স্পয়াৰ উপৰিও পাছৰ কালত বৌদ্ধ আৰু জৈন ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ অৰ্থে ধৰ্মগুৰুসকলে চৰিত ৰচনা কৰিছিল। অসমীয়া সাহিত্যত ষোড়শ শতিকাৰ শেষভাগৰ পৰা মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ

আৰু মাধৱদেৱ আৰু অন্যান্য সন্ত-মহন্তসকলৰ জীৱন চৰিত ৰচনাৰ কাম আৰম্ভ হৈছিল। তেওঁলোকৰ জীৱন চৰিত সম্পৰ্কীয় গ্ৰন্থৰাজিক চৰিত পুথি বা 'চৰিত সাহিত্য' বুলি কোৱা হয়।

২.২.২ অসমীয়া চৰিত পুথি :

অসমৰ বৈষ্ণৱ সত্ৰসমূহত 'চৰিত তোলা' বা চৰিত চৰ্চা কৰা প্ৰথা ঐ পূৰ্বৰ পৰা চলি আহিছে। পৰম্পৰাগত ভাৱে ভক্তসমাজত চলি অহা এম্প প্ৰথাৰ আধাৰতে চৰিত পুথিসমূহ ৰচনা কৰিছিল। চৰিত চৰ্চাৰ প্ৰথাৰ পৰম্পৰা প্ৰথমে মাধৱদেৱে কৰিছিল বুলি 'গুৰু চৰিত কথা'ত উল্লেখ আছে – 'তেহে শ্ৰী মাধদেৱ গুৰুবাক্য শিবে ধৰি গুৰুজনৰ সদাসবৰ্দা চৰিত্ৰ কীৰ্তন কৰিছিল' (ছেদ-১)। মাধৱদেৱৰ মৃত্যুৰ পাছত ভক্তসমাজৰ মাজত দুয়োজনা গুৰুৰ চৰিত কীৰ্তনৰ পৰম্পৰা গঢ়ি উঠিছিল। বৈষ্ণৱ সত্ৰ খানসমূহত বা অন্যান্য ধৰ্মালোচনাৰ অনুষ্ঠানত হৰি-কীৰ্তনৰ যথোচিত প্ৰসঙ্গ শেষ হোৱাৰ পাছত ভক্তসকলৰ মাজত গুৰুসকলৰ জীৱন চৰিত আলোচনা কৰিছিল। এজন কথকী ভকতে গুৰুৰ পৰম লীলা কথন কৰে, ভক্তসকলে পৰম নিষ্ঠাৰে আৰু ভক্তিৰে শ্ৰৱণ কৰে। এনেধৰণৰ গুৰুচৰিত কথন-শ্ৰৱণ কৰাতো নৈমিত্তিক প্ৰসঙ্গৰ লগতে ঐ বিষয়ত পৰিণত হৈ পৰিছিল। এনেদৰে বৈষ্ণৱ সমাজত বিশেষকৈ সত্ৰ সমাজত চলি অহা চৰিত চৰ্চা প্ৰথাটোকে 'চৰিত তোলা প্ৰথা' বুলি জনাজাত হয়। এনেদৰে মুখে মুখে চলি অহা গুৰু আৰু ভকতসকলৰ কথাম্প পাছলৈ লিখিত ৰূপ পায়।

চৰিত পুথিসমূহ গদ্য আৰু পদ্য উভয় মাধ্যমতে পোৱা যায়। চৰিত চৰ্চা গদ্যত হৈছিল যদিও বেছিভাগ চৰিত পুথি পদ্যৰ মাধ্যমত লিপিবদ্ধ কৰিছিল, পদ্যৰ মাধ্যমত লিখা চৰিত পুথি যথেষ্ট পোৱা যায়। আনহাতে গদ্যৰ মাধ্যমত লিখা মাত্ৰ দুখনহে চৰিত পুথি পোৱা যায়। এম্প কেম্পখন হৈছে— বৰদোৱা চৰিত আৰু গুৰু চৰিত কথা।

২.২.৩ অসমীয়া চৰিত পুথিৰ বিভাজন :

শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱ আৰু তেওঁলোকৰ ভক্তসকলৰ লগত সম্পৰ্কিত আৰু ৰচিত চৰিত পুথিসমূহৰ বৈশিষ্ট্য আৰু সময় অনুযায়ী চৰিত পুথিবোৰক মহেশ্বৰ নেওগে দুা ভাগত ভাগ কৰিছে—

(ক) পূৰ্ব পৰ্য্যায় আৰু (খ) উত্তৰ পৰ্য্যায়

- (ক) পূৰ্ব পৰ্য্যায়ৰ চৰিত কেম্পখন হ'ল— দৈত্যাৰি ঠাকুৰৰ শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱ দ্বৈশ্বৰৰ চৰিত, ভূষণ দ্বিজৰ শংকৰদেৱ চৰিত আৰু অনিৰুদ্ধৰ দাসৰ গুৰু বৰ্ণনা, বামানন্দ দ্বিজৰ শংকৰদেৱ চৰিত, বৈকুণ্ঠ দ্বিজৰ 'শংকৰ-মাধৱ পুৰুষোত্তম', চতুৰ্ভুজৰ চৰিত সন্তমালা, আদি। পূৰ্ব পৰ্য্যায়ৰ চৰিত কেম্পখনিত শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱৰ জীৱন কথাৰ উপৰিও পুৰুষোত্তম, চতুৰ্ভুজ ঠাকুৰ, ভবানী পুৰীয়া গোপাল আতাৰ জীৱনৰ কথা কিছু পোৱা যায়। চৰিত পুথিসমূহত শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱৰ ওপৰত অতি মানবীয় মাহাত্ম্য আৰোপিত কৰা হোৱা নাস্প।
- (খ) উত্তৰ পৰ্য্যায়ৰ চৰিত পুথিৰ ভিতৰত— বামচৰিত ঠাকুৰৰ ভনীতা থকা 'শংকৰ চৰিত', 'বৰদোৱা চৰিত', 'গুৰুচৰিত কথা' আৰু অন্যান্য পদ্য চৰিতক সামৰা হৈছে। এম্পবোৰ চৰিতত শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱক অতি মানবীয়তা আৰু অলৌকিকতা আৰোপিত কৰা হৈছে।

২.২.৪ গুৰুচৰিত কথাৰ পৰিচয় :

বৰ্তমানলৈকে উদ্ধাৰ হোৱা আৰু প্ৰকাশিত হোৱা গদ্য চৰিত পুথি দুখনৰ ভিতৰত 'গুৰুচৰিত কথা' উল্লেখযোগ্য গদ্য চৰিত পুথি। 'গুৰুচৰিত কথা'ৰ সাঁচিপতীয়া পুথিখনৰ স্পতিহাস সম্পৰ্কে মহেশ্বৰ নেওগে সম্পাদনা কৰা 'গুৰুচৰিত কথা'ৰ ভূমিকাৰ পৰা জনা যায়। বাণীকান্ত কাকতিয়ে ১৯২৭ চন মানত বৰপোঁ সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ চতুৰ্ভুজদেৱৰ পৰা শৰণ লোৱাৰ সময়ত নিৰ্মালি স্বৰূপে 'গুৰুচৰিত কথা'ৰ সাঁচিপতীয়া পুথিৰ পাণ্ডুলিপিটো পাম্পছিল। ১৯৩৮ চন মানত কাকতিয়ে 'অসম বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগ'ক দিছিল। তেতিয়া এম্প পুথিখন 'শংকৰ চৰিত' বা 'শংকৰ চৰিত গদ্য' নামে পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল। এম্প পুথিখন ১৯৪৫ চন মানত 'অসম বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগ'ৰ পৰা আনি গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত হাতে লিখা পুথিভঁৰালত দান কৰে। তেতিয়াৰ পৰা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত 'গুৰুচৰিত' (শংকৰ) নামেৰে পঞ্জীয়নভুক্ত হৈ আছে।

২.২.৫ গুৰুচৰিত কথাৰ বিষয়বস্তু :

'গুৰুচৰিত কথা' এখন উল্লেখযোগ্য চৰিত পুথি। এম্প পুথিখনক জীৱনী পুথি বুলিও অভিহিত কৰিব পাৰি। যিহেতু এম্প পুথিৰ বিষয়বস্তুৰ মাজত অন্তৰ্নিহিত হৈ আছে বৈষ্ণৱ জ্ঞান লক্ষণভুক্ত আৰু শিষ্যসকলৰ জীৱন বুৰঞ্জী। এম্প পুথিত শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱ, দুজনা ঠাকুৰ পুৰুষোত্তম আৰু চতুৰ্ভুজ, নজনা আতা — নাৰায়ণ দাসঠাকুৰ, শ্ৰীৰাম আতা, ভবানীপুৰীয়া গোপাল দেৱ, মথুৰাদাস বুঢ়া আতা, কেশৱ চৰণ আতা, বৰ বিষ্ণু আতা, লক্ষীকান্ত আতা আৰু গোবিন্দ বা

লোচাকলিয়া আতাকে ধৰি অন্যান্য ভকত-বৈষ্ণৱ জীৱন আৰু কাৰ্যাৱলীৰ পুংখানুপুংখ বিৱৰণ দিয়া হৈছে। তদুপৰি পঞ্চদশ শতিকাৰ পৰা সপ্তদশ শতিকাৰ ভিতৰত অসমৰ নৱ-বৈষ্ণৱ আন্দোলনৰ লগত জড়িত বহু আতা আৰু শিষ্য-প্ৰশিষ্যৰ জীৱন আৰু কাৰ্যাৱলীৰ প্ৰতিচ্ছবি পোৱা যায়। স্পৰ্শাত গুৰুসকলৰ কথা সুকীয়া সুকীয়াকৈ বৰ্ণনা নকৰি পৰস্পৰৰ লগত সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰি জীৱনৰ কথাবিলাক জোৰা লগাম্প বৰ্ণনা কৰিছে। অন্যবোৰ গুৰুচৰিতকৈ স্পৰ্শাত অতিৰঞ্জিত কথাৰো সমাবেশ ঘটিছে। এম্প পুথিত কেৱল গুৰু আৰু ভক্তসকলৰ জীৱন বুৰঞ্জীয়েম্প আলোকপাত কৰিছে এনে নহয়, স্পৰ্শাত মধ্যযুগৰ অসমৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক, ভাষিক বুৰঞ্জীও প্ৰকাশিত হৈছে। তদুপৰি ভাষা-সাহিত্যৰ দিশৰ পৰাও এম্প পুথিয়ে অসমীয়া সাহিত্যত এখন বিশিষ্ট আসন অধিকাৰ কৰি আছে। মুঠতে এম্প পুথিৰ বিষয়বস্তুত গুৰুসকলৰ লীলা চৰিত্ৰ বৰ্ণনা আৰু তাৰ যোগেদি আধ্যাত্মিকতাৰ শিক্ষা অৰ্থাৎ ধৰ্মীয় দিশটোৱে প্ৰাধান্য বিস্তাৰ কৰিলেও সমসাময়িক সমাজ জীৱনৰ প্ৰায়কেম্পা দিশৰে সম্যক ধাৰণা চৰিতখনে দাঙি ধৰিছে। বিশেষকৈ ষোড়শ শতিকাৰ পৰা অষ্টাদশ শতিকাৰ অসমৰ ৰাজনৈতিক অৱস্থা, অৰ্থনৈতিক অৱস্থা, সামাজিক ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, খাদ্যাভাস, সাজপাৰ, নৃত্য-গীতৰ চৰ্চা, ধৰ্মীয় দিশ, শিক্ষা ব্যৱস্থা আদিৰ বিষয়ে চৰিতখনৰ পৰা জানিব পাৰি।

২.২.৬ গুৰুচৰিত কথাত প্ৰতিফলিত মধ্যযুগৰ অসমৰ সমাজ-জীৱন :

‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ বিষয়বস্তুত গুৰুসকলৰ লীলা চৰিত্ৰ বৰ্ণনা আৰু তাৰ যোগেদি আধ্যাত্মিকতাৰ শিক্ষা অৰ্থাৎ ধৰ্মীয় দিশটোৱে প্ৰাধান্য বিস্তাৰ কৰিলেও সমসাময়িক সমাজ জীৱনৰ প্ৰায়কেম্পা দিশৰে সম্যক ধাৰণা চৰিতখনে দাঙি ধৰিছে। বিশেষকৈ ষোড়শ শতিকাৰ পৰা অষ্টাদশ শতিকাৰ অসমৰ ৰাজনৈতিক অৱস্থা, অৰ্থনৈতিক অৱস্থা, সামাজিক ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, খাদ্যাভাস, সাজপাৰ, নৃত্য-গীতৰ চৰ্চা, ধৰ্মীয় দিশ, শিক্ষা ব্যৱস্থা আদিৰ বিষয়ে চৰিতখনৰ পৰা জানিব পাৰি। তলত সমাজ জীৱনৰ বিভিন্ন দিশবোৰ ফঁহিয়াম্প চোৱা হৈছে।

সমাজ :

‘গুৰুচৰিত কথা’ত প্ৰতিফলিত হৈছে, প্ৰধানকৈ শঙ্কৰদেৱ আৰু তেওঁৰ আগৰ আৰু পাছৰ পুৰুষৰ সমাজ জীৱনৰ ছবি। এম্প পুথিত শঙ্কৰদেৱৰ পৰিচয়ৰ উপৰিও শঙ্কৰদেৱৰ উনৈশ পুৰুষক সামৰি লোৱা হৈছে। অসম-বেহাৰ-কামৰূপ

অৰ্থাৎ সমগ্ৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলত ভৌ, অকা, ডফলা, মিৰি, নগা, নবা আদি মঙ্গোলীয় গোষ্ঠীৰ লোকে বসবাস কৰিছিল। তদুপৰি বিভিন্ন ব্যৱসায় ভিত্তিত সৃষ্টি হোৱা ৱান্ধাণ, ক্ষত্ৰিয়, বৈশ্য, শূদ্ৰ, কৈৱৰ্ত, নাপিত, যৱন, ধোবা, হাৰি, চণ্ডাল আদি লোকৰ পূৰ্বাঞ্চলেম্প বসতিৰ প্ৰধান কেন্দ্ৰ আছিল। ৱান্ধাণসকলেম্প সকলোকৈ শ্ৰেষ্ঠ আছিল। কায়স্থসকল ষ কৰ্ম অৰ্থাৎ নামকৰ্ম, জাতকৰ্ম, চুৰাকৰ্ম, কণবিধন, উপনয়ন, অন্নপ্ৰাশন আদি ছয় প্ৰকাৰৰ সংস্কাৰ মানিছিল। সমাজত জাতকুলৰ বিচাৰ আছিল। কিন্তু বৈষ্ণৱধৰ্ম প্ৰচাৰৰ লগে লগে জাতকুলৰ বিচাৰ নাম্পকিয়া হ'ল আৰু সকলোৱে একে ভগৱানৰ সন্তান বুলি ভাবিবলৈ ধৰিলে। গুৰুচৰিতত চিত্ৰিত হোৱা প্ৰথমখন সমাজ অৰ্থাৎ পূৰ্ণানন্দৰ পৰা শঙ্কৰদেৱলৈকে যাদুকেন্দ্ৰিক আছিল। যাদুমন্ত্ৰৰ বলক সমাজে বিশ্বাস কৰিছিল। পূৰ্ণানন্দৰ পৰা শঙ্কৰদেৱৰ পিতৃ কুসুম্বৰলৈকে আঁয়ে সন্তান কামনাৰ বাবে উপাস্য দেৱতাক উপাসনা কৰি সন্তান লাভ কৰিছিল। ৱান্ধাদাতা জন্মৰ আগত বীজমন্ত্ৰেৰে হোম আছতি দি পুত্ৰ লাভ কৰিছিল। সমাজত জাতিভেদ প্ৰথা, তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ, পূজা-পাতলৰ ওপৰত মানুহৰ অগাধ বিশ্বাস আছিল। সমাজৰ বিয়া-বাৰুৰ ক্ষেত্ৰত খুব কম বয়সতে ছোৱালী বিয়া দিছিল। বিধবা বিবাহৰো প্ৰচলন আছিল। শঙ্কৰদেৱে দ্বিতীয় বিবাহ কৰাম্পছিল। আনহাতে মাধৱদেৱে বৈৰাগ্য ৱত পালন কৰিছিল। সতী যোৱা প্ৰথাও প্ৰচলন আছিল। গুৰুচৰিতত সতী সত্যসন্ধ্যা স্বামী সঙ্গে অনুগামী হয় বুলি উল্লেখ আছে। সমাজত নাৰী আৰু পুৰুষ ম্পজনে সিজনক সহায়ৰ হাত আগবঢ়াম্পছিল।

ৰাজনৈতিক অৱস্থা :

সমসাময়িক ৰাজনৈতিক অৱস্থাৰ বিষয়েও চৰিতখনে জানিবলৈ দিয়ে। চৰিতখন ৰচনাৰ সময়ত উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলত চাৰিখন ৰাজ্য আছিল। উজনি অসমত আহোম ৰাজ্য, কামৰূপ আৰু বেহাৰত কোঁচ ৰাজ্য, পূব অঞ্চলত চুতীয়া ৰাজ্য আৰু দক্ষিণ পূব অঞ্চলত কছাৰীসকলে ৰাজত্ব কৰিছিল। চুতীয়া ৰাজ্যৰ পশ্চিম আৰু কছাৰী ৰাজ্যৰ দক্ষিণফালে ভূঞাসকলে ৰাজত্ব কৰিছিল। ম্পয়াত বিভিন্ন ৰজাসকলৰ শাসন পদ্ধতি আৰু বিচাৰ-ব্যৱস্থাৰ কথা উল্লেখ পোৱা যায়। চৰিত পুথিত উল্লেখ কৰা মতে— কছাৰী আৰু ভূঞাসকলৰ মাজত সঘনে মাৰি সীমা লৈ কাজিয়া-পেচাল লাগি আছিল। কছাৰীৰ সংঘৰ্ষত থাকিব নোৱাৰি শঙ্কৰদেৱে ভূঞা ৰাজ্য ত্যাগ কৰি ৱান্ধাপুত্ৰ পাৰ হৈ ৰৌতাত ছমাহ আছিল। কোঁচৰজা আৰু আহোম ৰজাসকলৰ আম্পনৰ ব্যৱস্থা অতি কঁকীয়া আছিল। কোচ ৰজা নৰনাৰায়ণে শঙ্কৰদেৱক ধৰিবলৈ মানুহ পাঠিয়াম্প নোপোৱাত ঠাকুৰ আতা আৰু গোকুল চান্দকে ধৰি আনি শাস্তি বিহিছিল। দোষীক যথেষ্ট শাস্তি বিহিছিল। আনকি ভকতসকলো

এম্প শাস্তিৰ পৰা হাত সাৰিব পৰা নাছিল। ৰাজ্যত বিভিন্নধৰণৰ কৰ-কাঁ লৰ ব্যৱস্থা আছিল।

অৰ্থনৈতিক অৱস্থা :

‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ সময়ৰ সমাজ আছিল কৃষিজীৱী। কৃষিয়েম্প জীৱিকাৰ প্ৰধান উপায় আছিল। সকলো মানুহে মাঁ-বাৰী যোগাৰ কৰি হাল-কোৰ লৈ খেতি-বাতি কৰি ভাতমুঠি যোগাৰ কৰাটোৱে প্ৰধান কৰ্তব্য আছিল। শঙ্কৰদেৱেও খেতি কৰিছিল। অসমৰ সাৰুৱা উৰ্বৰ ভূমিত বৰা, জহা, লাহি, ফৰমা, ফাফৰি, শালি আদি নানা ধানৰ খেতি কৰিছিল। নানা তৰহৰ শাক-পাচলি, মাহ-সৰিয়হ আদিৰ খেতিও কৰিছিল। মাঁ-বাৰীৰ গৰাকী আছিল ৰজা। প্ৰজাম্প মাঁ-বাৰী ভোগ কৰিবলৈ খাজনা দিব লাগিছিল। জনজাতীয় লোকসকলে ঝুমখেতি কৰিছিল। হাথিয়া কছাৰীৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ ছবিয়ে এনে কথা উপলব্ধি কৰাত সহায় কৰে। তেওঁলোকে গৰু, ছাগলী, ম’হ, ভেড়া আদি পোহনীয়া জন্তুও পুহিছিল।

খেতি-বাতিৰ উপৰিও সেম্পসময়ত বেপাৰ-বাণিজ্য, ব্যৱসায় আদি কৰিছিল। সমাজৰ বৃত্তিয়াল লোকৰ ভিতৰত— তাঁতী, যোগী, কুমাৰ, চমাৰ, মাহ-মৰীয়া, তেলী, পাপলু পোহা, মিঠাম্প কৰা সালৈ, দৰ্জী আদিয়েম্প প্ৰধান আছিল। বিনিময় মাধ্যম হিচাপে মুদ্ৰাৰ প্ৰচলন আছিল। সমাজত বিভিন্ন আৰ্থিক অৱস্থাসম্পন্ন মানুহে বাস কৰিছিল। শিক্ষা বৃত্তিও কৰিছিল। সৰুকালত মাধৱদেৱে দুৰ্ভিক্ষৰ সময়ত পিতাকৰ লগত শিক্ষা মাগিছিল।

খাদ্য আৰু সাজপাৰ :

গুৰুচৰিতৰ সময়ৰ অসমৰ মানুহে খেতিৰ দ্বাৰা উৎপাদিত হোৱা সকলো বস্তুয়েম্প খাদ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। বিশেষকৈ ভাতেম্প প্ৰধান খাদ্য আছিল। অসমৰ উৰ্বৰা ভূমিত উৎপাদিত হোৱা নানা ধৰণৰ বৰ, লাহি, ফৰমা, ফাফৰি, জহা, বাও, মঠঙ্গা আদি ধানৰ চাউল ব্যৱহাৰ কৰিছিল। নিজৰ বাৰীতে উৎপন্ন হোৱা বিভিন্নধৰণৰ শাক-পাচলি ভক্ষণ কৰিছিল। তদুপৰি বনৰীয়া কচু, আলু, ঢেকীয়া, বেতগাজ, গুঁঠো আদিও খাম্পছিল। নানা জাতৰ কলৰ খেতি কৰিছিল— ভীম, মনোহৰ, বৰতমণি, মালভোগ, পুৰাকল, জাতি, সোন্দা আদি। মানুহবিলাক সাধাৰণতে মৎসভোজী আছিল। নৈ, বিল, খাল আদিত ৰৌ, চিতল, আৰি, তুৰা, ডৰিকণা আদি মাহ ধৰি ভক্ষণ কৰিছিল। আনকি কোন বিধ মাহৰ লগত কি শাক মিলিব তাক ৰজতা খুৱাম্প জুতি লগাকৈ ৰান্ধি খোৱা কথা গুৰুচৰিতত পোৱা যায়। মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱে পাঁচখন আঞ্জাৰে আহাৰ খোৱা কথা উল্লেখ আছে। উৎসৱ-

পাৰ্বণৰ সময়ত গাখীৰে তৈয়াৰী বস্তু আৰু মিঠাম্প খাম্পছিল। বৈষ্ণৱ ভক্তসকলে চিৰা, দুগ্ধ, কল, মিঠৈ, মধু আদিও ভক্ষণ কৰিছিল। এম্প যুগৰ সমাজখনত খোৱা-বোৱাত জাতি-বৰ্ণৰ বাচ-বিচাৰো আছিল। বৈষ্ণৱ গুৰু আৰু ভক্তসকলে অশৰণীয়ালোকে বন্ধা খাদ্য ভক্ষণ নকৰিছিল। জনজাতীয় সমাজখনত মদ-মাংস সকলো ভক্ষণ কৰিছিল আৰু তেওঁলোকে বুম খেতিৰ দ্বাৰা উৎপাদিত খাদ্য সামগ্ৰীৰ উপৰিও হাবিৰ আলু-কচু খাম্প জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰিছিল। পুৰুষে ভূমি আৰু পচৰা অৰ্থাৎ চুৰিয়া, চেলেং, গামোছা আদি পিন্ধিছিল। নাৰীসকলে পাঁৰিহা পিন্ধিছিল। সাধাৰণতে দৈনন্দিন প্ৰয়োজনীয় সাজপাৰ নাৰীসকলে নিজে ঘৰতে বৈ-কাঁ উলিয়াম্পছিল। পুৰুষসকলে নিজৰ জাতীয় সাজপাৰ পিন্ধাৰ উপৰিও বজাম্প পিন্ধাৰ দৰে সোণোৱালী পাগ, সোণখটোৱা কুৰ্তা বা জামা পিন্ধিছিল। শঙ্কৰদেৱে নৰনাৰায়ণ বজাম্প দিয়া এনেধৰণৰ সাজ এদিনৰ বাবে হ'লেও পিন্ধিছিল। ভকত সমাজত সাজপাৰ পিন্ধা নিৰ্দিষ্ট নিয়ম আছিল। বৈষ্ণৱ ভক্তসকলে গুৰুৰ ওচৰলৈ আহোঁতে আঁঠুমূৰলৈকে চুৰিয়া পিন্ধিছিল। ভিক্ষা কৰিবলৈ যাওঁতে ভিক্ষুৰ দৰে সাজ পিন্ধি যাব লাগিছিল।

শৈক্ষিক অৱস্থা :

গুৰুচৰিত সময়ৰ বিদ্যা-শিক্ষাৰ প্ৰতি সমাজ যথেষ্ট আগ্ৰহী আছিল। শিক্ষাদানৰ প্ৰধান কেন্দ্ৰস্থল আছিল- শিক্ষকসকলৰ ঘৰুৱা ছাত্ৰশাল। বৈষ্ণৱ সমাজৰ সকলো লোক যে, আক্ষৰী আছিল এনে নহয়। অনাক্ষৰী লোকসকলৰো শাস্ত্ৰৰ শ্লোক আৰু পাঠ কৰ্তৃস্থ আছিল। ছাত্ৰশালসমূহৰ ভিতৰত লগাবৰে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা কৌশিকৰ ছাত্ৰশাল, শঙ্কৰদেৱে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা মহেন্দ্ৰ কন্দলিৰ ছাত্ৰশাল, মাধৱদেৱে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা ৰাজেন্দ্ৰ অধ্যাপক ছাত্ৰশাল বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ বাবে শিক্ষা গ্ৰহণৰ দুৱাৰ মুকলি আছিল বুলি কোৱা ন। বিশেষকৈ অভিজাত শ্ৰেণীৰ লোকসকলেহে শিক্ষা গ্ৰহণৰ বাবে সুবিধা পাম্পছিল। শঙ্কৰদেৱে অভিজাত শিৰোমণি ভূঞাৰ ঘৰৰ ল'ৰা আছিল। গুৰু মহেন্দ্ৰ কন্দলিয়ে তেওঁক ওজা ছাত্ৰ পাতি দিয়া কথা ৰান্ধণ সমাজে সমৰ্থন কৰা নাছিল। এম্প ছাত্ৰশালসমূহৰ উপৰিও বৈষ্ণৱ সংঘ বা মঠ-মন্দিৰ, সত্ৰসমূহতো বৈষ্ণৱ ভক্তি ধৰ্মৰ মন্ত্ৰ দিয়া হৈছিল। এম্প ধৰ্মানুষ্ঠানসমূহত ধৰ্মালোচনী সভা আদিৰ জৰিয়তে গুৰুসকলে শিষ্যসকলক গীত-পদ-মাত আদি শিকাম্পছিল। লিখিব পঢ়িব নজনা অনাক্ষৰী লোকেও কীৰ্তনৰ শ্লোক, গীত, পদ, ঘোষা আওৰাম্পছিল। এম্প অনুষ্ঠানসমূহত গুৰুসকলে সাহিত্য চৰ্চাও কৰিছিল। পুৰুষসকলৰ দৰে নাৰীসকলে আনুষ্ঠানিক শিক্ষা গ্ৰহণৰ কথা গুৰুচৰিতত উল্লেখ নাথাকিলেও, সেম্পসময়ত অনেক বিদুষী নাৰী আছিল সেম্পকথা

জনা যায়। অৱশ্যে নাৰায়ণ দাস ঠাকুৰ আতাৰ পত্নীকে ধৰি একাধিক বিদুষী নাৰীৰ কথা, শঙ্কৰদেৱে বৈকুণ্ঠৰ চিত্ৰপাঠ আকোঁতে চন্দৰীয়ে ভুল দেখুওৱা কথা গুৰুচৰিতত উল্লেখ আছে।

ধৰ্মীয় ধ্যান-ধাৰণা :

‘গুৰুচৰিত কথা’ম্প অসমৰ নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ভক্তি আলোড়নৰ আদিপৰ্বৰ এক ম্পতিহাস দাঙি ধৰে। এম্প ভক্তি আলোড়নৰ প্ৰধান হোতা আছিল শঙ্কৰদেৱ। শঙ্কৰদেৱ-মাধৱদেৱ আৰু তেওঁলোকৰ শিষ্যসকলে নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ ক্ষেত্ৰত পোৱা অনুকূল প্ৰতিকূল পৰিবেশৰ চিত্ৰ এম্প গুৰুচৰিত কথাত ফুঁ উঠিছে। বৈষ্ণৱ ধৰ্মম্প বিভিন্ন প্ৰতিকূল পৰিবেশৰ মাজেদিয়ে কেনেকৈ প্ৰসাৰ লাভ কৰিছিল, তাৰ বিষয়ে চৰিতখনিৰ পৰা সম্যক ধাৰণা পাব পাৰি।

শঙ্কৰদেৱে প্ৰচাৰ কৰা নৱ বৈষ্ণৱ ধৰ্মম্প জাতি-ধৰ্ম-বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোককে সাৰ্বী লৈছিল। অৱশ্যে শঙ্কৰী ধৰ্ম গ্ৰহণ নকৰা এক শ্ৰেণীৰ মানুহো সমাজত আছিল। শঙ্কৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ অনুগামী কেম্পবাজনো ৰাম্ৰাণ পণ্ডিতে নামধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিছিল। বৈষ্ণৱ ধৰ্মক অপমান কৰা লোকৰ বাবে শঙ্কৰদেৱে কীৰ্তনৰ ‘পাষণ্ড মৰ্দন’ অধ্যায়ী ৰচনা কৰিছিল। এনেদৰে শঙ্কৰদেৱে মাধৱদেৱ আৰু অন্যান্য শিষ্যসকলে নানা শাস্ত্ৰ অধ্যয়ন কৰি নানা পদপুথি ৰচনা কৰি ভক্তি আন্দোলনক অধিক দৃঢ় কৰি তুলিছিল। শঙ্কৰদেৱে বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰাৰ আগত আৰু সেম্প সময়ত অসমত শান্ত আৰু শৈৱ ধৰ্মম্প প্ৰাধান্য বিস্তাৰ কৰি আছিল। শঙ্কৰদেৱ, মাধৱদেৱৰ আদি বাৰভূঞা বংশৰ পূৰ্বপুৰুষসকল ঘোৰ শান্ত আছিল। আনকি মাধৱদেৱে শঙ্কৰদেৱক লগ পোৱাৰ আগতে ঘোৰ শান্ত আছিল। মাধৱদেৱৰ মাকৰ আৰোগ্যৰ বাবে গোঁসানীৰ ওচৰত পঠা ছাগলী উচৰ্গা কৰা কথা গুৰুচৰিতত পোৱা যায়। আনকি শঙ্কৰদেৱক গুৰু মহেন্দ্ৰ কন্দলিয়ে দুৰ্গাৰ বিচ আহিক শিকাম্পছিল। প্ৰাচীন কামৰূপত শৈৱ ধৰ্মম্প প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। শঙ্কৰদেৱৰ পূৰ্বপুৰুষসকলে সন্তান লাভৰ বাবে শিৱ পূজা কৰিছিল। শঙ্কৰদেৱৰ জন্মৰ আগতে পিতাক কুসুম্বৰে কপিলীয়েদি গৈ শিঙৰিৰ গোপেশ্বৰ সদাশিৱক দুক্ষেৰে স্নান কৰোৱাম্পছিল। শিৱক উপাসনা কৰি পুত্ৰ লাভ কৰা কাৰণে শঙ্কৰদেৱৰ নাম শঙ্কৰ ৰাখিছিল। মুঠতে চৰিত পুথিত বৰ্ণিত সমাজত বিষ্ণু পূজা, শিৱ পূজা, চণ্ডী পূজা, দুৰ্গা পূজা সকলোৱে স্থান পাম্পছিল। শঙ্কৰদেৱৰ বৈষ্ণৱ ভক্তি ধৰ্মৰ প্ৰচাৰৰ মাজতো শান্ত আৰু শৈৱ ধৰ্মম্প বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰি আছিল যদিও লাহে লাহে স্নান হৈ পৰে।

শঙ্কৰদেৱে বিভিন্ন তীৰ্থস্থান ভ্ৰমণ কৰি তেওঁৰ পূৰ্বসূৰীসকলৰ মহত্বপূৰ্ণ ত্যাগময় আদৰ্শ সম্পৰ্কে অৱগত হৈছিল। বহু দুখ-কষ্ট স্বীকাৰ কৰিও নানা বিপদ-বিঘিনিৰ মাজতো অসমৰ নৱবৈষ্ণৱ আন্দোলনে জনসাধাৰণৰ মাজত বেচ আদৰ লাভ কৰিছিল। এম্প ভক্তি অনুষ্ঠানসমূহত কেৱল হৰি নাম-কীৰ্তনে মুখ্য আছিল। কোনে কোনেই নিতৌ পুৱা-গধূলি হৰি কীৰ্তন কৰিছিল, সেম্প ভক্তসকলৰ উল্লেখ চৰিত পুথিত পোৱা যায়। বৈষ্ণৱ ভক্তসকলে অতি কষ্টেৰে জীৱন নিৰ্বাহ কৰিছিল। বৌদ্ধ ভিক্ষুসকলৰ দৰে হাতত ভিক্ষাৰ পাত্ৰ লৈ ভিক্ষা কৰি জীৱন কাঁম্পছিল। কেতিয়াবা বিনা আহাৰেও জীৱন কাঁম্পছিল। সেম্পবুলি ধৰ্ম চৰ্চালৈ পিঠি দিয়া নাছিল। এনেদৰে নানা আলৈ-আহুকালৰ মাজেদিয়েম্প শঙ্কৰদেৱ-মাধৱদেৱে অসমৰ বিপুল সংখ্যক জনগণক বৈষ্ণৱ ভক্তি আন্দোলনৰ ভাৱধাৰাৰে অনুপ্রাণিত কৰি অসমীয়া জাতিক ঐক্যবদ্ধ কৰাত সফল হৈছিল।

সাহিত্যিক দিশৰ পৰাও ‘গুৰুচৰিত কথা’ অসমীয়া সাহিত্যৰ এটি আপুৰুগীয়া সম্পত্তি। এম্প পুথি যেনেকৈ নৱ বৈষ্ণৱ ভক্তি আন্দোলনৰ এক অভিলেখ, ঠিক তেনেকৈ মধ্যযুগীয়া অসমৰ সাংস্কৃতিক, সামাজিক, ধৰ্মীয়, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক জীৱনৰ সকলো দিশ স্পষ্টভাৱে পৰিস্ফুট কৰিব পৰা এখন সাৰ্থক দলিল। এফালেদি অসমীয়া চৰিত সাহিত্যৰ এখন উৎকৃষ্ট জীৱনী গ্ৰন্থৰূপে, আনফালেদি মধ্যযুগৰ সপ্তদশ আৰু অষ্টাদশ শতিকাৰ অসমীয়া কথা সাহিত্যৰ সাৰ্থক নিদৰ্শন ৰূপে ম্পয়াৰ মূল্য অসীম। মধ্যযুগৰ সমাজ জীৱনৰ দলিলৰূপে ‘গুৰু চৰিত কথা’ৰ বিষয়ে বহুতো কথা তোমালোকৰ আগত কোৱা হ’ল। এতিয়া ম্পয়াৰ গদ্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰোঁ আহাঁ।

আত্মমূল্যায়ন ১ :

চৰিত তোলা প্ৰথা কি ? চমুকৈ লিখাঁ। (৩টা মান শব্দৰ ভিতৰত)

২.৩ ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্য :

‘গুৰুচৰিত কথা’ মধ্যযুগৰ অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ এক উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন। এম্প পুথিৰ গদ্য ভাষা সত্ৰীয়া সমাজৰ ভক্তসকলক কেন্দ্ৰ কৰি গঢ়ি উঠা কথিত ভাষা। বৈষ্ণৱ ভক্ত সমাজৰ ধৰ্মীয় চিন্তা-চৰ্চাত যেনেদৰে কথোপকথন হৈছিল, ঠিক তেনেদৰে এম্প গ্ৰন্থত লিপিবদ্ধ কৰা হৈছে। গুৰুচৰিত কথাৰ গদ্যত সমকালীন অসমীয়া কথিত গদ্যৰ চানেকি পৰিলক্ষিত হ’লেও ম্পয়াৰ গদ্যম্প এক বিশিষ্ট ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰিছে। তলত ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্যৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ দাঙি ধৰা হৈছে।

২.৩.১ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য :

- ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্যৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হৈছে – সৰল, পোনপীয়া আৰু অকৃত্ৰিম। এম্প পুথিৰ উৎস যিহেতু চৰিত তোলা প্ৰথা। সেয়ে ম্পয়াৰ প্ৰকাশ ৰীতিও কথোপকথনমূলক আৰু স্বাভাৱিক। ভক্তসমাজত যেনেদৰে কথা বতৰা হয়, এজনে কয়, আনজনে তাৰ প্ৰসঙ্গত প্ৰশ্ন সোধে, আকৌ এজনে উত্তৰ দিয়ে এনেধৰণৰ কথোপকথন বা নীকীয় ক্ৰম গুৰুচৰিত কথাৰ সকলোতে পোৱা যায়। ম্পয়াৰ প্ৰকাশ ভঙ্গীত সহজ-সৰল ঘৰুৱা অসমীয়া ভাষা প্ৰয়োগ কৰিলেও ভাষাটোৰ এক পৰিশুদ্ধতা গুণ সততে পৰিলক্ষিত হয়। উদাহৰণ –

আৰু একদিনা আএ গুৰুজনক স্নান ভোজন কৰাম্প
তৈল দি বোলোঁ মন তোৰ আৰু পঢ়িবৰ মন নাম্প : ভটাখৈৰি
গৰুজাকতহে চিত্ত : বাবেবৎসৰিয়া হৰিকে : আমাৰ বংশত
অপণ্ডিত নাম্প। তম্প মুৰ্খ হব খুজিছ নি। (ম্পয়াৰ উত্তৰত) -
– পাচত গুৰুজনে বুলে— আম্প চোন পঢ়িব নপাৰি পঢ়াসালিতে
খোৱানি। (ছেদ- ৪৯-৫০)

- ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্যৰ কথন ভঙ্গীত এা বিনম্ৰ ভকতীয়া ঠাঁচ পৰিলক্ষিত হয়। এম্প বিনম্ৰ ভকতীয়া ঠাঁচে সৰ্বসাধাৰণ লোকৰ কথন ভঙ্গীতকৈ গুৰুচৰিতৰ প্ৰকাশ ৰীতিত এক সুকীয়া মৰ্যদা প্ৰদান কৰিছে। বিশেষকৈ বক্তা, শ্ৰোতা আৰু বিষয়বস্তুৰ বিশেষত্বম্প প্ৰকাশৰীতিক বিনম্ৰ কৰি তুলিছে। উদাহৰণ-

বোলে বাপ তোম্ৰাৰ অভয় পাদপদ্মৰ প্ৰসঙ্গতহে ভকৎ
বস্তুক পাম্প। পাচে সেৱকো বৰোদিলৈ গল : নিশা ৰৈ

বিহানে উঠি গৈছে : হাতে লাঠি মাথে পথালি গামচা : দেখে
নাৱলকে গৈচে : (ছেদ- ১৮৪)

আৰু একদিনা বোলে বৰাপো এঁি গীত কৰা : বোলে
কেনেকৈ : বোলে পাৰিবা কৰা আমি কৰিচো দহো। বোলে
আপুনি ঈশ্বৰ শক্তি : বোলে তোমাৰ জানো নহম্প কৰা :
(ছেদ- ৩৭৪)

- ‘গুৰুচৰিত কথা’ত বৰ্ণিত সকলো কথা আধ্যাত্মিক পৰিবেশত গুৰু আৰু ভক্তসকলৰ সমজুৱা কথোপকথনৰ মাজেদি ব্যক্ত হৈছে। এনেদৰে আধ্যাত্মিক বাতাবৰণৰ মাজত গুৰুচৰিত চৰ্চা কৰোঁতে মাজে মাজে নানা শাস্ত্ৰৰ উদ্ধৃতি, গীত, পদ, ঘোষা আদি অজানিতে সোমাম্প পৰিছে। এনেধৰণৰ উদ্ধৃতিমূলক প্ৰকাশভঙ্গীয়ে ধৰ্মীয় পৰিবেশ গঢ়ি তোলাত সহায় হৈছে।
- ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্যত কথিত ভাষাৰ লগত সমন্ধ থকা অনেক জতুৱা ঠাঁচ, খণ্ডবাক্য, ফকৰা যোজনা, নীতিমূলক উপদেশ আদিৰ ব্যৱহাৰ পোৱা যায়। এম্পবোৰৰ সুপ্ৰয়োগে গুৰুচৰিত কথাৰ প্ৰকাশ ভঙ্গীক অধিক আকৰ্ষণীয় কৰি তুলিছে আৰু বিষয়বস্তুৰ গাভীৰ্য বজাম্প ৰখাত সহায় হৈছে।
- ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্য ভাষাৰ মাজে মাজে অনুপ্ৰাস, ৰূপক, উপমা, অতিশয়য়োক্তি আদি অলঙ্কাৰৰ প্ৰয়োগে পুথিখনিৰ ভাষাক কাব্যগন্ধী কৰি তুলিছে, আনহাতে সাহিত্যিক সৌন্দৰ্য বৃদ্ধি কৰিছে।
- সংক্ষিপ্ত ৰচনা ৰীতি ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্যৰ আন এক বিশেষত্ব। বাক্যবোৰ সাধাৰণতে চুঁ চুঁ। কেতিয়াবা এঁা শব্দম্পণ্ড এঁা বাক্য হৈছে। কেতিয়াবা কৰ্তাপদ উহ্য থাকে। সমাপিকা ত্ৰিঃয়াৰ সলনি বহু বাক্য অসমাপিকা ত্ৰিঃয়াৰ সহযোগত সামৰা হৈছে। ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ প্ৰায়বোৰ বাক্য আৰু পাচে, বোলে আদি বাক্যৰে আৰম্ভ কৰাটো গদ্যৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য।
- ‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ ভাষাত বিবিধ শব্দৰ প্ৰয়োগ চকুত পৰে। এম্পবোৰৰ ভিতৰত— তৎসম, অৰ্ধতৎসম, তদ্ভৱ, দেশী, বিদেশী (আৰবী, পাৰ্চী, তুৰ্কী) আদি শব্দৰ প্ৰাচুৰ্য দেখা যায়। তদুপৰি নামনি অসমৰ বিশেষকৈ কামৰূপী উপভাষাৰ শব্দৰ প্ৰচুৰ প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰা যায়।

‘গুৰুচৰিত কথা’ৰ বিষয়বস্তু যৎসামান্যভাৱে আত্মনিষ্ঠ হ’লেও গুৰুসকলৰ জীৱনবাণীয়ে ভক্তসকলক যেনেদৰে স্পৰ্শ কৰিছে, ঠিক তেনেদৰে ঘৰুৱা প্ৰকাশ ভঙ্গীৰে ব্যক্ত কৰাৰ চেষ্টা কৰিছে। এম্প গদ্যৰচনা প্ৰধানকৈ বৰ্ণনাত্মক ৰীতিৰ অন্তৰ্গত, কিন্তু ম্পয়াত এঁা আবেগময়ী ভকতীয়া ঠাঁচ অনুভূত হয়। সাধাৰণ মানুহক গুৰুজনাৰ আদৰ্শৰ প্ৰতি অনুপ্ৰাণিত কৰিবলৈ ভক্ত ৰচকসকলে হৃদয় আৰু আন্তৰিকতাৰে চৰিত পুথিৰ ভাষাক আবেগময়ী কৰি তুলিছে। এনে আবেগময়ী প্ৰকাশে সমসাময়িক গদ্যৰ পৰা গুৰুচৰিতৰ গদ্যক পৃথক কৰি তুলিছে। তৎসঙ্গেও এম্প আবেগময়ী পৰিমার্জিত কথিত ভাষাৰ গদ্যম্প অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত অৰিহণা যোগাম্পছে।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

গুৰুচৰিত কথাৰ গদ্যশৈলীৰ দুা প্ৰধান বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

১.৪ সাৰাংশ :

- এম্প গোঁতি অসমীয়া চৰিত সাহিত্যৰ ম্পতিকথা সংক্ষিপ্ত ভাৱে দাঙি ধৰা হৈছে। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত এম্প চৰিত পুথিসমূহে এক বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰি আছে।
- চৰিত তোলা ৰীতি মতে এম্প চৰিত পুথিসমূহ লিখা হৈছিল। চৰিত পুথিসমূহ গদ্য আৰু পদ্য উভয় মাধ্যমতে লিখা হৈছিল।

- খৃঃ সপ্তদশ শতিকাৰ পৰা অষ্টাদশ শতিকালৈকে এম্প চৰিত পুথিসমূহ লিখা হৈছিল।
- পদত লিখা চৰিত পুথিৰ সংখ্যা সৰহ আছিল। গদ্যত ৰচনা কৰা পুথিৰ ভিতৰত 'বৰদোৱা চৰিত' আৰু 'গুৰুচৰিত কথা' উল্লেখযোগ্য।
- গদ্যত ৰচিত চৰিত পুথিৰ বিশেষকৈ গুৰুচৰিত পুথিৰ প্ৰকাশভঙ্গী অতি মাৰ্জিত, সুশ্ৰব্য আৰু ভকতীয়া ঠাঁচ এঁা সততে লক্ষ্য কৰা যায়।
- অসমীয়া জীৱনী সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত এম্প চৰিত পুথিবোৰক জীৱনী সাহিত্যৰ প্ৰথম পদক্ষেপ বুলিব পাৰি।
- সাহিত্য আৰু ভাষাৰ দিশৰ পৰা এম্প চৰিত পুথিসমূহ অসমীয়া সাহিত্যৰ এক আপুৰুগীয়া সম্পদ।
- চৰিত পুথিবোৰে নৱ-বৈষ্ণৱ আন্দোলনৰ এখন ছবি দাঙি ধৰে। তদুপৰি মধ্যযুগৰ অসমৰ সমাজ, সাংস্কৃতিক, ধৰ্মীয়, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক জীৱনৰ এখন স্পষ্ট ছবি দাঙি ধৰে।
- 'গুৰুচৰিত কথা'ত এফালে এখন উৎকৃষ্ট জীৱনী আৰু আনফালে এখন যুগৰ দলিল।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

'চৰিত তোলা প্ৰথা' অসমৰ সত্ৰীয়া সমাজত পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা এক প্ৰথা। বৈষ্ণৱ ভক্তসকলে তেওঁলোকৰ গুৰুসকলৰ অৰ্থাৎ সন্ত-মহন্তসকলৰ জীৱন আৰু মাহাত্ম্য বৰ্ণনা কৰাৰ স্প এক প্ৰথা। চৰিত পুথিসমূহ এম্প চৰিত তোলা বা চৰিত চৰ্চা প্ৰথাৰ আধাৰতেম্প সৃষ্টি হৈছিল। এম্প প্ৰথা প্ৰথমে মাধৱদেৱে আৰম্ভ কৰে বুলি গুৰুচৰিত কথাত উল্লেখ আছে— 'তেহে শ্ৰীমাধৱদেও গুৰুবাক্য শিৰে ধৰি গুৰুজনৰ সদাসৰ্বদা চৰিত্ৰ কীৰ্তন কৰিছিল'। শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ মৃত্যুৰ পাছতো এম্প চৰিত কীৰ্তন কৰা প্ৰথা ভক্তসমাজতো চলি আছিল।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

‘গুৰু চৰিত কথা’ৰ গদ্য মধ্যযুগৰ অসমীয়া গদ্যৰ এক উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন।
ভক্ত আৰু গুৰুসকলৰ কথোপকথনৰ আলমত সৃষ্টি হোৱা গুৰু চৰিত কথাৰ
গদ্যশৈলীত কিছুমান সুকীয়া বৈশিষ্ট্য পৰিলক্ষিত হয়। তাৰে দুটা বৈশিষ্ট্য তলত
উল্লেখ কৰা হ’ল—

(ক) গুৰু চৰিত কথাৰ গদ্য— কথোপকথনমূলক। ভক্ত সমাজত যেনেদৰে কথা-
বতৰা চলিছিল, এজনে প্ৰশ্ন কৰিছে আনজনে উত্তৰ দিছে — এনে ধৰণৰ
কথনশৈলীৰ নমুনা এম্প চৰিতখনিত পোৱা যায়। (পাঠৰ পৰা উদাহৰণ দিব
লাগিব)

(খ) গুৰু চৰিত কথাৰ গদ্যৰ কথনভঙ্গীত এক বিনম্ৰ ভকতীয়া ঠাঁচ পৰিলক্ষিত
হয়। এনে বিনম্ৰতাম্প গুৰু চৰিত কথাৰ প্ৰকাশৰীতিত এক সুকীয়া বৈশিষ্ট্য প্ৰদান
কৰিছে। (পাঠৰ পৰা উদাহৰণ দিব লাগিব)

অনুশীলনী- ২

(ক) চমু উত্তৰ দিয়াঁ।

- (১) চৰিত পুথিসমূহ কোন সময়ৰ ৰচনা?
- (২) চৰিত পুথিসমূহ কোনে আৰু কিয় ৰচনা কৰিছিল। চৰিত লিখা কাৰ্যৰ
লগত নিহিত থকা ৰীতিটো কি আছিল?
- (৩) কেম্পজনমান চৰিতকাৰৰ নাম লিখাঁ।
- (৪) চৰিত পুথিসমূহৰ ৰচনা উদ্দেশ্য কি আছিল?
- (৫) গুৰু চৰিত পুথিৰ ৰচনাৰ সময় আৰু বক্তা কোন আছিল?
- (৬) অসমীয়া চৰিত সাহিত্য সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখাঁ।
- (৭) শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ মিলন ক’ত, কেনেদৰে হৈছিল?

(খ) বহুলাম্প আলোচনা কৰাঁ। (৫০০মান শব্দৰ ভিতৰত)

- (১) ‘অসমীয়া চৰিত সাহিত্যৰ স্পতিহাসত গুৰু চৰিত কথাৰ স্থান’ এম্প শীৰ্ষক
এটি আলোচনা যুগুত কৰাঁ।

- (২) ‘গুৰু চৰিত কথা’ গ্ৰন্থত বৰ্ণিত মধ্যযুগৰ অসমৰ সামাজিক আৰু ধৰ্মীয় ছবিৰ এটি আভাস দিয়া।
- (৩) “গুৰু চৰিতৰ প্ৰকাশ মাধ্যমক গদ্যশৈলী বোলাতকৈ কথনশৈলী বোলাহে বেছি সমীচীন হ’ব” – এম্প অভিমতৰ যুক্তিৰে বিচাৰ কৰা।
- (৪) “গুৰুচৰিত কথা’ৰ গদ্যৰীতিত প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য কিছু পৰিলক্ষিত হৈছে যদিও আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ আৰম্ভণিও সূচনা হৈছে’— কথাষাৰ বিচাৰ কৰা।

খণ্ড - ২

গৌ ৩ : সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী : সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞা (সম্পা..)

গঠন :

৩.০ উদ্দেশ্য

৩.১ প্ৰস্তাৱনা

৩.২ অসমীয়া বুৰঞ্জী সাহিত্য

৩.২.১ বুৰঞ্জী ৰচনাৰ আৰম্ভণি আৰু উদ্দেশ্য

৩.২.২ বুৰঞ্জী ৰচনাৰ ৰূপৰেখা

৩.৩ সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী

৩.৩.১ সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী চমু পৰ্যালোচনা

৩.৩.২ বুৰঞ্জী গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য

৩.৪ সাৰাংশ

৩.০ উদ্দেশ্য :

তোমালোকে এম্প গৌঁৰি পঢ়াৰ পাছত –

- বুৰঞ্জী সাহিত্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- বুৰঞ্জী ৰচনাৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিবা।
- সাতসৰী অসম বুৰঞ্জীৰ বিষয়বস্তু আৰু গদ্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত বুৰঞ্জী গদ্যৰ স্থান নিৰ্ণয় কৰিব পাৰিবা।

৩.১ প্ৰস্তাৱনা :

আগৰ গৌঁ দুটি ভট্টদেৱৰ গদ্য আৰু চৰিত পুথিৰ গদ্য সম্পৰ্কে চমু আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। এম্প দুম্প শ্ৰেণীৰ গদ্যম্প অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত বিশেষভাৱে অৱদান আগবঢ়াম্পছে। বুৰঞ্জীৰ গদ্যম্প আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত বিশেষ অৰিহণা যোগাম্পছে। বুৰঞ্জী গদ্য অৰিহণা সম্পৰ্কে এম্প গৌঁতি বিতংকৈ আলোচনা কৰা হ'ব।

অসমীয়া সাহিত্যৰ ম্পতিহাসত শংকৰোত্তৰ কালছোৱাত ৰচিত বিভিন্ন সাহিত্যৰাজিৰ ভিতৰত বুৰঞ্জী সাহিত্যম্প এক বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰি আছে। এম্প সময়ছোৱাত দুবিধ সমান্তৰাল সাহিত্যৰ সৃষ্টি হৈছিল। সত্ৰীয়া পৰিবেশত ৰচিত হৈছিল— চৰিত পুথিসমূহ আৰু ৰজাঘৰীয়া পৰিবেশত ৰচিত হৈছিল বুৰঞ্জীসমূহ। এম্প দুয়োবিধ সাহিত্য ৰচনাৰ পঁ ভূমি পৃথক পৃথক হ'লেও দুয়োবিধ সাহিত্যম্প এম্প যুগটোক ঐশ্বৰ্যশালী কৰি তুলিছে। অসমীয়া বুৰঞ্জীসমূহৰ ৰচনাৰ কাল সপ্তদশ শতিকাৰ পৰা অষ্টাদশ শতিকাৰ শেষভাগলৈকে বুলি ধৰা হয়। এম্প বুৰঞ্জীসমূহক আহোম ৰজাসকলৰ শ্ৰেষ্ঠ অৱদান।

বুৰঞ্জীসমূহত সেম্প সময়ৰ ৰাজনৈতিক দিশৰ প্ৰতিফলন ঘটোৱাম্প মূখ্য উদ্দেশ্য আছিল যদিও তাৰ লগে লগে সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, সাংস্কৃতিক আদি দিশৰো উমান পোৱা যায়। বুৰঞ্জীসমূহ গদ্য আৰু পদ্য উভয় মাধ্যমতে ৰচিত হৈছিল যদিও গদ্যত লিখা বুৰঞ্জীসমূহে অসমীয়া গদ্যৰীতি আৰু ভাষাৰ উৎকৃষ্ট চানেকি দাঙি ধৰে। এম্প বুৰঞ্জীসমূহে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ ম্পতিহাসত এক উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াম্পছে। তলত বুৰঞ্জীসমূহৰ এনেবোৰ দিশ সম্পৰ্কে পুংখানুপুংখৰূপে আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে।

৩.২ অসমীয়া বুৰঞ্জী সাহিত্য :

অসমীয়া বুৰঞ্জী সাহিত্যৰ সমল সপ্তদশ শতিকাৰ পৰা অষ্টাদশ শতিকাৰ শেষ ভাগলৈকে পোৱা যায়। আহোমসকলে বুৰঞ্জীসমূহ ৰচনা কৰোঁতে সাহিত্য হিচাপে ৰচনা কৰা নাছিল। বুৰঞ্জী ৰচনাৰ উদ্দেশ্য আছিল— যুগ ভিত্তিত ৰাজনৈতিক, সামাজিক দিশৰ তথ্যবোৰ নিৰপেক্ষ দৃষ্টিৰে লিখি ৰাখি ভবিষ্যতৰ বংশধৰসকলৰ বাবে দি যোৱা, যাতে পূৰ্বপুৰুষৰ কৰ্মৰ আদৰ্শৰে উত্তৰ পুৰুষে নিজক গঢ় দিব পাৰে। অসম বুৰঞ্জীসমূহত ৰাজনীতিৰ বিবিধ আলোচনা, যুদ্ধ-বিগ্ৰহৰ বৰ্ণনা, জয়-

পৰাজয়ৰ বাতৰি, নানাবিধ সন্ধি-অভিসন্ধিৰ কথা আদিৰ বাস্তৱ ঘনালী অতি মনোৰমকৈ বৰ্ণনা কৰিছে। বুৰঞ্জীসমূহৰ বিষয়বস্তুৰ উত্থাপন-কৌশল, অলঙ্কাৰ পূৰ্ণ ভাষা, আকৰ্ষণীয় ৰচনা ৰীতিয়ে সাহিত্যিক মৰ্যদা দান কৰিছে। সেয়েহে আহোম যুগত ৰচনা কৰা এম্প বুৰঞ্জীসমূহক সাহিত্যিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে বিচাৰ কৰি এখন উৎকৃষ্ট আসন দিব পাৰি। ড° সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাম্প সম্পাদনা কৰা প্ৰত্যেকখন বুৰঞ্জীৰ পাতনিত বুৰঞ্জী সাহিত্যৰ বৈচিত্ৰ্য, বৈশিষ্ট্য আদি সম্পৰ্কে বৈজ্ঞানিক মূল্যায়ন আগবঢ়াম্পছে। বুৰঞ্জীসমূহক সাহিত্যৰ শাৰীত অঙ্গীভূত কৰাৰ মূলতে হৈছে – ম্পয়াত সংৰক্ষিত হৈ থকা সাহিত্যিক উপাদান। এম্প সম্পৰ্কে বিভিন্নজন পণ্ডিতে বিভিন্ন ধৰণে স্বীকাৰ কৰিছে। মহেশ্বৰ নেওগে বুৰঞ্জীৰ সাহিত্যিক মূল্য স্বীকাৰ কৰিছে— বুৰঞ্জীবোৰ সাহিত্যিক অঙ্গীভূত ন'হলেও অনেক স্থানত এনেভাৱে উপাদেয় ৰসায়ন অনুভৱ কৰিব পাৰি। লীলা গগৈয়ে— 'বুৰঞ্জীবোৰক সাহিত্যৰ একো একোটি ৰসাল ফল' বুলি কৈছে। সুনীতি কুমাৰ চট্টোপাধ্যায়, গীয়াৰ্চন চাহাব আদিয়েও বুৰঞ্জীসমূহক অসমীয়া কথা সাহিত্যৰ জগতত একক অতুলনীয় বুলি কৈছে। গীয়াৰ্চনৰ এষাৰ উক্তি মনলৈ আহে—

"The remarkable series of historical works which from the glory of Assamese literature is no doubt due to the influence of the Ahoms."

তদানীন্তন মানবীয় জীৱনবোধ, স্বৰ্গদেউসকল আৰু আহোম ডা-ডাঙৰীয়া, বিষয়াসকলৰ আশা-আকাংক্ষাৰ একোখন বাস্তৱ ছবি বুৰঞ্জীবোৰে পঢ়ুৱৈৰ আগত দাঙি ধৰিছে। অন্যান্য সাহিত্য পঢ়ি ৰস পোৱাৰ দৰে বুৰঞ্জীসমূহ অধ্যয়ন কৰিলেও সাহিত্য অধ্যয়নৰ দৰে পাঠকৰ শৰীৰ ৰোমাঞ্চিত হৈ পৰে। তদুপৰি বাস্তৱ জগতৰ সত্য ঘনালী আলমত লিখা বীৰ পুৰুষসকলৰ চৰিত্ৰৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্যত এনে কিছুমান সমল নিহিত হৈ আছে। যিবিলাকৰ পৰা সমল লৈ বিভিন্ন সাহিত্যিকে কাব্য, নীক, উপন্যাস ৰচনা কৰিব পাৰে। সেয়েহে বুৰঞ্জী পুথিসমূহ সাহিত্যৰ পৰ্যায়লৈ উন্নীত হৈছে।

৩.২.১ বুৰঞ্জী ৰচনাৰ আৰম্ভণি আৰু উদ্দেশ্য :

মধ্যযুগৰ অসমীয়া গদ্যৰ অন্যতম নিদৰ্শন হৈছে— আহোম যুগত ৰচিত বুৰঞ্জীসমূহ। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিলৈ এম্প বুৰঞ্জীসমূহ আহোমসকলৰ অনন্য অৱদান। আহোমসকলৰ আগতে অসমীয়া ভাষাত বুৰঞ্জী ৰচনা কৰা প্ৰথা নাছিল।

ত্ৰয়োদশ শতিকাৰ তৃতীয় দশকত আহোমৰ প্ৰথম গৰাকী ৰজা স্বৰ্গদেউ চুকাফাম্প অসমৰ উত্তৰ-পূব চুকেদি পী কাম্প পৰ্বত পাৰ হৈ অসমত প্ৰবেশ কৰে। অসমত প্ৰবেশ কৰাৰ পাছত তাৎপৰ্যপূৰ্ণ ঘনৱলী লিপিবদ্ধ কৰি থ'বলৈ লগত অহা তিনি পণ্ডিত চিৰিঙ লাওত, মহং আৰু বাম্পলুঙ পণ্ডিতক নিৰ্দেশ দিয়ে। চুকাফাম্প এম্প তিনি পণ্ডিতক বুৰঞ্জী লিখিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়াৰ কথা বুৰঞ্জীত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ আছে—

“পাছে ৰজাদেৱে বোলে – যি মৰে, যাক পাওঁ, যি কথা কয়
পণ্ডিতে লিখি থ'ব।” (সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী, পৃ-৩)

বুৰঞ্জীত পোৱা উল্লেখসমূহে প্ৰমাণ কৰে যে, ত্ৰয়োদশ শতিকাৰ পৰাম্প অসমত বুৰঞ্জী লিখাৰ কাম আৰম্ভ হৈছিল। আহোমসকলে প্ৰথমতে তাম্প ভাষাত বুৰঞ্জী লিখিছিল। চুকাফা আৰু তেওঁৰ অনুগামীসকলে অসমত থিতাপি লোৱাৰ পাছত থলুৱা জনগোষ্ঠীৰ লগত বৈবাহিক সম্বন্ধ স্থাপন কৰে আৰু স্বম্পচ্ছাৰে অসমীয়া ভাষাক আকোঁৱালি লয়। পঞ্চদশ শতিকা মানৰ পৰা তাম্প ভাষাৰ সমান্তৰালকৈ অসমীয়া ভাষাতো বুৰঞ্জী লিখাৰ কাম আৰম্ভ কৰে। আনকি প্ৰজাৰ সুবিধাৰ কাৰণে প্ৰশাসনীয় কাম-কাজতো অসমীয়া ভাষাক কাৰ্যকৰী ভাষা হিচাপে স্বীকৃতি দিয়ে। বিশেষকৈ চুহুংমুং দিহিঙ্গীয়া ৰজাৰ দিনৰ পৰা প্ৰজাৰ সুবিধাৰ বাবে অসমীয়া ভাষাত বুৰঞ্জী লিখিবলৈ লয়। আনহাতে এম্পজনা ৰজাৰ দিনতে লিখিত বুৰঞ্জী দেখুৱাম্প বা বংশৱলী দেখুৱাম্প বংশবীৰ্য প্ৰমাণ কৰি দেখুৱাব পৰা সকলক ৰাজকীয় মৰ্যদা আৰু বিষয়বাব প্ৰদান কৰি ‘জাতুৱা আহোম’ ৰূপে স্বীকৃতি দিয়াৰ নিয়ম প্ৰৱৰ্তন কৰা হৈছিল। এম্প উদ্দেশ্য আগত ৰাখিয়েম্প ৰাজবংশৰ প্ৰায়বিলাক লোকে নিজৰ নিজৰ বংশৰ আঁতিগুৰি লিখাৰ প্ৰতি আগহান্বিত হৈছিল। এম্পদৰে অসমীয়া ভাষাত সেম্প সময়ৰ পৰা বুৰঞ্জী লিখাৰ পৰম্পৰা এঁা চলি আহিছিল।

৩.২.২ বুৰঞ্জী ৰচনাৰ ৰূপৰেখা :

বুৰঞ্জী প্ৰণয়ন আহোম প্ৰশাসনৰ এঁা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় আছিল। আহোমসকলে বুৰঞ্জী প্ৰণয়ন কৰা যেনেদৰে এঁা গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম বুলি ধৰিছিল ঠিক তেনেদৰে বুৰঞ্জী চৰ্চাও শিক্ষাৰ প্ৰধান অঙ্গ হিচাপে লৈছিল। আহোমৰ সম্ভ্ৰান্ত বংশৰ প্ৰতিজন মানুহৰ ঘৰতে বুৰঞ্জী পুথিবোৰ সংৰক্ষণ কৰিছিল। আনকি প্ৰত্যেকজন ৰাজপৰিয়ালৰ সন্তানে দেশৰ বুৰঞ্জী অৰ্থাৎ দেশৰ শাসন পদ্ধতি, সমসাময়িক ঘনৱলী বিবৃতি আৰু

ৰজাঘৰীয়া কাৰ্যকলাপ আদিৰ বিষয়ে জনাটো অপৰিহাৰ্য কৰ্তব্য আছিল। এম্প বুৰঞ্জীসমূহ সংৰক্ষণ কৰিছিল গন্ধীয়া ভঁৰালত। বুৰঞ্জীসমূহ বিজ্ঞ পণ্ডিতৰ হতুৱাম্প লিখোৱা হৈছিল। প্ৰথমে চিৰিংফুকন আৰু বৰ চিৰিং বৰুৱাৰ তত্ত্বাৱধানত চিৰিং খেলৰ মানুহে বুৰঞ্জীবোৰ লিখিছিল। মোহন, বাম্পলুঙৰ অধীনতো বুৰঞ্জী প্ৰণয়ন কাৰ্য চলিছিল। এম্প ভাষাৰ সমান্তৰালকৈ অসমীয়া ভাষাত বুৰঞ্জী লিখিবলৈ ‘লেখাৰ’ নামেৰে এটা খেলক নিয়োজিত কৰা হৈছিল। বুৰঞ্জীসমূহ যাতে কোনো বিকৃত নোহোৱাকৈ সংৰক্ষণ হয়, এম্পবোৰক চোৱা-চিতাৰ বাবে ৰাজমন্ত্ৰীক দায়িত্ব দিয়া হৈছিল।

বুৰঞ্জীসমূহ দুটা পৰ্যায়ত ৰচনা কৰা হৈছিল— ৰাজকীয় আৰু ব্যক্তিগত। ৰজাঘৰৰ পৃষ্ঠপোষকতাত ৰচিত বুৰঞ্জীবোৰৰ ভিতৰত আহোম ৰাজত্বৰ বুৰঞ্জীয়ে সৰ্বহ। এম্প বুৰঞ্জীসমূহ ৰাজকীয় সম্পত্তি হোৱা বাবে লিখকৰ নাম উল্লেখ নাম্প। আহোম ৰজাৰ বংশাৱলী, আহোম ৰজাসকলৰ ৰাজত্ব কালৰ বিৱৰণ, ৰজাঘৰীয়া চিঠিপত্ৰ, সেনাপতিসকলৰ যুদ্ধৰ প্ৰতিবেদন, যুদ্ধ বিগ্ৰহ, চকীয়াল বিষয়াৰ প্ৰতিবেদন, ওচৰ-চুবুৰীয়া বিভিন্ন ৰাজ্যলৈ পঠোৱা কঁকী-বৈৰাগী সকলৰ প্ৰতিবেদন আদি সমল লৈয়ে ৰাজকীয় পৰ্যায়ৰ বুৰঞ্জীসমূহ ৰচনা কৰা হৈছিল। এম্প বিলাকৰ উপৰিও ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বহু বুৰঞ্জী লিখিছিল। ব্যক্তিগত পৰ্যায়ৰ বুৰঞ্জীসমূহ কোনো অনুৰাগী ব্যক্তিয়ে ৰাজহুৱা স্বাৰ্থত লিখিছিল। ব্যক্তিগত পৰ্যায়ৰ বুৰঞ্জীৰ ভিতৰত আতন বুঢ়াগোহাঁম্পৰ ‘বাঁহগড়ীয়া বুঢ়া গোহাঁম্প বুৰঞ্জী’। এম্পখন পাহত সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞাম্প ‘দেওধাম্প অসম বুৰঞ্জী’ নামেৰে ছপাম্প উলিয়াম্পছে। এম্প পৰ্যায়ৰ অন্যান্য বুৰঞ্জীৰ ভিতৰত শ্ৰীনাথ দুৱৰাৰ ‘তুংখুঙীয়া বুৰঞ্জী’, ‘কছাৰী বুৰঞ্জী’, ‘জয়ন্তীয়া বুৰঞ্জী’ আদি উল্লেখযোগ্য।

বুৰঞ্জীসমূহ পদ্য আৰু গদ্য উভয় মাধ্যমতে ৰচনা কৰা হৈছিল। পদ্যৰ মাধ্যমত লিখা বুৰঞ্জীৰ সংখ্যা নিচেম্প কম। পদ্য বুৰঞ্জীৰ ভিতৰত এতিয়ালৈকে মাত্ৰ তিনিখন পদ্য বুৰঞ্জী উদ্ধাৰ কৰা হৈছে। এম্প কেম্পখন হৈছে – বিশ্বেশ্বৰ বিদ্যাধিৰ ‘অসমৰ পদ্য বুৰঞ্জী’, দুতিৰাম হাজৰিকাৰ ‘কলি ভাৰত বুৰঞ্জী’ আৰু হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ সম্পাদিত ‘দৰং ৰাজ বংশাৱলী’। গদ্যৰ মাধ্যমত লিখা বুৰঞ্জীৰ সংখ্যাম্প সৰ্বহ। এতিয়ালৈকে প্ৰায় ডেবশ মান বুৰঞ্জী উদ্ধাৰ কৰা হৈছে। ম্পয়াৰ ভিতৰত ছপা আখৰৰ মুখ দেখা ছপা গদ্য বুৰঞ্জীবোৰ হৈছে—

৩.৩ সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী :

৩.৩.১ সাতসৰী অসম বুৰঞ্জীৰ চমু আলোচনা :

সাতসৰী অসম বুৰঞ্জীখন ড° সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাসম্প সম্পাদনা কৰিছে। এম্প বুৰঞ্জীখনৰ শিৰোনামটো সম্পাদকৰ নিজা উদ্ভাৱনা। বিভিন্ন সময়ৰ বিভিন্ন ঘনাক্ৰম সামৰি থুপাসম্প থোৱা বুৰঞ্জী পুথিক (সাঁচিপতীয়া) একগৌ কৰি 'সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী' নামেৰে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে ১৯৬০ চনত প্ৰকাশ কৰে। সূৰ্যকুমাৰ ভূঞা সম্পাদনাৰ দায়িত্বত আছিল। খুনলুং-খুনলাসম্পৰ পৰা স্বৰ্গদেউ পুৰন্দৰ সিংহলৈকে প্ৰথম ছয়খণ্ডৰ বুৰঞ্জীয়ে সামৰি লৈছে। শেহৰখণ্ড বুৰঞ্জীত আহোমৰ বিষয়ববীয়া সকলৰ বিভিন্ন নিয়ম মৰ্যদা আদিৰ বৰ্ণনা কৰা হৈছে। বুৰঞ্জীখনৰ প্ৰথম খণ্ডৰ আৰম্ভণিৰ কাহিনীবোৰৰ সত্যতা নাম্প। বৰঞ্চ স্প নিতান্তস্প কিংবদন্তীমূলক অথবা অলৌকিকতা পূৰ্ণ। চুকাফাৰ আগমনৰ পাছৰ পৰাহে ঐতিহাসিক সত্যতা বিচাৰি পোৱা যায়। এম্প বুৰঞ্জীখনৰ কেম্পমিন উল্লেখযোগ্য ঘনৰ ভিতৰত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে কোচৰজা নৰনাৰায়ণৰ মুখ্য সেনাপতি চিলাৰায়ক দিয়া উপদেশ (পৃ. ৭২); মোমাসম্প তামুলী বৰবৰুৱাৰ ৰাজভক্তি (পৃ. ৭৬); দেশ প্ৰেম আৰু দূৰদৰ্শিতাৰ পৰিচয় দিয়া মহামন্ত্ৰী আতন বুঢ়াগোহাঁসম্পয়ে চক্ৰধ্বজ সিংহলৈ আগবঢ়োৱা পৰামৰ্শ (পৃ. ৯২-৯৩); ৰত্নসিংহসম্প বিদেশী সাজ-পোছাকৰ বিৰোধিতা কৰা কাৰ্য (পৃ. ১১৯-১২০); ৰাজ্যৰ মঙ্গলৰ অৰ্থে জয়ধ্বজ সিংহৰ দিনত মোগল পাদশ্যাহৰ পুত্ৰলৈ নাংচেং গাভৰুক আগবঢ়াব লগীয়া হোৱা মৰ্মন্তদ ঘনা (পৃ. ১৬৮); মোৱামৰীয়াৰ উত্থান (পৃ. ১৮০); আহোমৰ ৰাজ্যত মানৰ অত্যাচাৰ (পৃ. ১৯৮); স্পংৰাজৰ অসম অধিকাৰ (পৃ. ১৯৫) আদিয়েম্প প্ৰধান। স্পয়াৰ উপৰিও আহোম ৰাজসভাত বিষয়-ববীয়াৰ নিয়োগ, আভিজাত্যিক নীতি-নিয়ম আদিৰ বিষয়ে এম্প বুৰঞ্জীখন অধ্যয়ন কৰিলে জানিব পাৰি।

বুৰঞ্জীখনৰ সাহিত্যিক মূল্যও অপৰিসীম। বুৰঞ্জীখনৰ মাজে মাজে ব্যৱহৃত লোকশ্ৰুতি, কিংবদন্তীমূলক কাহিনীৰে বুৰঞ্জীখনৰ বস্তুনিষ্ঠতা হ্ৰাস কৰা নাম্প। বৰঞ্চ এনে কাহিনীয়ে মূল বিষয়বস্তুৰ খতিখুন নকৰাকৈ বুৰঞ্জীখনক ৰসাল কৰিছে তুলিছে। উপমা, অলংকাৰ, প্ৰবাদ বচন, যোজনা-প্ৰস্তাৱ আদিৰ প্ৰয়োগে বুৰঞ্জীখনৰ ভাষাক এক বিশিষ্টতা প্ৰদান কৰিছে। বাক্যবোৰ চুঁ চুঁ, আৰু সহজ-সৰল কিন্তু ভাৱ প্ৰকাশৰ শক্তি বিস্ময়কৰ। স্পয়াৰ বাক্যবোৰত নীকীয় আৰ্হিৰ কথনভঙ্গীৰ ঠাঁচো পৰিলক্ষিত হয়। মাজে মাজে এহিবুলি, পাচে, এম্পবুলি আদি শব্দৰ প্ৰয়োগে কথন ভঙ্গীক প্ৰাচীন গন্ধীও কৰি তুলিছে। তথাপি এনে কথন ভঙ্গীয়ে ভাষাক আধুনিক ৰূপ দিয়াত এখোজ আগবঢ়াসম্প নিছে বুলিব পাৰি।

৩.৩.২ বুৰঞ্জী গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য :

অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ বিকাশত আহোম যুগত ৰচিত এম্প বুৰঞ্জীসমূহে এক বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰিছে। বুৰঞ্জীসমূহ সমসাময়িক কথিত ৰূপত লিখাৰ বাবে ম্পয়াৰ বৰ্ণনা সহজ-সৰল। অন্যান্য সাহিত্যৰ তুলনাত বুৰঞ্জীসমূহৰ ৰচনা পদ্ধতিত ব্যক্তি নিৰপেক্ষতাৰ ভাব ফুৰি উঠিছে। আনহাতে এম্প বুৰঞ্জীসমূহ সাহিত্যিক অলংকাৰৰ মেৰপাক আৰু ভাৱ প্ৰৱণতাৰ পৰাও কিছু পৰিমাণে মুক্তি লাভ কৰিছে। বুৰঞ্জীৰ ৰচনা ৰীতি সম্পৰ্কে পণ্ডিত হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে এনেদৰে কৈছে—

“ম্পয়াৰ লিখাত ক’তো বাহুল্য কথা নাম্প; ক’তো অতি ৰঞ্জনৰ চেষ্টা নাম্প।
ভাষা যেনে সৰল, তেনে আঁৰ নলগা। কোনো সঁচা কথাকে গোপন কৰিবৰ
চেষ্টা কৰা নাম্প। ৰজাঘৰৰ অনেক চেকা লগা কথাও এম্প বুৰঞ্জীত লিখা
আছে।”

তলত বুৰঞ্জী গদ্যৰ কেম্পামান বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা হ’ল—

- বুৰঞ্জীবোৰ সমসাময়িক কথিত ভাষাত লিখা বাবে ম্পয়াৰ বৰ্ণনা ৰীতি সহজ-সৰল। দ্ব্যৰ্থাত্মকতাৰ স্থান নাম্প। সহজ-সৰল ঘৰুৱা শব্দাৱলীৰ ব্যৱহাৰে বৰ্ণনীয় বিষয়ক অধিক ম্পষ্ট কৰি তুলিছে। প্ৰতিখন বুৰঞ্জীয়েম্প ম্পয়াৰ প্ৰমাণ পোৱা যায়। সাতসৰী অসম বুৰঞ্জীৰ পৰা ত্ৰী উদাহৰণ দাঙি ধৰা হৈছে—

‘সৰেও এনে দেখি ম্পন্দ্ৰক প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। ম্পন্দ্ৰ দেৱতায়ো
আপোনাৰ দুম্প নাতিক শিকাম্প বুজাম্প পঠালে। লগত দিলে
বৰঢাক, পাশুপাত, খড়্গ, নীতি, দণ্ড, ছত্ৰ, চামৰ, স্নীপীৰা,
ৰূপৰ ঢাৰি, সোণৰ ঢাৰি লগত দি পঠালে এম্প সকলেৰে।’
(সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী)

- বুৰঞ্জীৰ ঘনা ব্যক্ত কৰোঁতে গদ্যৰীতিত মাজে মাজে কথোপকথন ৰীতি ব্যৱহাৰ কৰিছে। এনে কথোপকথন মূলক ৰীতিৰ গদ্যাংশ যিকোনো বুৰঞ্জীত পোৱা যায়। উদাহৰণ—

‘বুঢ়াগোহায়ে ৰজাদেৱক বুলিলে— তোমাক মহাপ্ৰভু
ৰাজপদক দিলে। সন্তক পালন, দুষ্টক দণ্ডি, প্ৰাণীৰ সুখ দুখ
বিচাৰ, তোমাৰ ম্পহে ধৰ্ম।’

(সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী)

- বজা আৰু ৰাজবিষয়াৰ মাজত হোৱা ৰাজকীয় গান্ধীৰ্যপূৰ্ণ কথা বতৰাৰ নমুনা অসম বুৰঞ্জীয়ে দাঙি ধৰে। এনে ধৰণৰ কখনভঙ্গীৰে গদ্যক আধুনিক গদ্যৰ একেবাৰে ওচৰ চপাম্প নিছে। উদাহৰণ—

‘স্বৰ্গদেৱৰ চৰণত মম্প নিষ্কাম সেৱক। স্বৰ্গদেৱে যেম্পৰূপে
থৈছে সেম্পৰূপে আছোঁ। দেৱতাক চিন্তি, চাৰিং ৰজা যে
পাঁচিছে বুলি কৈছে— আকো দেৱতাহে বিচাৰ কৰোঁতা।’

(তুংখুঙীয়া বুৰঞ্জী)

- প্ৰত্যক্ষ উক্তিৰ প্ৰয়োগে বুৰঞ্জী গদ্যক বৈচিত্ৰ প্ৰদান কৰিছে আৰু বৰ্ণিত বিষয়ক অধিক সজীৱ আৰু বিশ্বাসযোগ্য কৰি তুলিছে। তদুপৰি নীকীয় আৰ্হি কখন ভঙ্গীৰ ঠাঁচ এঁও পৰিলক্ষিত হয়।
- বুৰঞ্জী গদ্যৰ অন্য এক বিশেষত্ব হৈছে— বৰ্ণনা ৰীতিৰ সংক্ষিপ্ততা। সাধাৰণতে বুৰঞ্জীৰ বাক্যবোৰ চুঁ চুঁ। ক্ৰিয়াপদ উহ্য নথকা চুঁ চুঁ বাক্যৰ সৰল গদ্যৰীতিৰ মাজেদি বুৰঞ্জীৰ বহু ঠাম্পত কথা বস্তু সুম্পষ্ট হৈ উঠা দেখা যায়।
- বুৰঞ্জী গদ্যৰ বাক্যবিন্যাসৰ এক বিশেষত্ব হৈছে— পাচে, আতপাচে, তাতপাচে, এম্পৰূপে, সেম্পৰূপে, তদপাচে, এহিবুলি, এম্পবুলি আদি শব্দৰে বাক্য আৰম্ভ কৰা। এনেবোৰ শব্দৰ প্ৰয়োগ ৰীতিৰে প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যৰ এক পৰম্পৰা বুৰঞ্জীৰ গদ্যত ৰক্ষিত হৈছে বুলি ক’ব পাৰি।
- তদুপৰি বাক্য সংযোগ কৰোঁতে ভট্টদেৱৰ গদ্য আৰু গুৰু চৰিতৰ গদ্যত ব্যৱহাৰ কৰাৰ দৰে অসম বুৰঞ্জীৰ গদ্যতো যেমনে, তেমনে, যেখান-তেখন, যেমত, তেমত আদি শব্দৰ ব্যৱহাৰ মনকৰিবলগীয়া।
- অসম বুৰঞ্জীখনৰ ঠাম্পতকৈ মন কৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য হৈছে— গদ্যশৈলীত ব্যৱহৃত ভাষা। বুৰঞ্জীখনৰ গদ্যৰ ভাষাত তৎসম, তদ্ভৱ, বঙলুৱা ঠাঁচৰ অসমীয়া শব্দ, আহোম ভাষাৰ শব্দ আৰু যাৱনিক শব্দৰ প্ৰয়োগ ঘৈছে। বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰীতি বিশেষভাৱে ঘৰুৱা ভাষাৰে গঢ় লৈ উঠিছে যদিও মাজে মাজে কথাবস্তু প্ৰকাশৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি সংস্কৃত শব্দাৱলী, সংস্কৃত বাক্যৰ প্ৰয়োগ দেখা যায়।
- বুৰঞ্জীৰ কথা-বস্তু বৰ্ণনা কৰোঁতে প্ৰকাশৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি দৃষ্টান্ত, নীতিবচন, উপমা, জতুৱা ঠাঁচ, খণ্ডবাক্য আদি মনোৰমকৈ খাজি দিয়া আছে। এনে

বৰ্ণনা ৰীতিৰে বুৰঞ্জী গদ্যৰ বৈচিত্ৰতা প্ৰকাশ কৰিছে। সাতসৰী অসম বুৰঞ্জীৰ পৰা উদাহৰণ দাঙি ধৰা হৈছে—

তিতা গছৰ আগো তিতা গুৰিও তিতা।

বুঢ়াৰ হাতত চেঙেলি পৰিলে কেমনে এৰাম্পতে পাৰি

তোমাৰ বৰফুকনৰ শৰীৰী যেন সোণা, মুখখনি শূৰৰৰ ঠৈনা

উত্তম জনৰ বাক্য গজদত্ত তুল্য, সিটো গজদত্ত নেকি কোনো কালফিৰে ?

- বুৰঞ্জীৰ গদ্য ভাষাত ব্যৱহৃত যুৰীয়া, আৰু প্ৰতিধ্বন্যাত্মক শব্দসমূহে সমসাময়িক কথ্য ভাষাৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰে। যেনে— অকথা-অসূয়া, খেদা-কোৰা, খুৱাম্প-বুৱাম্প, কান্দি-কাঁি, থাপিত-সাধিত, সোধ-পোছ, শিকাম্প-বুজাম্প ম্পত্ৰাদি।

বিভিন্ন পৰিবেশ আৰু পৰিস্থিতিত অসমীয়া মানুহে ব্যৱহাৰ কৰা ভাষা আৰু কথনভঙ্গীৰ বিবিধ চানেকি বুৰঞ্জী সমূহত সন্নিবিষ্ট হৈ আছে। বুৰঞ্জী গদ্যৰ ভাষা আৰু প্ৰকাশৰীতি জনসাধাৰণৰ জীৱনধাৰাৰ লগত খাপখোৱা। বুৰঞ্জীৰ গদ্যশৈলী বিভিন্ন দিশ পৰ্যবেক্ষণ কৰিলে এা সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব পাৰি যে আধুনিক অসমীয়া ভাষাৰ গঠন আৰু বিকাশৰ পথত বুৰঞ্জীসমূহৰ ভাষাম্প যথেষ্ট স্পন্দন যোগাম্পছে।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

বুৰঞ্জী গদ্যৰ দুামান বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

৩.৪ সাৰাংশ :

- আহোম যুগত ৰচিত এম্প বুৰঞ্জীসমূহ অসমীয়া জাতিৰ এক ঐতিহাসিক দলিল। বুৰঞ্জীত সমসাময়িক ৰাজনীতি, সমাজনীতি, অৰ্থনীতি, শিক্ষা-দীক্ষা আৰু ভাষা-সাহিত্যৰ একোখন ছবি পৰিস্ফুট হৈ উঠিছে। বুৰঞ্জী অধ্যয়নে এম্প ঐতিহাসিক কথাবোৰ জনাত সহায় কৰে। তদুপৰি অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ ঐতিহাসিক ধাৰাটো আৰু ভাষা-সংস্কৃতিৰ পৰিবৰ্তনৰ সঁুতিটো বুৰঞ্জীসমূহতে সংৰক্ষিত হৈ আছে। এনে কথাবোৰো বুৰঞ্জী অধ্যয়নে সহায় কৰে।
- ঐতিহাসিক তথ্যপাতি আৰু সাহিত্যৰ অপূৰ্ব সংমিশ্ৰণ হোৱা এম্প বুৰঞ্জীসমূহ অসমীয়া গদ্যৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন। ভট্টদেৱৰ গদ্য আৰু চৰিত পুথিৰ গদ্যৰ কৃত্ৰিমতা বুৰঞ্জীসমূহত পোৱা নাযায়। স্পৰ্শাত জনসাধাৰণৰ মুখৰ মাত কথাষ্প প্ৰধানকৈ ঠাম্প পাম্পছে। জনসাধাৰণৰ কথিত ভাষাক বুৰঞ্জীসমূহত ঠাম্প দিয়া বাবে অসমীয়া ভাষাম্প মান্যতা পোৱাত যথেষ্ট সহায় কৰিছে। দৰাচলতে বুৰঞ্জীৰ ভাষাত অসমীয়া কথিত ভাষাম্প লিখিত ৰূপ লাভ কৰি প্ৰাণৱন্ত হৈ উঠিছে। গতিকে বিনা দ্বিধাম্প ক'ব পাৰি যে বুৰঞ্জীৰ গদ্যম্প হৈছে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ আদি পাঠ। বুৰঞ্জী গদ্যৰ গাত আউজিয়ে পৰবৰ্তী কালৰ অসমীয়া গদ্যম্প বাঁ বুলিছে।
- 'সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী'য়েও সামগ্ৰিকভাৱে অসমীয়া বুৰঞ্জী সাহিত্যলৈ বিশেষ অৱদান আগবঢ়োৱাৰ লগতে অসমীয়া ভাষা আৰু গদ্যশৈলীৰ ক্ষেত্ৰতো নতুনত্ব আনিবলৈ সক্ষম হৈছে। আহোম যুগৰ প্ৰশাসন, ৰাজনৈতিক চিন্তা, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক দিশ এম্প সকলোবোৰ এম্প বুৰঞ্জীসমূহৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত হৈছে। এম্প বুৰঞ্জীত আধুনিক অসমীয়া ভাষাৰ অনেক বৈশিষ্ট্য খুন্দ খাম্প আছে।
- উপসংহাৰত ক'ব পাৰি যে— বুৰঞ্জীসমূহে অসমীয়া গদ্যক নতুন পথৰ সন্ধান দিয়াৰ লগতে আধুনিক অসমীয়া ভাষাৰ গঠন আৰু বিকাশত যথেষ্ট স্পৰ্শন যোগাম্পছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

বুৰঞ্জীসমূহ দুটা পৰ্যায়ত লিখা হৈছিল— ৰাজকীয় আৰু ব্যক্তিগত। ৰজাঘৰৰ পৃষ্ঠপোষকতাত লিখা বুৰঞ্জীসমূহক ৰাজকীয় পৰ্যায়ৰ বুৰঞ্জীৰ ভিতৰত ধৰা হয়। এনে ধৰণৰ বুৰঞ্জী যথেষ্ট সংখ্যাক পোৱা যায়। এম্প বুৰঞ্জীবোৰৰ ৰাজকীয় সম্পত্তি হোৱা বাবে কোনো লেখকৰ নাম নাস্প। এনে বুৰঞ্জীসমূহ হৈছে— পুৰণি অসম বুৰঞ্জী, সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী, বাৰভূঞাৰ বুৰঞ্জী, শৰাম্পঘা যুদ্ধৰ কথা, চাংৰু ফুকনৰ বুৰঞ্জী স্পত্যাদি।

এম্প বুৰঞ্জীসমূহত আহোম ৰজাৰ বংশাৱলী, আহোম ৰজাসকলৰ ৰাজত্বকালৰ বিৱৰণ, ৰজাঘৰীয়া চিঠি-পত্ৰ, সেনাপতিসকলৰ যুদ্ধৰ প্ৰতিবেদন, যুদ্ধ-বিগ্ৰহ, চকীয়াল বিষয়াৰ প্ৰতিবেদন, ওচৰচুবুৰীয়া বিভিন্ন ৰাজ্যলৈ পঠোৱা কঁকী-বৈৰাগীৰ প্ৰতিবেদন আদিৰ সমল লৈয়ে ৰচনা কৰিছিল।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ বিকাশত আহোম যুগৰ বুৰঞ্জীসমূহে এক বিশেষ ভূমিকা পালন কৰিছে। সমসাময়িক অন্যান্য অসমীয়া গদ্যৰ তুলনাত বুৰঞ্জীৰ গদ্যত কিছুমান সুকীয়া বৈশিষ্ট্য পোৱা যায়। তাৰে কেম্পামান উল্লেখ কৰা হৈছে—

(১) বুৰঞ্জীসমূহ সমসাময়িক কথিত ভাষাত লিখা বাবে ম্পয়াৰ ৰচনাৰীতি অতি সহজ-সৰল। সহজ-সৰল বৰ্ণনাৰীতিৰে ম্পয়াৰ বিষয়বস্তুক অধিক ম্পষ্ট ৰূপত ফুঁম্প তুলিছে। (পাঠ্যৰ পৰা উদাহৰণ দিবা।)

(২) বুৰঞ্জীৰ গদ্যত ব্যৱহৃত প্ৰত্যক্ষ উক্তিৰে বুৰঞ্জীৰ বিষয়বস্তুক অধিক সজীৱ আৰু বিশ্বাসযোগ্য কৰি তুলিছে। (পাঠ্যৰ পৰা উদাহৰণ দিবা।)

অনুশীলনী - ৩

(ক) চমু উত্তৰ দিয়া :

- (১) অসমত বুৰঞ্জী লিখাৰ নিয়ম কেতিয়াৰ পৰা আৰম্ভ হৈছিল ?
- (২) চুকাফাম্প কোন কোন পণ্ডিতক বুৰঞ্জী লিখিবলৈ কৈছিল ?
- (৩) বুৰঞ্জী ৰচনাৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য কি আছিল ?
- (৪) বুৰঞ্জীসমূহ ক'ত সংৰক্ষণ কৰি ৰাখিছিল ?
- (৫) বুৰঞ্জীসমূহ কি কি পৰ্য্যায়ত ৰচনা কৰা হৈছিল?

(খ) বহুলাম্প আলোচনা কৰা :

- (১) অসমীয়া বুৰঞ্জী সাহিত্যত 'সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী'ৰ স্থান নিৰূপণ কৰা।
- (২) 'সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী'ৰ মাজেৰে সমসাময়িক ৰাজনৈতিক জীৱনৰ উপৰিও সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱন কেনেদৰে প্ৰতিফলিত হৈছে আলোচনা কৰা।
- (৩) তোমাৰ পাঠ্য বুৰঞ্জী খণ্ডৰ বিষয়বস্তু আৰু কথ্যৰীতিৰ সম্পৰ্কে এটি আলচ যুগুত কৰা।
- (৪) বুৰঞ্জীৰ গদ্যশৈলীৰ বিষয়ে এটি আলচ যুগুত কৰা। তোমাৰ পাঠ্য বুৰঞ্জীৰ পৰা উদাহৰণ দাঙি ধৰিবা।
- (৫) 'গুৰু চৰিত কথা'ৰ গদ্যশৈলী আৰু বুৰঞ্জীৰ গদ্যশৈলীৰ বিষয়ে এটি তুলনামূলক আলোচনা আগবঢ়োৱা।
- (৬) বুৰঞ্জীসমূহক কিয় সাহিত্যৰ শাৰীত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে? বুৰঞ্জীসমূহৰ সাহিত্যিক মূল্য বিচাৰ কৰা। (তোমাৰ পাঠ্যৰ পৰা উদাহৰণ দাঙি ধৰিবা)

অধিক অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰসঙ্গপুথি :

বিৰিধিঃ কুমাৰ বৰুৱা	:	অসমীয়া কথা সাহিত্য (পুৰণি ভাগ)।
অৰ্পণা কোঁৱৰ	:	প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যশৈলী।
মহেশ্বৰ নেওগ	:	গুৰু চৰিতৰ ম্পতিকথা
	:	অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা
	:	'গুৰু চৰিত কথা'ৰ ভূমিকা
প্ৰফুল্ল কঁকী	:	ত্ৰনমবিকাশত অসমীয়া গদ্যশৈলী।

খণ্ড - ৩

অসমীয়া গদ্য : অৰুণোদয় যুগ
(Assamese Prose : Arunodoi Period)

গৌ ১ : অৰুনোদম্প গদ্য

অৰুনোদম্প : নিৰ্বাচিত পাঠ

প্ৰিস্তিং প্ৰেচৰ বিবৰন

ৰাম গতিৰ বিবৰন

জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা

গৌ ২ : হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা : বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী
(পৃ. ১-১৩)

গৌ ৩ : গুণাভিৰাম বৰুৱা : আনন্দৰাম ঢেকীয়াল ফুকনৰ জীৱন
চৰিত্ৰ (৪ৰ্থ আৰু ৫ম অধ্যায়)

প্ৰস্তাৱনা :

খণ্ড ২ (দুস্প)ৰ আলোচনাত তোমালোকে প্ৰাচীন স্তৰৰ অসমীয়া গদ্যৰ সম্পৰ্কে এক সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিলা। এতিয়া এম্প খণ্ডটি আধুনিক স্তৰৰ অসমীয়া গদ্যৰ সম্পৰ্কে কিছু ধাৰণা দিবলৈ লৈছোঁ। আহোম ৰাজত্বৰ শেহছোৱা অৰ্থাৎ ঊনবিংশ শতিকাৰ আদিছোৱাত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ পানীত হাঁহ নচৰা অৱস্থা হৈছিল। ঊনবিংশ শতিকাৰ প্ৰথমার্দ্ধৰ প্ৰায় চাৰি দশক অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যম্প এক দুৰ্যোগপূৰ্ণ অৱস্থাত উপৰিষ্ট হৈ থকা সময়তেম্প খৃষ্টান মিছনেৰীসকলে খৃষ্ট ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ উদ্দেশ্যে অসমত পৰ্দাপণ কৰে। তেওঁলোকৰ চেষ্টাতেম্প অসমীয়া ভাষাম্প পুনৰ উন্নতিৰ মুখ দেখে। মিছনেৰীসকলে ১৮৪৬ চনত শিৱসাগৰ মিছন প্ৰেছৰ পৰা 'অৰুনোদম্প' সম্বাদপত্ৰ প্ৰকাশ কৰে। তেওঁলোকে এম্প কাকতৰ জৰিয়তে নানাবিধ প্ৰবন্ধ লিখিলে, বাম্পবেল অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিলে, বুৰঞ্জী আৰু প্ৰাচীন পুথি উদ্ধাৰ কৰি প্ৰকাশ কৰিলে। মিছনেৰীসকলে অসমীয়া ভাষাৰ অভিধান,

ব্যাকৰণ প্ৰণয়ন কৰি অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰাণ প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ লগতে অসমীয়া সাহিত্যিক গদ্যৰ নতুন ৰূপ দিলে আৰু এক শ্ৰেণীৰ নতুন গদ্য ৰচকৰ জন্ম দিলে। আধুনিক অসমীয়া গদ্য নিৰ্মাতাসকলৰ ভিতৰত আছিল— ড০ নাথান ৱাউন, এ. কে. গানী, নিধিলিৱাম্প ফাৰৱেল, শ্ৰীমতী গানী, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আদি।

১৮৪৬ চনৰ পৰা ১৮৮০ চনলৈকে অসমৰ সাহিত্য জগতখন অৰ্থাৎ ‘অৰুণোদম্প’এ নিয়ন্ত্ৰণ কৰা এম্প সুদীৰ্ঘ কালছোৱাক ‘অৰুণোদয় যুগ’ বুলি কোৱা হয়। এম্প যুগৰ গদ্য ৰচনাক আমি দুটা ভাগত ভগাম্প আলোচনা কৰিছোঁ। প্ৰথম ভাগত ৱাউন, ডেনফোৰ্ড, নিধিলিৱাম্প ফাৰৱেল, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন আদিয়ে ‘অৰুণোদম্প’ৰ পাতত ৰচনা কৰা গদ্য সাহিত্যৰাজিক ধৰা হৈছে। এম্প স্তৰৰ গদ্যৰাজিত উচ্চাৰণানুযায়ী বৰ্ণবিন্যাসক প্ৰাধান্য দিয়া হৈছিল। মিছনেৰীসকলৰ ৰচিত গদ্যসমূহক আধুনিক যুগৰ প্ৰাৰম্ভিক স্তৰৰ গদ্য ৰূপে অভিহিত কৰা হয়।

আনহাতে এম্প ‘অৰুণোদম্প’ কাকতৰ জৰিয়তে কেম্পজনমান অসমীয়া গদ্য ৰচকে লেখক জীৱন আৰম্ভ কৰিছিল যদিও তেওঁলোকে নিজাববীয়াকৈও গদ্য ৰচনা কৰিছিল। এম্প লেখকসকলৰ ভিতৰত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননী আদি বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। তেওঁলোকৰ গদ্যৰাজিক মাৰ্জিত স্তৰৰ গদ্য বুলি অভিহিত কৰা হয়। খৃষ্টান মিছনেৰী লেখকসকলে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ থাপনা পাতে। তেওঁলোকৰ প্ৰকাশৰীতিও সহজ-সৰল পোনপটীয়া আছিল। আনহাতে হেমচন্দ্ৰ-গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প অসমীয়া ভাষা আৰু গদ্যৰীতিক এক নতুন ৰূপ দান কৰিলে। সেয়েহে তোমালোকক অৰুণোদয় যুগৰ গদ্যৰ সম্পৰ্কে জানিবলৈ এম্প তৃতীয় খণ্ডি অধ্যয়নৰ বাবে দিয়া হৈছে। এম্প খণ্ডি দুটা গৌত ভগাম্পলৈ প্ৰথম গৌত খৃষ্টান মিছনেৰীৰ গদ্য অৰ্থাৎ ‘অৰুণোদম্প’ৰ কাকতৰ জৰিয়তে বিকাশ লাভ কৰা গদ্য সম্পৰ্কে জানিবলৈ কেম্পামান নিবাচিত পাঠ দিয়া হৈছে। এম্প সম্পৰ্কে প্ৰথম গৌতি বিস্তৃত আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। এম্প খণ্ডৰ দ্বিতীয় আৰু তৃতীয় গৌত মাৰ্জিত স্তৰৰ গদ্য নিৰ্মাণ কৰোঁতা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্যালোচনা কৰা হৈছে। মুঠতে এম্প খণ্ডিৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে তোমালোকে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ আৰম্ভণি আৰু বিকাশ সম্পৰ্কে কিছু কথা জানিব পাৰিবা।

গৌ ১ : অৰুনোদম্প গদ্য

গঠন :

- ১.০ উদ্দেশ্য
- ১.১ প্ৰস্তাৱনা
- ১.২ অৰুনোদয় যুগ
 - ১.২.১ অৰুনোদম্প কাকতৰ বিষয়বস্তু
 - ১.২.২ অৰুনোদম্প কাকতৰ বৈশিষ্ট্য
- ১.৩ অৰুনোদম্প গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য
- ১.৪ সাৰাংশ

১.০ উদ্দেশ্য :

এম্প গৌঁ পঢ়াৰ পাহত তোমালোকে –

- ‘অৰুনোদম্প’ কাকতৰ বিষয়বস্তু সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিব।
- অৰুনোদম্প কাকতৰ বৈশিষ্ট্য বিচাৰ কৰিব পাৰিব।
- আধুনিক গদ্যৰ বিকাশত ‘অৰুনোদম্প’ কাকতৰ অৰিহণাৰ কথা আলোচনা কৰিব পাৰিব।
- ‘অৰুনোদম্প’ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য বিচাৰ কৰিব পাৰিব।

১.১ প্ৰস্তাৱনা :

আগৰ গৌঁতি প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যৰ ধাৰা সম্পৰ্কে কিছু কথা জানিলা। এম্প গৌঁতি আধুনিক গদ্যৰ আৰম্ভণি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হ’ব। এম্প সময়ছোৱাত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ কেনে অৱস্থা হৈছিল এম্প সম্পৰ্কে কিছু কথা জানিব পাৰিব।

উনবিংশ শতিকাৰ ৰাজনৈতিক স্থলন আৰু সামাজিক বিপৰ্যয়ে ষোড়শ শতিকাৰ পৰা নিৰৱচ্ছিন্ন ভাৱে চলি অহা অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ সৌৰ্তকি স্থবিৰ

কৰি পেলাম্পছিল। ঊনবিংশ শতিকাৰ প্ৰাক্‌মুহূৰ্ত্তত ছয়শ বছৰীয়া আহোম ৰাজত্বৰ অৱসান আৰু মান সকলৰ অত্যাচাৰ তথা বিদেশী শাসকৰ অসমভূমিত অবাধ বিচৰণ স্পত্যাদি কাৰণত অসমৰ জাতীয় জীৱন বিপন্ন হৈছিল। ১৮২৬ চনত স্পংৰাজে শাসনভাৰ লোৱাৰ ঠিক দহ বছৰৰ পিছতেম্প ১৮৩৬ চনত অসমীয়া ভাষাম্প অসমৰ স্কুল-কলেজ, অফিচ-কছাৰীৰ পৰা মেলানি মাগে। অসমীয়া ভাষা এলাগী হৈ বঙলা ভাষাম্প অসমৰ জনগণৰ সংযোগৰ মাধ্যম হৈ পৰিল। সেয়েহে ঊনবিংশ শতিকাৰ প্ৰথমার্দ্ধৰ কালছোৱাক অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য আৰু জাতীয় জীৱনৰ বাবে এক বিপৰ্যস্বৰ কাল হিচাপে অভিহিত কৰিব পাৰি। মহেশ্বৰ নেওগে এম্প সময়ছোৱাক ‘আদি বৃহি যুগৰ অন্ধকাৰ যুগ’ বুলি অভিহিত কৰিছে।

এনে এক দুৰ্যোগ পূৰ্ণ সময়তে অৰ্থাৎ ১৮৩৬ চনত খৃষ্টান মিছনেৰীসকল খৃষ্ট ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবে অসমলৈ আহে। তেওঁলোকে অসমত ভাষা-সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাঁত অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। সেয়েহে অসমীয়া ভাষা পুনৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ জৰিয়তে ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ পথ সুগম কৰাৰ মানসিকতা তেওঁলোকে গ্ৰহণ কৰিলে। ১৮৪৬ চনত শিৱসাগৰ মিছন প্ৰেছৰ পৰা ‘অৰুনোদম্প’ সংবাদ পত্ৰ প্ৰকাশ কৰে। এম্প পত্ৰৰ প্ৰকাশে অসমৰ জাতীয় জীৱনৰ গুৰি বঠা ধৰাত প্ৰধান ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। নানা পুথি প্ৰকাশ কৰাৰ উপৰিও সাহিত্যৰ বিভিন্ন দিশ – কবিতা, নীক, আখ্যান, জীৱনবৃত্ত, ভ্ৰমণ কাহিনী, দেশ-বিদেশৰ বাতৰি প্ৰকাশ কৰিলে। আনকি এক শ্ৰেণীৰ নতুন লেখকৰ সৃষ্টি কৰিলে, যি সকলে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাঁত অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল।

১.২ অৰুণোদয় যুগ :

অসমৰ স্পতিহাসত ঊনবিংশ শতিকাৰ প্ৰথমার্দ্ধৰ কালছোৱা অসমীয়া জাতিৰ বাবে যুগ সন্ধিৰ সময়। আহোম ৰাজত্বৰ ছশ বছৰীয়া শাসন অন্ত পৰাৰ লগে লগে ৰাজনৈতিক পৰিবৰ্তনৰ লগতে অসমৰ জাতীয় জীৱনতো নানা পৰিবৰ্তনৰ সূচনা হয়। ঊনবিংশ শতিকাৰ প্ৰথমার্দ্ধৰ পৰা প্ৰায় চাৰি দশক অসমৰ ৰাজনীতি, সমাজনীতি, অৰ্থনীতি, সাহিত্য-সংস্কৃতি, ধৰ্ম, শিক্ষাজীৱন আদি সকলো দিশতে অস্থিৰতা, অনিশ্চয়তা, দ্বন্দ আৰু সমস্যাবে জৰ্জৰিত এক সংক্ৰমণ কাল।

কিন্তু ১৮৪৬ চনত মিছনেৰীসকলৰ প্ৰচেষ্টাত শিৱসাগৰ মিছন প্ৰেছৰ পৰা ‘অৰুনোদম্প’ সংবাদপত্ৰ প্ৰকাশ পায় আৰু এম্প কাকতে অসমৰ জাতীয় জীৱনলৈ

এক নতুন যুগৰ প্ৰতিশ্ৰুতি কঢ়িয়াস্প আনে। ১৮৪৬ চনৰ পৰা ১৮৮২-৮৩ চনলৈ প্ৰায় দুকুৰি বছৰকাল অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত ‘অৰুণোদম্প কাল’ বা ‘অৰুণোদয় যুগ’ নামেৰে জনা যায়। এম্প কাকতখনে নতুন নতুন দিশৰ সন্ধান দিয়ে। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ দুৰৱস্থাৰ কালতে আমেৰিকাৰ মিছনেৰীসকলৰ প্ৰচেষ্টাত অসমীয়া ভাষাত প্ৰকাশ পোৱা ‘অৰুণোদম্প’ কাকতে অসমৰ সাহিত্য আকাশ আলোকিত কৰি তুলিলে। এম্প কাকত অসমীয়া লোকৰ বাবে মৃত সঞ্জীৱনী স্বৰূপ। মহেশ্বৰ নেওগে ‘অৰুণোদম্প ধলফা’ত এম্প কাকত সম্পৰ্কে এনেদৰে মন্তব্য দিছে—

‘অৰুণোদম্প’ কাকতে অসমীয়া পাঠকৰ মানসিক দ্বিগুণ আধুনিক ঠাঁচত বহল কৰি তুলিছিল।’

মিছনেৰীসকলে ‘অৰুণোদম্প’ কাকত খৃষ্টধৰ্মৰ বাণী প্ৰচাৰৰ বাবে প্ৰকাশ কৰিছিল যদিও এম্প কাকতৰ বিষয়বস্তুৰ পৰিধি বিশাল আছিল। প্ৰধানকৈ এম্প পত্ৰক ভাবৰ বাহন হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। অসমীয়া ভাষাতে লিখা খৃষ্টধৰ্মৰ বিৱৰণ, বাতৰি, পুৰণি অসম বুৰঞ্জী, সাধুকথা, নীতিবচন, বিজ্ঞানৰ বতৰা, ভূগোল বিষয়ক, জ্ঞান-বিজ্ঞান সম্পৰ্কীয় প্ৰবন্ধ, শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ, সামাজিক কুসংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাসৰ বিৰুদ্ধাচৰণ, নৱ্য অৰ্থনৈতিক দৃষ্টি আদি সকলো দিশৰ বৰ্ণনা তথা লেখনী এম্প কাকতত প্ৰকাশ পাম্পছিল।

অসমীয়া ভাষাৰ ত্ৰাণকৰ্তা খৃষ্টান মিছনেৰীসকলে অসমীয়া ভাষাটোক সংকীৰ্ণ গৰাহৰ পৰা মুক্ত কৰাস্প নহয় স্পয়াক উদ্ধাৰো কৰিলে। আনকি সাহিত্য-চৰ্চাৰ জৰিয়তে ভাষাৰ পৰিপূষ্টি আৰু বিকাশৰ বাটো দেখুৱাস্প দিলে। মিছনেৰীসকলে অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণ, অভিধান, পঢ়াশলীয়া পুথি, নানা বিষয়ক গ্ৰন্থ, পুস্তিকা আদি প্ৰকাশ কৰিলে।

প্ৰকৃততে অৰুণোদয় যুগক অসমীয়া সাহিত্যৰ ‘হীৰক যুগ’ হিচাপে অভিহিত কৰিব পাৰি। মহেশ্বৰ নেওগে— এম্প অৰুণোদয় যুগক ‘বাঁ বিচৰা আৰু বাঁ কাঁৰ যুগ’ বুলি অভিহিত কৰিছে। মিছনেৰীসকলে ভাষা-সংগ্ৰামত অৱতীৰ্ণ হৈ ‘অৰুণোদম্প’ৰ দৰে সংবাদপত্ৰ প্ৰকাশ কৰি অসমীয়া মানুহক এহাতে নিজস্ব ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতি সচেতন কৰি তুলিলে আৰু আনহাতে এম্প সংবাদপত্ৰৰ জৰিয়তে নিঃকিন অসমীয়াক দেশ-বিদেশৰ জ্ঞান-বিজ্ঞান, বা-বাতৰি দিয়াৰ লগতে আধুনিক জীৱন সভ্যতাৰ সন্বেদ দিলে।

আত্মমূল্যায়ন ১ :

‘অৰুণোদম্প’ কাকতে জন্ম দিয়া লেখকসকলক তালিকাভুক্ত কৰা।

১.২.১ ‘অৰুণোদম্প’ৰ বিষয়বস্তু :

মিছনেৰীসকলৰ ‘অৰুণোদম্প’ প্ৰকাশৰ আঁৰত দুই প্ৰধান উদ্দেশ্য নিহিত আছে। এঁা হৈছে— সামাজিক মৰ্যদা প্ৰদানৰ দৃষ্টি আৰু আনটো হৈছে— পাঠকীয় আবেদন সিদ্ধ এখন অসমীয়া সমাজ সৃষ্টি। মিছনেৰীসকলে ‘অৰুণোদম্প’ কাকত প্ৰকাশৰ জৰিয়তে এচাম সচেতন পাঠক সৃষ্টি কৰি যাতে লেখক-শ্ৰেণী এঁা গঢ়ি তুলিব পাৰে এনে কথাৰ প্ৰতি সততে মনোনিবেশ কৰিছিল। তেওঁলোকে পাঠকৰ সংখ্যা বৃদ্ধি কৰাৰ মানসেৰে কাকতখনৰ বহুল প্ৰসাৰতো গুৰুত্ব দিছিল আৰু পাঠকৰ সংখ্যা বৃদ্ধিৰে যাতে লেখকসকলক উদগনি দিব পাৰে এম্প কথাৰ প্ৰতিও দৃষ্টি ৰাখিছিল। এম্প উদ্দেশ্য আগত ৰাখি পৰাপক্ষত সকলো শ্ৰেণীৰ পাঠকৰ পৰাম্প লেখাৰ আহ্বান জনাম্পছিল। ফলস্বৰূপে পাঠক সমাজে ‘অৰুণোদম্প’ক সহজে গ্ৰহণ কৰি লৈছিল আৰু লেখকসকলেও পাঠকৰ আগহৰ বাবে হাতত কলম তুলি লৈছিল। ‘অৰুণোদম্প’লৈ পঠোৱা সকলোবোৰ লেখা সাহিত্যিক গুণ সম্পন্ন নহ’লেও ‘অৰুণোদম্প’ প্ৰচলনৰ খাতিৰতে সকলোবোৰ লেখা প্ৰকাশ কৰিছিল। ফলস্বৰূপে বহুতো মিছনেৰী লেখক আৰু অসমীয়া লেখকে ‘অৰুণোদম্প’ৰ পাততেম্প আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল।

অৰুণোদম্প লেখাসমূহত বিষয়বস্তু প্ৰকাশৰ বিস্তৃত ৰূপ পোৱা যায়। ‘অৰুণোদম্প’ৰ লেখাসমূহত বিষয়বস্তুৰ কোনো নিৰ্দ্ধাৰিত সীমাৰেখা পৰিদৃষ্ট নহয়।

সকলো বিষয়ে স্পয়াত সমান ভাবে স্থান পাম্পছে। উচ্চৰ পৰা তুচ্ছলৈকে, ব্যাপকৰ পৰা সীমিতলৈকে সমাজ জীৱনত প্ৰতিফলিত হোৱা সকলো বিষয়কে অৰুণোদয়ে সামৰি লৈছিল। সামাজিক কুসংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাসৰ পৰা জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ কথালৈকে সকলো বিষয়ৰ ৰচনাকে অৰুণোদয়ে সামৰি লৈছিল। বিস্তৃত বিষয়ৰ ভিতৰত পৃথিবীৰ চাৰিও দিশৰ বতৰা, অসমৰ অতীত বুৰঞ্জী, মুদ্ৰা বৈজ্ঞানিক অধ্যয়ন, নব্য অৰ্থনৈতিক দৃষ্টি, গীতালৰ বাৰ্তা, নৃতাত্ত্বিক অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব, শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ কামনা স্পত্যাদিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় সামৰি লৈছিল। এম্পৰোৰে ঐ যুগৰ স্পতিহাস তথ্য-সম্বলিত ৰূপত সংৰক্ষণ কৰি ৰাখিছে যদিও উৎকৃষ্ট সাহিত্য সৃষ্টিত বিশেষভাবে অৰিহণা যোগাব পৰা নাম্প। অৰুণোদম্পত সাধাৰণ বিষয়বস্তু প্ৰকাশৰ ভিতৰত— বলদ গৰুৰ বিৱৰণ, মাউৰ কালত বুৰা দাঙ্গৰীয়াৰ মহাত্মাৰ বিৱৰণ, নগাঁৱত মাউৰ লগাৰ কথা, কানী এৰাবৰ কথা স্পত্যাদি সামৰিব পাৰি। আনহাতে কিছুমান সামাজিক চিন উদ্ৰেককাৰী বিষয়ক কথাও সন্নিবিষ্ট হৈছে, যেনে— কাকতি ফৰিঙ্গৰ কথা, অনেক দেসৰ সম্বাদ, অচমিয়া ভাসা, style and mode of spelling, মলুআ ৰজাৰ এখন চিঠি, স্ত্ৰীশিক্ষা, মাতৃভাসা স্পত্যাদি বিষয়সমূহ। জ্ঞানোদ্দীপক কিছুমান ৰচনাত পোৱা যায়। যেনে— সাথৰ দিয়া, অৰুণোদম্প পঢ়া ল'ৰাবিলাকৰ প্ৰতি, সত্য হ'বলৈ নিবেদন, নম্ৰতাম্প জ্ঞানৰ ফল স্পত্যাদি। তদুপৰি ৰঙ্গপুৰ নগৰৰ বৰ্নন, গুআহাৰি বিৱৰণ, কলিকতাৰ সুখিয়াতি, তিৰ্থৰ বিৱৰণ, আদি কাব্যিক সুলভ ৰচনা। যথাযথ প্ৰকাশতে ৰচনাসমূহ সীমাবদ্ধ যদিও এম্প ৰচনাসমূহৰ ঐতিহাসিক মূল্য কোনো ক্ষেত্ৰতেম্প অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। তলত থোৰতে 'অৰুণোদম্প' কাকতৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ উনুকিওৱা হৈছে।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

'অৰুণোদম্প' কাকতৰ বিষয়বস্তুক বিভিন্ন শিতানত ভাগ কৰি দেখুওৱা।

১.২.২ ‘অৰুনোদম্প’ কাকতৰ বৈশিষ্ট্য :

অসমীয়া সাহিত্যত নতুন সংযোজন হিচাপে এম্প কাকতৰ কেতবোৰ বৈশিষ্ট্য চকুত পৰে। এম্প বৈশিষ্ট্যবোৰ তলত উল্লেখ কৰা হৈছে—

- (১) অসমত সাংবাদিকতাৰ আৰম্ভণি।
- (২) অসমীয়া গদ্যৰ নতুন শৈলী প্ৰতিষ্ঠা।
- (৩) ধৰ্ম নিৰপেক্ষ দৃষ্টিভঙ্গী প্ৰতিষ্ঠা।
- (৪) ভাষা চৈতন্যৰ জাগৰণ।
- (৫) অসমীয়া মানুহৰ ম্পতিহাস আৰু সংস্কৃতি অধ্যয়ন।
- (৬) বিভিন্ন বিষয়ৰ জ্ঞানৰ প্ৰসাৰ— (ধৰ্ম, সমাজনীতি, শিক্ষা, ভাষা বিজ্ঞান, নৌক আদি বিষয়ত)।
- (৭) বিজ্ঞান আৰু বিজ্ঞান বিষয়ক চিন্তা-চৰ্চাৰ আৰম্ভণি।
- (৮) সামাজিক দায়িত্ববোধৰ জাগৰণ।
- (৯) নতুন সাহিত্য আন্দোলনৰ বীজ ৰোপণ (কবিতা, আধুনিক নৌক, প্ৰবন্ধ ৰচনা, বিৰৰমমূলক ৰচনা, সাধুকথা, জীৱন-বৃত্ত আদিৰ সন্ধান)।
- (১০) খৃষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰৰ সাৰ্বিক প্ৰচেষ্টা।
- (১১) দেশ-বিদেশৰ বিচিত্ৰ-বাতৰাৰ যোগান।

১.৩ ‘অৰুনোদম্প’ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য :

আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ আৰম্ভণি আৰু বিকাশত ‘অৰুনোদম্প’ কাকতৰ ভূমিকা বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। এম্পখন কাকতৰ প্ৰকাশৰ আৰম্ভণিৰে পৰা মিছনেৰীসকলে বিজ্ঞান, দৰ্শন, বুৰঞ্জী প্ৰভৃতি নানা প্ৰবন্ধ লিখি আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ ভেঁৰি নিৰ্মাণ কৰে। অসমীয়া গদ্যৰ ভেঁৰি নিৰ্মাণত বিশেষভাৱে অৰিহণা যোগোৱা লেখকসকল হৈছে — ড° নাথান ৱাউন, ড° মাম্পলচ বন্সন, এ. কে. গানী, নিধি লিবাম্প ফাৰৱেল, শ্ৰীমতী কাটাৰ, শ্ৰীমতী গানী, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আদিয়েম্প প্ৰধান। ‘অৰুনোদম্প’ গদ্য উজনি অসমৰ প্ৰচলিত তদানীন্তন কথিত ভাষাৰ ভেঁৰি গঢ় লৈ উঠিছিল। তলত ‘অৰুনোদম্প’ গদ্যৰীতিৰ কেম্পামান বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা হৈছে।

- ‘অৰুণোদম্প’ গদ্যৰীতি প্ৰায়ম্প বৰ্ণনামূলক। এম্প গদ্যৰীতিত আবেগ, উচ্ছাস তথা বাগাড়ম্বৰ নাম্প, বাক্যবোৰ চুঁ চুঁ আৰু বস্তনিষ্ঠ। উদাহৰণ—

এম্প কথা সুনি তাৰ পৰিয়ালৰ বৰ উৰুমি লাগিল, তাৰকথা স্বৰূপ বুলি পতিয়ালে। এনে ন-হম্প; তাৰ ঘৰত পাগল বায়ু সোমাম্প বলিয়া কৰা জানিলে, (জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা)।

- ‘অৰুণোদম্প’ ৰচনাত ঠাম্প বিশেষে ব্যাখ্যাত্মক গদ্যৰীতিও প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়। সংযত ভাষাৰে বক্তব্যক স্পষ্ট কৰাৰ প্ৰয়াস এম্প ৰীতিৰ মাজেদি জিলিকি উঠিছে। উদাহৰণ—

‘এম্পদৰে ঈশ্বৰৰ সত্ৰ হৈ, তেওঁক তুষ্ট ন কৰি আপোনাক তুষ্ট কৰিবলৈ ধৰিলে। আপোনাৰ সুখৰ জানো পৰম ঈশ্বৰক নি বিচাৰি, সাংসাৰিক বিসয়ৰ বিচাৰ কৰিলে এনে দুষ্ট স্বভাবেৰে আমি সকলো জন্মি আছোঁ।’

- ‘অৰুণোদম্প’ গদ্য একাংশম্প অনুবাদমূলক। অসমীয়া ভাষাৰ গঠনৰীতি সম্পৰ্কে সম্যক ধাৰণাৰ অভাৱৰ বাবেম্প এম্প অনুবাদমূলক গদ্য ৰচনা ত্ৰুণমুক্ত নহ’ল। উদাহৰণ—

‘এম্প হেতুকে এতিয়া সি আপোনাৰ কৌৰৰ মুখত বহি জাত্ৰিক লোক, ওচৰেদি জোআ দেখি সিবিলাকক ধৰিব নোঅৰাত দাঁত সিয়ৰাম্প আৰু হাতৰ নখ কামোৰে মাথোন, তাৰ বাজে একো কৰিবৰ সক্তি নাম্প।’

- ‘অৰুণোদম্প’ গদ্যত অৱশ্যে অসমীয়া ভাষাৰ জতুৱা ঠাঁচটো পৰিলক্ষিত নহয়। অৰুণোদম্প কাকতৰ জৰিয়তে আত্মপ্ৰকাশ কৰা অসমীয়া লেখকৰ গদ্যৰীতিত অসমীয়া ভাষাৰ ঠাঁচবোৰ কিছু স্বাভাৱিক আৰু সুস্থ ৰূপত প্ৰকাশ পাম্পছে। উদাহৰণ—

হে প্ৰিয় মিত্ৰ সকল, জদি সন্ধ্য আৰু গিয়ানি আৰু সুখি হবৰ বাঞ্ছা কৰা তেত্তে তৌপনিৰ পৰা উঠা। লৰাসকল তোমালোকে আঁয়ে একে বাক্য হৈ কাৰো হাক নু সুনি বিদ্যাত আঁয়ে চিত আৰু সক্তি দিয়া।

- ঠায়ে ঠায়ে অৰুণোদম্প গদ্যৰ মাজত প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যৰ আৰ্হিও পৰিলক্ষিত হয়। বিশেষকৈ ভট্টদেৱী গদ্য, বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ আৰ্হি বিদ্যমান। উদাহৰণ—

বোলা জদি আমি কি ৰূপে কৰিম ? তেত্তে কওঁ শূনা, তোমোলাকৰ সতি সন্তানবোৰক অতি শ্ৰমে বিদ্যা শিকাৰা আৰু আপুনিও জতনেৰে ন কৈ বুধি সিকা আৰু স্পশ্বৰে জি আমাক দোসোদোস গিয়ান দি পাপ পুণ্য

জনাম্পছে সেম্প ৰূপে তোমোলোকে সদ আচাৰ প্ৰবৰ্তন কৰা তেহে তোমোলোকে দুয়ো কালৰ লাভ হৈ দাম্প আনন্দে থাকিব।

- ‘অৰুনোদম্প’ গদ্যত মিছনেৰীসকলে অসমীয়া উচ্চাৰণ অনুসৰি ধ্বনি বৈশিষ্ট্য ৰাখিবলৈ যত্ন কৰাঁতো মন কৰিবলগীয়া। হ্রস্ব-দীৰ্ঘৰ পাৰ্থক্য নাৰাখিছিল। শ, য, সৰ উচ্চাৰণত পাৰ্থক্য নাম্প বাবে কেৱল ‘স’ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। ন, ণৰ ঠাম্পত ‘ন’ ব্যৱহাৰ, চ, ছৰ ঠাম্পত ‘চ’ৰ ব্যৱহাৰ, ‘ঙ’ৰ ঠাম্পত ‘ঙ্গ’ মন কৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য।
- অৰুনোদম্প গদ্যত ঘৰুৱা শব্দৰ উপৰিও তৎসম আৰু বিদেশী শব্দৰ প্ৰয়োগ মন কৰিবলগীয়া। তদুপৰি নতুন নতুন শব্দ সৃষ্টি কৰাঁতো অৰুনোদম্প ভাষা-ৰীতিৰ এক বৈশিষ্ট্য। যেনে— পানী সিল, বেজসাল, পহুগৰ, লতা পনিয়ল, ভাপনাও, বিজুলি বাতি ম্পত্যাদি।
- ম্পংৰাজী ভাষাৰ আৰ্হিৰ অনেক বাক্য ‘অৰুনোদম্প’ৰ গদ্য ৰচনাত পোৱা যায়। এনে ম্পংৰাজী ভাষাৰ আৰ্হিযুক্ত অসমীয়া বাক্যবোৰ আধুনিক অসমীয়া গদ্য ভাষাত অৰুনোদম্পৰ যোগেদিয়েম্প প্ৰবেশ ঘট। এনে বাক্যৰ নমুনা দাঙি ধৰা হৈছে—

জদি দেখিব খোজা, তেন্তে মোৰ পুথি পঢ়ি চোআ। জদি পোৰে তেন্তে সেম্পটো মানুহ বধি হল, তাৰ দত্ত ম্পস্বৰে দিব।

ওপৰত উল্লেখ কৰা অৰুনোদম্প গদ্যৰ বৈশিষ্ট্যবোৰে আধুনিক অসমীয়া গদ্যক স্বকীয় ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰাত যথেষ্ট সহায় কৰিছে। অৰুনোদম্পৰ গদ্য ৰচনাৰ ভিত্তিতেম্প পৰবৰ্তী গদ্যকাৰসকলে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰাজিক সুদৃঢ় আৰু সুস্থ ৰূপ দিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

আত্মমূল্যায়ন ৩ :

অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বিকাশত ‘অৰুনোদম্প’ কাকতৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা। (৫০০ শব্দৰ ভিতৰত)

- ‘অৰুনোদম্প’ৰ লেখকসকলে অসমীয়া ভাষাক বিদেশীৰ কবলৰ পৰা মুক্ত কৰিবলৈ যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰিছিল আৰু লেখাসমূহক সামাজিক নৱ-জাগৰণৰ আহিলা হিচাপেহে ব্যৱহাৰ কৰিছিল।
- মিহনেৰীসকলে অসমীয়া ভাষাৰ অভিধান, ব্যাকৰণ আদি ৰচনা কৰিয়েম্প ক্ষান্ত থকা নাছিল। সাহিত্যিক গদ্যৰো নতুন ৰূপ দিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। অৰুনোদম্প গদ্য সহজ-সৰল, প্ৰাঞ্জল প্ৰকাশভঙ্গীৰ এক স্বাভাৱিক ৰূপ আছিল। ‘অৰুনোদম্প’ৰ গদ্য ভাব প্ৰকাশৰ বাহকহে আছিল, ভাব সম্প্ৰসাৰণৰ আহিলা নাছিল।
- স্পংৰাজী বাক্য গাঁথনিৰ আৰ্হিত অসমীয়া বাক্য গঠন প্ৰণালীৰ সৃষ্টি মিহনেৰীসকলৰ সাহিত্যিক গদ্যৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য। অৱশ্যে প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যশৈলীৰ ঠাঁচো ‘অৰুনোদম্প’ত কিছু ক্ষেত্ৰত লক্ষ্য কৰা যায়। বিশেষকৈ ভট্টদেৱৰ আঞ্জাসূচক, প্ৰশ্নবোধক বাক্যৰীতিৰ প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ আৰু চৰিতপুথি আৰু বুৰঞ্জীৰ গদ্যৰ পৰোক্ষৰূপে ‘অৰুনোদম্প’ৰ গদ্যৰীতিত ভুমুকি মাৰিছে।
- ‘অৰুনোদম্প’ গদ্য বহু পৰিমাণে উচ্চাৰণৰ ভেঁতি প্ৰতিষ্ঠিত। কথিত ভাষাৰ উচ্চাৰণৰ ভেঁতি প্ৰতিষ্ঠিত কাৰণে ম্পয়াৰ গদ্যম্প সহজে পাঠকক আকৰ্ষণ কৰিব পাৰিছিল। যি কি নহওক ‘অৰুনোদম্প’ৰ সৰলীকৃত গদ্যম্প আধুনিক অসমীয় গদ্যৰ বিকাশৰ প্ৰাৰম্ভিক স্তৰটো নিৰ্মাণ কৰি দিছিল বুলি ক’ব পাৰি।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

মিহনেৰীসকলে ‘অৰুনোদম্প’ কাকতৰ জৰিয়তে এচাম লিখকৰ সৃষ্টি কৰিলে। এম্প লিখকসকলৰ ভিতৰত— ড০ নাথান ৱাউন, ড০ মাম্পলছ ৱন্সন, এ.কে. গানী, ও.টি. কট্টৰ, নিখিলিৱাম্প ফাৰোৱেল, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আদিয়েম্প প্ৰধান।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

‘অৰুণোদম্প’ কাকতে সামাজিক কুসংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাসৰ পৰা জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ লগত জড়িত সকলো বিষয়কে সামৰি লৈছে। বিস্তৃত বিষয়ৰ ভিতৰত পৃথিৱীৰ চাৰিও দিশৰ বৰ্ণনা, অসমৰ অতীত বুৰঞ্জী, মুদ্ৰাৰ বৈজ্ঞানিক অধ্যয়ন, নব্য অৰ্থনৈতিক দৃষ্টি, গীতালৰ বাৰ্তা, নৃতাত্ত্বিক অধ্যয়ন, শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ আদি গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় সামৰি লৈছে। আনকি কিছুমান সাধাৰণ বিষয়বস্তুৰ প্ৰকাশ, যেনে— বলদ গৰুৰ বিৱৰণ, নগাঁৱত মাউৰ লগাৰ কথা, কানী এৰাৰ কথা আদি বিষয়ো সামৰি লৈছে। আনহাতে সামাজিক চিন্তা উদ্ৰেককাৰী বিষয়, যেনে— কাকতি ফৰিঙ্গৰ কথা, অনেক দেশৰ সম্বাদ, অচমিয়া ভাষা, Style and mode of spelling, স্ত্ৰীশিক্ষা, মাতৃভাষা আদিও সামৰি লৈছে। তদুপৰি বঙ্গপুৰ নগৰৰ বৰ্ণনা, গুআহাৰি বিৱৰণ, কলিকতাৰ সুখ্যাতি, তিৰ্থৰ বিৱৰণ আদি বৰ্ণনাধৰ্মী তথা কাব্যিক সুলভ ৰচনাও পোৱা যায়।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ৩ :

(এম্প প্ৰশ্নটোৰ উত্তৰত তলত উল্লেখ কৰা দিশসমূহৰ সম্পৰ্কে ফঁহিয়াম্প আলোচনা কৰিব লাগিব)

- (১) ঊনবিংশ শতিকাৰ অসমৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক প্ৰভুত্বৰ বিষয়ে থোৰতে আলোচনা কৰিব লাগিব।
- (২) বৃহি আৰু আমেৰিকাৰ মিছনেৰীসকলৰ আগমনৰ উদ্দেশ্য সম্পৰ্কে চমুকৈ ক’ব লাগিব।
- (৩) অসমীয়া ভাষাক অপসাৰণ আৰু বঙলা ভাষাক অসমৰ স্কুল, আদালতত স্থাপনৰ বিষয়ে অৰ্থাৎ অসমৰ ভাষিক দ্বন্দ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব লাগিব।
- (৪) অসমীয়া ভাষাৰ উৎস সন্ধান আৰু অসমীয়া ভাষাক পুনৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে মিছনেৰীসকলে কৰা প্ৰচেষ্টাৰ সম্পৰ্কে থোৰতে ক’ব লাগিব।
- (৫) শিৱসাগৰত অৰুণোদম্প প্ৰেছ স্থাপন আৰু অৰুণোদম্প প্ৰকাশৰ বিষয়ে ক’ব লাগিব।

- (৬) অসমীয়া ভাষাৰ আধাৰ গ্ৰন্থ অভিধান, ব্যাকৰণ, পাঠ্যপুথি, অন্যান্য গ্ৰন্থ আদি প্ৰকাশৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব লাগিব।
- (৭) অৰুণোদম্প কাকতৰ জৰিয়তে অসমত ভাষা-সাহিত্যৰ নৱ-জাগৰণ সৃষ্টি সম্পৰ্কে ক'ব লাগিব।
- (৮) আমেৰিকাৰ মিছনেৰী আৰু স্থানীয় লোকৰ সহায়ত অসমীয়া ভাষাৰ স্বতন্ত্ৰতা আৰু ঐতিহ্য সম্পৰ্কে বৃহিসকলক অৱগত কৰোৱা কথা আৰু মোফা মিলছ চাহাবৰ সন্তোষ্টি প্ৰকাশ সম্পৰ্কে ক'ব লাগিব।
- (৯) অসমীয়া সাহিত্যত নতুন আন্দোলনৰ বীজ ৰোপন কৰা সম্পৰ্কে (কবিতা, আধুনিক নীক, প্ৰবন্ধ ৰচনা, জীৱনী ৰচনা, সাধুকথা, দেশ বিদেশৰ বিৱৰণ, জ্ঞান-বিজ্ঞান সম্পৰ্কীয় আলোচনা আদি) ক'ব লাগিব।
- (১০) উপসংহাৰত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতিষ্ঠাত 'অৰুণোদম্প' কাকতে কৰা ভূমিকাৰ মন্তব্য দিব লাগিব আৰু অৰুণোদয়ে অসমীয়া ভাষাক প্ৰতিষ্ঠা কৰি আধুনিক গদ্য সাহিত্যৰ ভেঁৰি স্থাপন আদি কথাৰে সামৰণি মাৰিব লাগিব।

অনুশীলনী – ১

(ক) চমু উত্তৰ দিয়া :

- (১) 'অৰুণোদম্প'ৰ প্ৰকাশ কোন চনৰ পৰা কিমান চনলৈকে হৈছিল ?
- (২) 'অৰুণোদম্প'ৰ প্ৰথম জন সম্পাদক কোন আছিল ?
- (৩) 'অৰুণোদম্প' কাকতৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য কি আছিল ?
- (৪) জাত্ৰিকৰ জাত্ৰাৰ প্ৰধান বিষয়বস্তু কি আছিল ?
- (৫) 'প্ৰিস্তিং প্ৰেচৰ বিবৰন' নামৰ প্ৰবন্ধকি কোন জাতীয় ৰচনাৰ ভিতৰত ধৰিব পাৰি ?

(খ) বহুলাম্প লিখাঁ :

- (১) 'অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বিকাশত 'অৰুণোদম্প' কাকতৰ ভূমিকা' শীৰ্ষক এঁি আলোচনা যুগুত কৰাঁ।
- (২) 'আধুনিক অসমীয়া গদ্য 'অৰুণোদম্প'ৰ গদ্যৰ এক পৰিমার্জিত ৰূপ' – কথাষাৰৰ যুক্তিযুক্ততা আছেনে? বুজাম্প লিখাঁ।
- (৩) 'অৰুণোদম্প'ৰ গদ্য আৰু অৰুণোদয় যুগৰ অসমীয়া লেখকৰ গদ্যৰ এঁি তুলনামূলক আলোচনা কৰাঁ।
- (৪) 'অৰুণোদম্প' কাকতৰ লেখকসকলৰ ৰচনাৰীতি সম্পৰ্কে এঁি প্ৰবন্ধ যুগুত কৰাঁ।
- (৫) 'অৰুণোদম্প' কাকতৰ ৰচনাসমূহৰ সামাজিক আৰু ঐতিহাসিক গুৰুত্ব সম্পৰ্কে আলোচনা কৰাঁ।
- (৬) 'অৰুণোদম্প' কাকতত প্ৰকাশিত 'ৰামগতিৰ বৰ্ণনা' প্ৰবন্ধৰ সামাজিক গুৰুত্ব বিশ্লেষণ কৰাঁ।
- (৭) 'অৰুণোদম্প' কাকতৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য কেম্পামান উল্লেখ কৰাৰ লগতে এম্প কাকতৰ বৰ্ণবিন্যাস পদ্ধতিৰ বিষয়ে লিখিবা।

(গ) চমু টোকা লিখাঁ :

(১)	জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা,	এ. কে গানী,	ন. ল. ফ.,
	নাথান ৰাউন,	ও. টি. কট্টৰ,	মাম্পলছ বনছন।

খণ্ড - ৩

গৌ ২ আৰু ৩ : হেমচন্দ্র-গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ৰচনা

গঠন :

- ২-৩.০ উদ্দেশ্য
- ২-৩.১ প্ৰস্তাৱনা
- ২-৩.২ হেমচন্দ্র-গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ যুগ
- ২.৩ হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ ৰচনাৰাজি
 - ২.৩.১ হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ গদ্য
 - ২.৩.২ হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য
- ৩.৩ গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ৰচনাৰাজি
 - ৩.৩.১ গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্য
 - ৩.৩.২ গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য
- ২-৩.৪ সাৰাংশ

২.৩.০ উদ্দেশ্য :

এম্প গৌঁ পঢ়াৰ পাছত তোমালোকে—

- অৰুণোদয় যুগৰ হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ গদ্য আৰু গদ্যৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ ফঁহিয়াম্প চাব পাৰিবা।
- গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ সাহিত্যৰাজি অধ্যয়ন কৰিব পাৰিবা।
- গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য ফঁহিয়াম্প চাব পাৰিবা।
- ‘অৰুনোদম্প’ সম্বাদ পত্ৰ আৰু হেমচন্দ্র-গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্যৰ পাৰ্থক্য আলোচনা কৰিব পাৰিবা।

২-৩.১ প্ৰস্তাৱনা :

আগৰ গৌঁতি অৰুণোদম্প গদ্য সম্পৰ্কে কিছু কথা জানিলা। এম্প যুগতে হাতত কলম তুলি লৈ অসমীয়া গদ্য সাহিত্যলৈ অৱদান আগবঢ়োৱা দুজন লেখক হৈছে— হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱা। এম্প দুয়োজন গদ্যকাৰে মিছনেৰীসকলে ৰোপন কৰা অসমীয়া গদ্যৰ ভেঁতি নতুনকৈ সাৰ-পানী যোগাম্প অসমীয়া গদ্যৰ ভেঁ দৃঢ় কৰিলে। এম্প দুয়োজনকে অসমীয়া গদ্যৰ মার্জিত ৰূপ দিওঁতা বুলি ক'ব পাৰি। দুয়োজনেম্প অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ সচেতন শিল্পী। মিছনেৰী গদ্যৰ আখৰ জেঁ নি দুয়োজনে বিৰোধিতা কৰিছিল। বিশেষকৈ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ 'হেমকোষ' আৰু 'অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণে' অসমীয়া ভাষাৰ শুদ্ধতা আৰু স্থায়ীত্ব লাভ কৰাত যথেষ্ট সহায় কৰিছে। এম্প দুয়োজন লিখকে বিষয়বস্তু অনুসৰি প্ৰকাশভঙ্গী ব্যৱহাৰ কৰিছিল। সৰলতা আৰু যুক্তিনিষ্ঠতাৰ ভেঁতি প্ৰতিষ্ঠিত দুয়োজনৰ গদ্যম্প এক সুবিন্যস্ত মার্জিত অসমীয়া গদ্যৰ ভেঁ নিৰ্মাণ কৰাত সহায় কৰিছে। তলত দুয়োজনৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ ফঁহিয়াম্প চাবলৈ যত্ন কৰা হৈছে।

২-৩.২ হেমচন্দ্ৰ আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ যুগ :

উনবিংশ শতিকাৰ শেষৰ দশক তিনিাক 'হেমচন্দ্ৰ-গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ যুগ' নামেৰে জনা যায়। এম্প শতিকাৰ শেষৰফালে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ গুৰি ধৰোঁতা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প অৰুণোদম্প কাকতৰ মাজেৰে সাহিত্য জগতত প্ৰবেশ কৰে। দুয়োজন লেখকে অসমীয়া ভাষাৰ নিজস্ব আৰ্হি সাহিত্যত প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ যত্ন কৰিছে। দুয়োজনৰ সাহিত্য সৃষ্টিত স্বদেশ প্ৰীতি আৰু গভীৰ জাতীয়তাবোধৰ চানেকি পোৱা যায়। এম্প দুয়োজন লিখকৰ সম্পৰ্কে ড° সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাম্প এনেদৰে মন্তব্য প্ৰকাশ কৰিছে— "এম্প দুয়োজন লিখকৰ হাততেম্প অসমীয়া গদ্যম্প নিজস্ব মহিমা লাভ কৰিলে। খৃষ্টানী ৰচনাৰ ঠুনুক-ঠানাক গদ্যম্প এওঁলোকৰ ৰচনাত গুৰু গভীৰতা লাভ কৰিলে আৰু বিগুন্ধ অসমীয়া গদ্যৰ চানেকি প্ৰতিষ্ঠিত হ'ল।"

দুয়োজন লিখকৰ গদ্যৰীতি বিচাৰ কৰাৰ আগতে তোমালোকে তেওঁলোকৰ সাহিত্য সৃষ্টি, সাহিত্যৰ পৰিসৰ সম্পৰ্কে কিছু কথা জনা দৰকাৰ।

২.৩ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ৰচনাৰাজি :

হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাম্প 'বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী' ছদ্মনামেৰে 'অৰুণোদম্প' কাকতত প্ৰবন্ধ লিখি সাহিত্যিক জীৱন আৰম্ভ কৰে। তেওঁৰ ৰচনাৰাজিৰ ভিতৰত— অসমীয়া ব্যাকৰণ, আদি পাঠ, অসমীয়া ল'ৰাৰ ব্যাকৰণ, পঢ়াশলীয়া অভিধান, সংক্ষিপ্ত হেমকোষ, হেমকোষ, পাঠশালা, স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ নিয়ম, কানীয়া

কীৰ্তন, বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী, আত্মজীৱনীমূলক ৰচনা আদিয়ে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰিছিল। তদুপৰি তেওঁ 'আসাম নিউজ' কাকতত সম্পাদনা কৰিছিল। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাসম্প ৰচনা কৰা নানা বিষয়ক ৰচনাৰাজি আধুনিক অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যৰ বাহক। 'হেমকোষ' হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ কীৰ্তিস্তম্ভ।

'কানীয়াৰ কীৰ্তন' আৰু 'বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী' এম্প দুখন গ্ৰন্থম্প হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ সমাজ-সচেতন, সংস্কাৰবাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰ পৰিচয় দিয়ে। 'কানীয়া কীৰ্তন' হৈছে নী ক। আনহাতে 'বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী' উপন্যাসধৰ্মী লেখীয়া গ্ৰন্থ। এম্প গ্ৰন্থখন বহুগোষ্ঠীৰ তীৱতা আৰু ব্যাপকতাৰ কাৰণে অসমীয়া সাহিত্যত অনন্য সাধাৰণ। কোৱা ভাতুৰীক হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ব্যক্তিনিষ্ঠ ৰচনাও বুলিব পাৰি। এম্পখন ঠিক উপন্যাস নহ'লেও উপন্যাসৰ দৰে কিছুমান চৰিত্ৰ যুক্ত আখ্যান ম্পয়ত সন্নিবিষ্ট কৰিছে। এম্প গ্ৰন্থখনত ধৰ্মপুৰুষৰ ভণ্ডামি, ব্যক্তিচাৰ, ৰাজবিষয়াৰ দুৰ্নীতি, অভিজাত ধনীৰ ভেম, মানুহৰ ভুত-প্ৰেতৰ বিশ্বাস, কুসংস্কাৰ আদি নানা বিষয়ক জাতীয় দোষ-দুৰ্গৰ ব্যঙ্গ চিত্ৰ অংকন কৰিছে। এম্প কোৱা ভাতুৰীত হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ তীৱ বহুগোষ্ঠীবোৰ পূৰ্ণমাত্ৰাম্প প্ৰকাশ পাম্পছে।

২.৩.১ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ গদ্য :

মিছনেৰীসকলৰ দ্বাৰা ৰচিত গ্ৰন্থ আৰু 'অৰুণোদম্প'ত প্ৰকাশিত প্ৰবন্ধৰাজিৰ জৰিয়তে গঢ় লোৱা আধুনিক অসমীয়া গদ্যক হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাসম্প পৰিশীলিত আৰু এক নিটোল ৰূপ দিয়াত যথেষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াম্পছে। অৰুণোদম্প কাকতৰ জৰিয়তে আত্মপ্ৰকাশ কৰা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ৰচনাতো প্ৰথম অৱস্থাত মিছনেৰীৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠিত বৰ্ণবিন্যাস আৰু গদ্যৰীতিৰ প্ৰভাৱ দেখিবলৈ পোৱা যায়। কিন্তু পৰবৰ্তীকালত সংস্কৃত ব্যাকৰণৰ আৰ্হিত অসমীয়া ব্যাকৰণ ৰচনা কৰি তেওঁ বৰ্ণবিন্যাসৰ ক্ষেত্ৰত সংস্কৃতীয়া নিয়ম প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ লগতে যথার্থ বিভক্তিৰ সংযোগ আৰু পদৰ সুসংগত প্ৰয়োগৰে বাক্যৰচনা কৰি অসমীয়া গদ্যৰীতিক বিশুদ্ধ আৰু সুস্থ ৰূপ দিয়ে। তলত হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ গদ্যৰ কেম্পামান বৈশিষ্ট্য তোমালোকৰ আগত দাঙি ধৰিছোঁ।

২.৩.২ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ বৈশিষ্ট্য :

- হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ গদ্যৰীতি ব্যঙ্গাত্মক। তেওঁৰ ৰচিত 'কানীয়া কীৰ্তন', 'বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী'ত ব্যঙ্গাত্মক গদ্যৰ প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰা হয়। শ্লেষ, বাজসত্তি, মূল শব্দৰ বিকৃতকৰণ, অৰ্থৰ বিকৃত ব্যাখ্যা, গহীন কথা লঘু সুৰত উত্থাপন, সুকীয়া শব্দ সৃষ্টি আদিৰ জৰিয়তে ব্যঙ্গ সৃষ্টি কৰিছে। এনে ব্যঙ্গাত্মক গদ্যৰ যোগেদি হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ সংস্কাৰধৰ্মী,

সমাজসচেতনতা, পৰ্যবেক্ষণশীলতাৰ পৰিচয় স্পষ্টভাৱে পাব পাৰি।
উদাহৰণস্বৰূপে ‘কোৱা ভাতুৰী’ৰ পৰা এটা নমুনা দাঙি ধৰা হ’ল—

“কোৱাখনীয়া সত্ৰৰ গোবৰ্দ্ধন দেউ-আতা পৰম বৈষ্ণৱ, কংশৰজাৰ
চন্দন-যোগীতী কুঁজী বাম্পৰ বংশৰ জাত, সাক্ষাত গুৰুজনৰ পৰা পৰমার্থৰ
ভাগ পোৱা গোপীনাথ দেউআতাৰ পৰিনাতি; ঘোষা, কীৰ্ত্তন, ৰত্নাৱলী,
এম্প তিনিওখনি শাস্ত্ৰ প্ৰভুৰ ওষ্ঠাগ্ৰ, স্পয়াত বাজে গুণমালা ভূমি, তৌয়,
এম্পবিলাক মুখে আঁখে ফুঁৰ দৰে ফুট।”

- হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাম্প নিৰ্বাচিত শব্দ প্ৰয়োগৰ যোগেদি বিদ্বপাত্মক অনুভূতি
ফুঁম্প তোলাৰ যত্ন কৰিছে। স্প এক বিশেষ ধৰণৰ ব্যঙ্গাত্মক ৰীতিৰ
অন্তৰ্গত। এনেধৰণৰ গদ্যৰ উদাহৰণ ‘কোৱা ভাতুৰী’ৰ পৰা দাঙি ধৰা
হৈছে—

‘এনে কথা আলধৰা আঁতৈয়ে গৈ মেধিত ক’লেও মেধি বিমোৰ!
গৰু নিদিলে গোসাঁম্প ঈশ্বৰৰ ভোজন ন হয়, গৰুজনীও মৰমৰ; দিবলৈ
গাম্প ন হয়। কিন্তু গোসাঁম্প ঈশ্বৰ লঘোনে থাকিলে, গৰু কি বস্তু? দেহ
প্ৰাণৰে সৰ্বনাশ!’

- হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাম্প মিছনেৰীসকলৰ দৰে উচ্চাৰণ অনুসৰি শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা
ৰীতি একেবাৰে বৰ্জন কৰিছে। শব্দ সংযোজনা, বৰ্ণ-বিন্যাস আদি সম্পূৰ্ণ
অসমীয়া ঠাঁচৰ। তেওঁ তৎসম, তদ্ভৱ, বিদেশী শব্দাৱলীৰ লগতে অসমীয়া
জতুৱা ঠাঁচ, খণ্ড বাক্যাদিৰ ব্যৱহাৰ কৰি গদ্যৰীতি সাৱলীল, ঘৰুৱা ৰূপ
দিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছিল।

এনেদৰে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাম্প মিছনেৰীসকলে সৃষ্টি কৰা আধুনিক অসমীয়া
গদ্যৰ ঙ্গ-বিচ্যুতি আঁতৰাম্প এক আদৰ্শ অসমীয়া গদ্যক সাহিত্যৰ বাহক ৰূপে গঢ়ি
তুলিছিল।

আত্মমূল্যায়ন ১ :

হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাম্প শব্দৰ চাতুৰ্যম্প কেনেদৰে হাস্যৰস সৃষ্টি কৰিছে— তোমাৰ
পাঠৰ পৰা উদাহৰণ দাঙি ধৰি চমুকৈ লিখা ? (১৫০১ শব্দৰ ভিতৰত)

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

৩.৩ গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ৰচনাৰাজি :

আধুনিক ভাষা-সাহিত্যৰ ভেঁৰি নিৰ্মাণত গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ অৱদান যথেষ্ট। গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ্ম্প শৈশৱ কালতে পিতৃক হেৰুৱাম্প আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ তত্ত্বাৱধানত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল। মিছনেৰীসকলৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত 'অৰুণোদম্প' কাকতৰ যোগেদি সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলা গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ্ম্প অসমীয়া সাহিত্যলৈ যথেষ্ট অৱদান আগবঢ়ায়। তেওঁৰ ৰচনাৰাজিৰ ভিতৰত বামনৱামী (নীক), আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱন চৰিত্ৰ, আসাম বুৰঞ্জী, কঠিন শব্দৰ বহস্য ব্যাখ্যা ম্পত্যাদি। গুণাভিৰামে 'গুৰুদত্ত' ছদ্মনামেৰে বিজুলী কাকতত কবিতাও লিখিছিল। 'আসাম বন্ধু' মাহেকীয়া আলোচনী সম্পাদনা কৰিছিল। 'সৌমাৰ ভ্ৰমণ' নামেৰে ৰসাল ভ্ৰমণ কাহিনী লিখি জোনাকী কাকতৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ কৰিছিল।

তদুপৰি কেম্পবাঁও ঐতিহাসিক প্ৰবন্ধ জোনাকী কাকতত প্ৰকাশ পাম্পছিল। এনেদৰে গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প নীক, জীৱন বৃত্ত, ম্পতিহাস, কবিতা, নিবন্ধ আদি ৰচনা কৰি অসমীয়া সাহিত্যক এক নিৰ্দিষ্ট গঢ় দিছিল আৰু অসমীয়া সাহিত্য জগতত এখন আসন দখল কৰিছিল।

৩.৩.১ গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্য :

‘অৰুণোদম্প’ কাকতৰ জৰিয়তে আত্মপ্ৰকাশ কৰা গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প ‘ৰামনৱমী নীক’, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱন চৰিত্ৰ, আসাম বুৰঞ্জী আদি গদ্য ৰচনাম্প তেওঁক অসমীয়া গদ্য ৰচক হিচাপে সুপ্ৰতিষ্ঠিত কৰে। গুণাভিৰাম বৰুৱা আৰু হেমচন্দ্ৰ উভয়ে সংস্কৃতত অগাধ পণ্ডিত আছিল আৰু সংস্কৃত গদ্যৰীতিৰ লগত পৰিচয়ো আছিল। কিন্তু সেম্পবুলি তেওঁলোকৰ অসমীয়া গদ্য সৃষ্টিত সংস্কৃত গদ্যম্প প্ৰভাৱ পেলাব পৰা নাহ। প্ৰয়োজন বিশেষে তৎসম, তদ্ভৱ, দেশী আৰু বিদেশী শব্দ প্ৰয়োগ কৰি তেওঁলোকৰ গদ্যৰীতি সুস্থ আৰু অৰ্থপূৰ্ণ কৰি তুলিছে। হেমচন্দ্ৰ আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱা দুয়োজনেম্প হাস্যৰস আৰু ব্যঙ্গ সুৰৰ ধ্বনি-প্ৰতিধ্বনি গদ্যৰ মাজেদি অসমীয়া সাহিত্যলৈ আগমন ঘায়। কিন্তু দুয়োজন লিখকে শব্দৰ চাতুৰ্যৰ দ্বাৰা হাস্যৰস সৃষ্টি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে যদিও দুয়োজন গদ্য ৰচকৰ বিষয়বস্তু, শব্দব্যঞ্জনা আদিৰ মাজত পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। ডিম্বেশ্বৰ নেওগে দুয়োজনৰ গদ্যৰ পাৰ্থক্য সম্পৰ্কে এনেদৰে কৈছে – “হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ কদো বৰলৰ গুণৰ নিচিনা বিষয়ময় বিদ্ৰূপ গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ৰচনাত নাহ। গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ প্ৰায়বোৰ ৰচনাম্প আতিশয় বিহীন, যথার্থ আৰু বহু পৰিমাণে সুবিন্যস্ত।”

৩.৩.২ গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য :

গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প লিখা আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱন চৰিত্ৰ বৈষ্ণৱ যুগৰ ধৰ্মীয় আবেষ্টনিৰ পৰা ওলাম্প আহি আধুনিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে লিখা প্ৰথম অসমীয়া জীৱন চৰিত। ঠিক তেনেদৰে ‘আসাম বুৰঞ্জী’ৰ গদ্যও আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ ওচৰ চপা। থোৰতে গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য কেম্পামান তোমালোকৰ আগত দাঙি ধৰিছোঁ।

- গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্যৰীতিৰ বিশেষ মনকৰিবলগীয়া দিশ হৈছে— বিষয়গত প্ৰকাশভঙ্গী। বৰুৱাম্প যেনেধৰণে বিষয় বাচনি কৰে, ঠিক তেনে ভাব প্ৰকাশক শব্দৰ প্ৰয়োগ কৰিছিল। এনেধৰণৰ গদ্য ৰচনাক ড° প্ৰফুল্ল কঁকীয়ে ড° জনচনৰ ৰচনাৰ মধ্যগা (Middle style)ৰ লগত তুলনা কৰিছে।

- (২) গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প সংস্কৃতীয়া ৰীতি পৰিহাৰ কৰি সৰল, যুক্তিনিষ্ঠ, সুবিন্যস্ত, সাধু গদ্যৰীতিৰ ভেঁৰি নিৰ্মাণ কৰে। এনে গদ্যম্প জীৱন চৰিত, প্ৰবন্ধ, ভ্ৰমণ সাহিত্য আদিত প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে।
- গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প জনসাধাৰণৰ কথ্যভাষা আৰু কথ্য ৰীতিক সাহিত্যৰ মাধ্যম ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। বৰুৱাৰ 'ৰামনৱমী নীক'ৰ প্ৰথম স্তৰত এনে কথ্যৰীতি প্ৰক্ট হৈছে যদিও দ্বিতীয় স্তৰত কখনভঙ্গীৰ ঠাঁচ পুৰামাত্ৰাম্প ৰক্ষিত হোৱা নাম্প।
 - গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প অতি গহীন, গভীৰ, প্ৰাঞ্জল ভাষাৰে তেওঁৰ লিখনি আবেগময়ী কৰি তুলিছে। বিশেষকৈ ভ্ৰমণকাহিনী 'সৌমাৰ ভ্ৰমণ'ত এনে গদ্যৰীতি দেখিবলৈ পোৱা যায়।
 - হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ দৰে গুণাভিৰাম বৰুৱাম্পও মিছনেৰীৰ বৰ্ণ-বিন্যাস পৰিহাৰ কৰি সংস্কৃত বৰ্ণবিন্যাস ৰীতি প্ৰৱৰ্তন কৰিব বিচাৰিছিল যদিও মিছনেৰী লেখকৰ প্ৰভাৱৰ পৰা মুক্ত হ'ব পৰা নাছিল। তেওঁৰ গদ্য ৰচনাৰ কোনো কোনো ঠাম্পত বৰ্ণবিন্যাস, বিভক্তি সংযোগ, বাক্য ৰীতিত ভ্ৰ্গ-বিচ্যুতি লক্ষ্য কৰা যায়। অৱশ্যে এনে ভ্ৰ্গ বিচ্যুতিৰ মাজেৰে অসমীয়া ভাষাৰ ঠাঁচটো বিৰিঙি উঠে।

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আদি মিছনেৰী যুগৰ অসমীয়া লিখকসকলৰ দৰে গুণাভিৰাম বৰুৱাম্পও অসমীয়া গদ্যক মানবিশিষ্ট কৰি তোলাত যথেষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াম্পছে। এওঁলোকৰ দৰে গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ গদ্যৰীতিও সৃজনশীলতাৰ পৰিচায়ক আৰু স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে সমুজ্বল।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ৰচনাৰাজিৰ সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখাঁ? (১০০ শব্দৰ ভিতৰত)

- হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ ৰচনাৰ বিশেষত্ব হৈছে— ঘৰুৱা শব্দ আৰু জতুৱা ঠাঁচ প্ৰচুৰ ব্যৱহাৰ। বৰ্ণনীয় বিষয়ক চিত্ৰময় কৰি তুলিব পৰাটো তেওঁৰ ডাঙৰ গুণ আছিল।
- সমাজ সংস্কাৰধৰ্মী মনোভাৱেৰে হেমচন্দ্র বৰুৱাসম্প নীক, ব্যঙ্গ ৰচনাত হাত দিছিল। হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ যত্নতেন্স সমাজৰ ভালেখিনি শুধৰণি হৈছিল। সেন্সপৰাবেস্প তেওঁক অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য আৰু সমাজ প্ৰতিষ্ঠাপক বুলি ক'ব পাৰি।
- গুণাভিৰাম বৰুৱাসম্পও অৰুনোদস্পৰ মাজেৰে সাহিত্য জগতত প্ৰবেশ কৰিছিল। এওঁৰ লিখনিৰ মাজতো পশ্চিমীয়া আদৰ্শৰ হাস্যৰস আৰু ব্যঙ্গসূৰৰ ধ্বনি-প্ৰতিধ্বনি শুনিবলৈ পোৱা গৈছে।
- হেমচন্দ্র আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱা দুয়োজনে শব্দৰ চাতুৰ্য্যৰ দ্বাৰা হাস্য ৰস সৃষ্টি কৰিব বিচাৰিছিল যদিও দুয়োজনৰে হাস্যৰস সৃষ্টিত পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ ৰচনাৰ ঠাঁচ তীৰ বিদ্ৰুপাত্মক আছিল। তেওঁ যাক সমালোচনা কৰে তাত ক'তো সহানুভূতিৰ চিকিনি দেখিবলৈ পোৱা নাযায়।
- গুণাভিৰাম বৰুৱাসম্প কোমল শব্দ প্ৰয়োগৰ যোগেদি হাস্যৰস সৃষ্টি কৰিছে। অকল হাস্যৰস ৰচনাতেন্স নহয়, সাহিত্যৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে গুণাভিৰাম বৰুৱা এজন সৰল, অমায়িক আৰু স্বদেশপ্ৰাণা লিখক আছিল।
- অতি গহীন, গভীৰ, প্ৰাঞ্জল, অথচ সংক্ষিপ্ত ভাষাৰে গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ লিখনি আবেগময় কৰিছে।
- হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ দৰে গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ভাষাসম্পও আধুনিক গদ্য-সাহিত্যত নতুন পথৰ সূচনা কৰিছিল।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

‘অৰুনোদস্প’ কাকতে বাঁ কাঁ দিয়া আধুনিক অসমীয়া গদ্যক হেমচন্দ্র বৰুৱা আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাসম্প নতুনকৈ প্ৰাণ প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে। আখৰ-জোঁ নি স্থায়ীকৰণ, আদৰ্শ গদ্যৰ সৃষ্টি আৰু ব্যঙ্গ সৃষ্টি— আধুনিক গদ্যৰ পৰিপূষ্টি সাধনত হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ এম্প তিনিবিধ অৱদানৰ কথা সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাসম্প উল্লেখ কৰিছে।

আদৰ্শ গদ্যৰ বাঁ দেখুৱাওঁতাৰূপে যেনেদৰে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা পথপ্ৰদৰ্শক, ঠিক তেনেদৰে হাস্যৰসেৰে সাহিত্য পৰিপুষ্ট কৰি তোলাতো সিদ্ধহস্ত। অসমীয়া সমাজৰ চিৰকলীয়া আৰু সমসাময়িক দোষ-ঐৰোৰৰ প্ৰতি সচেতন হৈ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাম্প সংস্কাৰধৰ্মী-মনোভাৱেৰে ব্যঙ্গাত্মক আৰু বুদ্ধিনিষ্ঠ হাস্যৰসক সাহিত্যৰ উপজীৱ্য কৰি তোলে। বাক্‌চাতুৰ্য গুণ, বুদ্ধিনিষ্ঠ হাস্যৰস, বিমল হাস্যৰস, কাম্ব বা বিদ্ৰুপাত্মক আদি প্ৰয়োগ কৰি বৰুৱাম্প ব্যক্তি চৰিত্ৰ সংশোধনৰ আশা কৰিছিল। এনে স্বাক্ষৰ তেওঁৰ ‘কানীয়াৰ কীৰ্তন’ আৰু ‘বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী’ত বহন কৰিছে। ‘কোৱা ভাতুৰী’ত বিদ্ৰুপাত্মক বাক্যৰ প্ৰয়োগ এনেধৰণৰ— ‘বৰগীতত গোসাম্পদেউ এনে পাৰ্গত যে তেওঁ পুৱতি নিশা গীত কৰিলে কুকুৰ শিয়ালেও প্ৰেমত বাউল হৈ ৰাগ দিয়ে’। উপযুক্ত শব্দ প্ৰয়োগৰ চাতুৰ্যৰ মাজেৰে হাস্যৰস সৃষ্টি কৰিছে। এনে শব্দ কিছুমান হৈছে— গোবৰ্দ্ধন দেউআতা, চন্দৰ গোসাঁনী কুঁজী, তিৰী-লগীয়া, ধৰ্ম শাস্ত্ৰত বৃহস্পতি, পৰ্ভু, ম্পস্পৰ বিৰিন্দা ম্পত্যাতি, এনেদৰে মূল শব্দৰ বিকৃতকৰণ, অৰ্থৰ বিকৃত ব্যাখ্যা, উপহাসমূলক সুকীয়া শব্দ প্ৰয়োগ কৰি হাস্যৰস যোগান ধৰিছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

গুণাভিৰাম বৰুৱা অৰুণোদয় যুগৰ এজন লেখক। বৰুৱাম্প ‘অৰুণোদম্প’ কাকতৰ মাজেৰে অসমীয়া সাহিত্য জগতত প্ৰৱেশ কৰিছিল। তেওঁৰ ৰামনৰমী, বিবাহ ৰহস্য আদি সামাজিক নাটক। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন চৰিত্ৰ, আসাম বুৰঞ্জী আদি সৃষ্টিধৰ্মী বাস্তৱ সাহিত্য। তেওঁৰ সম্পাদনাত গুলোৱা মাহেকীয়া কাকত হৈছে— আসাম বন্ধু। গুৰুদত্ত ছদ্মনামেৰে তেওঁ বিজুলী কাকতত কেম্পবাঁও কবিতা লিখিছিল। তেওঁ হাস্যৰস প্ৰধান কিতাপখন হৈছে— কঠিন শব্দৰ ৰহস্য ব্যাখ্যা। ‘জোনাকী’ কাকতত তেওঁ কেম্পবাঁও বুৰঞ্জীমূলক প্ৰৱন্ধ লিখিছিল আৰু সৌমাৰ ভ্ৰমণ বৃত্তান্ত গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প লিখিছিল। তেওঁৰ ৰচনাৰাজিৰে আধুনিক অসমীয়া গদ্য সাহিত্যত এক নতুন পথৰ সন্ধান দিয়ে। ‘আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱন চৰিত্ৰ’ আধুনিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে লিখা প্ৰথম অসমীয়া জীৱন চৰিত।

অনুশীলনী- ২-৩

(ক) বহুলাঙ্গল লিখা।

- ১। গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ 'আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱন চৰিত্ৰ' প্ৰথম অসমীয়া জীৱন চৰিত্ৰ হিচাপে গুণাগুণ বিচাৰ কৰা।
- ২। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ 'বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী'ক ব্যঙ্গাত্মক ৰচনা বুলি ক'ব পাৰিনে? যুক্তিৰে বুজাম্প লিখা।
- ৩। অৰুণোদয় যুগৰ অসমীয়া গদ্যৰ মাৰ্জিত ৰূপ প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ভূমিকা শীৰ্ষক এটি প্ৰবন্ধ যুগুত কৰা।

অধিক অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰসঙ্গপুথি :

বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা	:	অসমীয়া কথা সাহিত্য (পুৰণি ভাগ)।
অৰ্পণা কোঁৱৰ	:	প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যশৈলী।
প্ৰফুল্ল কঁকী	:	ত্ৰুণবিকাশত অসমীয়া গদ্যশৈলী।
হৰিনাথ শৰ্মাদলৈ	:	অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ গতিপথ।

খণ্ড - ৪

আধুনিক অসমীয়া গদ্য

গৌ ১ : জোনাকী যুগৰ গদ্য

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা	:	মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ (৭ম আৰু ৮ম অধ্যায়)
সত্যনাথ বৰা	:	জীৱনৰ অমিয়া

গৌ ২ : সাম্প্ৰতিক অসমীয়া গদ্য

বেণুধৰ শৰ্মা	:	মণিৰাম দেৱানৰ ফাঁচী
হোমেন বৰগোহাঞি	:	অপৰাধী বিবেক।

প্ৰস্তাৱনা :

খণ্ড ৩ (তিনি)ৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে তোমালোকে ‘অৰুণোদয় যুগ’ৰ গদ্যৰ সম্পৰ্কে এক সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিলা। ‘অৰুণোদয়’ পাতত সৃষ্টি হোৱা অসমীয়া গদ্যম্প ফলে-ফুলে জাতিষ্কাৰ হৈ উঠে ‘জোনাকী’ৰ পাতত। ১৮৮৯ চনত চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ সম্পাদনাত ‘জোনাকী’ মুখপত্ৰ প্ৰকাশ পায়। ‘জোনাকী’ৰ জৰিয়তে সংশ্লিষ্ট লেখকসকলে অসমীয়া সাহিত্যৰ সকলো শাখাতে ৰোমাণ্টিক ভাৱে পৰিপুষ্ট কৰে আৰু নতুন ৰূপত সজাম্প তোলে। বিশেষকৈ ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ দশকৰ পৰা বিভিন্ন শাখাৰ গদ্য ন-ন ভাবত পৰিপুষ্ট হৈ অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰি তোলে। এম্প গদ্যৰচকসকলৰ ভিতৰত যিসকল যুগৰ গদ্য-প্ৰৱাহত ষ্টাম্পলিষ্ট বুলি পৰিগণিত হ’ব পাৰিছে সেম্পসকলৰ ভিতৰত— হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা, সত্যনাথ বৰা, ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য, শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামী, কনকলাল বৰুৱা আদিৰ নাম বিশেষভাৱে

উল্লেখযোগ্য। এম্প গদ্যলেখকসকলৰ ৰচনাৰাজি পাঠ হিচাপে নিৰ্বাচন কৰি দিয়া হৈছে। এম্প পাঠকেম্পৰ আলোচনাৰ জৰিয়তে তোমালোকে বেজবৰুৱা আৰু সত্যনাথ বৰা দুয়োজনৰ সুকীয়া সুকীয়া গদ্যশৈলীৰ বিষয়ে এক সম্যক ধাৰণা ল'ব পাৰিবা।

‘জোনাকী’ৰ পৰৱৰ্তীকালৰ ‘জয়ন্তী’, ‘আৱাহন’, ‘ৰামধেনু’ আদি আলোচনীয়ে অসমীয়া গদ্যৰ সুঁতিটো সলাম্প পেলালে। ‘জোনাকী’য়ে জন্ম দিয়া ৰোমান্সধৰ্মী, কল্পনাবিলাসী গদ্যৰ ঠাম্পত যুক্তিপ্ৰদত্ত আৰু বিজ্ঞানসন্মত বাস্তৱধৰ্মী চিন্তাম্প গদ্যত স্থান পালে। দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ পাছত দেখা দিয়া বিভিন্ন সমস্যাম্প নতুন অসমীয়া লিখকসকলক চিন্তাৱিষ্ট কৰি তুলিলে আৰু তেওঁলোকৰ লিখনীৰ মাজেৰে এম্পবোৰ প্ৰকঁ হৈ পৰিল। এম্পসময়ৰ লিখকসকলৰ ভিতৰত— দণ্ডিনাথ কলিতা, দৈৱচন্দ্ৰ তালুকদাৰ, দীননাথ শৰ্মা, অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী, নীলমণি ফুকন, হলিৰাম ডেকা, সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞা, বেণুধৰ শৰ্মা, বাণীকান্ত কাকতি, ডিম্বেশ্বৰ নেওগ, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, বিৰিঞ্চ কুমাৰ বৰুৱা, ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী আদিৰ নাম বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। এম্প গদ্যলেখকসকলৰ প্ৰত্যেকেম্প একোজন কৃতী গদ্যশিল্পী আৰু স্বকীয় বিশেষত্বৰ একোজন ষ্টাম্পলিষ্ট।

অসমীয়া গদ্যসাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত এঁ নতুন যুগ সৃষ্টি কৰা শ্ৰেষ্ঠ গদ্য ৰচকজন হৈছে— বুৰঞ্জীবিদ বেণুধৰ শৰ্মা। তেওঁ জীৱনী, আত্মজীৱনী, বুৰঞ্জীমূলক প্ৰবন্ধ, চিন্তাশীল প্ৰবন্ধ, শিশু সাহিত্য ৰচনা কৰি অসমীয়া গদ্য সাহিত্যলৈ যথেষ্ট অৱদান দি গৈছে। গদ্য লিখক হিচাপেও শৰ্মাম্প সমসাময়িক গদ্য লিখকসকলতকৈ এক সুকীয়া স্থান অধিকাৰ কৰি গৈছে। সেয়েহে এম্প খণ্ডৰ দ্বিতীয় গৌত বেণুধৰ শৰ্মাক এজন সুকীয়া ঠাঁচৰ বিশেষত্বপূৰ্ণ গদ্যলেখক হিচাপে বিচাৰ কৰি চাবলৈ যত্ন কৰা হৈছে। তেওঁ পুৰণি অসম বুৰঞ্জীৰ সৰু সৰু ঘনাবোৰ বাচি লৈ তাক নতুন দৃষ্টিভঙ্গীৰে চালি-জাৰি চাম্প কেনেদৰে অসমীয়া গদ্যক এক নতুন ৰূপ দিছে— এনেবোৰ কথাও বিচাৰ কৰি চোৱা হৈছে।

সাম্প্ৰতিক কালৰ অন্য এজন বিশিষ্ট গদ্যলেখক হৈছে— হোমেন বৰগোহাঞি। ‘সুবালা’ উপন্যাসৰ মাজেৰে পঢ়ুৱৈৰ সমাজৰ লগত পৰিচয় হোৱা বলিষ্ঠ আৰু স্পষ্টবাদী লিখক বৰগোহাঞিৰ গদ্যৰীতিও স্পষ্ট আৰু প্ৰাঞ্জল। বৰগোহাঞিৰ লিখনীৰ মাজত প্ৰকঁ হৈ উঠা তেওঁৰ বলিষ্ঠ গদ্যৰীতি বিচাৰ কৰাৰ মানসেৰে তেওঁৰ ‘অপৰাধী বিবেক’ নামৰ পাঠ্য পাঠ্যক্রমত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। এম্প পাঠ্যৰ বিশ্লেষণৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে বৰগোহাঞিৰ গদ্য সম্বন্ধে এক সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব পাৰিব। খুব কম কথৰ মাজত অতি সোনকালে পঢ়ুৱৈক কিবা এঁ দিয়াৰ ক্ষমতা বৰগোহাঞিৰ গদ্যত আছে, এনেবোৰ কথাও বিচাৰ কৰি চাব পৰা হ'ব।

খণ্ড - ৪

গৌ ১ : জোনাকী যুগৰ গদ্য

গঠন :

১.০ উদ্দেশ্য

১.১ প্ৰস্তাৱনা

১.২ জোনাকী যুগৰ গদ্য : লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা

১.২.১ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ পৰিচিতি

১.২.২ বেজবৰুৱাৰ 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'

১.২.৩ 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'ৰ গদ্যশৈলী

১.৩ জোনাকী যুগৰ গদ্য : সত্যনাথ বৰা

১.৩.১ সত্যনাথ বৰাৰ ৰচনাৰাজি

১.৩.২ 'জীৱনৰ অমিয়া' পাঠৰি মূল কথা

১.৩.৩ সত্যনাথ বৰাৰ গদ্যশৈলীৰ বৈশিষ্ট্য

১.৪ সাৰাংশ

১.০ উদ্দেশ্য :

এম্প গৌঁ পঢ়াৰ পাহত তোমালোকে—

- জোনাকী যুগৰ অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- 'জোনাকী' কাকতে অসমীয়া সাহিত্যলৈ কেনেদৰে এক নতুন জাগৰণ আনিলে এম্প সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- বেজবৰুৱা আৰু সত্যনাথ বৰাৰ ৰচনাৰাজিৰ জৰিয়তে অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত আগবঢ়োৱা বৰঙণি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।

১.১ প্ৰস্তাৱনা :

জোনাকী যুগ :

১৮৮৯ চনত কলকাতাত ‘জোনাকী’ মুখপত্ৰ প্ৰকাশ পোৱাৰ পাছৰে পৰা আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ শক্তিশালী প্ৰবাহ এঁা আৰম্ভ হয়। হেমচন্দ্ৰ-গুণাভিৰাম বৰুৱাম্প গঢ়ি থৈ যোৱা অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ ভেঁটো পুনৰ জীপাল হৈ উঠে ‘জোনাকী’ কাকত প্ৰকাশৰ পাছৰে পৰা। ‘জোনাকী’ৰ পাতত আত্মপ্ৰকাশ কৰা সাহিত্যিকসকল— লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, পদ্মনাথ গোস্বামী, সত্যনাথ বৰা, কনকলাল বৰুৱা, বেণুধৰ ৰাজখোৱা, ৰত্নেশ্বৰ মহন্ত, লক্ষ্মীনাথ বৰা আদি। এম্পসকল গদ্যৰচকে অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যলৈ নতুন নতুন ধ্যান-ধাৰণাৰে চিন্তা আৰু সৃষ্টি আগবঢ়াম্প অসমীয়া গদ্যৰ উন্নতি সাধন কৰে। এম্প যুগৰ প্ৰত্যেকজন গদ্যৰচকে সাহিত্যৰ সকলো দিশত প্ৰধানকৈ গল্প, উপন্যাস, নীক, চিন্তাশীল ৰচনা, জীৱনী, ব্যঙ্গ ৰচনা আদিত হাত বুলাম্প অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ ভড়াল চহকী কৰি থৈ গৈছে।

১.২ জোনাকী যুগৰ গদ্য : বেজবৰুৱা

১.২.১ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ পৰিচিতি :

জোনাকী যুগৰ ত্ৰিমূৰ্তিৰ ভিতৰত অন্যতম হৈছে— লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। ‘জোনাকী’ কাকতৰ জৰিয়তে বেজবৰুৱাম্প গল্প, উপন্যাস, প্ৰবন্ধ, সাধুকথা, কবিতা, জীৱনী-আত্মজীৱনী, প্ৰবন্ধ, ব্যঙ্গ ৰচনা আদি প্ৰকাশ কৰি নিজৰ স্বকল্পিত প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দিয়ে। বিশেষকৈ ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষৰফালে বেজবৰুৱাৰ হাততেম্প অসমীয়া গদ্য ফলে-ফুলে জাতিষ্কাৰ হৈ উঠে। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ দি যোৱা অৱদানৰ বাবেম্প ‘জোনাকী’ প্ৰকাশৰ সময়ছোৱাক অৰ্থাৎ ১৮৮৯ৰ পৰা ১৯৪০ চনলৈকে মহেশ্বৰ নেওগে ব্যাপকভাৱে ‘বেজবৰুৱাৰ যুগ’ বুলি অভিহিত কৰিছে।

বেজবৰুৱাৰ সমগ্ৰ সাহিত্যৰাজি সৃষ্টিৰ মূলতে দুা উদ্দেশ্য নিহিত হৈ আছে বুলিব পাৰি। এঁা হৈছে— স্বদেশ প্ৰেম আৰু আনটো হৈছে অসমীয়া সাহিত্যৰ বিভিন্ন দিশৰ অভাৱ পূৰণ। বহুমুখী প্ৰতিভাৰ গৰাকী বেজবৰুৱাৰ সাহিত্য ৰচনাৰ বিষয়বস্তু আছিল ভিন্নসুৰীয়া। তেওঁ পৌৰাণিক, ৰোমাণ্টিক, আধুনিক ভাবধাৰাৰ বিষয়বস্তুক ৰচনাত ঠাম্প দিছিল। বেজবৰুৱাম্প তত্ত্বগধুৰ, চিন্তাশীল, ব্যঙ্গাত্মক, হাস্যৰসাত্মক বিষয়বস্তুৰ সহায়ত বিবিধ প্ৰকাশভঙ্গীৰে মনৰ ভাৱ-অনুভূতি প্ৰকাশ

কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল। তেওঁৰ ‘শংকৰদেৱ’, ‘শ্ৰীশংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱ’ আৰু ‘তত্ত্বকথা’ নামৰ গ্ৰন্থৰ জৰিয়তে তত্ত্বগধুৰ মনোভাৱ, ‘ভাৰতৰ স্বাধীনতা যুদ্ধ’, ‘কাহুদী’, ‘কৃপাবৰী ৰচনা’ৰ জৰিয়তে চিন্তাশীল দৃষ্টিভঙ্গীৰ পৰিচয় পোৱা যায়। তদুপৰি কৃপাবৰী ৰচনাৰাজিৰ জৰিয়তে ব্যঙ্গাত্মক ভঙ্গীৰে অসমীয়া সমাজৰ দোষ-দুৰ্গবোৰ সমালোচনা কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল। বেজবৰুৱাসম্প ভিন্ ভিন্ পৰিস্থিতিত ভিন্ ভিন্ ভঙ্গীৰ সাহিত্য ৰচনা কৰা বাবে বেজবৰুৱাৰ ৰচনাৰীতিত এক নিৰ্দিষ্ট ভঙ্গী দেখিবলৈ পোৱা নাযায়। বেজবৰুৱাৰ ৰচনাৰ এম্প বিশাল ক্ষেত্ৰখনত তেওঁৰ বিবিধ ভঙ্গী বিচাৰি উলিওৱাতো যথেষ্ট কঠিন।

আত্মমূল্যায়ন ১ :

বেজবৰুৱাৰ কৃপাবৰী ৰচনাসমূহৰ নাম উল্লেখ কৰা ?

১.২.২ বেজবৰুৱাৰ ‘মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ’ :

বেজবৰুৱাৰ ‘মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ’ অসমীয়া সাহিত্যৰ এখন লেখত ল’বলগীয়া আত্মজীৱনী। এম্প আত্মজীৱনীখন প্ৰথম বাঁহী আলোচনীত প্ৰকাশ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। একেৰাহে তিনিবছৰ প্ৰকাশ হোৱাৰ পিছত ১৮৪৬ শক আহাৰত বন্ধ কৰে। ১১ বছৰ পিছত পুনৰ কলেজীয়া জীৱনৰ শেষ ছোৱাৰ পৰা আত্মজীৱনী লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰে। পিছত মাধৱ চন্দ্ৰ বেজবৰুৱাসম্প ১৯৪৪ চনত অৰ্থাৎ বেজবৰুৱা ৭৭ বছৰীয়া জন্ম তিথিত ‘মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ’ : প্ৰথম ভাগ-
- ‘বাল্যকাল’ নামেৰে কলিকতাৰ পৰা গ্ৰন্থ আকাৰে প্ৰকাশ কৰে।

আত্মজীৱনীখন বেজবৰুৱাৰ মধ্যবয়স আৰু শেষ বয়সৰ বিষয়ে নিমাত। অৱশ্যে আত্মজীৱনীখনত এম্প সময়ছোৱাৰ যিখিনি কথা লিপিবদ্ধ হৈ আছে সেম্পখিনিৰ মাজেদি তেওঁক এজন সু-সাহিত্যিক আৰু প্ৰতিভাশালী ব্যক্তিকৰূপে অৱতীৰ্ণ কৰোৱাব পাৰি। তদুপৰি এম্প আত্মজীৱনীখনে সামাজিক-সাংস্কৃতিক জীৱনৰ এখনি অনুপম ছবি দাঙি ধৰাত সহায় কৰিছে। ম্পয়ে আত্মজীৱনীখনৰ ঘাম্প অৱদান।

জোনাকী যুগৰ সাক্ষ্যস্বৰূপ আত্মজীৱনীখনৰ পাতনি মেলা হৈছে বেজবৰুৱাৰ বাল্যকালৰ ঘনা ৰাজিৰ জৰিয়তে। আত্মজীৱনীখনৰ মাজেদি লক্ষ্মীনাথে সেম্প সময়ৰ অসমীয়া সমাজব্যৱস্থাৰ, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ৰীতি-নীতি, চুৱা-নিকা, পৰম্পৰা, জাত-কুলৰ ভেদাভেদ, ধৰ্মক ভেঁ কৰি নানান সামাজিক অবিচাৰ, বাল্যবিবাহৰ দৰে কুসংস্কাৰে পূৰ্ণ ৰীতি আদিৰ এখনি বাস্তৱ আৰু সজীৱ চিত্ৰ অংকন কৰিছে। বিভিন্ন ক্ৰিয়া-কৰ্ম, প্ৰাকৃতিক শোভা আদি বৰ্ণনাৰ মাজত থকা কোমল কাব্যধৰ্মিতাম্প বেজবৰুৱাৰ আত্মজীৱনীখন ৰসাল কৰিছে। আত্মজীৱনীখনৰ সবাতোকৈ আকৰ্ষণীয় দিশ হৈছে ম্পয়াৰ প্ৰকাশভঙ্গী। সহজ-সৰল প্ৰকাশভঙ্গীয়ে সকলো পাঠককে মুগ্ধ কৰি ৰাখিছে।

১.২.৩ বেজবৰুৱাৰ ‘মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ’ৰ গদ্যশৈলী :

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা অসমীয়া ভাষাৰ এজন আগশাৰীৰ গদ্য ৰচক। তেওঁৰ ৰচনাৰাজিৰ মাজত ঐ নিজস্ব ষ্টাম্পল বা ভঙ্গী পোৱা যায়। এম্প ষ্টাম্পল বা ভঙ্গীৰ মাজতেম্প লেখকজন লুকাম্প থাকে। বেজবৰুৱাৰ আত্মজীৱনী ‘মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ’ৰ প্ৰধান বিশেষত্ব হৈছে ম্পয়াৰ প্ৰকাশভঙ্গী। তলত আত্মজীৱনীখনৰ গদ্যশৈলীৰ কেম্পামান বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা হৈছে—

- আত্মজীৱনীখনৰ প্ৰতিটো অনুচ্ছেদৰ গদ্যশৈলী সুকীয়া সুকীয়া ঠাঁচৰ। আনকি একো অনুচ্ছেদতে পৃথক পৃথক গদ্যশৈলী প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়। একো অনুচ্ছেদত স্বকীয় প্ৰকাশভঙ্গীৰ সহায়ত গহীন ভাবোদ্দীপক কৰি তুলিছে আৰু সেম্প অনুচ্ছেদতে সুকীয়া প্ৰকাশ ভঙ্গীৰ সহায়ত লঘু ভাবৰ বাহক কৰি তুলিছে। স্বাভাৱিক কথনভঙ্গীৰ দৰে আত্মজীৱনীখনত কথাবোৰ ব্যক্ত কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে—

‘কংসাৱতাৰ ককাম্প সংবাদ পাম্প পুনৰ্জন্ম লাভ কৰা সুতুলিকো পূৰ্ববৰ্তে শিলত আফালি বধ কৰিলে। এম্পবাৰ তেওঁ আৰু এখোজ আগবাঢ়ি সুতুলিৰ জন্মদাতা দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মাক বিশেষকৈ কৈ দিলে, যেন

তেওঁ আৰু মোক ন-কৈ সুতুলি সাজি নিদিয়ে। ফলত, সুতুলি সৃষ্টিৰ আদ্যাশক্তি নিষ্ক্ৰিয় হ'ল।'

- বেজবৰুৱাৰ আত্মজীৱনীখনত ব্যৱহাৰ কৰা সহজ-সৰল শব্দবোৰ, সোৱাদ লগা অলংকাৰবোৰ, চিত্ৰধৰ্মী বৰ্ণনাবোৰ, সৰস আৰু সৰলতা, মাধুৰ্য্যৰে ভৰা বৰ্ণনাবোৰে পাঠকক সহজে আকৰ্ষণ কৰে। তদুপৰি আত্মজীৱনীখনত ব্যৱহাৰ কৰা পুৰণি অসমীয়া শব্দ, ঘৰুৱা শব্দ, বিবিধ শব্দাৱলী, জতুৱা শব্দ, জতুৱা খণ্ডবাক্য, প্ৰবাদবাক্য, উপমা আদিৰ ব্যৱহাৰে 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'ৰ ভাব ব্যক্ত কৰাত যথেষ্ট সহায় কৰিছে।
- লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'ৰ প্ৰকাশভঙ্গীৰ এটা প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হৈছে— স্বতঃস্ফূৰ্ততা। আত্মজীৱনীখনত প্ৰকাশ পোৱা কোনোটা বাক্যম্প লেখকৰ পূৰ্বপৰিকল্পিত নহয়। ম্প নিজস্বভাৱে লেখকৰ অন্তৰৰ পৰা নিগৰি ওলাম্পছে। লেখকে কোনোটা কথাতেম্প অলপো সংকোচ কৰা নাম্প। আত্মজীৱনীখন পঢ়ি গ'লে এনে ভাব হয় যে, লেখকে সাধাৰণ ভাবেহে যেন কাৰোবাৰ আগত নিজৰ মনৰ কথা ব্যক্ত কৰিছে। সেয়ে ক'ব পাৰি স্বতঃস্ফূৰ্ততাম্প বেজবৰুৱাৰ লেখনীৰ প্ৰাণ।
- বেজবৰুৱাৰ আত্মজীৱনীখনৰ প্ৰকাশভঙ্গী অতি সৰল। আত্মজীৱনীখনত প্ৰকাশ কৰা প্ৰতিটো কথা উপযুক্ত শব্দৰ সহায়ত ম্পমান সুন্দৰ আৰু সৰলকৈ বৰ্ণনা কৰিছে যে, পাঠকে আনন্দমনে তাক উপভোগ কৰিব পাৰে। কোনো কথা পাঠকৰ নুবুজা বা দুৰ্বোধ্য নহয়। আত্মজীৱনীখন পঢ়ি গ'লে এনে লাগে যেন বেজবৰুৱাম্প কাৰোবাক সন্মুখত বহুৱাম্প নিজৰ অতীত জীৱনৰ কথাবোৰ কৈ গৈছে।
- সৃষ্টিশীলতা বেজবৰুৱাৰ গদ্য ৰচনাৰ এটা বিশেষ লক্ষণ। বেজবৰুৱাম্প বহুতো লেখনীত পৰিস্থিতি সাপেক্ষে প্ৰাচীন উপাখ্যান আদিৰ গাত ভেজা দি নিজৰ পৰিস্থিতি একোঁ ফঁহিয়াম্প দেখুৱাম্পছে। ফলত বিষয়ী বুজাত সহজে হৈ পৰাৰ লগতে পাঠকৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিছে।
- বেজবৰুৱাৰ 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'ৰ প্ৰকাশভঙ্গীৰ এটা মনকৰিবলগীয়া দিশ হৈছে যুক্তিনিষ্ঠ চিন্তাৰ স্পষ্ট প্ৰকাশ। আত্মজীৱনীখনৰ বহু ঠাম্পত সমাজ সংস্কাৰক বেজবৰুৱাম্প আমাৰ সমাজৰ দুগতিৰ কাৰণবোৰ ফঁহিয়াম্প দেখুৱাম্পছে। ফলত তেওঁৰ যুক্তিনিষ্ঠ চিন্তাবোৰ স্পষ্টকৈ প্ৰকাশ পাম্পছে।

- বেজবৰুৱাৰ ‘মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ’ প্ৰকাশভঙ্গীৰ এা বিশিষ্ট লক্ষণ হৈছে—
— আলংকাৰিক গদ্যৰ প্ৰয়োগ। আলংকাৰিক গদ্যৰ প্ৰয়োগে আত্মজীৱনীখনৰ
সৌন্দৰ্য বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে প্ৰকাশভঙ্গীকো উজ্জ্বলাম্প তুলিছে।
- চিত্ৰধৰ্মী বৰ্ণনা বেজবৰুৱাৰ প্ৰকাশৰীতিৰ এা বিশেষত্ব। তেওঁ কিছুমান
বৰ্ণনাত শব্দৰ ম্পন্দজালেৰে একোখন চিত্ৰ আঁকিছে। বেজবৰুৱাৰ ‘মোৰ
জীৱন সোঁৱৰণ’খনৰ প্ৰকাশভঙ্গীৰ মাজতো সোমাম্প আছে একো একোখনি
ঘৰুৱা চিত্ৰকল্প।
- বেজবৰুৱাৰ ‘মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ’ৰ প্ৰকাশভঙ্গীত বিভিন্ন ৰসৰ সমাবেশ
ঘটিছে। হাস্যৰসিক বেজবৰুৱাৰ লেখনীত নানান প্ৰকাৰৰ ৰসৰ সমাবেশ
ঘাটা স্বাভাৱিক। বেজবৰুৱাৰ আত্মজীৱনীখন ঠায়ে ঠায়ে লঘুভাৱ,
হাস্যৰসাত্মক, ব্যঙ্গাত্মক আদি ভাব প্ৰকাশ পাম্পছে।
- লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ লেখনীত প্ৰাচীন অসমীয়া শব্দৰ পৰা তৎসম,
অৰ্দ্ধতৎসম, তদ্ভৱ, দেশী, বিদেশী আদি শব্দলৈকে সমন্বয় ঘটিছে।
আত্মজীৱনীখনত ব্যৱহৃত এম্প শব্দবোৰে সাহিত্যৰ সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধি কৰাৰ
লগতে অসমীয়া ভাষাৰ শব্দৰ ভঁৰাল চহকী কৰিছে।
- প্ৰকাশভঙ্গীৰ অন্যতম দিশ হৈছে— ‘বাক্যবিন্যাস’। বেজবৰুৱাৰ বাক্য
ৰচনাত অসমীয়া বাক্যৰীতিৰ ঠাঁচ পৰিলক্ষিত হয় যদিও তেওঁৰ ৰচনাত
নিজা ভঙ্গীৰ ঠাঁচো পৰিলক্ষিত হয়। ঠায়ে ঠায়ে অসমীয়া নিজা ঠাঁচৰ
বাক্যৰীতিৰ সলনি ম্পংৰাজী প্ৰভাৱযুক্ত বাক্যৰীতিৰ নমুনা পোৱা যায়।

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাম্প অসমীয়া সাহিত্যিক সকলো দিশতে সজাম্প পৰাম্প
তোলাৰ লগতে প্ৰকাশভঙ্গীকো এক স্বকীয় গঢ় দি গৈছে। বেজবৰুৱাৰ ‘মোৰ জীৱন
সোঁৱৰণ’ৰ প্ৰকাশভঙ্গীৰ ঠাঁচ বিষয় অনুসৰি সুকীয়া সুকীয়া। তেওঁৰ অসামান্য
দক্ষতাৰ বাবেম্প প্ৰকাশভঙ্গীক বিষয় অনুসৰি একোহঁত ঠাঁচ দিব পাৰিছিল। প্ৰফুল্ল
কঁকীৰ ভাষাৰে—

“ভাষাক বিষয় অনুসৰি ঠাঁচ দিব পৰাজনেম্প ‘ষ্টাম্পলিষ্ট’ বুলি বিবেচিত
হোৱাৰ যোগ্য। লক্ষ্মীনাথৰ সেম্প যোগ্যতা অবিসম্বাদী।”

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ আত্মজীৱনীৰ প্ৰকাশভঙ্গী তথা ৰচনাৰীতি ভবিষ্যতৰ
সাহিত্যিক সকলৰ বাবে আদৰ্শনীয়।

১.৩ জোনাকী যুগৰ গদ্য : সত্যনাথ বৰা

১.৩.১ সত্যনাথ বৰাৰ ৰচনাৰাজি :

জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যত আঁম্পতকৈ গহীন প্ৰবন্ধ লেখক হৈছে – সত্যনাথ বৰা। অসমীয়া সাহিত্যত বেজবৰুৱাৰ পাছতে সত্যনাথ বৰাক শ্ৰেষ্ঠ প্ৰবন্ধকাৰ হিচাপে স্থান দিয়া হয়। ছাত্ৰাৱস্থাতে বৰাম্প ১৮৮৬ চনত ‘গীতাৱলী’ নামৰ এখন গীতৰ পুথি প্ৰকাশ কৰে। তদুপৰি ‘সভ্যতাৰ মথাউৰি’ অন্য এখন ব্যংগমিশ্ৰিত হাস্যৰসাত্মক কবিতাৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন। অসমীয়া সাহিত্যত সত্যনাথ বৰাক গীতিকাৰ, কবি ৰূপতকৈ এজন সাৰ্থক গদ্যলেখক ৰূপেহে বেছি পৰিচিত। তেওঁ গদ্য ৰচনাৰ প্ৰকাশ লভা পুথি চাৰিখন হৈছে— সাৰথি, চিন্তাকলি, কেন্দ্ৰসভা আৰু আকাশ ৰহস্য। সাৰথি আৰু চিন্তাকলি এম্প দুয়োখন গহীন চিন্তামূলক প্ৰবন্ধৰ সংকলন। মানৱ জীৱনৰ গভীৰ দাৰ্শনিক তত্ত্বৰ সাৰথি যেন তেওঁ ‘সাৰথি’ পুথিখনেম্প। আনহাতে ‘চিন্তাকলি’ জীৱন দৰ্শনৰ গভীৰ আলোচনা বিষয়ক পুথি। এম্প বাস্তৱধৰ্মী প্ৰবন্ধ সংগ্ৰহ দুখনে তেওঁৰ গভীৰ পৰ্যবেক্ষণ, চিন্তা আৰু অভিজ্ঞতাৰ স্মাৰক বহন কৰে। অসমীয়া সমাজৰ অন্ধবিশ্বাস, কুসংস্কাৰ আদিক সমালোচনা কৰি হাস্যৰসৰ সমাবেশেৰে ‘কেন্দ্ৰসভা’ পুথিখন ৰচনা কৰে। এম্প পুথিখনত তেওঁ সমাজ সচেতনতাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। ‘আকাশ ৰহস্য’ বিজ্ঞান সম্পৰ্কীয় বিশ্লেষণী বিষয়ক পুথি। সাহিত্যৰ সংজ্ঞা আৰু লক্ষণ বিশ্লেষণ কৰি বৰাম্প ৰচনা কৰা ‘সাহিত্য বিচাৰ’ নামৰ গ্ৰন্থখনি অসমীয়া সাহিত্যৰ এনে ধৰণৰ প্ৰথম পুথি।

সত্যনাথ বৰা কেৱল সাহিত্যৰ আলোচক নহয়, এজন ভাষাবিদো আছিল। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ব্যাকৰণৰ পাছতে তেওঁৰ ‘বহল ব্যাকৰণ’ পুথি ৰচনা কৰে। এম্পখন অসমীয়া ভাষাৰ এখনি উল্লেখযোগ্য ব্যাকৰণ পুথি। ম্পংৰাজী ভাষাতো নানা বিষয়ক প্ৰবন্ধ লিখি তেওঁ কৃতকাৰ্যতা লাভ কৰিছিল।

১.৩.২ সত্যনাথ বৰাৰ ‘জীৱনৰ অমিয়া’ পাঠীৰ মূল কথা :

সত্যনাথ বৰাৰ ‘জীৱনৰ অমিয়া’ নামৰ পাঠী ‘জোনাকী’ৰ পাতৰ পৰা লোৱা হৈছে। এম্প পাঠীয়ে মানৱ জীৱনৰ গভীৰ পৰ্যবেক্ষণ, চিন্তা আৰু অভিজ্ঞতাৰ গভীৰ স্মাৰক বহন কৰিছে। মানৱ সমাজত দুম্প শ্ৰেণীৰ মানুহ পোৱা যায়। ঐ শ্ৰেণীয়ে কেৱল দুখৰ কথাকে চিন্তা কৰি থাকে। এম্প শ্ৰেণী মানুহৰ বেজাৰে হৈছে তেওঁলোকৰ জীৱনৰ স্ৰোত। তেওঁলোকে ভাবে যে ভগবানে তেওঁলোকক দুখ-যাম্পণাতেম্প দিন অতিবাহিত কৰিবলৈ এম্প দুখ-যাম্পণাময় পৃথিবীলৈ পঠাম্পছে। এম্প

শ্ৰেণী মানুহে নিজেও অমৃত পান কৰিব নাজানে আৰু আনকো অমৃত পানৰ পৰা বঞ্চিত কৰে। এম্প পৃথিবীত বাস কৰা অন্য এক শ্ৰেণী মানুহ হৈছে— যিসকলে কেৱল সুখৰ কথা কে চিন্তা কৰে আৰু সুখ-শান্তিত দিন কাঁব বিচাৰে। এম্প শ্ৰেণী মানুহৰ জীৱনৰ বাঁত আলৈ-আহকালে দেখা দিলেও এম্পবোৰলৈ অক্ষিপ নকৰি মহামন্ত্ৰ প্ৰয়োগ কৰি সংসাৰৰ দুখ-চিন্তা, বেজাৰ পলকতে নাম্পকিয়া কৰি সুখ আৰ্জি লয়।

উক্ত দুম্প শ্ৰেণী মানুহক অধম আৰু উত্তম দুা ভাগত ভাগ কৰিছে। অধম শ্ৰেণীয়ে সংসাৰ তত্ত্ব বুজি নাপায়। কেৱল দুখখিনিহে সংগ্ৰহ কৰে। উত্তম শ্ৰেণীয়ে সংসাৰৰ আচল ধৰ্ম পৰিগ্ৰহ কৰি সুখখিনি সংগ্ৰহ কৰে।

সত্যনাথ বৰাৰ মতে কৰ্তব্য পালনেম্প হৈছে নিৰানন্দনাশী মহামন্ত্ৰ। কৰ্তব্য পালনৰ দ্বাৰাম্প নিজক ৰক্ষা কৰাৰ উপৰিও এম্প পৃথিবীত বাস কৰা সকলো জীৱ-জন্তু, পশু-পক্ষীক ৰক্ষা কৰিব পাৰি। কৰ্তব্য পালনৰ মহামন্ত্ৰ এম্প পাঠৰি যোগেদি পাঠকক দিব বিচাৰিছে।

মানৱ সমাজখন এা বৃহৎ যন্ত্ৰ আৰু এম্প সমাজত বাস কৰা প্ৰত্যেকজন মানুহেম্প এম্প যন্ত্ৰৰ অংশ বিশেষ। যেতিয়ালৈকে এম্প যন্ত্ৰৰ অংশ মানুহবিলাকে কৰ্ম কৰি থাকিব সিমান দিনলৈকে যন্ত্ৰৰূপী সমাজখন সুচাৰুৰূপে চলি থাকিব।

স্বভাৱত সৎ হোৱা বা বিদ্যা উপাৰ্জন কৰা যেনেদৰে মানুহৰ কৰ্তব্য, ঠিক তেনেদৰে নিয়মিতৰূপে শয়ণ-ভোজন কৰাও সেম্প একে কৰ্তব্য। প্ৰথমবিধ কৰ্তব্যৰ প্ৰতি অৱহেলা কৰিলে জীৱনত আউল লাগে, দ্বিতীয়বিধ কৰ্তব্যৰ অৱহেলা কৰিলে শৰীৰতো ৰোগ-পীড়াম্প আৰবি ধৰে। নিজৰ কৰ্তব্য পালনৰ দ্বাৰা শৰীৰ আৰু মন উভয়কে আনন্দত ৰাখিব পাৰি।

পৃথিবীত বাস কৰা আৰু এক শ্ৰেণীৰ মানুহৰ কথা কৈছে। এম্প শ্ৰেণী মানুহে কৰ্তব্য-অকৰ্তব্য এম্পবোৰ একো নুবুজে। পৰৰ উপাৰ্জনলৈ মুখ মেলি চাম্প থাকে। সদায় হাঁহি-প্ৰেমালিৰে দিন অতিবাহিত কৰে। এম্প শ্ৰেণী মানুহ স্বাভাৱিক অৱস্থাৰ এবিধ বিকাৰ মাথোন।

লেখকে এম্প পাঠৰি শেষত কৈছে যে- কৰ্তব্যবোধেম্প হৈছে- মনুষ্যত্ব। কৰ্তব্যৰ অৱহেলাৰ দ্বাৰা কেতিয়াও অমিয়াৰ গৰাকী হ'ব নোৱাৰে। অৰ্থাৎ কৰ্তব্য পালনেম্প হৈছে- জীৱন অমিয়াৰ মহামন্ত্ৰ।

১.৩.৩ সত্যনাথ বৰাৰ গদ্যৰীতিৰ বৈশিষ্ট্য :

- সত্যনাথ বৰাম্প স্বকীয় গদ্যৰীতিয়ে অসমীয়া গদ্যক উন্নত স্তৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে এম্প কথা নিঃসন্দেহে ক'ব পাৰি। সত্যনাথ বৰাক অসমীয়া সাহিত্যৰ 'বেকন' বুলি আখ্যা দিব খোজে। ম্পংৰাজী লিখক বেকনৰ (Bacon)ৰ

দৰে সত্যনাথ বৰাম্পও অতি কম কথাৰ মাজেৰে বহুল অৰ্থ প্ৰকাশ কৰিব পৰা ক্ষমতা লাভ কৰিছিল। বেকনৰ ৰচনাত সাৰগৰ্ভ প্ৰবচনমূলক ৰীতি বিশেষভাৱে লক্ষণীয়। ঠিক তেনেদৰে বৰাৰ ৰচনাতো এনে প্ৰবচনমূলক নীতি দেখিবলৈ পোৱা যায়। তেওঁ লিখিত প্ৰায়বোৰ প্ৰবন্ধম্প নীতিগৰ্ভ উক্তি আৰু ব্যৱহাৰিক উপদেশব্যঞ্জক মন্তব্যৰ দ্বাৰা সমৃদ্ধ। যিকোনো ত্ৰী প্ৰবন্ধৰ পৰাম্প ম্পয়াৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰিব পাৰি –

‘স্বভাৱতে সৎ হোৱা, বা বিদ্যা বুদ্ধি উপাৰ্জন কৰা মনুষ্যৰ যেনে কৰ্তব্য কৰ্ম, পৰিমিত ৰূপে শয়ন ভোজনাদি কৰাও তেনে কৰ্তব্য কৰ্ম। প্ৰথম বিশ্ব কৰ্তব্যৰ ক্ৰম কৰিলে যেনে আত্মাত আউল লাগে, শেষৰ বিশ্ব কৰ্তব্যৰ ক্ৰম কৰিলেও তেনে দেহত আউল লাগে।’ (জীৱনৰ অমিয়া)

- সত্যনাথ বৰাৰ গদ্যত জতুৱা ঠাঁচৰ প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰিবলগীয়া। অনাড়ম্বৰ বাক্যবিন্যাসৰ দ্বাৰা আৰু শব্দৰ সু-প্ৰয়োগৰ জৰিয়তে যি নিভাঁজ অসমীয়া গদ্য ৰচনা কৰি থৈ গৈছে, সেম্প গদ্য ৰচনাম্প অসমীয়া সাহিত্যত যুগমীয়া ৰূপ লাভ কৰিছে। সময়ৰ সোঁতত তেওঁৰ প্ৰবন্ধসমূহৰ বিষয়বস্তুৰ মূল্য হ্রাস পালেও বিদেশী শব্দৰ পৰিহাৰ, জতুৱা ঠাঁচ পূৰ্ণ ভাষাৰ প্ৰয়োগ, ব্যাকৰণৰ শুদ্ধ প্ৰয়োগ আদিয়ে তেওঁৰ গদ্য ৰচনাৰ স্থান সদায় ওপৰত থাকিব।
- সত্যনাথ বৰাৰ ৰচনাৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য হৈছে— ভাব প্ৰকাশৰ বাবে যেন সদায় জুখি মাখিহে শব্দৰ প্ৰয়োগ কৰে। প্ৰকাশ ৰীতিত কোনো মেৰপাক দেখিবলৈ পোৱা নাযায়। বাক্যবোৰ চুঁ চুঁ।
- সত্যনাথ বৰাৰ প্ৰকাশ ৰীতি বাক্ বহুল আৰু অলঙ্কাৰ প্ৰধান নহয় যদিও বক্তব্যবিষয় প্ৰভাৱশালী আৰু স্পষ্ট ৰূপত ফুঁম্প তুলিবলৈ ৰচনাৰ মাজে মাজে ৰূপক আৰু উপমাৰ সহায় লোৱা দেখা যায়।
- সত্যনাথ বৰাৰ ৰচনাৰ ঠায়ে ঠায়ে হাস্যৰসেও ভুমুকি মাৰিছে। কিন্তু এম্প হাস্যৰস সমসাময়িক লেখকসকলৰ দৰে বেদনাদায়ক নহয়— ম্প আমোদজনকহে। সাধাৰণতে কিছুমান বিশেষ ধৰণৰ শব্দ আৰু বাক্য প্ৰয়োগ কৰি হাস্যৰস সৃষ্টি কৰিবলৈ যত্ন কৰিছে। হাস্যৰসাত্মক বাক্যৰীতিৰ দুমান উদাহৰণ দাঙি ধৰা হৈছে –

(ক) একোবাৰ ভাবিছিলো, নুপজিলেম্প ভাল আছিল

(জীৱনৰ শান্তি পৰ্ব)।

(খ) সিহঁতে মোতে শিকিলে, মোতে বিকিলে, মোৰে খায়, মোৰে
অৰি হয় (জীৱনৰ শান্তি পৰ্ব)।

সত্যনাথ বৰাৰ গদ্যশৈলীৰ লগত বেজবৰুৱাৰ গদ্যশৈলী তুলনা কৰিলে বিশেষ কেম্পাৰামান কথা চকুত পৰে। বেজবৰুৱাৰ গদ্য ৰোমাণ্টিক আনহাতে বৰাৰ গদ্য ক্লাচিকেল। বেজবৰুৱাৰ ৰচনা উৎসাহ উদ্দীপনাৰে ভৰা আনহাতে বৰাৰ ৰচনা সংযত, স্থিৰ। বৰাৰ ৰচনাৰ বিষয়বস্তু গহীন বিষয়ক কিন্তু আলোচনা অতি সৰল। তেওঁৰ দৃষ্টিভঙ্গী বৈজ্ঞানিক, ভাষা নিভাঁজ অসমীয়া। সেয়েহে সত্যনাথ বৰাক আধুনিক যুগৰ ‘অসমৰ বেকন’ বুলি আখ্যা দিয়া হয়।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

সত্যনাথ বৰাক কিয় অসমৰ বেকন বোলা হয়? (৫টা মান শব্দৰ ভিতৰত)

১.৪ সাৰাংশ :

- ‘জোনাকী’ কাকতে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যলৈ এক নতুন জাগৰণ আনিলে। বিশেষকৈ প্ৰাচ্য আৰু বঙ্গীয় সাহিত্যৰ আদৰ্শ আৰু অনুপ্ৰেৰণাত ৰোমাণ্টিক

ভাবধাৰাৰে সমৃদ্ধ জোনাকীৰ গদ্যম্প অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত এক নতুন উদ্দীপনা সৃষ্টি কৰিছিল।

- ‘জোনাকী’ কাকতৰ জৰিয়তে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱা, সত্যনাথ বৰা, কনকলাল বৰুৱা, বভ্ৰুকান্ত বৰকাকতি, বত্ৰেশ্বৰ মহন্ত, লক্ষ্যদেৱ বৰা, বেণুধৰ ৰাজখোৱা আদিয়ে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যলৈ নতুন নতুন ধ্যান-ধাৰণাৰে চিন্তা আৰু সৃষ্টি আগবঢ়াম্প অসমীয়া গদ্যৰ উন্নতি সাধন কৰিলে। এম্প যুগৰ প্ৰত্যেকজন গদ্যৰচকে সাহিত্যৰ সকলো দিশত প্ৰধানকৈ গল্প, প্ৰবন্ধ, উপন্যাস, নীক, চিন্তাশীল ৰচনা আদি হাত বুলাম্প অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰি থৈ গৈছে।
- লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ হাতত অসমীয়া গদ্য ফলে-ফুলে জাতিষ্কাৰ হৈ পৰিল। বেজবৰুৱাম্প গদ্যত বিষয়ানুসাৰে বিভিন্ন শৈলী প্ৰয়োগ কৰি এজন শৈলীবিদ হিচাপে অসমীয়া সাহিত্যত চিনাকি থৈ গৈছে। তদুপৰি কৃপাবৰী ৰচনাসমূহে ব্যঙ্গাত্মক বা হাস্যৰসাত্মক ধাৰা এঁ প্ৰতিষ্ঠা কৰি থৈ গৈছে।
- আনহাতে সত্যনাথ বৰাম্পও সহজ-সৰল গদ্য প্ৰয়োগ কৰি অসমীয়া গদ্যৰ এঁ ধাৰা প্ৰতিষ্ঠা কৰি থৈ গৈছে। কম কথাৰ মাজত অধিক ভাব প্ৰকাশ কৰাৰ ক্ষমতা সত্যনাথ বৰাৰ গদ্যৰ প্ৰধান বিশেষত্ব। এনে বিশেষত্বৰ বাবেম্প সত্যনাথ বৰাক ‘অসমৰ বেকন’ আখ্যা দিয়া হয়। মুঠতে এম্প যুগৰ প্ৰতিজন গদ্যকাৰকেম্প একোজন সুকীয়া সুকীয়া ষ্টাম্পলিষ্ট বুলিব পাৰি।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ সাহিত্য-স্ৰষ্টাৰ অন্য এক ৰূপ হৈছে- কৃপাবৰ বৰবৰুৱা। সাহিত্যিক বেজবৰুৱাৰূপে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা অসমীয়া সাহিত্যত যিদৰে সকলোৰে পৰিচিত, কৃপাবৰ বৰবৰুৱা নামেৰেও তেওঁ সকলো অসমীয়াৰে আপোন। বেজবৰুৱাৰ কৃপাবৰী ৰচনা বুলিলে ঘাম্পকৈ কৃপাবৰ বৰবৰুৱাৰ কাকতৰ ঠোপোলা, কৃপাবৰ বৰবৰুৱাৰ ওভতনি, বৰবৰুৱাৰ ভাবৰ বুৰবুৰণি (১ম ভাগ আৰু ২য় ভাগ), বৰবৰুৱাৰ চিন্তাৰ শিলগুৰি, বৰবৰুৱাৰ সাহিত্য ৰহস্য, কৃপাবৰ বৰবৰুৱাৰ সামৰণি আদিক ধৰা হয়।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

সত্যনাথ বৰাক 'অসমৰ বেকন' বুলি অভিহিত কৰা হয়। সত্যনাথ বৰাম্প তেওঁৰ স্বকীয় গদ্যশৈলীয়ে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যত উন্নত স্তৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে, এম্প কথা নিঃসন্দেহে ক'ব পাৰি। ম্পংৰাজী সাহিত্যৰ লেখক বেকন (Bacan)ৰ দৰে সত্যনাথ বৰাম্পও অতি কম কথাৰ মাজত অধিক ভাব প্ৰকাশ কৰাৰ ক্ষমতা অৰ্জন কৰিছে। বেকনৰ ৰচনাত সাৰগৰ্ভ প্ৰবচনমূলক ৰীতি বিশেষভাৱে লক্ষ্যনীয়। ঠিক তেনেদৰে বৰাৰ গদ্য ৰচনাতো এনে সাৰগৰ্ভ প্ৰবচনমূলক ৰীতি পৰিলক্ষিত হয়। তেওঁ লিখিত প্ৰায়বোৰ প্ৰবন্ধতেম্প নীতিগৰ্ভ উক্তি আৰু ব্যৱহাৰিক উপদেশব্যঞ্জক মন্তব্য পোৱা যায়।

অনুশীলনী – ১

(ক) চমু উত্তৰ দিয়া :

- ১। জোনাকী কাকত কেতিয়াৰ পৰা কেতিয়ালৈকে প্ৰকাশ পাম্পছিল ?
- ২। অঃ ভাঃ উঃ সঃ জন্ম কেতিয়া হৈছিল ?
- ৩। জোনাকী যুগৰ ত্ৰিমূৰ্তি কেম্পজনৰ নাম লিখাঁ।
- ৪। জোনাকী যুগত গদ্য সাহিত্যৰ কি কি দিশৰ জন্ম হৈছিল?
- ৫। জোনাকী যুগত আত্মপ্ৰকাশ কৰা কেম্পজনমান গদ্য ৰচকৰ নাম লিখাঁ।

(খ) বহুলাম্প লিখাঁ :

- (১) বেজবৰুৱাৰ গদ্যশৈলীৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যবোৰ উল্লেখ কৰি তোমাৰ পাঠ্য 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'ৰ পৰা উদাহৰণ দাঙি ধৰি এটি আলচ যুগুত কৰাঁ।
- (২) সত্যনাথ বৰাৰ গদ্যশৈলী সম্পৰ্কে আলোচনা কৰাঁ।
- (৩) 'জীৱনৰ অমিয়া' পাঠ্যৰ মূল কথা তোমাৰ ভাষাৰে বুজাম্প লিখাঁ।
- (৪) বেজবৰুৱাৰ 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'ত আত্মজীৱনীৰ সকলোবোৰ লক্ষণ বিদ্যমান নে- বিচাৰ কৰাঁ।
- (৫) আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ উন্নত স্তৰৰ গদ্য নিৰ্মাতাৰূপে বেজবৰুৱাৰ স্থান নিৰূপণ কৰাঁ।
- (৬) 'কৰ্তব্য পালনেম্প যে জীৱন অমিয়াৰ মহামন্ত্ৰ' – লেখকৰ এম্প মন্তব্যৰি তাৎপৰ্য তোমাৰ পাঠ্যৰ সহায়ত বুজাম্প লিখাঁ।

খণ্ড - ৪

গৌ ২ : সাম্প্ৰতিক অসমীয়া গদ্য

গঠন :

২.০ উদ্দেশ্য

২.১ প্ৰস্তাৱনা

২.২ সাম্প্ৰতিক অসমীয়া গদ্য : বেণুধৰ শৰ্মাৰ গদ্য

২.২.১ বেণুধৰ শৰ্মাৰ ৰচনাবাজি

২.২.২ মণিৰাম দেৱান গ্ৰন্থৰ অন্তৰ্গত 'মণিৰাম দেৱানৰ
ফাঁচী' পাঠৰ আলোচনা

২.২.৩ বেণুধৰ শৰ্মাৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য

২.৩ সাম্প্ৰতিক অসমীয়া গদ্য : হোমেন বৰগোহাঞিৰ গদ্য

২.৩.১ হোমেন বৰগোহাঞিৰ ৰচনা

২.৩.২ 'অপৰাধী বিবেক' ব্যক্তিগত ৰচনাৰ আলোচনা

২.৩.৩ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য।

২.৪ সাৰাংশ

২.০ উদ্দেশ্য :

এম্প গৌঁ পঢ়াৰ পাছত তোমালোকে –

- সাম্প্ৰতিক কালৰ অসমীয়া গদ্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- জোনাকী, বাঁহী আদিৰ পাছত উষা, বিজুলী, জয়ন্তী, আৱাহন, ৰামধেনু আদি কাকতে অসমীয়া সাহিত্যৰ গতি, ধ্যান-ধাৰণা কেনেদৰে সলাম্প পেলালে এম্প সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ পিছত অসমীয়া সাহিত্যত ৰোমাণ্টিক ভাব ধাৰাৰ গতি সলনি হৈ বিজ্ঞানসন্মত বাস্তৱধৰ্মী গদ্যম্প কেনেদৰে স্থান পালে এম্পবোৰ কথাও ফঁহিয়াম্প চাব পাৰিবা।
- জতুৱা লেখক হিচাপে বেণুধৰ শৰ্মাৰ গদ্য আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- হোমেন বৰগোহাঞিৰ বলিষ্ঠ গদ্যৰীতি সম্পৰ্কে পাঠৰ যোগেদি ফঁহিয়াম্প চাব পাৰিবা।

২.১ প্ৰস্তাৱনা :

সাম্প্ৰতিক অসমীয়া গদ্যৰ জন্মৰ সঠিক চন, তাৰিখ উল্লেখ কৰিব নোৱাৰি যদিও দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ পাছৰ পৰাম্প এম্প গদ্যৰ ধাৰা প্ৰবাহিত হয় বুলি ক'ব পাৰি। জোনাকী যুগ আৰু তাৰ পৰবৰ্তী বাঁহী, উষা, বিজুলী, জয়ন্তী, আৱাহন, ৰামধেনু আদি আলোচনীয়ে প্ৰতিষ্ঠা কৰি থৈ যোৱা অসমীয়া সাহিত্য বুৰঞ্জীৰ গতি, ধ্যান-ধাৰণা দ্বিতীয় মহাযুদ্ধম্প সলাম্প পেলালে। এম্প সময়ছোৱাত ব্যক্তিগত চিন্তা আৰু বস্তুধৰ্মিতাম্প গদ্য সাহিত্যত বিশেষ স্থান পালে। তদুপৰি ব্যক্তিগত সমস্যা, দেশীয় সমস্যা, জাতীয় সমস্যা, আন্তৰ্জাতিক সমস্যা আদিয়েও নতুন লেখকসকলক উদ্ভাউল কৰি তুলিলে আৰু তেওঁলোকৰ লিখনিত এম্প সমস্যাসমূহ প্ৰতিধ্বনিত হ'বলৈ ধৰিলে। চল্লিশৰ দশকত ভালেকেম্পজন গদ্য লেখকৰ জন্ম হ'ল। এওঁলোকৰ ভিতৰত- - শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামী, কালিৰাম মেধি, নীলমণি ফুকন, ডিম্বেশ্বৰ নেওগ, বেণুধৰ শৰ্মা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ, সূৰ্যকুমাৰ ভূঞা, ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা আদি। পঞ্চাশ আৰু ষাঠিৰ দশকতো বহু কেম্পজন গদ্যলেখকৰ জন্ম হ'ল। যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ গদ্যৰচক সকলৰ ভিতৰত- হেম বৰুৱা, বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য, সৌৰভ কুমাৰ চলিহা, হোমেন বৰগোহাঞি, ভবেন্দ্ৰ নাথ শম্পকীয়া, হীৰেন গোহাঁম্প আদি। তোমালোকৰ সাম্প্ৰতিক অসমীয়া গদ্যৰ

নিদৰ্শন হিচাপে বেণুধৰ শৰ্মা আৰু হোমেন বৰগোহাঞিৰ গদ্য অধ্যয়ন কৰিবলৈ বাচি দিয়া হৈছে। তলত দুয়োজন গদ্যকাৰৰ সম্পৰ্কে চমু আলোচনা যুগুত কৰা হৈছে।

২.২ সাম্প্ৰতিক অসমীয়া গদ্যঃ বেণুধৰ শৰ্মাৰ গদ্য

২.২.১ বেণুধৰ শৰ্মাৰ ৰচনাৰাজি :

আৱাহন যুগৰ অসমীয়া গদ্য লেখকসকলৰ ভিতৰত বেণুধৰ শৰ্মাও অন্যতম। শৰ্মাসম্প আত্মজীৱনী, জীৱনী, চিন্তাশীল প্ৰবন্ধ, বুৰঞ্জীভিত্তিক ৰচনা, শিশু সাহিত্য আদি বিভিন্ন দিশত সাহিত্য ৰচনা কৰি অসমীয়া সাহিত্যলৈ এক উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াম্পছে।

বেণুধৰ শৰ্মাসম্প সৰুৰে পৰা সাহিত্য-চৰ্চাত মনোনিবেশ কৰিছিল। স্কুলত পঢ়ি থাকোঁতেম্প ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱাৰ লগলাগি 'জেউতী' নামৰ আলোচনী এখন সম্পাদনা কৰে আৰু এম্প আলোচনীৰ পাততে গল্প, প্ৰবন্ধ, কবিতা আদি লিখিবলৈ লয়। আজীৱন সাহিত্য সেৱা কৰি যোৱা বেণুধৰ শৰ্মাৰ ৰচনাৰাজিক আঠ ভাগত ভগাব পাৰি। যেনে – অনুবাদ গ্ৰন্থ, জীৱনীমূলক গ্ৰন্থ, আত্মজীৱনী, বুৰঞ্জীমূলক গ্ৰন্থ, শিশু সাহিত্য, ঐতিহাসিক তথ্যসম্বলিত প্ৰবন্ধ, সম্পাদিত গ্ৰন্থ ম্পত্যাদি। শৰ্মাৰ আত্মজীৱনী 'মজিয়াৰ পৰা মেজলৈ' এখন উৎকৃষ্ট আত্মজীৱনী। তেওঁৰ সান্নিধ্যলৈ অহা নানা ব্যক্তিৰ ৰসাল কাহিনীৰ লগতে তাৎপৰ্যপূৰ্ণ ঘটনাৰলীৰে ৰচনাখনি সুখপাঠ্য কৰি তুলিছে। 'কংগ্ৰেছৰ কাঁচিয়লি ৰ'দত' এম্প বুৰঞ্জীমূলক গ্ৰন্থখন শৰ্মাৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ উজ্জ্বল কীৰ্তি। এম্প গ্ৰন্থখনে তেওঁলৈ সাহিত্য অকাডেমী বাঁ কঢ়িয়াম্প আনে। কংগ্ৰেছী জীৱনৰ নানান বৰ্ণনা ম্পয়াত সন্নিবিষ্ট হৈ আছে। অৱশ্যে এম্প গ্ৰন্থখনিত ব্যক্তি জীৱনতকৈ সমাজ জীৱনহে বেছি ম্পষ্ট হৈ পৰিছে। ৰাংপতা, লাভুৰাণি, মৰমৰ কাৰেং আদি শিশু সাহিত্যৰ জৰিয়তে শিশুক নীতি শিক্ষা দিছে। জতুৱা ঠাঁচৰ ব্যৱহাৰে এম্প পুথিবোৰ বেছি মনোগ্ৰাহী কৰি তুলিছে। ব্যক্তি পৰিচয়মূলক প্ৰবন্ধ আৰু গ্ৰন্থ ৰচনাসমূহতো শৰ্মাসম্প কৃতিত্ব অৰ্জন কৰিছে। সীমান্ত গান্ধী, আব্দুল গফুৰ খাঁ, গংগা গোবিন্দ ফুকন, অঘ্যৱলী, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, চন্দন চ'ৰা, গোবিন্দ বেজবৰুৱা, ফুলচন্দন আদি গ্ৰন্থবোৰত ব্যক্তিমনৰ সৈতে শৰ্মাৰ কিদৰে আন্তৰিকতা গঢ় লৈ উঠিছিল তাৰ একোঁ ৰসযুক্ত বৰ্ণনা দিয়াৰ লগতে এম্প ব্যক্তিসমূহৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্যও সুন্দৰভাৱে অংকন কৰিছে।

২.২.২ 'মণিৰাম দেৱানৰ ফাঁচী' পাঠৰ আলোচনা :

১৯৫০ চনত ৰচনা কৰা 'মণিৰাম দেৱান' তেওঁৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ অন্যতম কীৰ্তি। এহাতে ম্প বুৰঞ্জীও আনহাতে এখন জীৱন চৰিত। এম্প গ্ৰন্থখনৰ বিষয়বস্তু

বুৰঞ্জী হ'লেও শৰ্মাৰ অন্তৰৰ আবেগ-অনুভূতিকে মগজুৰ চিন্তা, যুক্তিৰ তুলাচনীৰ প্ৰয়োগ, ঘনাৰ বিচাৰ বিশ্লেষণ, বুৰঞ্জীৰ অধ্যয়ন, বুৰঞ্জীৰ জ্ঞান, সময়ৰ ড্ৰাম ৰক্ষা আদিৰ প্ৰাধান্যস্পৰ্শ বেছি। এনেবোৰ কাৰণতে এম্প গ্ৰন্থখন সাহিত্যৰ শাৰীত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ‘মণিৰাম দেৱান’ শৰ্মাৰ ডেৰকুৰি বছৰীয়া সাধনাৰ ফল।

‘মণিৰাম দেৱানৰ ফাঁচী’ এম্প অংশ শৰ্মাৰ মণিৰাম দেৱান গ্ৰন্থৰ অন্তৰ্গত। বৃষ্টি অনুগত মণিৰাম দেৱানে বৃষ্টি বিৰোধী স্থিতি এঁ লৈ যেনেকৈ ফাঁচী কাঠেস্প পুৰস্কাৰ হ'ব বুলি জানিও তপত তেলত বুৰ মাৰিছিল – তাৰ আকৰ্ষণীয় আৰু বিচিত্ৰ কাহিনীয়ে স্বাধীনতা সংগ্ৰামী বেণুধৰ শৰ্মাৰ সচেতন মনত বাৰুকৈয়ে চাপ বহুৱাম্পছিল। তাৰ ফল স্বৰূপে সৃষ্টি হৈছিল ‘মণিৰাম দেৱান’। মণিৰাম দেৱান গ্ৰন্থৰ অন্তৰ্গত ‘মণিৰাম দেৱানৰ ফাঁচী’ এম্প অংশত ৰাজদ্ৰোহীৰূপে কেনোদৰে ম্পংৰাজৰ ফাঁচী কাঠত গুলমি চাল কোমোৰা মলঙাদি মণিৰামৰ দেহাও মাঁতি মলঙিছিল এম্প সম্পৰ্কে বিতংকৈ বৰ্ণোৱা আছে। লোকগীতত আছে —

‘চালত মলঙিলে চালেদৈ কোমোৰা
 ঠৈকৈলিত মলঙিলে লোণ
 মাঁতি মলঙিলে মণিৰাম দেৱান এঁ
 নেকান্দি থাকিব কোন ?’

২.২.৩ বেণুধৰ শৰ্মাৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য :

বেণুধৰ শৰ্মাম্প স্কুলীয়া জীৱনৰ পৰাম্প হাতত কলম তুলি লৈ সাহিত্যৰ সকলো দিশতে হাতবুলাম্প আজীৱন লেখনী অব্যাহত ৰাখিছিল। যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মাৰ ভাষাত— ‘বেণুধৰ শৰ্মাম্প ঘৰুৱা, জতুৱা অসমীয়া গদ্যতে লিখাৰ প্ৰতিজ্ঞা কৰি এঁ বিশেষ গদ্যৰীতিৰ অধিকাৰী হোৱাৰ চেষ্টা কৰিছিল।’ এনে উদ্দেশ্য আগত ৰাখি কৰা চেষ্টাম্প শৰ্মাক এক অনন্য গদ্যৰীতিৰ গৰাকী কৰি তুলিলে। বেণুধৰ শৰ্মাম্প পুৰণি অসমৰ লগতে আধুনিক অসমৰো সামাজিক, ৰাজনৈতিক, সাংস্কৃতিক, ধৰ্মীয় আদি বিভিন্ন দিশক সন্নিবিষ্ট কৰি ৰচনা কৰা সাহিত্যৰাজিৰে, বিশেষকৈ তেওঁৰ স্বকীয় গদ্যৰীতিৰে পাঠকক সাহিত্যৰ ৰস দান কৰাত সাৰ্থকতা লাভ কৰিছে। শৰ্মাৰ গদ্যৰীতিৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হৈছে—

- শৰ্মাৰ গদ্যৰীতিৰ প্ৰধান বিশেষত্ব হৈছে— ঘৰুৱা আৰু জতুৱা অসমীয়া শব্দৰ নিভাঁজ প্ৰয়োগ। তেওঁৰ গদ্য ৰচনাত জতুৱা খণ্ডবাক্য, ফকৰা

যোজনা, পঁস্তৰ আদিৰ সঘন প্ৰয়োগ দেখা যায়। এম্পবোৰৰ প্ৰয়োগে অন্যান্য গদ্য লেখকৰ পৰা পৃথক কৰি তুলিছে আৰু ভাষাৰ প্ৰকাশিকা শক্তিও বঢ়াম্পছে। এনে গদ্যৰ নিদৰ্শন হিচাপে ‘মণিৰাম দেৱানৰ ফাঁচী’ পাঠ্যৰ পৰা এটা অংশ তুলি দিয়া হৈছে।

‘আসন্ন মৃত্যুৰ বজ্জাঘাত বাতৰি পাম্পও মণিৰামৰ মন কিঞ্চিত মানো বিচলিত নহ’ল। বৰং জন্মিলে মৰিব লাগে, এম্প সত্যকি সাৰোগত কৰি প্ৰশান্তভাৱে ভগৱন্তৰ চৰণত আত্মসমৰ্পণ কৰিবলৈ লাগিল। তেওঁ মন আৰু পঞ্চেন্দ্ৰিয়ৰ লগত দুৰ্বাদল চঞ্চল সংগ্ৰাম চলি থাকোঁতে সেম্পখিনি সময়ত তেওঁক যি চাবলৈ গৈছিল, তেওঁবিলাকেও তেওঁৰ অন্তৰৰ নিভৃত কোণত দয়া-ক্ষমাৰ এখনি ফল্লনদী বৈ থকা দেখিবলৈ পাম্পছিল।’

- শৰ্মাৰ ৰচনাৰাজিত অসমীয়া মাত আৰু অসমীয়া গ্ৰাম্য ঐশ্বৰ্য্য পৰিপূৰ্ণভাৱে ফুঁ উঠিছে। সেয়ে তেওঁৰ লেখনীত অসমীয়া সমাজৰ মাতকথাৰ লগত সমাজৰ বিভিন্ন দিশ প্ৰতিফলিত হৈছে।
- ‘মণিৰাম দেৱান’ গ্ৰন্থত শৰ্মাম্প বৃহিৰ শাসনকালত অসমীয়া জাতিৰ দুৰৱস্থাৰ কথা বৰ দুখলগা ভাষাৰে বৰ্ণনা কৰিছে। উদাহৰণ স্বৰূপে—

‘চাওঁতে চাওঁতে এপদ-দুপদকৈ বৃহি জাতিয়ে সাম্ৰাজ্যবাদৰ নামত আমাৰ আৰ্থিক, ভৌতিক আৰু ৰাজনৈতিক ভাৱ-সম্পদবোৰ লুণ্ঠন কৰিয়েম্প পেলাম্পছেহি; স্বৰূপাৰ্থতে, বৃহিৰ তলে-পুতল হেঁচাত আমি মূৰ দাঙিব নোৱৰা হৈছোঁ।’

- বেণুধৰ শৰ্মাৰ গদ্যৰীতিত ব্যঞ্জনা, ওজস্বীতা, বদ্ৰেগক্তি আদি মনকৰিবলগীয়া।
- বেণুধৰ শৰ্মাম্প তেওঁৰ গদ্যত মাজে মাজে খাছ ঘৰুৱা শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিছে যদিও অভিপ্ৰেত অৰ্থ প্ৰকাশ কৰিব পৰা শব্দহে বাক্যত ব্যৱহাৰ কৰিছে। তেওঁৰ ‘মণিৰাম দেৱানৰ ফাঁচী’ নামৰ বুৰঞ্জীমূলক প্ৰবন্ধটোত তেনে কথিত অসমীয়া ঘৰুৱা শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি চিত্ৰবোৰ অধিক জীৱন্ত কৰি তুলিছে। উদাহৰণ স্বৰূপে—

‘সেম্প দিনাৰ অৰুণৰ চৌপাখে মৰলৰ ছাতি। এনেয়ে গোৰা চিপাহীৰ পাশৱিক অত্যাচাৰে সকলোকে থৰহৰি কম্পমান কৰি থৈছে; তাতে আকৌ প্ৰকৃতিৰ এনে অস্বাভাৱিক তমসচ্ছন্ন অৱস্থা। সকলোৰে মন যযৌ ন তস্মৈ, ক’লৈ যাম কি কৰিম লাগি আছে।’ (মণিৰাম দেৱানৰ ফাঁচী)

- বেণুধৰ শৰ্মাস্প তেওঁৰ ৰচনাত বৰ্তমান অসমীয়া সাহিত্যত লুপ্তপ্ৰায় হোৱা অসমীয়া ভাষাৰ পুৰণি বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ শব্দ, তৎসম, তদ্ভৱ আৰু অৰ্ধতৎসম শব্দ, স্পংৰাজী শব্দ, আহোম ভাষাৰ শব্দ আদি প্ৰয়োগ কৰি অসমীয়া ভাষাক সমৃদ্ধিশালী কৰি তুলিছে। এম্পবিলাকৰ উপৰিও তেওঁ মিশ্ৰ শব্দ অৰ্থাৎ বিদেশী শব্দৰ লগত দেশী প্ৰত্যয় বা উপসৰ্গ আৰু দেশী শব্দৰ লগত বিদেশী প্ৰত্যয় বা উপসৰ্গ যোগ কৰি নতুন মিহলি শব্দৰো ব্যৱহাৰ কৰিছে।
- শৰ্মাৰ গদ্যলেখনীৰ ওজস্বিতাৰ আন এা কাৰণ হৈছে— শৰ্মাৰ বাক্যবিন্যাস পদ্ধতি, অৰুণোদয় যুগৰ লেখকসকলৰ ৰচনাত স্বাভাৱিক অসমীয়া বাক্যৰীতিৰ সলনি স্পংৰাজী ভাষাৰ প্ৰভাৱযুক্ত কৃত্ৰিম বাক্যৰীতিৰ প্ৰচলন হৈছিল। কিন্তু শৰ্মাৰ ৰচনাৰ বাক্যৰীতি স্পংৰাজী বাক্য প্ৰণালীৰ পৰা সম্পূৰ্ণ মুক্ত আছিল।
- শৰ্মাস্প তেওঁৰ ৰচনাত চুঁ চুঁ বাক্যৰ ব্যৱহাৰ কৰিছে। যাৰ ফলত গদ্যৰীতি সুন্দৰ আৰু প্ৰকাশভঙ্গীও প্ৰাঞ্জল হৈ পৰিছে।
- শৰ্মাৰ গদ্যৰীতিত খণ্ডবাক্য, প্ৰবাদ-প্ৰবচন আৰু উপমা আদিৰ বহুল প্ৰয়োগ মনকৰিবলগীয়া। শৰ্মাস্প কুঁজৰ মূৰত কিলটো দিব পৰাকৈ এম্পবিলাকৰ সঘন ব্যৱহাৰ কৰাত সফলতা লাভ কৰিছে।
- বুৰঞ্জীবোৰক নিজা ভাষা, বাক্য-ৰীতি আৰু শব্দ গঠনেৰে সুকীয়া ৰূপত প্ৰকাশ কৰি অসমীয়া গদ্য সাহিত্যত এখনি বিশিষ্ট আসন লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। অসমীয়া জতুৱা ঠাঁচৰ ব্যৱহাৰে ভাষাৰ বিশুদ্ধতা ৰক্ষা কৰা ব্যক্তিৰ ভিতৰত বেণুধৰ শৰ্মাৰ স্থান বেজবৰুৱাৰ পাছতেম্প। শৰ্মাৰ গদ্যৰীতি পৰৱৰ্তী গদ্যলেখকসকললৈ এা আদৰ্শস্বৰূপ।

আত্মমূল্যায়ন ১ :

বেণুধৰ শৰ্মাৰবুৰঞ্জীমূলক ৰচনাৰাজিৰ সম্পৰ্কে লিখাঁ। (১০০টা মান শব্দৰ ভিতৰত)

গল্পৰ সংকলন, অসম প্ৰকাশন পৰিষদৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত ‘অসমীয়া বিশ্বকোষ’ৰ এক অংশ, বিংশ শতাব্দীৰ অসমীয়া সাহিত্য, আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা-কলা-সংস্কৃতিৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত ‘অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী’ (ষষ্ঠ খণ্ড) আদি। বৰগোহাঞিৰ আত্মানুসন্ধান এখন সুখপাঠ্য আত্মজীৱনী। তেওঁৰ অন্য এখন গ্ৰন্থ ‘জীৱনৰ মধুৰতম সময়’ত বৰগোহাঞিৰ কিছুমান ব্যক্তিগত ৰচনা থূপ খাম্প আছে। বৰগোহাঞি অসমৰ সংবাদ জগতৰ লগতো ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত। তেওঁ সাপ্তাহিক নীলাচল, নাগৰিক, সূত্ৰধাৰ, অসমবাণী, আমাৰ অসম, সাতসৰী আদি কাকত-আলোচনী সম্পাদনা কৰিছে। বৰগোহাঞি বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো জড়িত। অধ্যয়নশীল ব্যক্তি বৰগোহাঞি অত্যন্ত সাহসী আৰু স্পষ্টবাদী লিখক। তেওঁৰ গদ্যৰীতিতো এম্প স্পষ্টবাদিতা পৰিস্ফুট হৈ উঠিছে।

২.৩.২ হোমেন বৰগোহাঞিৰ গদ্য ‘অপৰাধী বিবেক’ :

বৰগোহাঞিৰ সাহিত্যৰাজিৰ আঁস্পতকৈ সফলতাৰ দিশ হৈছে— বলিষ্ঠ ভাষা আৰু সমাজ-সমালোচনা। সমালোচক ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীয়ে বৰগোহাঞিৰ গদ্য লেখনীৰ গুণ সম্পৰ্কে এনেদৰে কৈছে— ‘এজন ভাল লিখকৰ লিখনিত থাকিবলগীয়া গুণ যেনে— সৰলতা, স্পষ্টতা, সংক্ষিপ্ততা, সেয়া বৰগোহাঞিৰ মনোগ্ৰাহী বৰ্ণনাৰে দাঙি ধৰিব পৰা ক্ষমতা বৰগোহাঞিৰ লিখনিত পোৱা যায়’। বৰগোহাঞিৰ প্ৰায়বোৰ ৰচনাত ভাব আৰু অনুভৱৰ গভীৰতা স্পষ্ট। উপন্যাসৰ বিষয়বস্তু অনুসৰি তেওঁ দুম্পধৰণৰ ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিছে। নগৰকেন্দ্ৰিক পঁভূমিৰ উপন্যাসসমূহত সাধাৰণতে নগৰীয়া অঞ্চলত ব্যৱহৃত ভাষা চৰিত্ৰবোৰৰ মুখত দিছে, আনহাতে গ্ৰাম্য জীৱনৰ পঁভূমিত ৰচিত উপন্যাসৰ চৰিত্ৰৰ মুখত গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিছে। ‘মৎস্যগন্ধা’ উপন্যাসৰ ভাষাত গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ অসমীয়া মানুহৰ কথনভঙ্গী আৰু গালি-শপনিৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। তেওঁৰ ব্যক্তিগত ৰচনাসমূহত ভাবপ্ৰকাশৰ বাবে যি শক্তিশালী ভাষা প্ৰয়োগ কৰিছে তাক সাধনাৰ দ্বাৰাম্প আয়ত্ত কৰি লৈছে। বৰগোহাঞিৰ মতে— ‘গদ্যৰ সাধনা জীৱনৰেম্প সাধনা’। তেওঁ গোটম্প জীৱন ধৰি এঁ মনোমত গদ্যৰীতি নিৰ্মাণৰ সাধনা কৰি আছে। তেওঁৰ ৰচনাসমূহৰ শব্দৰ প্ৰয়োগ, বাক্যগাঁথনি আদিত এনে গদ্য সাধনাৰ স্বাক্ষৰ পোৱা যায়।

বৰগোহাঞিৰ ব্যক্তিগত ৰচনা ‘অপৰাধী বিবেক’ৰ জৰিয়তে মানৱৰ মনত লুকাম্প থকা মনৰ প্ৰতিক্ৰিয়া সম্পৰ্কে কিছুমান চিৰন্তন সত্যৰ প্ৰকাশ কৰিছে। তেওঁৰ মতে মানৱ জীৱনৰ আঁস্পতকৈ ডাঙৰ সমস্যাবোৰৰ ভিতৰত অন্যতম হৈছে— ‘অপৰাধী বিবেক’। মানুহে সচেতনভাৱে বা অসচেতনভাৱে কৰা অপৰাধসমূহ তেওঁৰ কৰ্ম, আচৰণ আৰু জীৱনৰ প্ৰতি দৃষ্টিভঙ্গী প্ৰভাৱ পেলায়। এনে অপৰাধী

বিবেকৰ বিষয়বস্তু লৈ লিখা স্পংৰাজী উপন্যাস 'লৰ্ডজিম'ত ব্যক্ত কৰা ঐ কাহিনীৰ জৰিয়তে মানৱ জীৱনত অনুভৱ কৰা অপৰাধ সম্পৰ্কে ব্যক্ত কৰিছে। উপন্যাসত ব্যক্ত কৰা এম্প কাহিনীটোৱে বৰগোহাট্ৰিঃক তেওঁৰ জীৱনত কৰা কোনটো কৃতকৰ্ম এম্প অপৰাধবোধৰ নিদৰ্শন হ'ব পাৰে এনে কথা ভবাম্প তুলিছে। কৈশোৰ কালৰ এনেধৰণৰ এক অপৰাধবোধ সম্পৰ্কে তেওঁ এম্প পাঠ্যিত দাঙি ধৰিছে। এনেধৰণৰ ব্যক্তিগত ৰচনাসমূহৰ চিৰন্তন আৰু বিশ্বজনীন বিষয়বস্তুৰ গুণত সৰ্বমানৱৰ অন্তৰ স্পৰ্শ কৰিব পাৰিছে, এম্পখিনিতেম্প বৰগোহাট্ৰিঃৰ ব্যক্তিগত ৰচনাৰ সাৰ্থকতা।

২.৩.৩ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য :

বৰগোহাট্ৰিঃৰ ব্যক্তিগত ৰচনাসমূহৰ ভাষা ওজস্বী। কম কথাতে আৰু অতি সোনকালে পঢ়ুৱৈক কিবা ঐ দিব পৰা ক্ষমতা বৰগোহাট্ৰিঃৰ ৰচনাত পোৱা যায়। তেওঁৰ ৰচনাত ক'তো বাহুল্য নাম্প, ক'তো অস্পষ্টতা নাম্প। বৰগোহাট্ৰিঃৰ ব্যক্তিগত ভাৱনাৰ ৰেখা চিত্ৰক নৈব্যক্তিক ৰূপদান কৰিবলৈ বৰ্ণনাম্প ভাৱব্যঞ্জক ভাষাৰ আশ্ৰয় লৈছে। এনে ব্যক্তিগত ভাৱনাক নৈব্যক্তিক ৰূপ দান কৰিবলৈ কাব্যিক বিশিষ্টতাৰে সমৃদ্ধ ভাষাও ব্যৱহাৰ কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে—

‘তেতিয়া আবেলি মাত্ৰ আট্টমান বাজিছিল, কিন্তু সেম্প অৰণ্য-পথত বিৰাজ কৰিছিল অকাল-নিশাৰ অন্ধকাৰ। বীৰ দুয়োকাষে লতা— জলি অৰণ্য স্পমান ঘন আৰু দুয়োকাষৰ ওখ ওখ গছবোৰে পৰম্পৰে পৰম্পৰক ডাল-পাতেৰে আলিঙ্গন কৰি বীটীৰ ওপৰতে এনে এখন ৰতা সাজিছে যে মুকলি বতৰৰ ভৰ দুপৰতো কাচিৎহে সূৰ্যৰ পোহৰে মাঁ স্পৰ্শ কৰিব পাৰে।’ (অপৰাধী বিবেক)

বৰগোহাট্ৰিঃৰ ভাব প্ৰকাশক শক্তিশালী ভাষাম্প ব্যক্ত কৰা বিষয়সমূহক জীৱন্ত আৰু চাম্ফুস কৰি তুলিবলৈ সক্ষম হৈছে।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

হোমেন বৰগোহাট্ৰিঃৰ ৰচনাৰাজিৰ চমু পৰিচয় দাঙি ধৰা। (১০০টা মান শব্দৰ ভিতৰত)

২.৪ সাৰাংশ :

ওপৰৰ আলোচনাত যদিও দুজন বিশেষ গদ্য ৰচকৰ গদ্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হৈছে, এম্প যুগৰ প্ৰত্যেকজন গদ্যৰচকৰে গদ্যত সুকীয়া সুকীয়া বৈশিষ্ট্য দেখিবলৈ পোৱা যায়।

- প্ৰত্যেকজন গদ্যলেখকৰ ৰচনাত চিন্তাশীল, সমালোচনাত্মক আৰু সৃষ্টিশীল প্ৰতিভাসম্পন্ন আত্মপ্ৰকাশ কৰিছে।
- বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ মিতবাক্ চিন্তাশীল আৰু সৃষ্টিশীল গদ্য, ভবেন্দ্ৰ নাথ শম্পকীয়াৰ সৰল আৰু পৰিচ্ছন্ন গদ্য, হেম বৰুৱাৰ মাধুৰ্য গুণসম্পন্ন গদ্য, বেণুধৰ শৰ্মা, লীলা গগৈৰ আদিৰ গদ্য জতুৱা প্ৰকাশভঙ্গী, ঘৰুৱা অসমীয়া ঠাঁচ আদি বৈশিষ্ট্যসম্পন্ন অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰি তুলিছে।
- বৰ্তমান যুগৰ অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ বিষয়বিস্তৃতি ব্যাপক, বিশ্বৰ জ্ঞান-ভাণ্ডাৰৰ সকলো দিশৰ পৰা সম্পন্ন সমল আহৰণ কৰিছে।

- কল্পনাজগত, মনোজগত, আধ্যাত্মিক জগত, আৰু প্ৰকৃতি জগতৰ উপৰিও সমাজনীতি, ৰাজনীতি, অৰ্থনীতি, ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতি আদি সকলোৰে পৰা কম-বেছি পৰিমাণে সমল বা উপাদান আহৰণ কৰি বৰ্তমান যুগৰ অসমীয়া গদ্য সাহিত্য জাতিষ্কাৰ হৈ উঠিছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

বেণুধৰ শৰ্মা এজন শ্ৰেষ্ঠ বুৰঞ্জীবিদ। তেওঁৰ বুৰঞ্জীমূলক ৰচনাৰাজি হৈছে— গঙ্গাগোবিন্দ ফুকন, মণিৰাম দেৱান, সাতাৰন ছাল, কংগেছৰ কাঁচিয়ালি ৰ'দত, দূৰবীণ, অক্ষাৱলী, দক্ষিণপাৰ বুৰঞ্জী আদি। এম্প পুথিসমূহৰ জৰিয়তে তেওঁৰ অসমৰ ঐতিহ্যময় স্পতিহাসৰ অনুসন্ধান আৰু আৱিষ্কাৰ কৰিব বিচাৰিছিল। তেওঁ সাধাৰণতে অসম বুৰঞ্জীৰ সৰু সৰু ঘনাবোৰ বাচি লৈ তাক নতুন দৃষ্টিভঙ্গীৰে চালি-জাৰি চাম্প এক নতুন ৰূপ দিছিল। তেওঁ এম্প বুৰঞ্জীমূলক ৰচনাৰাজিত দেশীয়া মাত-কথা, জতুৱা ঠাঁচ, ঘৰুৱা শব্দ প্ৰয়োগ কৰি এক সুকীয়া গদ্যৰ ঠাঁচ সৃষ্টি কৰিছিল।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

সাম্প্ৰতিক কালৰ এজন আগশাৰীৰ সাহিত্যিক আৰু সমালোচক হৈছে হোমেন বৰগোহাঞি। 'সুবালা' উপন্যাসৰ জৰিয়তে পঢ়ুৱৈ সমাজৰ আগত পৰিচিত হৈ তান্মিক, কুশীলৱ, তিমিৰ তীৰ্থ, পিতাপুত্ৰ, হালধীয়া চৰায়ে বাওধান খায়, মৎস্যগন্ধা, অন্তৰাগ আদি ভালেকেম্পখন উপন্যাস ৰচনা কৰে। বৰগোহাঞিৰ গল্প সংকলন হৈছে— প্ৰেম আৰু মৃত্যুৰ কাৰণে, বিভিন্ন নৰক, স্বপ্ন-স্মৃতি, বিষাদ, গল্প আৰু নক্সা আদি। তদুপৰি বৰগোহাঞিৰ ভালেকেম্পখন সম্পাদিত গল্প পোৱা যায়। এম্পবোৰৰ ভিতৰত – অসমীয়া গল্পৰ সংকলন, প্ৰেমৰ কবিতা, বিংশ শতাব্দীৰ অসমীয়া সাহিত্য, অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী (ষষ্ঠ খণ্ড) আদি। আত্মনুসন্ধান বৰগোহাঞিৰ এখন সুখপাঠ্য আত্মজীৱনী। 'জীৱনৰ মধুৰতম সময়'ত তেওঁৰ ব্যক্তিগত ৰচনাৰ এখন সংকলন। তেওঁ ভালেমান কাকত-আলোচনীও সম্পাদনা কৰিছে।

অনুশীলনী- ২

(ক) চমু উত্তৰ দিয়া :

- (১) সাম্প্ৰতিক কালৰ কেম্পজনমান গদ্য লেখকৰ নাম উল্লেখ কৰা।
- (২) সাম্প্ৰতিক কালৰ গদ্যলেখকসকলে সাহিত্যৰ কোন কেম্পী দিশত হাত ফুৰাম্পছিল?
- (৩) দুজন জতুৱা প্ৰকাশভঙ্গী লেখকৰ নাম উল্লেখ কৰা।
- (৪) সাম্প্ৰতিক কালৰ দুজন শ্ৰেষ্ঠ ঔপন্যাসিকৰ নাম লিখা আৰু তেওঁলোকৰ উপন্যাসসমূহৰ নাম লিখিবা।

(খ) বহুলাম্প আলোচনা কৰা :

- (১) আধুনিক অসমীয়া গদ্য সাহিত্যত জতুৱা গদ্য লেখক ৰূপে বেণুধৰ শৰ্মাৰ স্থান নিৰূপণ কৰা।
- (২) বেণুধৰ শৰ্মাৰ গদ্যশৈলী সম্পৰ্কে এটি আলচ যুগুত কৰা।
- (৩) সাম্প্ৰতিক কালৰ গদ্যলেখক হিচাপে হোমেন বৰগোহাঞিৰ গদ্যৰচনাৰ বৈশিষ্ট্য বিচাৰ কৰা।
- (৪) বেণুধৰ শৰ্মাৰ 'মণিৰাম দেৱান' গ্ৰন্থৰ বিষয়বস্তু সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখা।
- (৫) হোমেন বৰগোহাঞিৰ 'অপৰাধী বিবেক' নামৰ ব্যক্তিগত ৰচনাখনিৰ মূল উদ্দেশ্য কি আছিল? এম্প ৰচনাখনিৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

অধিক অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰসঙ্গপুথি :

মহেশ্বৰ নেওগ	:	'অৰুণোদম্প'ৰ ভূমিকা।
উমেশ ডেকা	:	প্ৰসঙ্গ : ঊনবিংশ শতিকাৰ অসমীয়া সাহিত্য।
হৰিনাথ শৰ্মাদলৈ	:	অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ গতিপথ।

খণ্ড - ৫

অসমীয়া গদ্য : উপন্যাস আৰু চুঁগিল

গৌ ১ : উপন্যাস

প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ 'কেচা পাতৰ কপঁনি'

গৌ ২ : চুঁগিল

চৈয়দ আব্দুল মালিক : কাঠফুলা

ভবেন্দ্ৰনাথ শম্পকীয়া : শৃঙ্খল

সৌৰভ কুমাৰ চলিহা : গোলাম

মামণি ৰয়চম গোস্বামী : সংস্কাৰ

প্ৰস্তাৱনা :

খণ্ড ৪ (চাৰি)ত আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বাস্তৱাশ্ৰয়ী (Non-fiction prose) গদ্যৰ সম্পৰ্কে কিছু কথা আলোচনা কৰা হ'ল। জোনাকী যুগত বিশেষকৈ বেজবৰুৱাৰ হাততেম্প আধুনিক অসমীয়া গদ্যম্প পূৰ্ণ ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। জোনাকী যুগৰ বেজবৰুৱা, সত্যনাথ বৰাৰ গদ্যৰ উল্লেখনেৰে আৰু বিস্তৃত আলোচনাৰ সহায়ত তোমালোকে জোনাকী যুগৰ গদ্যৰ সম্পৰ্কে এক সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব। আনহাতে সাম্প্ৰতিক কালৰ গদ্যৰ আলোচনাৰো কিছু আভাস দিয়া হৈছে। আধুনিক অসমীয়া গদ্য আন এটি আলোচনা কৰিবলগীয়া দিশ হৈছে— কল্পনাশ্ৰয়ী (fiction prose) গদ্য। এম্প শ্ৰেণীৰ গদ্যৰ আলোচনাৰ বাবে এখন আধুনিক উপন্যাস আৰু কেম্পজনমান গল্পকাৰক নিৰ্বাচন কৰি লোৱা হৈছে। এম্প নিৰ্বাচিত পাঠে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক আধুনিক অসমীয়া উপন্যাস আৰু গল্পৰ সম্পৰ্কে এক সম্যক ধাৰণা দিব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

এম্প পঞ্চম খণ্ডি দুা গৌত ভাগ কৰি প্ৰথম গৌত প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' উপন্যাসৰ বিস্তৃতভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে। গোস্বামীৰ এম্পখন নতুন ধাৰাৰ উপন্যাস। স্বৰাজ্যোত্তৰ কালৰ অসমীয়া উপন্যাসৰ পৰম্পৰাৰ পৰা ফালৰি কাঁ আহি প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীয়ে 'শেষ ক'ত ?' আৰু 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' এম্প দুখন উপন্যাস ৰচনা কৰি উপন্যাসৰ ক্ষেত্ৰত এক নতুন প্ৰকৃতিৰ বীজ ৰোপণ কৰিলে। 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' উপন্যাস অধ্যয়নৰ জৰিয়তে তোমালোকে অসমীয়া উপন্যাসৰ এম্প নতুন প্ৰকৃতি সম্পৰ্কে জানিব পাৰিবা। এম্প উদ্দেশ্যম্প উপন্যাসখনি পাঠ্যক্ৰমৰ অন্তৰ্গত কৰা হৈছে।

আনহাতে এম্প খণ্ডিৰ দ্বিতীয় গৌত কেম্পজনমান বিশিষ্ট গল্পকাৰৰ গল্প অধ্যয়নৰ বাবে বাচি লোৱা হৈছে। প্ৰধানকৈ চৈয়দ আব্দুল মালিক, ভবেন্দ্ৰনাথ শম্পকীয়া, সৌৰভ কুমাৰ চলিহা আৰু মামণি ৰয়চয় গোস্বামী –এম্প চাৰিজন গল্পকাৰৰ একোঁকৈ গল্প পাঠ্য হিচাপে মনোনীত কৰা হৈছে। আৱাহন যুগৰ শেষৰ আৰু যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ এম্প চাৰিজন গল্পকাৰৰ গল্পত কিছুমান সুকীয়া বৈশিষ্ট্য পৰিলক্ষিত হয়। এম্প গৌঁতি এম্প গল্পকাৰ কেম্পজনৰ ৰচনাৰাজি, নিৰ্বাচিত গল্পৰ বিশ্লেষণ আৰু গল্পৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে কিছু কথা আলোচনা কৰা হৈছে। এম্প বিস্তৃত আলোচনাৰ জৰিয়তে তোমালোকে অসমীয়া গল্পসাহিত্যৰ বিশেষকৈ যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ গল্পৰ লক্ষণ সম্পৰ্কে কিছু কথা জানিব পাৰিবা।

খণ্ড - ৫

গৌ ১ : অসমীয়া গদ্য : উপন্যাস

প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ 'কেঁচা পাতৰ কপাঁনি'

গঠন :

১.০ উদ্দেশ্য

১.১ প্ৰস্তাৱনা

১.২ অসমীয়া উপন্যাসৰ গতিপথ

১.৩ প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ 'কেঁচা পাতৰ কপাঁনি'

১.৩.১ 'কেঁচা পাতৰ কপাঁনি'ৰ পৰ্যালোচনা

১.৩.২ আধুনিক উপন্যাস হিচাপে 'কেঁচা পাতৰ কপাঁনি'

১.৪ সাৰাংশ

১.০ উদ্দেশ্য :

এম্প গৌঁি অধ্যয়নৰ জৰিয়তে তোমালোকে –

- অসমীয়া উপন্যাসৰ গতি-প্ৰকৃতি সম্পৰ্কে অধ্যয়ন কৰিব পাৰিবা।
- প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ উপন্যাসসমূহৰ বিচাৰ বিশ্লেষণ কৰিব পাৰিবা।
- আধুনিক উপন্যাস হিচাপে 'কেঁচা পাতৰ কপাঁনি'ৰ বৈশিষ্ট্য বিচাৰ কৰিব পাৰিবা।

১.১ প্ৰস্তাৱনা :

আগৰ চাৰিা খণ্ডত তোমালোকে অসমীয়া গদ্যৰ আৰম্ভণিৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে ঐতিহাসিক বিৱৰ্তনৰ স্পতিহাস সম্পৰ্কে অধ্যয়ন কৰিলা। এম্প খণ্ডটি অসমীয়া উপন্যাস আৰু চুঁগিল্ল সম্পৰ্কে এক সম্যক ধাৰণা দিয়া হ'ব। এম্প উদ্দেশ্যে এখন উপন্যাস আৰু কেম্পজনমান বিশিষ্ট লেখকৰ কেম্পামান চুঁগিল্ল অধ্যয়নৰ বাবে বাচি লোৱা হৈছে। প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ 'কেচাঁ পাতৰ কৰ্পনি'ৰ জৰিয়তে আধুনিক উপন্যাসৰ আৰম্ভণিৰ ধাৰা ঐ সম্পৰ্কে জানিব পাৰি। ঠিক তেনেদৰে নিৰ্বাচিত চুঁগিল্ল কেম্পৰি জৰিয়তে অসমীয়া চুঁগিল্লৰ ঐতিহাসিক বিৱৰ্তনৰ ধাৰা সম্পৰ্কে সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব পাৰি।

১.২ অসমীয়া উপন্যাসৰ গতিপথ :

উনবিংশ শতিকাৰ মাজভাগত অসমলৈ অহা খৃষ্টিয়ান মিছনেৰীসকলে অসমীয়া ভাষাত উপন্যাস লিখাৰ শুভ আৰম্ভ কৰে। এম্প সময়ছোৱাত অসমীয়া ভাষালৈ অনুবাদ কৰা 'জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা' (১৮৫১) আৰু অসমীয়া ভাষাত ৰচনা কৰা 'কামিনীকান্ত' (১৮৭২)ত উপন্যাসৰ দুম্প ঐ লক্ষণ ফুঁ উঠিছিল যদিও কাহিনী বিন্যাসত উপন্যাসৰ লক্ষণসমূহ স্পষ্ট ৰূপত ফুঁ উঠা নাছিল। আনহাতে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ 'বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱা ভাতুৰী' আৰু পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননীৰ 'সুধৰ্মাৰ উপাখ্যান' উপন্যাসধৰ্মী ৰচনাৰ শাৰীতহে ধৰিব পাৰি।

জোনাকী যুগৰ পদ্মনাথ গোস্বামীৰ বৰুৱাসম্প বিজুলী কাকতৰ সম্পাদক হৈ থকা কালতে 'ভানুমতী' উপন্যাসখন সেম্প কাকততে ধাৰাবাহিকভাৱে উলিয়াসম্পছিল। তাৰ পাছতে 'ভানুমতী' (১৮৯২) আৰু 'লাহৰী' (১৮৯২) পুথি আকাৰে প্ৰকাশ পায়। 'ভানুমতী' আৰু 'লাহৰী' এম্প কেম্পখন পুথিৰ প্ৰকাশৰ পিছত অসমীয়া সাহিত্যৰ এক স্বতন্ত্ৰ ঠাল হিচাপে অসমীয়া উপন্যাসে স্বীকৃতি লাভ কৰে। এম্প কেম্পজন লেখকে মোকলাসম্প দিয়া বাঁদৈ বাঁ বুলিছিল লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, দণ্ডিনাথ কলিতা, দৈৱ চন্দ্ৰ তালুকদাৰ আৰু অন্যান্য ঔপন্যাসিকসকল। ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে 'মিৰি জীয়েকী' উপন্যাসেৰে ঔপন্যাসিক জীৱনৰ পাতনি মেলি এলানি ঐতিহাসিক উপন্যাস ৰচনা কৰে। বৰদলৈয়ে অসমীয়া বুৰঞ্জীমূলক উপন্যাস ৰচনাৰ বাঁ মুকলি কৰে। তেওঁ 'মিৰি জীয়েকী' ৰচনা কৰাৰ উপৰিও মনোমতী, দন্দুৱাদ্ৰোহ, ৰঙ্গিলী, তাম্ৰেশ্বৰী মন্দিৰ, নিৰ্মল ভকত, ৰহদৈ লিগিৰী আদি ঐতিহাসিক উপন্যাস ৰচনা কৰে। দণ্ডিনাথ কলিতা, দৈৱচন্দ্ৰ তালুকদাৰ আদিয়েও ঐতিহাসিক, সামাজিক দুয়োবিধৰে উপন্যাস ৰচনা কৰি উপন্যাস সাহিত্যৰ ভৰাল চহকী কৰে।

দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ পাছৰে পৰা অসমীয়া উপন্যাসৰ এটা নতুন যুগ আৰম্ভ হয়। এম্প যুগটোক আধুনিক উপন্যাসৰ যুগ বুলি চিহ্নিত কৰা হয়। স্বাধীনতা লাভৰ পাছত এম্প নতুন দৃষ্টিভঙ্গীৰে লেখা উপন্যাসৰ সঁত্ৰটো ক্ৰমে বহল হৈ আহিল। এম্প যুগত উপন্যাসসমূহত আগৰ ৰোমাণ্টিক বিষয়বস্তুৰ ঠাম্পত সমাজকেন্দ্ৰিক বিষয়বস্তুয়ে প্ৰাধান্য লাভ কৰিলে। এম্প যুগৰ উপন্যাসত নতুন সামাজিক চেতনাৰে ম্পতিহাসক পূৰ্ণনিৰ্মাণ কৰাৰ চেষ্টা কৰা দেখা যায়।

বীণা বৰুৱাৰ ‘জীৱনৰ বাঁত’ উপন্যাস প্ৰকাশৰ পাছতে কেম্পবহুৰমান উপন্যাস ৰচনা হোৱা নাছিল। সেম্প সময়তে মহম্মদ পিয়াৰে কেম্পখনমান সমাজকেন্দ্ৰিক উপন্যাস ৰচনা কৰে— ‘প্ৰীতিৰ উপহাৰ’ (১৯৪৭), ‘মৰহা ফুল’, ‘সংগ্ৰাম’ (১৯৪৮), ‘জীৱন নৈৰ জাঁজী’, ‘হেৰোৱা স্বৰ্গ’ (১৯৫২) আদি।

বীণা বৰুৱা (বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা)ৰ ‘জীৱনৰ বাঁত’ (১৯৪৫) উপন্যাস ৰচনাৰ সময়ৰ পৰা অসমীয়া উপন্যাসৰ নতুন যুগটোৰ আৰম্ভ হৈছে। দৈনন্দিন জীৱনৰ সৰুসুৰা ঘঁনাৰ আধাৰতেম্প এম্প উপন্যাসৰ কাহিনী ৰচনা কৰি সামাজিক বাস্তৱবাদী উপন্যাসৰ পৰ্থটো মোকলাম্প দিলে। জাতীয় আন্দোলনৰ পঁ ভূমিত অসমীয়া জনসাধাৰণৰ জীৱনৰ এটা অধ্যয়ন ৰূপে উপন্যাসখিনিয়ে পাঠকৰ মনত এক গভীৰ সাঁচ বহুৱায়। এম্প পথ অনুকৰণ কৰা আৰু ভালে কেম্পজন ঔপন্যাসিকৰ উপন্যাস হৈছে— প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ ‘কেঁচা পাতৰ কঁপনি’, ‘শেষ ক’ত’, হিতেশ ডেকাৰ ‘আজিৰ মানুহ’, চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ ‘সূৰ্যমুখীৰ স্বপ্ন’, লক্ষ্মীনন্দন বৰাৰ ‘গঙ্গা চিলনীৰ কথা’, হোমেন বৰগোহাঞিৰ ‘হালধীয়া চৰায়ে বাওধান খায়’, অতুলানন্দ গোস্বামীৰ ‘নামঘৰীয়া’ আদি এম্পধৰণৰ উল্লেখযোগ্য উপন্যাস।

স্বৰাজ্যোত্তৰ কালৰ অসমীয়া উপন্যাস ৰচনাৰ ভিতৰত প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ ‘কেঁচা পাতৰ কঁপনি’ (১৯৫২) এখন নতুন ধাৰাৰ উপন্যাস। এম্প উপন্যাসত আধুনিক উপন্যাসৰ বৈশিষ্ট্য ফুঁ উঠিছে। পৰম্পৰাগত উপন্যাসৰ দৰে ম্পয়াত সংহত কাহিনী এটা পাবলৈ নাম্প। অৱশ্যে পৰিস্থিতি আৰু ঘঁনা পৰম্পৰাক ক্ষীণ যোগসূত্ৰ এডালে বান্ধি ৰাখিছে। আত্মবিবৃতিমূলক বৰ্ণনাৰ যোগেদি উৎপল বৰুৱাৰ যৌৱনৰ যাযাবৰী প্ৰবৃত্তি আৰু এক বেদনাপীড়িত অনুভূতি দাঙি ধৰিছে।

যোগেশ দাসৰ ‘ডাৱৰ আৰু নাম্প’ পঞ্চাশ দশকৰ এখন শ্ৰেষ্ঠ উপন্যাস আৰু দ্বিতীয় মহাসমৰৰ পঁ ভূমিত লিখা একমাত্ৰ অসমীয়া উপন্যাস। ষাঠিৰ দশকৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে জনজাতীয় জীৱনৰ আধাৰত লিখা বহুতো উপন্যাস পোৱা যায়। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ ‘ম্পয়াৰম্পদম’, ৰাস্না বৰুৱাৰ ‘সেউজী পাতৰ কাহিনী’,

উমাকান্ত শৰ্মাৰ 'এজাক মানুহ এখন অৰণ্য' আদি জনজাতীয় জীৱন কাহিনীক লৈ লিখা উপন্যাস। তদুপৰি যোগেশ দাসৰ 'ডাৱৰ আৰু নাম্প', বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ 'ছমুনিয়াহ', শীলভদ্ৰৰ 'তৰঙ্গিনী', কুমাৰ কিশোৰৰ 'ৰঙা তেজ কলা ৰং' আদি উপন্যাসত আংশিক চাহ শ্ৰমিকৰ জীৱন প্ৰতিফলিত হৈছে।

ষাঠি দশকৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে জনজাতীয় জীৱনৰ আধাৰত ৰচিত আৰু ভালে কেম্পখন উপন্যাস পোৱা যায়। নগাৰ জীৱন ধাৰণাক লৈ লিখা কৈলাশ শৰ্মাৰ 'বিদ্ৰোহী নগাৰ হাতত', কাৰবি জনজীৱনৰ পঁ ভূমিত ৰচিত ৰং বং তেৰাঙৰ 'ৰংমিলিৰ হাঁহি', আদিসকলৰ জীৱনৰ পঁ ভূমিত ৰচিত লুইসেৰ দাম্পৰ 'পৃথিৱীৰ হাঁহি', 'পাহাৰৰ শিলে শিলে', ছেৰদুকপেন সকলক লৈ ৰচিত য়েচে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' আৰু 'লিঙঝিক', যতীন মিপুনৰ 'মিক্‌চিজিলি', বড়োসকলৰ জীৱনক লৈ ৰচিত উমাকান্ত শৰ্মাৰ 'ভাৰণ্ড পক্ষীৰ জাক' আদি উপন্যাসত জনজাতীয় জীৱন বুৰঞ্জীৰ একোখন দুখৰীয়া ছবি ফুঁ উঠিছে।

সাম্প্ৰতিক অসমীয়া উপন্যাসৰ দুা বিশিষ্ট ধাৰা হৈছে – আঞ্চলিক আৰু জীৱনীমূলক উপন্যাস। নৱকান্ত বৰুৱাৰ 'কপিলীপৰীয়া সাধু', মামণি ৰয়চম গোস্বামীৰ 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা', নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ 'সেম্প নদী নিৰৱধি', শীলভদ্ৰৰ 'মধুপুৰ' আদি উল্লেখযোগ্য আঞ্চলিক উপন্যাস।

ষাঠিৰ দশকৰ পৰা জীৱনীমূলক উপন্যাস ৰচনাৰ আৰম্ভণি ঘটে। বিশেষকৈ শংকৰদেৱ, মাধৱদেৱ, জ্যোতিপ্ৰসাদৰ জীৱন কেন্দ্ৰিক কেম্পবাখনো উপন্যাস পোৱা যায়। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ জীৱন কেন্দ্ৰিক উপন্যাস আব্দুল মালিকৰ 'ৰূপ তীৰ্থৰ যাত্ৰী' (১৯৬৩), শঙ্কৰদেৱৰ জীৱনকেন্দ্ৰিক উপন্যাস মালিকৰ 'ধন্য নৰ তনু ভাল' (১৯৮৬), মাধৱদেৱৰ জীৱনক লৈ ৰচনা কৰা মেদিনী চৌধুৰীৰ 'বগুকা বেহাৰ' (১৯৭৬), শঙ্কৰদেৱৰ জীৱনক কেন্দ্ৰ কৰি ৰচনা কৰা উপন্যাস লক্ষ্মীনন্দন বৰাৰ 'যাকোৰি নাহিকে উপাম' (১৯৯৩) আৰু 'সেহি গুণনিধি' (১৯৯৯) এম্প ধাৰাৰ কেম্পখনমান উপন্যাস। তদুপৰি মেদিনী চৌধুৰীৰ 'ফেৰেংগাদাও' (১৯৮২), প্ৰদীপ শম্পকীয়াৰ 'ওমৰখায়াম', তিলোত্তমা মিশ্ৰৰ 'স্বৰ্ণলতা' (১৯৯১), নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ 'অভিযাত্ৰী' (১৯৯৩), চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শম্পকীয়াৰ 'তোৰে মোৰে আলোকৰে যাত্ৰা' (১৯৯২) আদি বিভিন্ন লোক জীৱনক লৈ ৰচনা কৰা উপন্যাস।

ষাঠিৰ দশকত ৰচনা কৰা প্ৰফুল্লভ গোস্বামীৰ উপন্যাস 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি'ৰ দৰে আত্মবিবৃতিমূলক বৰ্ণনাৰ পদ্ধতিৰে চৰিত্ৰৰ মনৰ বতৰা দিবলৈ চেষ্টা

কৰা উপন্যাসৰ ভিতৰত চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শম্পকীয়াৰ 'এদিন' (১৯৬৯), শীলাভদ্ৰৰ 'অনুসন্ধান' (১৯৮৭), হোমেন বৰগোহাঞিৰ 'অস্তৰাগ' (১৯৮৬) বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য।

সত্তৰ আৰু আশী দশকত পুনৰ অসমীয়া উপন্যাসৰ ঐতিহাসিক ধাৰাতোৱে প্ৰাণ পাম্প উঠে। ঐতিহাসিক প্ৰভুভূমিত লিখা এম্প উপন্যাসবোৰত লেখকৰ ম্পতিহাস চেতনা এা মন কৰিবলগীয়া বিষয়। এনেধৰণৰ উপন্যাসৰ ভিতৰত নৱকান্ত বৰুৱাৰ 'ককা দেউতাৰ হাড়' (১৯৭৩), দেবেন্দ্ৰনাথ আচাৰ্যৰ 'কালপুৰুষ' (১৯৭৬) আৰু 'জংগম' (১৯৮২), ধীৰেণ বৰঠাকুৰৰ 'বাঈচাহেবা' (১৯৮০) এম্প ধাৰাৰ উপন্যাস। আনহাতে পৌৰাণিক চৰিত্ৰক নতুন দৃষ্টিভঙ্গীৰে চোৱাৰ এক নতুন ধাৰাৰ উপন্যাসৰ ভিতৰত চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শম্পকীয়াৰ 'মহাৰথী' (১৯৯২)ৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি।

আশী আৰু নব্বৈ দশকৰ গভীৰ মানৱতা দৃষ্টিভঙ্গীৰে লিখা ভালেকেম্পখন উপন্যাস পোৱা যায়। সাম্প্ৰতিক কালত ভালেকেম্পজন ঔপন্যাসিকে নিত্য নতুন বিষয়বস্তু আৰু প্ৰকাশভঙ্গীৰে উপন্যাস ৰচনাত প্ৰবৃত্ত হৈছে। অসমীয়া উপন্যাসৰ ম্পতিহাস পৰ্যালোচনা কৰিলে স্বাধীনতা লাভৰ পাছত অসমীয়া উপন্যাসৰ গতি প্ৰকৃতি সম্পূৰ্ণৰূপে সলনি হৈছে আৰু নতুন পৰশ লাগিছে। ভাববস্তু আৰু ৰূপবস্তু বিচিত্ৰতাৰে বিভিন্ন ধাৰাৰ উপন্যাস ৰচিত হৈছে।

আত্মমূল্যায়ন ১ :

যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ কেম্পজনমান অসমীয়া ঔপন্যাসিকৰ নাম কোৱা। ?

১.৩ প্রফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' :

১.৩.১ কেঁচা পাতৰ কঁপনি : এটি পর্যালোচনা

স্বাধীনতা লাভৰ কেম্পবহুৰমানৰ পাছত ৰচিত প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' এখন ব্যতিক্ৰমধৰ্মী উপন্যাস। অসমীয়া উপন্যাসৰ ভিতৰত 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' আধুনিক লক্ষণ বিশিষ্ট প্ৰথম উপন্যাস। লোক-সংস্কৃতিৰ গৱেষক ড° গোস্বামীয়ে পশ্চিমীয়া উপন্যাসৰ বৈশিষ্ট্যৰে সফল আধুনিক উপন্যাস সৃষ্টি কৰি এক ঐতিহাসিক দায়িত্ব পালন কৰিলে। পৰম্পৰাগত উপন্যাসবোৰৰ দৰে এম্প উপন্যাসখনত এটি সুসংহত কাহিনী পোৱা নাযায়। আধুনিক উপন্যাসৰ সুসংহত কাহিনীহীনতাৰ উপৰিও আধুনিক জীৱনৰ নিঃসংগতা, অস্থিৰতা, অন্তৰ্দ্বন্দ্ব আদি চিত্ৰৰ সংকেত 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি'ৰ মাজত দেখিবলৈ পোৱা যায়। ম্পয়াৰ আগলৈকে ৰচিত উপন্যাসবোৰত কাহিনীয়ে এক বিশিষ্ট স্থান অধিকাৰ কৰি আছিল। এম্প পৰম্পৰাৰ পৰা কোনো ঔপন্যাসিকে বাস্তৱিকতে আঁতৰি আহিব পৰা নাছিল। কিন্তু ড° গোস্বামীয়ে 'শেষ ক'ত' (১৯৪৮) আৰু 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' (১৯৫২)ত সেম্প পৰম্পৰা ভংগ কৰি অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যৰ ম্পতিহাসত এক পৃথক মাত্ৰা দান কৰিলে। উপন্যাসৰ নতুন ধাৰা সম্পৰ্কে ঔপন্যাসিকে উপন্যাসখনৰ 'ভূমিকা'ত এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে—

'উপন্যাস আৰু এতিয়া গতানুগতিক অৰ্থত কাহিনী নহয়। সেম্প অনুসৰি ম্পয়াৰ ৰচনাৰ ঠাঁচো লৰি গৈছে। কেতিয়াবা অকণমান অভিজ্ঞতা এৰিৰে ধৈৰ্যশীল বিশ্লেষণ, কেতিয়াবা বহুতো ঘিনাও সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা মাথোন।'

'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' এম্প নামটোৰ বিশেষ ব্যঞ্জনা আছে। 'কেঁচা' অৰ্থাৎ ভৰ যৌৱন আৰু যৌৱনৰ উন্মাদনা, 'কঁপনি' হৈছে চঞ্চলতা বা অস্থিৰতা। 'কেঁচা পাত'ৰ কাহিনী যৌৱনৰ কাহিনী - গতিশীল অস্থিৰ জীৱনৰ কাহিনী।

উপন্যাসখনৰ ঘিনাচক্ৰৰ আলি কেঁকুৰিত আমি কেম্পবাঁও ভৰপক যৌৱনৰ চৰিত্ৰক লগ পাবোঁ। এম্প চৰিত্ৰসমূহ হৈছে— উৎপল, নীলিমা, মিনতি, কা-ডুপ আদি। প্ৰত্যেকটি চৰিত্ৰৰে একোঁকৈ নিজা কক্ষপথ আছে। কোনো চৰিত্ৰম্প কাৰো ওপৰত বিশেষ ক্ৰিয়া বা প্ৰভাৱ পেলাব পৰা নাম্প। ম্পয়াৰ চৰিত্ৰৰ প্ৰেম নিস্তেজ, দুৰ্বল। এম্প চৰিত্ৰসমূহৰ অস্থিৰতাক উপন্যাসখনত আগস্থান দিয়া হৈছে। এম্প চৰিত্ৰসমূহৰ মাজেদি আধুনিক জীৱনৰ বিভিন্ন সমস্যাসমূহ দাঙি ধৰিছে।

উপন্যাসখনৰ মুক্ত চৰিত্ৰ উৎপলৰ আত্মবিত্তিমূলক বৰ্ণনাৰ যোগেদি যৌৱনৰ যাযাবৰী প্ৰবৃত্তি, অস্থিৰ আৰু সদাচঞ্চল মনৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। জীৱনক সংস্থাপন কৰিবৰ উদ্দেশ্যে তেওঁ বিভিন্ন সময়ত কাৰ্যপন্থা হাতত লৈছে যদিও ক'তো

থানখিত লগাব পৰা নাম্প। তেওঁৰ ঘনিষ্ঠ সম্পৰ্ক থকা দুগৰাকী গাভৰু আছে, এগৰাকী হৈছে মলয়া বতাহৰ দৰে জুৰ নীলিমা আৰু আনগৰাকী হৈছে ফেৰফেৰীয়া বতাহৰ দৰে অবাঞ্ছিত মিনতি। নীলিমাম্প উৎপলৰ যৌৱনত আনন্দৰ শিহৰণ তুলি তেওঁৰ জীৱন পথৰ পৰা অনিচ্ছা স্বত্বেও আঁতৰি যায়। আনগৰাকী মিনতিয়ে উৎপলৰ প্ৰেমত পৰিবৰ বাবে নানা প্ৰকাৰৰ কৌশল অৱলম্বন কৰিছিল যদিও উৎপলৰ সহাঁৰি নাপালে। যেতিয়া উৎপলৰ যাযাবৰী মনৰ সন্ধান পালে তেতিয়া উৎপলক প্ৰত্যাখান কৰিলে। প্ৰসঙ্গক্ৰমে লেখকে আন কেম্পবাঁও ভিন্নসূৰী চৰিত্ৰৰ অৱতাৰণা কৰিছে। সেম্পবোৰৰ ভিতৰত বিপ্লৱী শিল্পী ৰবিন কুমাৰ, সৰলা কহাৰী, গাভৰু বহাগী, খাচিয়া ৰূপজীৱিনী কা ড্ৰপ বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। লেখকে বাস্তৱ দৃষ্টিভঙ্গীৰে বিভিন্ন চৰিত্ৰবোৰত কিছু স্বকীয় বৈশিষ্ট্য আৰোপ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। এম্প চৰিত্ৰবোৰৰ মাজেদি সমসাময়িক সমাজৰ একোখন ছবিও পৰিস্ফুট হৈ উঠিছে। উৎপল আৰু তেওঁৰ সংস্পৰ্শলৈ অহা ভিন্ ভিন্ চৰিত্ৰৰ মানসিক আৰু আন্তৰিক ভাব-অনুভূতিৰ ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়াৰ বিশ্লেষণাত্মক চিত্ৰণেম্প এম্প উপন্যাসখনৰ প্ৰধান উপজীব্য। উৎপল যিখন সমাজৰ বাসিন্দা সেম্প আধুনিক সমাজখনৰ স্বৰূপ প্ৰদৰ্শন কৰাটোৱেম্প উপন্যাসিকৰ লক্ষ্য। এম্প সম্পৰ্কে উপন্যাসিকে উপন্যাসখনৰ ‘ভূমিকা’ত এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে –

‘এম্প কিতাপখনত চৰিত্ৰৰ ওপৰত অলপ জোৰ দিয়া হৈছিল। চৰিত্ৰৰ ওপৰত সমাজৰ প্ৰভাৱ আৰু যুগৰ মানসিক পৰিবেশ অনুসৰি সেম্প চৰিত্ৰৰ দ্বিধা-সংশয়ৰ বিশ্লেষণ কিতাপখনে আগবঢ়াবলৈ যত্ন কৰিছিল। উৎপল আধুনিক শিক্ষিত মধ্যবিত্তৰ প্ৰতীক— এওঁৰ সাধাৰণ অৰ্থত ‘নায়কতা’ গুণ সমূলি নাম্প। নায়ক নহয় কাৰণে এওঁ কোনো চকুত লগা নাম্পবা মন উদ্বেগ কৰা কাৰ্যও নকৰে; এক হিচাবে এওঁৰ কাহিনীত আগ নাম্প, গুৰিও নাম্প— এওঁ চলিহে থাকে। এনে কিতাপত সাধাৰণ অৰ্থত প্লু ওলায় ক’ৰ পৰা? কিতাপখনিৰ পই ভূমিত যি এঁি ঐক্য আছে সি ভাব-চিন্তাৰ ঐক্য, কাহিনীৰ সংগত নহয়।

উপন্যাসখনৰ প্ৰেমৰ ক্ষেত্ৰতো কোনো সুনিৰ্দিষ্ট ধাৰণা সৃষ্টি কৰিব পৰা নাম্প। ম্পয়াত প্ৰেম যৌন সমস্যা নহয়। আধুনিক জীৱনৰ আন আন সমস্যাৰ দৰে প্ৰেমৰ অস্থিৰতাম্প এম্প উপন্যাসত ঠাম্প পাম্পছে।

উপন্যাসখনৰ প্ৰকাশভঙ্গীতো আধুনিক উপন্যাসৰ লক্ষণ বিদ্যমান। গোস্বামী উপন্যাসৰ ভাষা বহুলাংশে নিৰ্দিষ্ট অৰ্থ ব্যাপক। ঠায়ে ঠায়ে সাংকেতিক, প্ৰতীকধৰ্মী আৰু ঠায়ে ঠায়ে কাব্যিকতা পূৰ্ণ।

১.৩.২ আধুনিক উপন্যাস হিচাপে 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' :

তোমালোকৰ আগত 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' কিয় আধুনিক উপন্যাস বোলা হৈছে তাৰে কেম্পাৰ মান যুক্তি দাঙি ধৰিছোঁ।

- 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' এখন আধুনিক উপন্যাস। যুগ আৰু সমাজৰ বাবে স্প এক বাৰ্তাবাহক – যাৰ বুকুত আছে পৰিবৰ্তনৰ বীজ।
- উপন্যাসৰ কাহিনী প্ৰথম পুৰুষত বিবৃত, স্প এখন আত্মবিবৃতমূলক উপন্যাস।
- অসমীয়া উপন্যাসৰ কাহিনী উপস্থাপনৰ পৰম্পৰা ভঙ্গ কৰি এম্প উপন্যাসত পাশ্চাত্য আধুনিক উপন্যাসৰ আৰ্হিত কাহিনী বিন্যাস কৰিছে। আত্মচৰিত্ৰৰ দৰে প্ৰথম পুৰুষত কাহিনী কথন, মাজে মাজে চেতনা প্ৰবাহ ৰীতি অনুসৰণ, ধৰা-বন্ধা কাহিনীৰ অনুপস্থিতি, বন্ধমূল নায়ক-নায়িকাৰ অভাৱ আদি আধুনিক উপন্যাসৰ লক্ষণ প্ৰায়বোৰেম্প 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি'ত দেখিবলৈ পোৱা যায়।
- আধুনিক জীৱনৰ বিভিন্ন সমস্যাস্প এম্প উপন্যাসত ঠাম্প পাম্পছে। চৰিত্ৰৰ অস্থিৰতা, নিঃসংগতাবোধ, আত্মিক দ্বন্দ, আশংকা, সংশয়, সিদ্ধান্তহীনতা, লক্ষ্যহীনতা আদি লক্ষণযুক্ত 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' এখন সাৰ্থক আধুনিক উপন্যাস।
- পৰম্পৰাগত উপন্যাসৰ দৰে স্পয়াত সামৰণি পৰা নাম্প। প্ৰকৃততে উপন্যাসখনৰ অন্ত বুলিবলৈ নাম্প; কিয়নো স্পয়াত মূৰ্ত হৈ উঠা উৎপলৰ বিবেকৰ প্ৰবাহ চেতনাৰ স্ৰোত পৰিসমাপ্তি ঘা নাম্প।
- অসমীয়া উপন্যাসত পাশ্চাত্য আংগিকৰ পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰ অন্যতম পথিকৃৎ হৈছে – প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামী। গোস্বামীৰ 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' আৰু 'শেষ ক'ত' এম্প দুয়োখন উপন্যাসে স্পয়াৰে স্মাঙ্কৰ বহন কৰিছে।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' উপন্যাসৰ চৰিত্ৰাংকনৰ সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখাঁ।

(১০০টা মান শব্দৰ ভিতৰত)

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ কেম্পজনমান ঔপন্যাসিকৰ হৈছে— বীণা বৰুৱা, মহম্মদ পিয়াৰ, প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামী, হিতেশ ডেকা, ৰাধিকামোহন গোস্বামী, চৈয়দ আব্দুল মালিক, হোমেন বৰগোহাঞি, নৱকান্ত বৰুৱা, বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য, কৈলাশ শৰ্মা, চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শম্পকীয়া, লক্ষ্মীনন্দন বৰা, যোগেশ দাস, হিতেশ ডেকা, মামণি বয়চম গোস্বামী, নিৰুপমা বৰগোহাঞি, শীলভদ্ৰ, দেবেন্দ্ৰনাথ আচাৰ্য আদি।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' উপন্যাসত সাধাৰণতে ত্ৰী কাহিনী বিচাৰি পোৱা নাযায়। পৰিস্থিতি আৰু ঘঁনা পৰম্পৰাক ক্ষীণ যোগসূত্ৰ এডালে বান্ধি ৰাখিছে। উপন্যাসৰ প্ৰধান চৰিত্ৰ উৎপলৰ বিভিন্ন অভিজ্ঞতা, কাৰ্যাৱলী আৰু পৰিবেশক বুজিবলৈ কৰা প্ৰচেষ্টাম্প পৰিস্থিতিসমূহৰ মাজত যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰিছে। উৎপলৰ আত্মবিবৃতিমূলক বৰ্ণনাৰ যোগেদি উৎপল বৰুৱাৰ যৌৱনৰ যাযাবৰী প্ৰবৃত্তি, অস্থিৰ আৰু সদাচঞ্চল মনৰ পৰিচয় পোৱা যায়। তদুপৰি পৰিস্থিতিৰ মাজেদি উৎপলৰ দৰদী, সৌন্দৰ্য পিয়াসী হৃদয়ৰ চানেকিও দাঙি ধৰিছে। উপন্যাসখনত আৰু কেম্পামান চৰিত্ৰ লগ পাবলৈ— এনে চৰিত্ৰসমূহ হৈছে— নীলিমা, মিনতি, বিপ্লৱী শিল্পী ৰবীন কুমাৰ, সৰলা কছাৰী, গাভৰু বহাগী, খাচিয়া ৰূপজীৱিনী কা-ড্ৰপ বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। প্ৰত্যেকটি চৰিত্ৰৰ নিজা কক্ষপথ আছে। প্ৰত্যেকটো চৰিত্ৰম্প ভিন্নসুৰী। কোনোটা চৰিত্ৰম্প কাৰো ওপৰত বিশেষ ক্ৰিয়া বা প্ৰভাৱ পেলাব পৰা নাযায়। নীলিমাম্প উপন্যাসৰ প্ৰধান চৰিত্ৰ উৎপলৰ যৌৱনত আনন্দৰ শিহৰণ তুলি তেওঁৰ জীৱন পথৰ পৰা অনিচ্ছা স্বত্বেও আঁতৰি যায়। আন এগৰাকী নায়িকা মিনতি উৎপলৰ সহপাঠী। উৎপলৰ লগত প্ৰেমত পৰাৰ মতলবেৰে মিনতিয়ে নানা কৌশল অৱলম্বন কৰি যেতিয়া উৎপলৰ পৰা কোনো সঁহাৰি নাপালে, উৎপলৰ যাযাবৰী মনৰ সন্ধান পালে তেতিয়া নিজেম্প মৰীচিকা খেদাৰ পৰা বিৰত হ'ল আৰু উৎপলেও মিনতিৰ গ্ৰাসৰ পৰা ৰক্ষা পালে। এনেদৰে উপন্যাসখনত প্ৰধান চৰিত্ৰবোৰৰ মানসিক গঠন আৰু মানসিক প্ৰতিক্ৰিয়াৰ অভিব্যক্তি লক্ষ্য কৰা যায়।

অনুশীলনী - ১

(ক) চমু উত্তৰ দিয়াঁ :

- (১) অৰুণোদয় যুগৰ দুখন উপন্যাসধৰ্মী ৰচনাৰ নাম লিখাঁ।
- (২) অসমীয়া উপন্যাসৰ প্ৰথম বাঁকীয়া কোন ? তেওঁ কোনখন উপন্যাস লিখি উপন্যাসৰ বাঁ মুকলি কৰে ?
- (৩) অসমীয়া উপন্যাস সম্ৰা কাক বোলা হয় ?
- (৪) আৱাহন যুগৰ কেম্পজনমান বিশিষ্ট উপন্যাসিকৰ নাম লিখাঁ।
- (৫) প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীয়ে লিখা দুখন উপন্যাসৰ নাম লিখাঁ।
- (৬) বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাম্প কি কি ছদ্মনামেৰে কি কি উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল ?

(খ) বহুলাম্প লিখাঁ :

- ১। এখন ব্যতিক্ৰমধৰ্মী উপন্যাস হিচাপে প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি'ৰ এঁ আলচ যুগুত কৰাঁ।
- ২। 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি'ত আধুনিক উপন্যাসৰ লক্ষণ কিমান দূৰ পৰিস্ফুট হৈছে আলোচনা কৰাঁ।
- ৩। 'কেঁচা পাতৰ কঁপনি' উপন্যাসত উপন্যাসিকে কাহিনী কোৱাতকৈ চৰিত্ৰ চিত্ৰণতহে অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে –কথাষাৰ যুক্তিৰে বিচাৰ কৰাঁ।

খণ্ড - ৫

গৌ ২ : অসমীয়া গদ্য : চুঁগিল

গঠন :

- ২.০ উদ্দেশ্য
- ২.১ প্ৰস্তাৱনা
- ২.২ আধুনিক চুঁগিলৰ গতি-প্ৰকৃতি
 - ২.২.১ জোনাকী যুগ
 - ২.২.২ আৱাহন যুগ
 - ২.২.৩ যুদ্ধোত্তৰ যুগ
- ২.৩ চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ গল্প : কাঠফুলা
 - ২.৩.১ গল্পকাৰৰ পৰিচিতি
 - ২.৩.২ 'কাঠফুলা' গল্পৰ বিশ্লেষণ
 - ২.৩.৩ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য
- ২.৪ ভবেন্দ্ৰনাথ শম্পকীয়াৰ গল্প : শৃঙ্খল
 - ২.৪.১ গল্পকাৰৰ পৰিচিতি
 - ২.৪.২ শৃঙ্খল গল্পৰ এটি বিশ্লেষণ
 - ২.৪.৩ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য
- ২.৫ সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ গল্প : গোলাম
 - ২.৫.১ গল্পকাৰৰ পৰিচিতি
 - ২.৫.২ 'গোলাম' গল্পৰ পৰ্যালোচনা
 - ২.৫.৩ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য
- ২.৬ মামণি ৰয়চম গোস্বামীৰ গল্প : সংস্কাৰ
 - ২.৬.১ গল্পকাৰৰ পৰিচিতি
 - ২.৬.২ 'সংস্কাৰ' গল্পৰ বিশ্লেষণ
- ২.৭ সাৰাংশ

২.০ উদ্দেশ্য :

এম্প গৌঁি অধ্যয়ন কৰাৰ পাছত তোমালোকে –

- আধুনিক অসমীয়া চুঁগিল্লৰ গতি-প্ৰকৃতি বিচাৰ কৰিব পাৰিবা।
- চুঁগিল্লৰ বিৰ্তনৰ ধাৰাত চৈয়দ আব্দুল মালিক, ভবেন্দ্ৰ নাথ শম্পকীয়া, সৌৰভ কুমাৰ চলিহা, মামণি ৰয়চম গোস্বামী আদি বিশিষ্ট চুঁগিল্লকাৰসকলে আগবঢ়োৱা অৱদান সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিবা।
- পাঠ্যক্রমত সন্নিৱিষ্ট প্ৰত্যেকজন গল্পকাৰৰ গল্পৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ চালিজাৰি চাব পাৰিবা।

২.১ প্ৰস্তাৱনা :

অসমীয়া চুঁগিল্ল আধুনিক যুগৰ সৃষ্টি। বিশেষকৈ এম্প চুঁগিল্লসমূহৰ পৰিপুষ্টি আৰু বিকাশত প্ৰভূত অৰিহণা যোগাম্পছে সময়ে সময়ে প্ৰকাশ পোৱা আলোচনীসমূহে। অসমীয়া সাহিত্যত নৱন্যাস আন্দোলন শক্তিশালী কৰি তোলাৰ প্ৰধান ভূমিকা পালন কৰা জোনাকী কাকতেম্প চুঁগিল্ল সৃষ্টিত বিশেষ বৰঙণি আগবঢ়াম্পছে। জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ কৰ্ণধাৰ বেজবৰুৱাৰ হাততেম্প চুঁগিল্লম্প পূৰ্ণ ৰূপ পায়। তদুপৰি শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী, নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা, সূৰ্যকুমাৰ ভূঞা, দণ্ডিনাথ কলিতা, লক্ষ্মীনাথ ফুকন, মহীচন্দ্ৰ ভূঞাম্প অসমীয়া চুঁগিল্লৰ বিকাশত অৰিহণা যোগায়। জোনাকী সময়ৰ পৰা আৱাহন যুগৰ আৰম্ভণিলৈকে এম্প লেখকসকলে চুঁগিল্ল ৰচনা কৰিছিল যদিও সকলোবোৰ গল্পৰে আঙ্গিক দিশ সবল নহয় আৰু সামগ্ৰিক আবেদনো গভীৰ নহয়। কিন্তু আৱাহন যুগৰ গল্পকাৰসকলৰ হাতত সৃষ্টি হোৱা গল্পসমূহ উন্নত মানবিশিষ্ট। আনহাতে ৰামধেনু যুগৰ গল্পৰো এক সুকীয়া বিশেষত্ব দেখিবলৈ পোৱা যায়। এম্প যুগত অসমীয়া চুঁগিল্লত প্ৰগতিবাদী ধাৰা এা শক্তিশালী হৈ উঠে। তলত অসমীয়া চুঁগিল্লৰ গতি-প্ৰকৃতি আৰু বিশেষ বিশেষ লেখকৰ গল্প সম্পৰ্কে এম্প গৌঁি আলোচনা কৰা হৈছে।

২.২ আধুনিক অসমীয়া চুঁগিল্লৰ গতি-প্ৰকৃতি :

আধুনিক যুগত অসমীয়া চুঁগিল্লৰ সৃষ্টি হয়। অসমীয়া চুঁগিল্লৰ জন্ম ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ দশকত প্ৰকাশ পোৱা 'জোনাকী'ৰ পাতত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ হাতত সৃষ্টি হৈছিল। বিশেষকৈ পাশ্চাত্য সাহিত্য অধ্যয়নৰ ফলস্বৰূপে অসমীয়া সাহিত্যত চুঁগিল্লৰ জন্ম হয়। তদুপৰি ঊনবিংশ শতিকাৰ ৰাজনৈতিক,

অর্থনৈতিক, শৈক্ষিক সমস্যাসমূহে অসমীয়া জাতীয় জীৱনত আনি দিয়া এম্প পৰিবৰ্তনে এক বৌদ্ধিক পঁ ভূমি নিৰ্মাণ কৰি দিয়ে আৰু এম্প বৌদ্ধিক পঁ ভূমিতেম্প উনবিংশ শতিকাত আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বুনীয়াদ ৰচনা হয়। এনেদৰে আধুনিক অসমীয়া চুঁগিল্লৰ বুনীয়াদ জোনাকী যুগৰ পৰাম্প আৰম্ভ হয় বুলিব পাৰি।

২.২.১ জোনাকী যুগ :

বেজবৰুৱাম্প ‘জোনাকী’ আৰু ‘বাঁহী’ৰ পাততেম্প গল্প প্ৰকাশ কৰে। সুৰভি, জোনবিৰি আৰু কেঁহোকলি –এম্প তিনিখন বেজবৰুৱাৰ গল্পপুথি। বেজবৰুৱাম্প ৰচনা কৰা সকলোবোৰ গল্পত চুঁগিল্লৰ লক্ষণ পোৱা নাযায়। বিশেষকৈ বেজবৰুৱাৰ গল্পবোৰত অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ বাস্তৱচিত্ৰ দেখিবলৈ পোৱা যায়। তেওঁৰ গল্পত ব্যঙ্গ আৰু হাস্যৰসক প্ৰাধান্য দি সংস্কাৰকামী বেজবৰুৱাম্প অসমীয়া সমাজত দেখা দিয়া কুসংস্কাৰ, ভেম, ভণ্ডামি, নীচতা, শঠতা আদিক সমালোচনাৰ চেষ্টা কৰিছে।

বেজবৰুৱাৰ পাছতে আন এজন গল্পকাৰ হৈছে শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামী। গোস্বামীৰ গল্পপুথি হৈছে— ময়না, গল্পাঞ্জলি, বাজিকৰ আৰু পৰিদৰ্শন। গোস্বামীৰ গল্পতো মানৱ জীৱনৰ সুখ-দুখ, দৰিদ্ৰ-নিপীড়িত সকলৰ প্ৰতি গল্পকাৰৰ সহানুভূতি দৃষ্টিভঙ্গী প্ৰকাশ পাম্পছে। জোনাকী যুগৰ আন কেম্পজনমান গল্পকাৰ হৈছে— দণ্ডিনাথ কলিতা, সূৰ্যকুমাৰ ভূঞা, নকুন চন্দ্ৰ ভূঞা আদি। প্ৰত্যেকজন গল্পকাৰে যথেষ্ট সংখ্যক গল্প ৰচনা কৰি অসমীয়া গল্পৰ ভড়াল চহকী কৰি থৈ গৈছে। প্ৰত্যেকৰে গল্পৰ বিষয়বস্তুৰ বক্তব্য সৰল আৰু গতানুগতিক। এম্প গল্পলেখকসকলৰ গল্পত সামাজিক চিত্ৰতকৈ ব্যক্তিজীৱনৰ দুখ-যন্ত্ৰণাৰ চিত্ৰহে পোৱা যায়।

২.২.২ আৱাহন যুগ :

‘আৱাহন’ আলোচনীৰ জন্মৰ লগে লগে বহু গল্পকাৰে জোনাকী যুগৰ প্ৰচলিত ধাৰাৰ পৰা আঁতৰি আহি নতুন ধাৰাৰে গল্প লিখিবলৈ ধৰিলে। এম্প সময়ছোৱাক অসমীয়া চুঁগিল্লৰ ‘বিস্তাৰ যুগ’ বুলিব পাৰি। আৱাহন যুগৰ মাৰ্কিন গল্পকাৰ এডগাৰ এলেনপো, ফৰাচী গল্পকাৰ মোঁপাচা, ফ্ৰয়েড, এণ্টম

চেখভ আদি গল্পকাৰসকলৰ প্ৰভাৱে এম্প যুগৰ গল্প বেছি শক্তিশালী কৰি তোলে। এম্প যুগৰ বিশিষ্ট গল্পকাৰসকলৰ ভিতৰত— নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী, হালিৰাম ডেকা, লক্ষীনাথ ফুকন, মহীচন্দ্ৰ বৰা, বীণা বৰুৱা, ত্ৰৈলোক্য নাথ গোস্বামী, দীননাথ শৰ্মা, কৃষ্ণ ভূঞা, মুনীন বৰকঁকী, উমাকান্ত শৰ্মা, সুপ্ৰভা গোস্বামী, সুধা বৰুৱা আদিৰ নাম উল্লেখযোগ্য। এম্প যুগৰ গল্পত উদাৰনৈতিক, মানৱতাবাদ, সমাজচেতনা, সামাজিক কুসংস্কাৰৰ প্ৰতি থকা দৃষ্টিভঙ্গী, ভাৰতীয় স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু আবেগিক ঐক্য আদি বৈশিষ্ট্য দেখিবলৈ পোৱা যায়। বিশেষকৈ এম্প যুগৰ গল্পত কল্পনাৰ মুক্তগতি, ভাষাৰ সূক্ষ্ম ব্যঞ্জনা, মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ আৰু প্ৰগতিশীল ৰীতি দেখা যায়। আৱাহন যুগৰ গল্পকাৰসকলে স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে ভালেমান উন্নত মানদণ্ডৰ গল্প অসমীয়া পাঠক সমাজলৈ দান দি গৈছে।

২.২.৩ যুদ্ধোত্তৰ যুগ :

দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ লগতে ভাৰতত শক্তিশালী হৈ স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু অন্যান্য ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক ঘনাম্প অসমীয়া সাহিত্যলৈও পৰিবৰ্তন আনে, ফলত অসমীয়া সাহিত্যৰ স্বৰূপ সলনি হয়। এনে এক সন্ধিক্ষণত চল্লিশ দশকত 'জয়ন্তী' আৰু পঞ্চাশ দশকত 'ৰামধেনু' আলোচনীৰ জন্মৰ লগে লগে গল্প সাহিত্যৰ নতুন সম্ভাৱনা দেখা দিয়ে। এম্প যুগৰ গল্প লেখকসকললৈ সামাজিক দায়বদ্ধতা আহি পৰাৰ লগে লগে সমাজ জীৱনৰ অন্যান্য, অবিচাৰ, দুৰ্নীতি, শোষণ-নিপীড়নৰ প্ৰতি গল্পকাৰসকল সজাগ হ'ল আৰু তেওঁলোকৰ লেখনীত এনে ভাৱধাৰা প্ৰকঁ হৈ উঠিল। আৱাহন যুগৰ ফ্ৰয়েদীয় মনোবৈজ্ঞানিক চিন্তাৰ এম্প যুগত অধিক সফল ৰূপায়ণ হ'ল। আনহাতে মাৰ্ক্সবাদী ভাৱধাৰাৰ প্ৰভাৱো দেখা দিলে।

যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ গল্পকাৰসকল হৈছে— চৈয়দ আব্দুল মালিক, বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য, প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামী, যোগেশ দাস, মহিম বৰা, সৌৰভ কুমাৰ চলিহা, ভবেন্দ্ৰ নাথ শম্পকীয়া, হোমেন বৰগোহাঞি, মেদিনী চৌধুৰী, চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শম্পকীয়া, নিৰুপমা বৰগোহাঞি, লক্ষ্মীনন্দন বৰা, প্ৰবীণা শম্পকীয়া, অতুলানন্দ গোস্বামী, মামণি ৰয়চম গোস্বামী, শীলভদ্ৰ, স্পমৰান শ্বাহ আদি উল্লেখযোগ্য। এম্প গল্পকাৰসকলে বিষয়বস্তুৰ বিভিন্নতা আৰু স্বকীয় প্ৰকাশভঙ্গীৰে গল্প ৰচনা কৰি অসমীয়া গল্প-সাহিত্যৰ ভঁৰাল সমৃদ্ধ কৰিছে। উক্ত গল্পকাৰসকলৰ বাহিৰেও

অনেক গল্পকাৰে নতুন নতুন বিষয়বস্তু আৰু আঙ্গিকৰ বৈশিষ্ট্যৰে অনেক গল্প ৰচনা কৰি আহিছে। অসমীয়া গল্প-সাহিত্যলৈও আশাৰ ৰেঙণি কঢ়িয়াসম্প অনা গল্পকাৰসকলৰ ভিতৰত – নগেন শম্পকীয়া, অৰুণ গোস্বামী, ছাম্পদুল ম্পচলাম, কুমুদ গোস্বামী, প্ৰণৱ জ্যোতি ডেকা আদি। সাম্প্ৰতিক কালত নতুন গল্প লেখকৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পাসম্পছে আৰু এম্প লেখকসকলৰ হাতত বহুতো প্ৰতিশ্ৰুতিপূৰ্ণ গল্প সৃষ্টি হৈ আছে।

২.৩ চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ ‘কাঠফুলা’ :

২.৩.১ গল্পকাৰৰ পৰিচিতি :

আৱাহন যুগতে গল্পকাৰ ৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰা চৈয়দ আব্দুল মালিক অসমীয়া চুঁগিল্লৰ এজন শ্ৰেষ্ঠ লেখক। অসমীয়া গল্প লেখকসকলৰ ভিতৰত আঁম্পতকৈ সৰহ সংখ্যক গল্প মালিকৰ কাপৰ পৰাম্প ওলাম্পছে। সেয়েহে অসমীয়া চুঁগিল্লৰ সাহিত্যত মালিকক ‘গল্প সন্ন্য’ আখ্যা দিয়াৰ যোগ্য। মালিক ৰামধেনু যুগৰো এজন শ্ৰেষ্ঠ গল্পকাৰ ৰূপে খ্যাত। মালিকৰ দ্বাৰা ৰচিত গল্পপুথিসমূহ হৈছে— পৰশমণি, বঙাগড়া, মৰহা পাপৰি, এজনী জাপানী ছোৱালী, শিল আৰু শিলা, শিখৰে শিখৰে, অস্থায়ী অন্তৰা, বহুত বেদনা, এটোপা চকুলো, প্ৰাণাধিকা, ছয় নম্বৰ উত্তৰ, মৰম মৰম লাগে, বীভৎস বেদনা, অৰিহণা, অলপ ডাৱৰ অলপ পোহৰ, হাঁহি আৰু চকুলো, গুৰুপক্ষৰ পোহৰৰ স্পন্দ, দুবৰী তুলসী আৰু ফুঁ কাৰ ফুল, আবৰ্ত, তিনিচকীয়া গাড়ী, পোৰা গাঁৱত পহিলা বহাগ, কৃষ্ণপক্ষৰ আন্ধাৰত দুঃস্পন্দ আদি। মালিকে বাঁহী আৰু আৱাহনৰ দিনৰে পৰা গল্প লিখি মৃত্যুৰ আগমুহূৰ্তলৈকে নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে গল্প লিখিছে। এম্প গল্পসমূহৰ মাজেৰে সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, শ্ৰেণী বৈষম্য আদিৰ দ্বাৰা লাঞ্চিত, নিপীড়িত, নিষ্পেষিতসকলৰ চৰিত্ৰাঙ্কন কৰিছে।

২.৩.২ ‘কাঠফুলা’ গল্পৰ বিশ্লেষণ :

বিষয়বস্তু :

১৯৪৬ চনত প্ৰকাশ পোৱা ‘পৰশমণি’ মালিকৰ প্ৰথম গল্প সংকলন। এম্প সংকলনটি সন্নিৱিষ্ট ‘কাঠফুলা’ এা প্ৰতিনিধিমূলক শ্ৰেষ্ঠ গল্প।

‘কাঠফুলা’ গল্পটি বিষয়বস্তু, ভাববস্তু আৰু ৰচনাৰীতিত আৱাহন যুগৰ গল্পৰ ৰোমাণ্টিক ভাবোচ্ছাস পৰিলক্ষিত হয় যদিও ৰোমাণ্টিক বাস্তববাদৰ কাষ চপা।

মালিকৰ অন্যান্য গল্পৰ তুলনাত এম্প গল্পটো যথেষ্ট দীঘলীয়া হ'লেও গল্পত অনাৱশ্যক বৰ্ণনা দেখিবলৈ পোৱা নাযায়। 'মমতাজ' নামৰ এজন কাৰখানাত কাম কৰা শ্ৰমিকে ৰাতি এদিন কামৰ পৰা ঘূৰি আহোঁতে বাঁতে 'বেদানা' নামৰ এজনী ছোৱালীক লগ পাম্প ঘৰলৈ লৈ আহে আৰু তেওঁৰ ঘৰতে ৰাখিলে। দুয়োটা চৰিত্ৰৰে কেওকিছু নাম্পকিয়া আৰু নিষ্ঠৰুৱা। দুয়োটা একেখন ঘৰতে স্বামী-স্ত্ৰীৰ দৰে একেলগে থাকিল যদিও দুয়োৰে সম্পৰ্ক স্বামী-স্ত্ৰীৰ দৰে নহয়। কিন্তু বেদানাৰ মনত মমতাজক স্বামীৰূপে পোৱাৰ স্পৃহা জাগত হয়। বেদানাম্প মমতাজৰ আগত এনে মনোভাৱ মাজে মাজে প্ৰকাশ কৰে। আনহাতে মমতাজৰো বেদানাৰ প্ৰতি দুৰ্বাৰ আকৰ্ষণ আছে, কিন্তু এম্প আকৰ্ষণ পুৰুষসুলভ যৌৱন বাসনাৰ আকৰ্ষণৰ পৰা মুক্ত। মমতাজৰ মন ধীৰ আৰু স্থিৰ। মমতাজৰ এদিন অসুখ হ'ল আৰু চিকিৎসাৰ বাবে ঘৰলৈ এজন ডাক্তৰ আনিলে আৰু এম্প ডাক্তৰৰ লগতে বেদানাৰ মনৰ মিল হ'ল। এম্প কথা মমতাজক বেদানাম্প জনাম্পছিল যদিও মমতাজ নিৰ্বিকাৰ। এদিন মমতাজ কাৰখানাৰ পৰা ঘূৰি অহাৰ আগতেম্প বেদানা ডাক্তৰৰ লগত গুচি গ'ল। মমতাজে বেদানাৰ বিয়া হোৱা কথা জনাৰ পাছত তাৰ হৃদয় থানবান হৈ পৰিল যদিও বেদানাৰ স্পৃহাক সন্মতি নিদিয়াকৈ থকা নাম্প।

মমতাজৰ ঘৰলৈ বেদানা অহা দিনা মমতাজে ঘৰটোৰ দুৱাৰত 'বেদানা' নামটো লিখি থৈছিল। বেদানা গুচি যোৱাৰ পাছতো নামটো মোহাৰি নেপেলায় তাৰ পিছত 'নাম্প' শব্দটো লিখি 'বেদানা নাম্প' কৰি পেলালে। মমতাজৰ চৰিত্ৰটো সঁচাকৈয়ে এক মোহনীয় চৰিত্ৰ।

আত্মমূল্যায়ন ১ :

মুক্ত (Round) চৰিত্ৰৰূপে বেদানাৰ চৰিত্ৰ বিচাৰ কৰা। (৭০টা মান শব্দৰ ভিতৰত)

- মালিকৰ প্ৰায়বোৰ গল্পতে নৰ-নাৰীৰ প্ৰেমৰ ৰোমাণ্টিক মাধুৰ্যৰ সৈতে এক গভীৰ কাৰুণ্য নিহিত হৈ আছে। ‘কাঠফুলা’ গল্পৰ প্ৰেমো নৰ-নাৰীৰ প্ৰেম। কিন্তু মমতাজৰ প্ৰেম কামগন্ধহীন আৰু যৌন বাসনাৰ তাড়নাৰ পৰা মুক্ত। আনহাতে বেদানা ঐী মুক্ত চৰিত্ৰ। বেদানাৰ্পও প্ৰথমতে নাৰীসুলভ সৰলতাৰে মমতাজৰ সৈতে যুগ্ম জীৱন অতিবাহিত কৰিছিল। মমতাজৰ পৰা নাৰীৰ মনে বিচৰাখিনি নোপোৱাৰ বাবে বেদানাৰ্প যৌৱনৰ দুৰ্দমনীয় ক্ষুধা আৰু ঐশ্বৰ্যৰ আকৰ্ষণৰ বেদীত নিজকে বলিদান দিলে।
- ‘কাঠফুলা’ গল্পটোত আৱেগিক ৰোমাণ্টিক ভাৱধাৰাৰ বিদায় আৰু বাস্তৱবাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰে ভূমুকি মাৰিছে। বাঁত বেদানাক পোৱাৰ পাছত মমতাজ ৰোমাণ্টিক ভাৱানুভূতিৰে আপ্পিত হৈ ঘৰটোৰ দুৱাৰত ‘বেদানা’ বুলি লিখি থৈছিল আৰু বেদানা গুচি যোৱাৰ পিছত ‘বেদানা নাৰ্প’ বুলি লিখিলে। ‘বেদানা নাৰ্প’ এৰ্প শব্দটোৱে ৰোমাণ্টিক মোহভঙ্গ হৈ বাস্তৱতাৰ দুৱাৰখন খুলি দিয়াৰ বতৰাহে দিছে।
- গল্পটোৰ ‘কাঠফুলা’ নামটোত এক ব্যঞ্জনাৰ্থ নিহিত হৈ আছে। ৰোমাণ্টিক ভাবাদৰ্শৰ মমতাজৰ জীৱন যেন বাস্তৱ মূল্যবোধৰ ওচৰত কাঠফুলা সদৃশ – এৰ্পটোৱে হৈছে গল্পটোৰ ব্যঞ্জনা অৰ্থ।

২.৪ ভবেন্দ্ৰনাথ শৰ্ম্পকীয়াৰ ‘শৃঙ্খল’

২.৪.১ গল্পকাৰৰ পৰিচিতি :

অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত ভবেন্দ্ৰনাথ শৰ্ম্পকীয়াক এজন প্ৰথিতযশা গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক, আলোচনী সম্পাদক আৰু চলচিত্ৰ নিৰ্মাতা ৰূপে জনা যায়। শৰ্ম্পকীয়াৰ্প ৰামধেনু যুগতে গল্প ৰচনাত প্ৰবৃত্ত হৈ সাম্প্ৰতিক কাললৈকে নিৰবচ্ছিন্নভাৱে যথেষ্ট সংখ্যক গল্প লিখি থৈ গৈছে। শৰ্ম্পকীয়াৰ গল্পপুথিসমূহ হৈছে— প্ৰহৰী, গহুৰ, বৃন্দাবন, সেন্দূৰ, ভবেন্দ্ৰনাথ শৰ্ম্পকীয়াৰ শ্ৰেষ্ঠ গল্প, শৃঙ্খল, তৰংগ, এৰ্প বন্দৰৰ আবেলি, আকাশ, উপকণ্ঠ, সান্ধ্য ভ্ৰমণ আদি।

ভবেন্দ্ৰ নাথ শৰ্ম্পকীয়াৰ সৰহখিনি গল্পৰ্প একোঁ বিশেষ আৰ্হিৰ অধীন। গল্পৰ ঘঁনা এক নিৰূপিত বাঁটেৰে আগবঢ়াৰ্প নিয়ে। শৰ্ম্পকীয়া চুঁগিল্লৰ কলা-কৌশলৰ প্ৰতি সজাগ আৰু গল্প কোৱাৰ এক নিজস্ব ভঙ্গী দেখিবলৈ পোৱা যায়। দৈনন্দিন জীৱনৰ সৰুসুৰা ঘঁনাৰ সূক্ষ্ম আৰু সৰস বৰ্ণনা শৰ্ম্পকীয়াৰ গল্পৰ

বিশেষত্ব। শম্পকীয়াৰ প্ৰায়বোৰ গল্প মধ্যবিত্ত আৰু নিম্ন মধ্যবিত্তৰ বাস্তৱ জীৱনক লৈ, তেওঁলোকৰ সুখ-দুখ, আশা-আকাংক্ষাক কেন্দ্ৰ কৰি ৰচিত হৈছে। সহজ-সৰল, সাৱলীল প্ৰকাশভঙ্গীৰে এম্প গল্পবোৰ ৰচনা কৰা বাবে সকলো শ্ৰেণীৰ পাঠকৰ উপযোগী আৰু ৰসোত্তীৰ্ণ হৈ পৰিছে।

২.৪.২ ‘শৃঙ্খল’ গল্পৰ এটি বিশ্লেষণ :

‘শৃঙ্খল’ গল্পপুথি তেওঁৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ উল্লেখযোগ্য সৃষ্টি। ১৯৭৩ চনত প্ৰকাশিত এম্প গল্পপুথিয়ে ১৯৭৬ চনৰ সাহিত্য অকাডেমী বাঁ কঢ়িয়াম্প আনে। এম্প গল্পপুথিত শৃঙ্খল, সূৰ্যোদয়, দুৰ্ভিক্ষ, চকিদাৰ, বানপ্ৰস্থকে ধৰি ১৪টা গল্প সন্নিৱিষ্ট হৈ আছে। মানুহৰ জীৱন আৰু মন বিভিন্ন সময়ত বিক্ষিপ্ত হৈ পৰিব খোজে, কিন্তু একোঁ পৰম্পৰাগত শক্তিতে দেহ-মন সকলোকে বিক্ষিপ্ত হৈ পৰাত বাধা দি শৃঙ্খলিত কৰি ৰাখিব খোজে। এনে ভাবে বহন কৰিছে ভবেন্দ্ৰ নাথ শম্পকীয়াৰ ‘শৃঙ্খল’ গল্পটোৱে। শম্পকীয়াৰ ‘শৃঙ্খল’ গল্পটো যথেষ্ট দীঘলীয়া যদিও আৰম্ভণিৰে পৰা শেষলৈকে ভাবৰ ঐক্য আছে। অনেক সৰুসুৰা ঘটনাৰ সহায়ত শম্পকীয়াম্প গল্পৰ কেন্দ্ৰীয় ঘটনাটো অধিক স্পষ্ট আৰু উজ্জ্বল কৰি তুলিছে। গল্পটোৰ কেন্দ্ৰীয় চৰিত্ৰ অম্বিকাৰ নীলকান্তৰ লগত বিবাহ হৈছিল। কিন্তু পাঁচোঁ ল’ৰা-ছোৱালীৰ জন্মৰ পাছত নীলকান্ত মৰিল আৰু সংসাৰখন অম্বিকাৰ কাৰণে উদং হৈ পৰিল। দয়াৰাম বুঢ়াৰ আশ্ৰয়তে অম্বিকাৰ সংসাৰখন চলি থাকিল। এনেতে নীলকান্তৰ বন্ধু কালিদাসে অম্বিকাৰ কাষ চাপি অম্বিকাৰ মনৰ বতৰা ল’বলৈ বিচাৰিলে। এম্প ক্ষেত্ৰত দয়াৰাম বুঢ়াম্পও সঁহাৰি জনাম্পছিল। কিন্তু অম্বিকাম্প কালিদাসৰ কথাত বিচলিত নহৈ তাম্পৰ দেহ-মন আৰু শক্তি বিক্ষিপ্ত হৈ পৰাৰ পৰা বাধা দি শৃঙ্খলিত কৰি ৰাখিলে।

আনহাতে অম্বিকাম্পও কালিদাসৰ পৰা প্ৰয়োজন সাপেক্ষে সহায় বিচাৰিছিল যদিও তাম্প কিন্তু সমাজৰ শৃঙ্খলিত দিশটোৰ প্ৰতি সদায় সচেতন আছিল। এম্প গল্পটোত পাৰকেম্পাম্প একোঁ প্ৰতীক বহন কৰিছে। গল্পটোত পাৰকেম্পা সাধাৰণ সূচক হিচাপে বৰ্ণনাৰ অংগ হৈছে যদিও গল্পৰ শীৰ্ষবিন্দুতহে তাৎপৰ্য উদ্ভাসিত হৈছে। গল্পটোত পাৰকেম্পাক মানুহৰ প্ৰবৃত্তিৰ লগত সম্বন্ধ থকা প্ৰতীকৰূপে বিৰাজ কৰিছে। পাৰৰ মঙহ বৰ গৰম বস্তু। পাৰ মঙহ খোৱাৰ গৰম অকলে সহ্য কৰিব নোৱাৰি। সেয়েহে কালিদাসে অম্বিকাক একেলগে পাৰ মাংস খোৱাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াম্পছিল। প্ৰথম অৱস্থাত সন্মত হৈছিল যদিও পাৰকেম্পা বিত্ৰী কৰি অৰ্থাৎ অম্বিকাৰ দেহ-মনৰ শক্তিতে এনে বিক্ষিপ্ততাক বাধা দি শৃঙ্খলিত কৰি ৰাখিলে। গল্পটোৰ বিষয়বস্তু এয়ে।

আত্মমূল্যায়ন ২ :

‘শৃঙ্খল’ গল্পত পাৰকেম্পাম্প কিহৰ প্ৰতীক বহন কৰিছে – চমুকৈ আলোচনা কৰা। (৫০১ মান শব্দৰ ভিতৰত)

২.৪.৩ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য :

- ভবেন্দ্রনাথ শম্পকীয়াৰ ‘শৃঙ্খল’ গল্পটো কাহিনীপ্ৰধান। এম্প গল্পটোত কিছুমান বিক্ষিপ্ত ঘটনাৰ সহায়ত গল্পৰ কেন্দ্ৰীয় ঘটনাটো স্পষ্ট ৰূপত প্ৰকাশ কৰিছে। অনেক ঘটনাৰ সমাবেশ হ’লেও কাহিনীৰ মূল গতি অব্যাহত আছে আৰু বিভিন্ন চৰিত্ৰৰ মন গহনত প্ৰবেশ কৰি জীৱন সম্পৰ্কীয় গভীৰ সত্যৰ সন্ধান দিছে।
- শম্পকীয়াৰ গল্পত বাস্তৱ জীৱন আৰু চাৰিওকাষৰ দৈনন্দিন জীৱন যাত্ৰাৰ সূক্ষ্ম ৰূপদান কৰাৰ পাৰদৰ্শিতা অপৰিসীম। কিন্তু গল্পৰ মাজে মাজে অপ্ৰয়োজনীয় বৰ্ণনাম্প পাঠকক বিৰক্ত নকৰাকৈ থকা নাম্প।
- বাস্তৱ সন্মত বৰ্ণনাৰ মাজত কেতিয়াবা একো একো প্ৰতীক পৰিচালিত হৈ আছে। গল্পৰ শীৰ্ষবিন্দুতহে গল্পৰ তাৎপৰ্যৰ সৈতে প্ৰতীকৰ ভূমিকা উন্মোচিত হয়। এনে বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ গল্প হৈছে— এন্দুৰ, বাদুলী, শৃঙ্খল ন্পত্যাদি।
- শম্পকীয়াৰ প্ৰায়বোৰ গল্পম্প শিল্পগুণ সন্মত। বৰ্ণনাৰ সূক্ষ্মতা, প্ৰকাশভঙ্গীৰ সৰলতা, স্বাভাৱিকতা, ভাবৰ ঐক্যতা আৰু ব্যঞ্জনাময়তাৰ বাবে শম্পকীয়াৰ গল্পসমূহে পাঠকৰ অন্তৰ স্পৰ্শ কৰে।

- শম্পকীয়াৰ গল্পসমূহৰ বৰ্ণনা শক্তিশালী হ'লেও কিছুমান গল্প দোষমুক্ত নহয়। বৰ্ণনাৰ আতিশৰ্য আৰু অনাৱশ্যক খুতি নাতিৰ বৰ্ণনাৰে পাঠকক কেতিয়াবা বিৰক্ত নকৰাকৈয়ো থকা নাম্প। 'শৃঙ্খল' গল্পৰি মাজে মাজে এনে অনাৱশ্যক বৰ্ণনা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

২.৫ সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ 'গোলাম' :

২.৫.১ গল্পকাৰৰ পৰিচিতি :

ৰামধেনু যুগৰ এজন শ্ৰেষ্ঠ গল্পকাৰ হৈছে— সৌৰভ কুমাৰ চলিহা। চলিহাম্প অসমীয়া গল্প সাহিত্যত এক নতুন দৃষ্টিভঙ্গীৰে গল্প ৰচনা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। ছাত্ৰাৱস্থাৰ পৰাম্প গল্প ৰচনা কৰা চলিহাম্প 'অশান্ত ম্পলেকট্ৰন' গল্পৰ মাজেদি গল্পলেখক হিচাপে যোগ্যতাৰ পৰিচয় দিয়ে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত চুঁ গল্প সংকলন কেম্পখন হৈছে— অশান্ত ম্পলেকট্ৰন, দুপৰীয়া, এহাত ডবা, গোলাম আদি। 'গল্প নহয়' তেওঁৰ কেম্পখনমান সানমিহলি ৰচনাৰ সংকলন। দহাঁ বিদেশী গল্পৰ অসমীয়া অনুবাদ সংকলনখন হৈছে— 'আজি শুক্ৰবাৰ'।

বৈজ্ঞানিক প্ৰক্ৰিয়াৰে মানৱ মনৰ ভাৱ-অনুভূতিৰ তীব্ৰতা নিৰূপণ কৰাৰ চেষ্টা, আধুনিক জীৱন যাত্ৰাৰ বিক্ষিপ্ত ঘঁনাৰ বৰ্ণনা আৰু চেতনা প্ৰবাহ ৰীতিৰে মানৱ মনৰ বিশ্লেষণ আদিৰ জৰিয়তে চলিহাম্প অসমীয়া গল্প সাহিত্যত এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে। তেওঁৰ গল্প ৰচনাত এক বিশেষ কলা-কৌশল প্ৰয়োগ কৰাৰ উপৰিও প্ৰকাশভঙ্গীতো এক সুকীয়া ঠাঁচ পৰিলক্ষিত হয়। বুদ্ধিনিষ্ঠতা, মননশীলতা আৰু বৈজ্ঞানিক শব্দ চয়নৰ দক্ষতা তেওঁৰ গল্পৰ এক বিশেষত্ব। তেওঁৰ গল্পসমূহত কাহিনীতকৈ চৰিত্ৰৰ মানসিক বিশ্লেষণৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰা পৰিলক্ষিত হয়।

২.৫.২ 'গোলাম' গল্পৰ পৰ্যালোচনা :

বিষয়বস্তু :

'গোলাম' সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ অনবদ্য চুঁ গল্পৰ সংকলন। এম্প সংকলনত ঘৰুৱা ঘঁনা, ষ্টুডিঅ'ত আৰাজ, চলুনত, প্ৰাণৰ কথা, লাখ কীয়াত, প্ৰস্তুতি, ভ্ৰমণ বিৰতি, জাহাজত, বে'থ'ফে'ন, গোলাম আদি এম্প কেম্পা চুঁ গল্প সন্নিবিষ্ট হৈ আছে। এম্প সংকলনৰি 'গোলাম' গল্পটো বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। গল্পটোৰ বিষয়বস্তু জাৰ্মান চহৰৰ এঁা সৰু ঘঁনা। এগৰাকী ভাৰতীয় লোকে ব্যৱসায়

পৰিচালনাৰ কাম শিকিবলৈ জাৰ্মানীৰ প্ৰতিষ্ঠান ঐ লৈ গৈছিল। এম্প প্ৰতিষ্ঠানটোত শিক্ষা ল'বলৈ হ'লে প্ৰথমতে জাৰ্মান ভাষাজ্ঞানৰ ঐ পৰীক্ষা দিব লাগে। কিন্তু তেওঁৰ জাৰ্মান ভাষা জ্ঞান মুঠেম্প নাম্প। প্ৰতিষ্ঠানটোৰ ডিপ্লোমাখন তেওঁৰ কিন্তু বৰ আৱশ্যক। ডিপ্লোমাখন যেনে তেনে লাভ কৰাৰ উদ্দেশ্যে ঐ জালিয়াতিৰ আশ্ৰয় লৈছে। নায়কজনে 'সৰল জাৰ্মান শিক্ষা' নামৰ এখন কিতাপৰ পৰা 'আমাৰ চহৰত বৰফ' নামৰ এখন ৰচনা পঢ়ি গৈছিল আৰু সেম্প ৰচনাৰে 'আমাৰ চহৰ' শব্দ দুটাৰ ঠাম্পত 'গুৱাহাটী' বহুৱাম্প ৰচনা লিখিলে। এম্প ৰচনাখনৰ আঁত ধৰিয়ে গুৱাহাটী চহৰৰ কদৰ্য ৰূপটোৰ ঐ বৰ্ণনা দাঙি ধৰিছে। গল্পটোৰ বিষয়বস্তু স্পমানেম্প।

২.৫.৩ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য :

- 'গোলাম' গল্পটোৰ ভাববস্তু অতি সহজে বোধগম্য হোৱা বিধৰ নহয়। কাৰণ সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ গল্পৰ বৰ্ণনাভঙ্গীৰ চাৰ্তুয় স্পমানেম্প কৌশলপূৰ্ণ যে গল্পটোৰ ভাববস্তু আয়ত্ত কৰিবলৈ বৌদ্ধিক বিশ্লেষণৰ প্ৰয়োজন।
- 'গোলাম' গল্পটোত ভাৰতীয় শিক্ষিত মধ্যবিত্তৰ পৰমুখাপেখী গোলামী মনোবৃত্তিৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ উদ্ভাসিত হৈছে। ব্যৱসায় পৰিচালনাৰ বাবে সামান্য শিক্ষা ঐৰ প্ৰশিক্ষণ ল'বৰ বাবে নায়কজন বিদেশলৈ যোৱা আৰু এনে সামান্য প্ৰশিক্ষণৰ ডিপ্লোমাৰে আত্মপ্ৰতিষ্ঠা আৰু আত্ম জাহিৰ মানসিকতা আচলতে গোলামী মনোবৃত্তিহে। এম্প সম্পৰ্কে গল্পটোত নায়কে এনেদৰে কৈছে—

‘কিবাকৈ ডিপ্লোমাখন লৈ দেশলৈ যাম আৰু দেশৰ মানুহৰ
সমুখত সেম্পখন জোকাৰিম। জাৰ্মানীৰ ডিপ্লোমা — পদোন্নতি
অনিবাৰ্য। প্ৰথম কেম্পবছৰ মাৰ্চি কিনিব নোৱাৰো, হয়তো
গাড়ীও কিনিব নোৱাৰোঁ; কিন্তু ঘূৰি আহিছো তো। ৰাম,
শ্যাম, যদু সকলো 'ঘূৰি আহিছে' বিচিত্ৰ অচিলাত বিচিত্ৰ
উপলক্ষে হলে বলে কৌশলে, নহ'লে জীৱন বৃথা, নহ'লে
জীৱন ষ্টিক্, গতিকে ময়েম্প বা এৰিম কি দুখত ?

- শাসকশ্ৰেণীৰ দায়িত্বহীনতাৰ বাবেম্প যে গুৱাহাটী চহৰখনৰ এক কদৰ্য ৰূপৰ সৃষ্টি হৈছে, এনে কদৰ্য ৰূপৰ বৰ্ণনা অতি জীৱন্ত ৰূপত গল্পটোত বৰ্ণনা কৰিছে। অসমৰ ফোপোলা সামাজিক পৰিবেশটোৰ ছবি দাঙি ধৰিছে এনেদৰে —

‘সেঙ্গ মাহ খাৰাঘাৰ বৰষুণ নামিছিল – প্ৰায় অবিশ্ৰান্ত আৰু
চহৰৰ ভিতৰ অঞ্চলত থকা আমাৰ ঘৰটোৰ পৰা যিটো
ঠেংক ৰাস্তা – মৈৰ নাযায়, ৰিক্সাও নাযায় – ডাঙৰ ৰাস্তালৈ
ওলাম্প আহিছে, সেম্পটো ত্ৰী। শ্ৰোতস্বিনী নদীবিশেষত পৰিণত
হৈছিল।’

- ব্যঙ্গাত্মক ৰীতি চলিহাৰ চুঁগিল্ল ৰচনাৰ এক বিশেষ আকৰ্ষণ। আৱাহন
যুগৰ গল্পকাৰৰ দৰে চলিহাৰ গল্পত পোনপৰীয়া ব্যঙ্গ দেখা নাযায়।
কিন্তু চলিহাম্প ব্যঙ্গাত্মক ৰীতিৰ সহায়ত চৰিত্ৰৰ কাৰ্যকলাপৰ যোগেদি
চৰিত্ৰৰ মানসিকতাৰ স্বৰূপ উদঙাম্প দেখুৱাবলৈ যত্ন কৰিছে। ম্পয়াত
বিদেশ ভ্ৰমণ, বিদেশৰ শিক্ষা গ্ৰহণক সমল ৰূপে লৈ চৰিত্ৰ মানসিকতাৰ
যোগেদি আত্মপ্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ মানসিকতাৰ তীৱ্ৰ ব্যঙ্গ কৰা হৈছে।

চলিহাৰ ‘গোলাম’ গল্পৰ ভাববস্তুৰ পৰোক্ষ প্ৰকাশ ৰীতি, আঙ্গিক কৌশলৰ
অগতানুগতিকতাম্প পাঠকক চিন্তাৰ খোৰাক যোগাম্পছে।

আত্মমূল্যায়ন ৩ :

সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ গল্পৰ দুা প্ৰধান বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰাঁ। (৬০টা মান
শব্দৰ ভিতৰত)

২.৬ মামণি ৰয়চম গোস্বামীৰ 'সংস্কাৰ' :

২.৬.১ গল্পকাৰৰ পৰিচিতি :

বিংশ শতিকাৰ সত্তৰৰ দশকৰ পৰা সাম্প্ৰতিক কাললৈকে গল্প লিখি থকা গল্পকাৰ সকলৰ ভিতৰত মামণি ৰয়চম গোস্বামী অন্যতম। গোস্বামীয়ে ঔপন্যাসিক হিচাপে অসমীয়া সাহিত্যত উচ্চ স্থান দখল কৰাৰ উপৰিও চুঁগিল আৰু অন্যান্য প্ৰবন্ধমূলক ৰচনাতো দক্ষতা প্ৰদৰ্শন কৰিছে। গোস্বামীৰ গল্পৰ সংখ্যা যথেষ্ট সংখ্যক নহ'লেও এম্প কম সংখ্যক গল্পৰ মাজেদিয়েম্প তেওঁৰ সৃষ্টিশীল প্ৰতিভাৰ উমান পাব পাৰি। গোস্বামীয়ে অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈ আগবঢ়োৱা গল্প সংকলন কেম্পখন হৈছে— চিনাকি মৰম (১৯৬২), কম্পনা (১৯৬৬), হৃদয় এক নদীৰ নাম (১৯৯৬), মামণি ৰয়চম গোস্বামীৰ প্ৰিয়গল্প (১৯৯৮) আদি।

গোস্বামীৰ উপন্যাসসমূহ হৈছে— 'চেনাবৰ সোঁত', 'নীলকণ্ঠী ৰজ', 'অহিৰণ', 'মামৰে ধৰা তৰোৱাল আৰু দুখন উপন্যাস', 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা', 'আধালেখা দস্তাবেজ' (আত্মজীৱনীমূলক), 'সংস্কাৰ', 'উদয়ভানু চৰিত্ৰ' ম্পত্যাদি (তিনিখন উপন্যাসৰ সংকলন), 'জখমী যাত্ৰী', 'তেজ আৰু ধূলিৰে ধূসৰিত পৃষ্ঠা' আদি। এম্পবোৰৰ উপৰিও জীৱনীমূলক গ্ৰন্থ, অনুদিত গ্ৰন্থ, গৱেষণামূলক প্ৰবন্ধ আদি ৰচনা কৰিছে। সৃষ্টিশীল সাহিত্যৰ জৰিয়তে ভাৰতীয় সাহিত্য জগতলৈ আগবঢ়োৱা বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ অৱদানৰ স্বীকৃতি স্বৰূপে ২০০০ চনৰ জ্ঞানপীঠ বঁা লাভ কৰে। ১৯৮২ চনত 'মামৰে ধৰা তৰোৱাল'ৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমী বঁা লাভ কৰে।

গোস্বামীৰ উপন্যাস আৰু চুঁগিলসমূহৰ প্ৰায়বোৰতে নাৰীৰ মনস্তত্ত্ব প্ৰকাশ পাম্পছে। তদুপৰি এওঁৰ ৰচনাত সমাজৰ অৱহেলিত, নিষ্পেষিত আৰু দলিতসকলৰ মনৰ কথা প্ৰকাশ পাম্পছে আৰু এম্প সকলৰ প্ৰতি সহানুভূতি ম্পষ্ট ৰূপত ফুঁ উঠিছে।

২.৬.২ 'সংস্কাৰ' গল্পৰ বিশ্লেষণ :

'সংস্কাৰ' গল্পটো 'মামণি ৰয়চম গোস্বামীৰ প্ৰিয় গল্প' সংকলনৰ অন্তৰ্গত। এম্প গল্পটোত দময়ন্তী নামৰ বিধবা নাৰী গৰাকীৰ জীৱনবোধ আৰু এম্প জীৱনবোধৰ মাজতে দময়ন্তীৰ জীৱনৰ নিবিড়তম কাৰুণ্য নিহিত হৈ আছে। গল্পটোৰ বিষয়বস্তুৰ মাজেদি ৰাম্ৰণ বিধবা নাৰী দময়ন্তীৰ বৈধব্য জীৱনৰ এখন দুৰ্বহ বেদনাৰ ছবি দাঙি ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। দময়ন্তী শব্দ পুৰোহিতৰ সহধৰ্মিণী আছিল। তাম্প স্বভাৱ চৰিত্ৰ বৰ ভাল নাছিল যদিও দময়ন্তী অতি ৰূপৱতী আৰু লাৱণ্যময়ী নাৰী আছিল। যাৰ ৰূপত যাঠিৰ ওচৰ চপা পীতাম্বৰ মহাজনৰ দৰে বৃদ্ধ পুৰুষৰো কামনা বাসনা জাগি উঠিছিল। এম্প গল্পটোত নাৰীৰ মনস্তত্ত্বৰ প্ৰকাশ ঘৈছে। ম্পয়াত নাৰীয়ে এজন পুৰুষৰ জীৱন সঙ্গী হৈ সন্তানৰ মাতৃ হোৱা চিৰন্তন

বুভুক্ষাৰ বিষয়ে কোৱা হৈছে। দময়ন্তীও তেনে এগৰাকী নাৰী। কিন্তু দময়ন্তীয়ে পুৰুষৰ জীৱন সঙ্গী হৈ সন্তানৰ মাতৃ হোৱা পথত আগবাঢ়িছে যদিও এম্প সন্তানক পৃথিবীৰ মুখ দেখুৱাব পৰা নাস্প। কাৰণ তাম্প ৱান্ধাৰ সমাজৰ কুসংস্কাৰৰ পৰা মুক্ত হ'ব পৰা নাস্প। বিধবা বামুণী হিচাপে দময়ন্তীয়ে জীৱনত বহু পাপ কাৰ্য কৰিছে যদিও তাম্পক শূদুৰীয়া পীতাম্বৰ মহাজনে বিয়া কৰাম বুলি প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়া স্বত্বেও তাম্প কুসংস্কাৰাচ্ছন্ন সমাজৰ বান্ধোনৰ পৰা আঁতৰি আহিব পৰা নাস্প। সেয়েহে পীতাম্বৰ মহাজনৰ সন্তানে তাম্পৰ শৰীৰত স্থিতি লৈছে যদিও পাছত তাক আঁতৰাম্প পেলাম্পছে। এম্প গল্পটোত সমাজৰ এলান্ধুকলীয়া কুসংস্কাৰে নাৰীৰ জীৱন কেনেদৰে দুৰ্বহ কৰি তুলিছে আৰু নাৰীয়ে গোটাম্প জীৱন কেনেকৈ বেদনাৰ বোজা বহন কৰিবলগীয়া হয় এনে এখন কৰুণ ছবি প্ৰকাশ পাম্পছে।

‘সংস্কাৰ’ গল্পত প্ৰাপ্তিৰ তৃষ্ণা আৰু অপ্ৰাপ্তিৰ যন্ত্ৰণাবোধ ঐৰ কাৰুণ্য নিহিত হৈ আছে। দুজনী পত্নী বিয়া কৰোৱাৰ পাছতো সন্তানৰ মুখ নেদেখা পীতাম্বৰে দময়ন্তীৰ গৰ্ভত তাৰ সন্তান স্থিতি লোৱা খবৰ পাম্প আনন্দত অধীৰ হৈ পৰিছিল। কিন্তু যেতিয়া ৱান্ধাৰী বিধবা দময়ন্তীয়ে শূদুৰীয়া পীতাম্বৰৰ সন্তান জন্ম নিদিওঁ বুলি সেম্প সন্তান নষ্ট কৰি পেলালে বুলি গম পালে তেতিয়া অপ্ৰাপ্তিৰ যন্ত্ৰণাবোধে পীতাম্বৰৰ মন কাৰুণ্যৰে উদ্ৰেক কৰি তুলিছে। ম্পয়াত পীতাম্বৰৰ চৰিত্ৰৰ যোগেদি সন্তানৰ পিতৃ হোৱা দুৰ্বাৰ হেপাহৰ এখন ছবি দাঙি ধৰিছে।

মামণি ৰয়চম গোস্বামীৰ গল্পসমূহৰ উপস্থাপনৰ এক নিজস্ব ৰীতি আছে। গল্পৰ বিষয়বস্তুৰ সাৱলীল কথন ভঙ্গীৰে পাঠকক আনন্দ দান কৰিছে। বিষয়বস্তুৰ নিৰ্বাচন, প ভূমি নিৰ্মাণ, চৰিত্ৰ সৃষ্টি, বিশিষ্ট ৰচনা শৈলীৰে তেওঁৰ গল্পসমূহক বিশিষ্টতা দান কৰিছে।

আত্মমূল্যায়ন ৪ :

মামণি গোস্বামীৰ ‘সংস্কাৰ’ গল্পৰ মাজেদি কি বাৰ্তা প্ৰেৰণ কৰিছে বুজাম্প লিখাঁ। (৭টা মান শব্দৰ ভিতৰত)

সামাজিক দায়বদ্ধতা, উদাৰ নৈতিক মানৱতাবাদ, মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ, প্ৰগতিশীল দৃষ্টিভঙ্গী, ভাষাৰ সংযম, ব্যঞ্জনধৰ্মী বৰ্ণনামূলক আদি কিছুমান বৈশিষ্ট্য পৰিলক্ষিত হয়।

- আৱাহন যুগৰ ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক আৰু সমাজৰ বৌদ্ধিক অৱস্থা অনুসৰি লেখকসকলৰ ভিন্ন ধৰণৰ সমাজ সচেতনতা আৰু দায়বদ্ধতা গঢ় লৈ উঠিছিল, সি পৰবৰ্তী ৰামধেনু যুগত পৰিবৰ্তন ঘটিছিল। যুগৰ পৰিবৰ্তনৰ লগে লগে সমাজ আৰু মনৰ পৰিবৰ্তন ঘটে। আৱাহন যুগৰ সমস্যা অৰ্থাৎ পূৰ্বৰ সমস্যাসমূহক ৰামধেনু যুগত কিছুমান সহজে গ্ৰহণ কৰিবলৈ মানসিকভাৱে প্ৰস্তুত হৈছিল। সেয়েহে আৱাহন যুগৰ গল্পলেখকসকলে যিবোৰ সামাজিক সমস্যা বুলি ভাবিছিল পৰবৰ্তী লেখকসকলে তাক সহজে গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু সমস্যা বুলি ভাবিবলৈ এৰি দিছিল। তদুপৰি এম্প যুগত অন্যান্য কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যাসমূহে দেখা দিছিল। সেয়েহে এম্প যুগৰ গল্পসমূহত আন কিছুমান বৈশিষ্ট্য ফুৰি উঠিছে। বিশেষকৈ এম্প যুগৰ গল্পত সমাজচেতনা, দায়বদ্ধতা, মানবীয় চেতনা, মনস্তত্ত্ব (নাৰী মনস্তত্ত্ব, জৈৱিক বাসনা, ফ্ৰয়েডীয় দৰ্শন), অৱস্থিতিবাদ, চেতনাস্ৰোত, অভিব্যক্তিবাদ, প্ৰগতিবাদী চিন্তা আদি বৈশিষ্ট্য পৰিলক্ষিত হয়।
- প্ৰতিটো যুগৰ দৰে সাম্প্ৰতিক যুগৰ চুঁগিলতো মানৱতাবাদী দৃষ্টিভঙ্গীয়ে গভীৰতা লাভ কৰিছে। অৱশ্যে পূৰ্বৰ চুঁগিলত চিত্ৰিত হোৱা মানৱতাবাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰ সৈতে সাম্প্ৰতিক কালৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰ কিছু পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। চৰকাৰৰ দমননীতি, উৎপাদনৰ সন্তাসবাদ আদিয়ে মানবীয় মূল্যবোধক কেনেদৰে অপমৃত্যু ঘটায়, এনে মানবীয় চেতনাও প্ৰকাশ পায়। ভাববস্তু, দৃষ্টিভঙ্গী আৰু কলা-কৌশলৰ দিশতো ৰূপান্তৰ ঘটা দেখা যায়।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ :

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ১ :

‘কাঠফুলা’ গল্পৰ বেদনা এটা মুক্ত চৰিত্ৰ। মুক্ত চৰিত্ৰৰ প্ৰধান লক্ষণ হৈছে পাঠকক আচৰিত কৰি তোলা। বেদনাসম্প্ৰদায়ৰ প্ৰথমতে নাৰীসুলভ সৰলতাৰে মমতাজৰ সৈতে একেলগে বাস কৰি যুগ্ম জীৱন কৰিব বুলি ধাৰণা দি পাছত ডাক্তৰৰ সৈতে গুচি যায়। এনে ঘটনাসম্প্ৰদায় সকলো পাঠককে আচৰিত কৰি

তোলে। অৱশ্যে বেদনাৰ এনে কাৰ্যত মনস্তাত্ত্বিক ভিত্তিও নথকা নহয়। মমতাজৰ লগত বহুদিন একেলগে থকাৰ পাছত তাম্প মমতাজৰ উদাসীনতাৰ কথা বুজি পাম্পছিল। আনহাতে বেদনাম্প ডাক্তৰৰ পুৰুষসুলভ আকৰ্ষণৰ সন্বেদ পাম্পছিল। সেয়েম্প তাম্প মমতাজক এৰি থৈ ডাক্তৰৰ লগত গুচি গৈছিল।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ২ :

ভবেন্দ্ৰনাথ শম্পকীয়াম্প ‘শৃঙ্খল’ গল্পত পাৰকেম্পীক প্ৰতীক ৰূপে বহন কৰিছে। গল্পটোৰ বৰ্ণনাৰ মাজত পাৰকেম্পীক পোৱা যায়। একেবাৰে গল্পৰ শেষতহে গল্পৰ তাৎপৰ্যৰ সৈতে পাৰকেম্পীৰ প্ৰতীকৰ ভূমিকা পালন কৰিছে। গল্পটোত পাৰকেম্পীক মানুহৰ প্ৰবৃত্তিৰ লগত সন্মন্ধ থকা প্ৰতীকৰূপে বিৰাজ কৰিছে। যিহেতু পাৰ অতি গৰম বস্তু, পাৰ মাংস খালে মানুহৰ গা গৰম হয়। সেয়েহে পাৰ মাংস অকলে খাব নোৱাৰি। বিধবা অম্বিকাক কালিদাসে একেলগে পাৰ মাংস খোৱাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিছে। কিন্তু অম্বিকাৰ কালিদাসৰ প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতি সাঁহাৰি জনাম্পছিল যদিও, অম্বিকাৰ দেহ-মন শক্তিতে এনে বিক্ষিপ্ততাক শৃঙ্খলিত কৰি পাৰ কেম্পী বিত্ৰী কৰি দিয়ে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ৩ :

সৌৰভ কুমাৰ চলিহা ৰামধেনু যুগৰ এজন শক্তিশালী লেখক। তেওঁৰ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য নিৰ্ণয় কৰা অতি কঠিন। তেওঁৰ গল্পৰ আঙ্গিক কৌশল যিদৰে অগতানুগতিক, ঠিক তেনেদৰে ভাববস্তুও বিচিত্ৰ আৰু জৰ্জল। সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ গল্পৰ দুামান বৈশিষ্ট্য তলত দাঙি ধৰা হৈছে—

(১) চলিহাৰ গল্পত সমাজ সচেতনতা, সমাজ বিশ্লেষণ আৰু বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আঙ্গিক কৌশলৰ প্ৰয়োগ হোৱা দেখা যায়।

(২) চলিহাৰ গল্পৰ বক্তব্য অতুলনীয় কাৰিকৰী কৌশলৰ মাজেদি শিল্পসন্মত ৰূপত প্ৰকাশ পাম্পছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্নোত্তৰ ৪ :

মামণি ৰয়চম, গোস্বামীৰ 'সংস্কাৰ' গল্পৰ মাজেদি নাৰী মনৰ ভিতৰৰ গোপন বাৰ্তা অতি নিষ্ঠীকভাৱে উদঙাম্প দেখুৱাম্পছে। গল্পটোৰ 'দময়ন্তী' এজনী ৰান্ধণ বিধবা নাৰী। তাম্প ৰূপৱতী আৰু লাৱণ্যময়ী। তাম্পৰ ৰূপত ডেকাৰ পৰা বৃদ্ধলৈকে কামনা-বাসনা জাগি উঠে। কিন্তু এলাক্ষুকলীয়া ৰান্ধণ সমাজৰ কুসংস্কাৰৰ পৰিণতিত তাম্প জীৱনে কেনেদৰে দুৰ্বহ যন্ত্ৰণা আৰু বেদনাৰ বোজা বহন কৰিব লগা হৈছে তাকে এম্প গল্পৰি মাজেৰে ব্যক্ত কৰিছে। আনহাতে এম্প গল্পত প্ৰাপ্তিৰ তৃষ্ণা আৰু অপ্ৰাপ্তিৰ যন্ত্ৰণাবোধ ঐৰ কাৰুণ্যও নিহিত হৈ আছে। শূদুৰীয়া পীতাম্বৰে দুবাৰকৈ বিয়া কৰাম্পও পুত্ৰ সন্তানৰ মুখ দেখা নাম্প। দময়ন্তীৰ গৰ্ভত পীতাম্বৰৰ সন্তানে স্থিতি লৈছিল যদিও দময়ন্তীয়ে শূদুৰীয়া বুলি সেম্প সন্তান জন্ম দিব নিবিচাৰিলে।

অনুশীলনী- ২

(ক) চমু উত্তৰ দিয়াঁ :

- (১) অসমীয়া চুঁগিল্ল কাৰ হাতত কেতিয়া জন্ম হৈছিল ?
- (২) বেজবৰুৱাম্প লিখা চুঁগিল্লৰ পুথি কেম্পখনমানৰ নাম লিখাঁ।
- (৩) আৱাহন যুগৰ কেম্পজনমান চুঁগিল্লকাৰৰ নাম লিখাঁ।
- (৪) ৰামধেনু যুগৰ কেম্পজনমান চুঁগিল্লকাৰৰ নাম লিখাঁ।
- (৫) সাম্প্ৰতিক কালৰ কেম্পজনমান চুঁগিল্লকাৰৰ নাম লিখাঁ।
- (৬) চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ দুখন গল্পপুথিৰ নাম লিখাঁ।

(খ) বহুলাম্প লিখাঁ :

- ১। আৱাহন যুগৰ কেম্পজনমান গল্পকাৰৰ নাম উল্লেখ কৰি, এম্প যুগৰ গল্পৰ প্ৰধান লক্ষণসমূহ লিখাঁ।
- ২। চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ গল্পৰ বিষয়বৈচিত্ৰ্য আৰু কলা-কৌশল সম্পৰ্কে তোমাৰ পাঠ্য গল্পটোৰ আলমত এঁি আলচ যুগুত কৰাঁ।

- ৩। ভবেন্দ্ৰ নাথ শম্পকীয়াৰ 'শৃঙ্খল' গল্পকি প্ৰতীক ধৰ্মী গল্প হিচাপে বিচাৰ কৰা।
- ৪। সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ গল্পত বিষয়বস্তুতকৈ আঙ্গিকৰ কৌশলহে বেছি মন কৰিবলগীয়া – এম্প সৰ্ম্পকে তোমাৰ পাঠ্য গল্পৰি আধাৰত এৰি আলচ যুগুত কৰা।
- ৫। কুসংস্কাৰৰ পৰিণতিত নাৰীৰ জীৱন কেনেদৰে দুৰ্বহ হৈ পৰিছে— এম্প সৰ্ম্পকে মামণি ৰয়চম গোস্বামীৰ 'সংস্কাৰ' গল্পৰ আধাৰত আলোচনা কৰা।

অধিক অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰসঙ্গপুথি :

সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা	:	অসমীয়া উপন্যাসৰ গতিধাৰা।
শৈলেন ভৰালী	:	উপন্যাস বিচাৰ আৰু বিশ্লেষণ।
	:	অসমীয়া উপন্যাসৰ গতি প্ৰকৃতি।
গোৱিন্দ প্ৰসাদ শৰ্মা	:	উপন্যাস আৰু অসমীয়া উপন্যাস।
কৃষ্ণ কুমাৰ মিশ্ৰ	:	বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা আৰু প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ উপন্যাস।
ত্ৰৈলোক্য নাথ গোস্বামী	:	অসমীয়া গল্প সাহিত্য।
প্ৰহলাদ কুমাৰ বৰুৱা	:	অসমীয়া চুঁগিল্লৰ অধ্যয়ন।
